ΕΡΓΑΣΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΟΡΓΑΝΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ ΤΩΝ ΖΩΝΤΑΝΩΝ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

ΙΔΡΥΤΑΙ

ΝΙΚ. ΑΒΡΑΑΜ
ΑΓΓ. ΒΑΡΒΑΓΙΑΝΝΗΣ
ΑΛΕΞ. ΒΕΡΔΕΛΗΣ
ΜΙΧ. ΓΕΩΡΓΑΝΤΑΣ
ΦΩΚΙΩΝ ΖΑΪΜΗΣ
ΣΤ. ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ
ΛΕΩΝ ΜΑΚΚΑΣ
ΣΠΥΡΟΣ ΜΕΛΑΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ

ΛΕΩΝ ΜΑΚΚΑΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: Οδος Βουλης 1

Αριθ. Τηλεφωνου 65·84

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ

ΕΤΗΣΙΑ ΔΡ. 200.—
ΕΞΑΜΗΝΟΣ » 100.—

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ

ΕΤΗΣΙΑ Λ. Α. 1.—
ΕΞΑΜΗΝΟΣ ΣΕΛ. 10.—

ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ ΔΡ. 5

Ε

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 15 ΜΑΡΤΙΟΥ 1930

ΑΘΗΝΑΙ—ΕΤΟΣ Α΄—ΤΕΥΧΟΣ 10

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΤΗΣ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ:
Τὸ Κράτος στόχος τῶν ὀργάνων του

***:
Ἡ στάσις τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων

ΙΩ. ΚΑΛΟΓΕΡΑ:
Τὰ στελέχη τοῦ στρατοῦ μας

Α. Μ. ΑΝΔΡΕΑΔΟΥ:
Τὸ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ ἑλληνικὸν κεφάλαιον

Π. ΜΑΜΟΠΟΥΛΟΥ:
Ἡ συμφωνία τῆς Ἀγκύρας

Κ. ΑΘ. ΜΗΤΡΟΜΕΛΕΤΗ:
Ἡ ἀποζημίωσις τῶν ἀνταλλαξίμων

ΛΕΟΝΤΟΣ ΜΑΚΚΑ:
Ἐκπαιδευτικὰ ἰδεώδη καὶ νεοσχολαστικισμὸς

Ε. ΛΕΜΠΕΣΗ:
Ἡ ἔννοια τῆς δημαγωγίας

ΛΙΛ. ΝΑΚΟΥ:
Σανατόρια

Θ. Π. ΡΗΓΟΠΟΥΛΟΥ:
Τὰ ποινικὰ ἔξοδα

ΑΡ. ΤΣΑΛΙΚΗ:
Τὰ τεχνικὰ ἔργα τῆς ἑλληνικῆς γεωργίας

Π. ΚΟΝΤΑ:
Τὸ χωριατόπουλο

Γ. ΣΠΥΡΙΔΩΝΟΣ:
Ἡ Θεσσαλονίκη καὶ ἡ ἐνδοχώρα της

ΓΕΩΡ. ΒΟΛ. ΠΟΓΓΗ:
Αἱ κοινωνικαὶ ἀσφαλίσεις καὶ ἡ Δημοκρατία

ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ:
Στὸν Ρομαὶν Ρολλὰν (ποίημα)

ΡΟΜΑΙΝ ΡΟΛΛΑΝ:
Στὸν Κωστῆ Παλαμᾶ

Λ. ΚΟΥΚΟΥΛΑ:
«Ἡ Σκουριὰ»

ΡΙΧ. ΛΙΒΑΘΙΝΟΠΟΥΛΟΥ:
Οἱ γιατροὶ στὶς ναυμαχίες

ΠΕΤΡΟΥ ΧΑΡΗ:
Οἱ λογοτεχνικοὶ καὶ καλλιτεχνικοὶ ὅροι

ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ:
Ἡ ἑλληνοαιγυπτιακὴ συνάντησις

Ε. ΚΟΘΡΗ:
Ἡ γυμναστικὴ διαπαιδαγώγησις τῆς «Φιλ. Νεολαίας»

ΛΑΚΩΝΙΚΑ — ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΙΝΗΣΙΣ — ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ — ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

ΓΕΩΡ. ΣΤΑΥΡΟΥ
ΙΔΡΥΤΗΣ

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1841

Κεφάλαιον μετοχικὸν καὶ ἀποθεματικὸν Δρχ. **1.205.000.000**
Καταθέσεις (Κατάστασις τῆς 30ῆς Ἰουνίου 1929) » **6.250.000.000**

ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ
Ι. Α. ΔΡΟΣΟΠΟΥΛΟΣ

ΥΠΟΔΙΟΙΚΗΤΗΣ
ΑΛΕΞ. Γ. ΚΟΡΙΖΗΣ

Η ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Ἀγοράζει καὶ πωλεῖ μετοχὰς καὶ χρεώγραφα εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις καὶ τὰ ξένα Χρηματιστήρια διὰ λογαριασμὸν τρίτων.

Παρέχει δάνεια ἐπὶ ἐνεχύρῳ δημοσίων χρεωγράφων, μετοχῶν καὶ ὁμολογιῶν ἑταιριῶν.

Δέχεται πρὸς φύλαξιν χρηματόγραφα παντὸς εἴδους καὶ κιβώτια ἀδήλου περιεχομένου.

Ἐπιμελεῖται τῆς ὑπὲρ τοῦ καταθέτου ἐγκαίρου εἰσπράξεως τῶν μετοχο-μεριδίων καὶ τοκομεριδίων τῶν κατατεθειμένων παρ' αὐτῇ χρηματογράφων ὡς καὶ τῶν κληρουμένων ὁμολογιῶν.

Ἐνοικιάζει χρηματοκιβώτια πρὸς φύλαξιν τίτλων καὶ τιμαλφῶν ἀντικειμένων.

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ **"Ο ΚΟΡΑΗΣ,,** ΛΙΑΝ ΠΡΟΣΕΧΩΣ

ΜΕΓΑ ΑΓΡΟΤΙΚΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ

Πολύτιμες σύμβουλες καὶ ὁδηγὸς διὰ κάθε ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΑ, ΚΤΗΜΑΤΙΑΝ, ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΝ.
Ἀπαραίτητον διὰ τὴν βιβλιοθήκην τῶν ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ, τῶν ΣΥΝ/ΡΙΣΜΩΝ καὶ τῶν ΣΧΟΛΕΙΩΝ.
Ὑπὸ τὴν ἐπιστημονικὴν διεύθυνσιν ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ μὲ συνεργασίαν τῶν ἐγκριτωτέρων ΓΕΩΠΟΝΩΝ, ΚΤΗΝΙΑΤΡΩΝ, ΔΑΣΟΛΟΓΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΩΝ ΕΙΔΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ.

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΣΠ. ΧΑΣΙΩΤΗΣ Γερουσιαστής, πρώην Γεν. Ἐπιθ. Γεωργίας	ΠΑΝ. ΔΕΚΑΖΟΣ Γερουσιαστής, διευθ. Ἑλλην. Γεωργ. Ἑταιρίας	Ἐπιμελητὴς τῆς ὕλης Χ. ΣΜΠΑΡΟΥΝΗΣ
ΧΡ. ΕΥΕΛΠΙΔΗΣ Πρώην Γεν. Γραμ. Ὑπουργείου Γεωργίας	Ι. ΚΑΡΑΜΑΝΟΣ Γενικὸς Διευθυντὴς Ὑπουργείου Γεωργίας	Μηχανικὸς — Γεωπόνος Ἐπιμελητὴς Ἀνωτάτης Γεωπονικῆς Σχολῆς
Ν. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ Καθηγητὴς Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης	Κ. ΜΕΛΑΝΙΔΗΣ Διευθ. Κτηνιατρικοῦ καὶ Μικροβιολογικοῦ ἐργαστηρίου	

ΜΕΛΕΤΑΙ & ΑΡΘΡΑ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ, ΠΡΑΚΤΙΚΑ, ΟΔΗΓΙΑΙ ΕΠΙ ΟΛΩΝ ΤΩΝ ΚΛΑΔΩΝ

ΓΕΩΡΓΙΑ	ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΖΩΟΛΟΓΙΑ	ΒΟΤΑΝΙΚΗ
ΑΜΠΕΛΟΥΡΓΙΑ	» ΠΟΛΙΤΙΚΗ	» ΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΑ	ΔΑΣΟΛΟΓΙΑ
ΔΕΝΔΡΟΚΟΜΙΑ	» ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ	ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΑ	ΠΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ
ΕΛΑΙΟΚΟΜΙΑ	» ΜΗΧΑΝΟΛΟΓΙΑ	ΣΗΡΟΤΡΟΦΙΑ	ΚΥΝΗΓΕΤΙΚΗ
ΑΝΘΟΚΟΜΙΑ	» ΥΔΡΑΥΛΙΚΗ	ΦΥΤΟΠΑΘΟΛΟΓΙΑ	ΤΥΡΟΚΟΜΙΑ
ΖΩΟΛΟΓΙΑ	» ΧΗΜΕΙΑ	ΕΝΤΟΜΟΛΟΓΙΑ	ΥΓΙΕΙΝΗ
ΚΤΗΝΙΑΤΡΙΚΗ	» ΓΕΩΛΟΓΙΑ	ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΑ	

ΜΕΓΑΛΗ ΠΟΛΥΤΕΛΗΣ ΕΚΔΟΣΙΣ ΜΕΤΑ 2.000 ΕΙΚΟΝΩΝ ΕΙΣ ΔΥΟ ΤΟΜΟΥΣ

ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ: Δραχ. 1000 εἰς 14 μηνιαίας δόσεις ἐκ δραχμῶν 70 ἑκάστη ('Η πρώτη 90). Δρχ. 900 εἰς 4 τριμηνιαίας δόσεις ἐκ δραχ. 225 ἑκάστη καὶ δραχ. 800 ἐπὶ προκαταβολῇ ὁλοκλήρου τοῦ ποσοῦ.

ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ Δρχ. 10

ΑΓΓΕΛΙΑΙ & ΟΔΗΓΙΑΙ ΔΙ'ΕΓΓΡΑΦΗΝ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ ΑΠΟΣΤΕΛΛΟΝΤΑΙ ΕΙΣ ΠΑΝΤΑ ΑΙΤΟΥΝΤΑ

„Ο ΚΟΡΑΗΣ" ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ
ΤΟΓΙΑ-ΨΥΧΟΠΑΙΔΗ-ΚΑΛΑΝΤΑΡΙΔΗ

ὁδὸς ΚΟΡΑΗ 7 ΑΘΗΝΑΙ

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΚΟΣΜΗΤΕΙΑ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΑΡΧΕΙΟΥ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ
ΔΩΡΕΑ

ΤΑ ΖΩΝΤΑΝΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΣΤΟΧΟΣ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ ΤΟΥ

ΕΙΝΑΙ γνωσταὶ αἱ ἀκλόνητοι δημοκρατικαὶ ἀρχαὶ τοῦ περιοδικοῦ τούτου. Θὰ ἐπείσθησαν ἤδη οἱ ἀναγνῶσται μας ὅτι ἡ Δημοκρατία δὲν εἶνε δι' ἡμᾶς ἕνας ἁπλοῦς διάκοσμος, ἀλλ' ἕνας οὐσιαστικώτατος κόσμος. Καὶ τὸν κόσμον αὐτὸν προσπαθοῦμεν συστηματικῶς νὰ συνειδητοποιοῦμεν, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ κάθε ἐπικαίρου προβλήματος ποὺ ἑκάστοτε ἀναφύεται. Ἐζητήσαμεν καὶ ζητοῦμεν, ἡ ἐξωτερική μας πολιτικὴ καὶ ἡ διεθνής μας ζωὴ νὰ εἶνε συστηματικῶς φιλειρηνικαί, ἀγρύπνως ἀμυντικαί — δηλ. δημοκρατικαί. Ἐζητήσαμεν καὶ ζητοῦμεν, καὶ ἡ οἰκονομικὴ καὶ ἡ ἐκπαιδευτική μας πολιτικὴ νὰ εἶνε δημοκρατικαὶ — καὶ ἐξηγοῦμεν τὸ πῶς θὰ ἀποβοῦν τοιαῦται. Ἐζητήσαμεν καὶ ζητοῦμεν ἐπίσης τῆς κοινωνικῆς μας ζωῆς τὴν χειραφέτησιν καὶ τὴν ὀργάνωσιν, ὑπὸ τὸ συνδυασμένον φῶς καὶ τῆς πραγματικότητος καὶ τῶν δημοκρατικῶν μας φιλοδοξιῶν. Εἰδικώτερον, ἐκηρύχθημεν ἤδη ἀνεπιφυλάκτως ὑπὲρ τῆς συσσωματώσεως τῶν κοινὰ ἐχόντων συμφέροντα πολιτῶν, ὑπὲρ τῆς κατ' ἐπαγγέλματα ἔτι ἀρτιωτέρας συγκροτήσεως τοῦ λαοῦ μας, ὑπὲρ τῆς λελογισμένης ἀλλὰ καὶ ἐλευθέρας ἐκδηλώσεως τῶν ἀπόψεων τῶν διαφόρων κοινωνικῶν ὁμάδων...

Ὥστε, ἂν εἰς ὅσα θὰ εἴπωμεν σήμερον πρυτανεύσῃ ἡ αὐστηρότης, δὲν ὑπάρχει ὁ παραμικρότερος φόβος παρεξηγήσεως. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἀκόμη ἐπρόκειτο νὰ παρεξηγηθῶμεν, δὲν θὰ ἐδιστάζαμεν νὰ εἴπωμεν σαφῶς, χωρὶς περιφράσεις καὶ χωρὶς ἐπιείκειαν, τὴν γνώμην μας εἰς μίαν κατηγορίαν ὠργανωμένων Ἑλλήνων, ἡ ὁποία ἀπασχολεῖ ἀπὸ μιᾶς ἑβδομάδος καὶ τὴν Πολιτείαν καὶ τὴν κοινὴν γνώμην, μὲ τὰς ἀξιώσεις της καὶ μὲ τὰς ἀπειλάς της. Καὶ διὰ νὰ θέσωμεν ἀμέσως καὶ μὲ ἴσην σαφήνειαν τὸ ζήτημα, σπεύδομεν νὰ διαδηλώσωμεν ὅτι πρόκειται περὶ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων. Καὶ ὅτι τὴν τακτικὴν τὴν ὁποίαν, ἀπέναντι τοῦ Κράτους, οἱ λειτουργοί του οὗτοι, δηλ. αὐτὰ ταῦτα τὰ ὄργανά του, ἀκολουθοῦν κατ' αὐτάς,—τὴν ἀποδοκιμάζομεν ἀνενδοιάστως, καὶ μὲ τόσην κατηγορηματικότητα ὅσην καὶ ψυχραιμίαν. Τὴν ἀποδοκιμάζομεν, καὶ θὰ ἐξηγήσωμεν, ἐδῶ, διατί....

Δὲν θὰ εἴμεθα, βεβαίως, ἡμεῖς ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι θὰ ἀρνηθῶμεν ποτὲ εἰς τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους τὸ δικαίωμα τῆς ἐπαγγελματικῆς των συγκροτήσεως καὶ τὸ καθήκον τῆς ἐπαγγελματικῆς των ἀλληλεγγύης. Ἐπικροτοῦμεν δηλ. ἀπολύτως τὴν ὕπαρξιν καὶ τὴν λειτουργίαν τῆς Συνομοσπονδίας των, εὐχόμενοι μάλιστα εἰς αὐτὴν καὶ ἔτι μεγαλυτέραν ἀνάπτυξιν τῆς κοινωφελοῦς της δράσεως καὶ ἐπέκτασιν τοῦ κύκλου τῆς ἐνεργείας της. Ἰδιαιτέρως δὲν ἠσμονοῦμεν ὅτι ἀντιπρόσωποί της συνειργάσθησαν ἀποτελεσματικῶς, ὑπὸ τοὺς κ.κ. Βαρβαρέσον καὶ Τριανταφυλλόπουλον, μὲ τὴν συσταθεῖσαν κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1928 «ὑπαλληλικὴν ἐπιτροπήν», ἥτις κατήρτισεν ὁριστικὸν σχέδιον καταστατικοῦ χάρτου τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων καί, πρὸ μηνός, σχέδιον ἐνιαίου μισθολογίου αὐτῶν. Εἰς τὴν ἐκπόνησιν ἄλλως τε αὐτῶν τῶν σπουδαίων καὶ δυσκόλων προεργασιῶν, εἰς τὰς ὁποίας δέον νὰ ἀποκρυσταλλοῦνται συστηματοποιημέναι, ἐνιαῖαι καὶ μεθοδικαί, αἱ ἀπόψεις τῶν διαφόρων ἐπαγγελματικῶν τάξεων ὡς πρὸς τὴν περιφρούρησιν τῶν συμφερόντων των καὶ τὴν βελτίωσιν τῆς θέσεώς των, διακρίνομεν τὴν καλυτέραν δικαιολογίαν τοῦ δόγματος τῆς ἐπαγγελματικῆς ὀργανώσεως.

Τὰς ἀπόψεις αὐτὰς τῶν κατ' ἰδίαν τάξεων, εἰς τὴν Πολιτείαν, εἰς τὸ Κράτος-διαιτητήν, εἰς τὴν ἀπέναντι τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου ὑπεύθυνον Κυβέρνησιν καὶ Βουλήν, ἀπόκειται ἐκ ἱστοτε νὰ συμβιβάζουν, συνδυάζουν καὶ προσαρμόζουν μὲ τὰς τυχὸν ἀντιθέτους ἀπόψεις ἄλλων τάξεων, ἢ καὶ ἁπλῶς μὲ τὸ ὑπ' ὄψει των γενικὸν—οἰκονομικόν, κοινωνικὸν καὶ πολιτικὸν—συμφέρον. Καὶ ἐν διαφωνίᾳ μεταξὺ τοῦ Κράτους καὶ μιᾶς ἐπαγγελματικῆς ὀργανώσεως, ἀπὸ τὴν σύγχρονον κοινωνιολογίαν ἀνεγνωρίσθη κατὰ κανόνα ὑπὲρ τῆς ὀργανώσεως τὸ δικαίωμα ἀφ' ἑνὸς μὲν τῆς μετ' ἄλλων ἐπαγγελματικῶν σωματείων ἐνισχυτικῆς συμμαχίας, ἀφ' ἑτέρου δὲ καὶ αὐτῆς ταύτης τῆς ἀπεργίας. Ἐδῶ ὅμως, ἀκριβῶς, προκειμένου περὶ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, γεννᾶται τὸ ἐρώτημα: Εἰς τὴν τάξιν των, εἰς τὴν ὀργάνωσίν των, ἠμποροῦν ἀρά γε νὰ ἀναγνωρισθοῦν τὰ δύο αὐτὰ δικαιώματα; Μέσα εἰς μίαν Πολιτείαν εὐνομουμένην, ὁμαλῶς λειτουργοῦσαν καὶ συναισθανομένην τὴν ὀντότητά της, δικαιοῦνται οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι νὰ προετοιμάζουν τὴν κατὰ τοῦ Κράτους στάσιν, καὶ νὰ κηρύσσουν τὸν κατὰ τοῦ Κράτους πόλεμον; Αὐτὸ εἶνε τὸ ζήτημα ποὺ ἔθεσαν διὰ τῆς κατ' αὐτὰς συμπεριφορᾶς των, οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι. Καὶ εἰς αὐτὸ τὸ βασικόν, τὸ κεφαλαιῶδες ἐρώτημα, ἀπαντῶμεν μὲ ἕνα αὐστηρότατον, μὲ ἕνα ἀμείλικτον: Ὄχι!

Καὶ ἀπαντῶμεν ὄχι, διότι καὶ μόνον τὸ νὰ τίθεται παρόμοιον ἐρώτημα προϋποθέτει μίαν θεμελιώδη παρεξήγησιν πέριξ αὐτῆς ταύτης τῆς ἐννοίας τοῦ Κράτους. Διότι βέβαια, χωρὶς νὰ συμμεριζώμεθα οὔτε τοῦ Χέγκελ τὴν περὶ θεοποιημένου Κράτους θεωρίαν, οὔτε καὶ τοῦ Στίρνερ ἢ τοῦ Νίτσε τὰ σκωπτικώτατα δόγματα, καθ' ἃ τὸ Κράτος εἶνε «τὸ φάντασμα ποὺ ἐδημιούργησαν οἱ ἄνθρωποι διὰ νὰ ἀλληλοτρομοκρατοῦνται», ἢ «τὸ ψυχρότερον τῶν τεράτων, ποὺ δαγκάνει καὶ μὲ κλοπιμαῖα ἀκόμη δόντια...», φρονοῦμεν ὅτι μεταξὺ τῶν δύο αὐτῶν παροξολογιῶν ὑπάρχει ἡ ἀναμφισβήτητος καὶ ἀδιαφιλονείκητος ἔννοια τοῦ Κράτους ὡς διαχειριστικῆς ἀρχῆς, ὡς ἀντιπροσώπου τῶν γενικῶν κοινωνικῶν συμφερόντων, ὡς ἐξουσίας ἐξασφαλιζούσης τὴν ἁρμονικὴν συμβίωσιν καὶ ἀνάπτυξιν τοῦ συνόλου τῆς Κοινωνίας, μὲ μίαν λέξιν ἡ ἔννοια τοῦ Κράτους-ὀργανισμοῦ. Ἀλλ' ἀπὸ ποίους ἐνσαρκώνεται αὐτὸ τὸ Κράτος; Ἀπὸ τὴν Κυβέρνησίν του, ἀπὸ τοὺς αἱρετοὺς ἀντιπροσώπους τοῦ Λαοῦ, ἀπὸ τοὺς δικαστάς του, ἀπὸ τὰ ὄργανα τῆς ἀμύνης καὶ τῆς τάξεως, καὶ τέλος ἀπὸ τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους. Καὶ αὐτοί δηλ. οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι εἶνε ὄργανα, εἶνε μέλη ἀδιάσπαστα τοῦ κρατικοῦ ὀργανισμοῦ, ὁ ὁποῖος ἄνευ αὐτῶν παύει νὰ λειτουργῇ καὶ ἐγκαταλειπόμενος ἀπ' αὐτά, παύει νὰ ὑπάρχῃ, παύει ἀκόμη καὶ νὰ νοῆται! Ἀλλὰ τότε πῶς ἠμπορεῖ νὰ νοηθῇ καὶ πόλεμος τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων κατὰ τοῦ Κράτους; Πῶς εἶνε δυνατὸν τὰ χέρια τοῦ ὀργανισμοῦ νὰ ὑψώνωνται καὶ νὰ κτυποῦν τὴν κεφαλήν του; Καὶ ποῖος θὰ μᾶς πείσῃ νὰ ἐνστερνισθῶμεν ἔτσι τὸ δόγμα τοῦ αὐτοτιμωρουμένου Κράτους, τοῦ Κράτους τοῦ καταβροχθίζοντος τὰ ἴδια ἐντόσθιά του;

Ὢ ναί! Γνωρίζομεν καὶ τὴν δημαγωγικὴν ἐκείνην τοῦ Ἔγκελς σοφιστείαν, κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ Κράτος εἶνε τὸ ὄργανον καταδυναστεύσεως ἑμιᾶς τάξεως ὑπὸ τῆς ἄλλης. Ἀλλ' ἐρωτῶμεν τοὺς μαρξίζοντας τυχὸν ἔτσι δημοσίους ὑπαλλήλους: Ἠξεύρουν ποῦ θὰ καταλήξουν ἂν ἐπὶ τῆς βάσεως ταύτης στηριχθοῦν; Ἐν πρωτοισείς τὸν σοσιαλισμόν, ὅστις ὑποτίθεται ὅτι ἐπιδιώκει τῶν τά-

ξεων τὴν κατάλυσιν. Καὶ κατὰ συνέπειαν εἰς τὴν κατάλυσιν αὐτοῦ τούτου τοῦ Κράτους, δηλ. αὐτοῦ τούτου τοῦ ἑαυτοῦ των. Αὐτὴ εἶνε ἡ λογικὴ κατάληξις τῆς σοβιετικῆς ὀργανώσεως πρὸς τὴν ὁποίαν φαίνονται—κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἀσυναισθήτως—χαράσσοντες τὴν κατεύθυνσίν των οἱ δημόσιοί μας ὑπάλληλοι. Διότι ἂς μὴ νομίσουν ὅτι, καὶ ἀναγομένη τυχὸν εἰς κυρίαρχον τυραννίαν, ἡ γραφειοκρατία ἐπιζεῖ ποτὲ τῆς νίκης της! Ἀφ' ἧς στιγμῆς ἐπικρατοῦν οἱ γραφειοκράται ὡς δικτάτορες, συμβαίνει ὅ,τι συνέβη εἰς τὴν Ρωσσίαν: παύουν ἀπὸ τοῦ νὰ εἶνε ἄνθρωποι... Τοὺς ἀμφιβάλλοντας δὲν ἔχομεν παρὰ νὰ παραπέμψωμεν εἰς τὸ κατ' αὐτὰς ἀπὸ μιᾶς ἀθηναϊκῆς σκηνῆς διδασκόμενον ῥωσσικὸν δρᾶμα «Ἡ Σκουριά»...

Καὶ συνεχίζομεν τὰς ἐρωτήσεις μας: Εἰς τὴν σοβιετοποίησιν λοιπὸν τῆς Ἑλλάδος φιλοδοξοῦν νὰ μᾶς φέρουν οἱ ἰδύνοντες τὴν Ὁμοσπονδίαν τῶν Δημοσίων Ὑπαλλήλων; Ἀλλά, τότε, εἶνε ἄρά γε βέβαιοι ὅτι παρακολουθοῦνται ψυχικῶς ἀπὸ τοὺς ἐντολεῖς των; Εἶνε βέβαιοι ὅτι ἡ ἀπέραντος πλειοψηφία τῶν δημοσίων λειτουργῶν τῆς Ἑλλάδος θέλει νὰ καταλύσῃ καὶ τοὺς νόμους καὶ τὸ Κράτος καὶ τὸ σημερινὸν πλαίσιον αὐτῆς ταύτης τῆς σημερινῆς των δράσεως καὶ ζωῆς; Εἶνε βέβαιοι ὅτι ὅλοι αὐτοὶ οἱ πάσχοντες ἴσως, καὶ φιλελεύθεροι ἀσφαλῶς, ἀλλὰ καὶ συντηρητικώτατοι, ἀπὸ κοινωνικῆς καὶ κρατικῆς ἀπόψεως, ὑπάλληλοι τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας θέλουν νὰ παύσουν ζῶντες ὡς ἄνθρωποι καὶ νὰ σφυρηλατήσουν ὁλοκλήρου τῆς Κοινωνίας μας — δηλ. καὶ τὰ ἰδικά των — δεσμά; Ἀλλὰ καὶ ἂν ἀκόμη φαντασθῶμεν τὸ ἀπαράδεκτον, τὸ ἀνύπαρκτον, τὸ ἀδύνατον: ὅτι αὐτὸ θέλουν οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι, ἠμποροῦν ἄρά γε νὰ ἀποῤῥήσουν διότι κατὰ μιᾶς παρομοίας τάσεως ἀγανακτεῖ καὶ διαμαρτύρεται, ὑψοῦται καὶ ἀμύνεται, ἀντιδρᾷ καὶ ἐκστρατεύει ὁλόκληρος ἡ ἀπειλουμένη Ἑλληνικὴ Κοινωνία μὲ τὸ Κράτος ἐπὶ κεφαλῆς;

Ἂς μὴ λησμονήσουν ὅμως καὶ κάτι ἄλλο οἱ οὕτω διαχειριζόμενοι τὰ συμφέροντα τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων μας: ὅτι, δι' οὓς λόγους παραπλεύρως ἐνθέτει ἀντικειμενικώτατα ἐγκριτος πρώην συνάδελφός των, κρυπτόμενος δυστυχῶς ὑπὸ τὴν ἀνωνυμίαν, ἡ Κοινωνία ἔχει καὶ ἄλλας ἀφορμὰς διὰ νὰ μὴ τοὺς συμπαθῇ ἰδιαιτέρως. Δικαίως ἢ ἀδίκως — ἡ ἐντύπωσις πάντως εἶναι αὐτή —, οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι θεωροῦνται ὡς οἱ αἰχμαλωτίζοντες τοὺς Ὑπουργούς, ὡς οἱ δυσχεραίροντες τὴν διοίκησιν, ὡς οἱ τυραννοῦντες τὸν λαόν, ὡς οἱ ἐμποδίζοντες αὐτὸν νὰ αὐτοκυβερνηθῇ, μὲ μίαν λέξιν ὡς οἱ ἀνάγοντες τὴν Ἑλλάδα εἰς φεουδόν των, ποὺ, ἀδυσώπητοι καὶ βλοσυροί, ἀπὸ μέσα ἀπὸ τὸ ἀπόῤῥητον φρούριον τῆς μονιμοποιημένης αὐταρχικότητός των, κατευθύνουν χωρὶς πνοὴν καὶ χωρὶς πτερὰ εἰς τὸν στεγνὸν καὶ ἐξαντλητικὸν δρόμον τῆς αἰωνοβίου ῥουτίνας καὶ εἰς τοὺς ἀποπνικτικοὺς μαιάνδρους μιᾶς πολυδαιδάλου καὶ αἰνιγματώδους νομοθεσίας. Καὶ τὸν πανταχοῦ παρόντα καὶ τὰ πάντα πληροῦντα αὐτὸν θεὸν πάσης σκοτεινότητος καὶ πάσης γραφειοκρατίας, οὐδὲ ἡ διαυγὴς καὶ ῥηξικέλευθος καὶ ἀναδημιουργικὴ διάνοια ἑνὸς Βενιζέλου κατόρθωσε μέχρι τοῦδε νὰ ἀποσπάσῃ ἀπὸ τὰ μικροτέλματα μέσα εἰς τὰ ὁποῖα κρατεῖ προσκολλημένην τὴν Ἑλλάδα...

Ὥστε διπλᾶ ἂς προσέξουν οἱ δημόσιοί μας ὑπάλληλοι. Ἐὰν αὐτὸς ὁ λαὸς ἐπανεστάτησε ἐναντίον τοῦ πάλαι ποτὲ κομματισμοῦ, ἐναντίον τοῦ μοναρχισμοῦ, καὶ ἐναντίον τῆς δικτατορίας, δὲν τὸ ἔκαμε βέβαια διὰ νὰ καταντήσῃ δουλεύων εἰς τὴν ἀπολυταρχίαν αὐτῶν. Καὶ ὅταν αὐτὴ ἡ ἀπολυταρχία ἔρχεται καὶ τὴν ἀνόρθωσίν του νὰ παρεμποδίσῃ, καὶ τὸ Κράτος νὰ καταλύσῃ, καὶ τὴν Δημοκρατίαν μὲ τὸν σοβιετισμὸν νὰ ἀντικαταστήσῃ, τὸ ποτήριον τῆς πικρίας μὲ τὸ ὁποῖον θέλουν αὐτοὶ οἱ κύριοι νὰ τὸν ποτίσουν, ξεχειλίζει πλέον, καὶ ὁ κόσμος ἀρχίζει καὶ πάλιν νὰ ἐπαναστατῇ... Ἂς συναισθανθοῦν λοιπόν, πρὶν νὰ εἶνε πολὺ ἀργά, καὶ τὴν λαϊκὴν ὀργήν, καὶ τὰ καθήκοντα ποὺ ἡ γενικὴ ἀγανάκτησις τοὺς ὑπενθυμίζει. Καὶ ἂς ἐπιστρέψουν εἰς τὴν θέσιν ὅπου τοὺς τάσσει ἡ λαϊκὴ ἐπιταγή. Διότι ἂν τὸ Κράτος ἔχει γίνει ὁ στόχος των, αὐτοὶ ὅμως δὲν εἶνε παρὰ ὄργανά του, καί, εἰς τὰς κρισίμους στιγμάς, δέκεται ἕνα σῶμα σηπόμενον νὰ ἀκρωτηριασθῇ ἀπὸ ἕνα δηλητηριασμένον μέλος του, προκειμένου νὰ ζήσῃ καὶ νὰ ἀναδημιουργηθῇ.

Η ΣΤΑΣΙΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΥΠΑΛΛΗΛΩΝ

ΕΙΝΕ λυπηρὸν ὅτι οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι, οἵτινες ἔπρεπε νὰ παρέχουν ἑαυτοὺς πρότυπον πειθαρχίας καὶ τάξεως, ἔδωκαν καὶ πάλιν ἀφορμὴν εἰς τὴν κοινωνίαν καὶ τὸν τύπον νὰ τοὺς ἐλέγξῃ αὐστηρῶς διὰ τὰς κατ' ἐξοχὴν ἀντιπειθαρχικὰς δηλώσεις των ἐν σχέσει πρὸς τὸ ζήτημα τῆς αὐξήσεως τῶν ἀποδοχῶν των.

Οὐδεὶς ἀρνεῖται ὅτι ἡ οἰκονομικὴ κρίσις εἶνε μεγίστη καὶ ἐπομένως καὶ ἡ τάξις τῶν δημοσίων λειτουργῶν ὑποφέρει, ὅπως ὅμως ὑποφέρουν ὅλοι. Ἀλλ' ἀκριβῶς ἀπὸ τοὺς δημοσίους λειτουργοὺς ἀνέμενεν ἡ κοινωνία τὴν πειθαρχίαν καὶ ὑπομονήν, ἀντὶ μπολσεβικικῶν καὶ κομμουνιστικῶν δηλώσεων καὶ διαδηλώσεων, διότι πρὸ παντὸς αὐτοὶ γνωρίζουν τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν τῆς χώρας καὶ παρακολουθοῦν τὰς δυσχερείας εἰς τὰς ὁποίας εὑρίσκεται τὸ Κράτος.

Μία ἀνασκόπησις εἰς τὸ παρελθὸν θὰ πείσῃ τοὺς δημοσίους λειτουργοὺς ὅτι εὑρίσκονται εἰς πολὺ καλλιτέραν θέσιν ἀπὸ ἐκείνην τῶν συναδέλφων των τῆς προηγουμένης γενεᾶς. Καὶ ἂν ἤθελον ἐρωτήσῃ τοὺς ἐξ αὐτῶν εὑρισκομένους ἀκόμη ἐν τῇ δημοσίᾳ ὑπηρεσίᾳ, θὰ ἐμάνθανον μὲ πόσην ἰώβειον ὑπομονὴν ὑπέφερον ἐκεῖνοι τὰς στερήσεις, καὶ μάλιστα προχωρημένοι εἰς ἡλικίαν οἰκογενειάρχαι, οἵτινες ἔπρεπε νὰ ὑπερβοῦν τὸ πεντηκοστὸν ἔτος τῆς ἡλικίας των διὰ ν' ἀποβλέψουν εἰς τὴν θέσιν τμηματάρχου, τὴν ὁποίαν σήμερον κατέχουν νεαρώτατοι ὑπάλληλοι.

Εἶνε λυπηρὸν νὰ τὸ εἴπωμεν, ἀλλ' ἀναγκαζόμεθα νὰ τονίσωμεν ὅτι, μετὰ τὴν σπουδαίαν μεγέθυνσιν τοῦ Κράτους, παρέστη ἀνάγκη πολλοῦ προσωπικοῦ διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τῶν διαφόρων ὑπηρεσιῶν. Καὶ ἐδέησε νὰ προσληφθοῦν καὶ πλεῖστοι ὑπάλληλοι, ὡς προσωρινοί, ἄνευ τῶν προσόντων μὲ τὰ ὁποῖα εἰσῆλθον καὶ προήγοντο οἱ τῆς προηγουμένης γενεᾶς. Βαθμηδὸν δὲ διὰ νόμων ἀφωμοιοῦντο πρὸς τούτους. Αὐτοὶ λοιπὸν οἱ νεώτεροι ὑπάλληλοι, μὲ τὰς προσθήκας τριῶν νέων Ὑπουργείων, τῶν Γενικῶν Διοικήσεων, τῶν Νομαρχιῶν καὶ Ἐπαρχείων εἰς τὰς Νέας Χώρας, Ταμείων, Τελωνείων, Ἐφοριῶν, Σχολείων κλπ. μετὰ πάροδον μόλις δεκαετίας ἢ δεκαπενταετίας ἔρχονται νὰ διαμαρτυρηθοῦν διὰ τὴν ἀστοργίαν τοῦ Κράτους, τὸ ὁποῖον ἀπεναντίας ηὔξησε καθ' ὑπερβολήν, καὶ τὸ τονίζομεν εἰς βάρος του, τὸν ἀριθμὸν τῶν δημοσίων λειτουργῶν.

Πρὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης, μετ' ἐπιφυλάξεων τὸ Κράτος ἐδημιούργει τὰς θέσεις τῶν διευθυντῶν τῶν Ὑπουργείων καὶ ὄνειρον τῶν ὑπαλλήλων ἦτο νὰ φθάσουν τὴν θέσιν τοῦ τμηματάρχου. Σήμερον οἱ νεαρώτατοι τμηματάρχαι ἀσχάλλουν διότι οἱ διευθυνταί των δὲν ἀποχωροῦν—ὢς ἡλικιωμένοι!! τῆς ὑπηρεσίας διὰ νὰ καταλάβουν αὐτοὶ τὰς θέσεις των. Κανὼν δὲ τῶν νεωτέρων ὑπαλλήλων, μόλις εἰσέλθουν εἰς τὴν ὑπηρεσίαν, εἶνε νὰ κυττάξουν εἰς τὴν ἐπετηρίδα πῶς νὰ ἐλαττώσουν τὸ ὅριον τῆς ἡλικίας τῶν ἀνωτέρων των διὰ νὰ τοὺς διαδεχθοῦν.

Καὶ ὄχι μόνον ἀμείβονται μὲ τὸν μισθόν, ἀλλ' ἐπιδιώκουν καὶ τὴν ἴδρυσιν πλείστων ὑπηρεσιακῶν συμβουλίων, εἰς τὰ ὁποῖα οἱ ἀνώτεροι μετέχουν, καὶ ὑποχρεώνουν ἕνιοι δήμους καὶ κοινότητας εἰς συνδρομὴν ἔργων των, ἐκδιδομένων ὑπὸ τύπον βιβλίων ἢ ὁδηγιῶν ἢ ἐγκυκλίων, καὶ δημιουργοῦν διαρκῶς νέας λεπτομερειακὰς θέσεις εἰδικοτήτων. Δὲν κακίζομεν βέβαια γενικῶς τὴν ἐρματικότητα τῶν πολλῶν, ἀλλ' ἕνα βλέμμα ὁπλοῦ ἐπισκέπτου τῶν Ὑπουργείων καὶ τῶν ἄλλων δημοσίων ὑπηρεσιῶν θὰ πείσῃ πάντας ὅτι οἱ ὀλίγοι ἐργάζονται, οἱ δὲ πολλοὶ ἀσχολοῦνται εἰς τὰς ἀνωτέρω ἐργασίας ἢ σχεδὸν συνεχῶς ἀπουσιάζουν ἀπὸ τὰ καθήκοντά των!

Οἱ δημόσιοι λειτουργοὶ ἂς θελήσουν νὰ συνέλθουν καὶ τότε ἂς εἶνε βέβαιοι ὅτι τὸ Κράτος δὲν θὰ παρίδῃ τὰς ὑπηρεσίας αὐτῶν, ἀρκεῖ νὰ βελτιωθοῦν τὰ οἰκονομικά του καὶ νὰ παρέλθῃ ἡ παροῦσα δυσπραγία, τὴν ὁποίαν ἀσφαλῶς ἀντιλαμβάνονται οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι, ζῶντες καὶ ἀναστρεφόμενοι ἐν τῇ κοινωνίᾳ.

***

Η ΕΘΝΙΚΗ ΜΑΣ ΑΜΥΝΑ

ΤΑ ΣΤΕΛΕΧΗ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ ΜΑΣ

ΠΕΡΙ τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τῆς δημιουργίας τῶν στελεχῶν ἐδόθη σαφὴς ἰδέα διὰ τοῦ προηγουμένου μου ἄρθρου, καὶ ἀπὸ τοῦ βήματος τῆς Βουλῆς ἀνεπτύχθη, εἰς τρόπον ὥστε καὶ ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς καὶ ὁ πολιτικὸς κόσμος νὰ δύνανται νὰ γνωρίζουν ἀκριβῶς τὴν κατάστασιν.

Ἤδη θὰ ἐξετάσωμεν τὰ τῆς προελεύσεως τῶν στελεχῶν καὶ τῆς ἐξελίξεως αὐτῶν, διότι εἰς τοῦτο ἀποδίδομεν θεμελιώδη σημασίαν. Ἔχει γραφῆ πολλάκις, ὥστε νὰ πιστεύω ὅτι δὲν παραμένει καμμία ἀμφιβολία, ὅτι στρατὸς ἐστι στελέχη, καὶ ἐὰν ταῦτα στρατολογοῦνται καλῶς καὶ ἐξελίσσωνται καλῶς μὲ φρόνημα καὶ ἠθικὸν ἀκμαῖον εἰς μίαν χώραν, δύναται αὕτη νὰ εἶνε βεβαία ὅτι ἔχει στρατὸν καλόν, ἄλλως ὀφείλει νὰ γνωρίζῃ ὅτι δὲν ἔχει τὸν στρατὸν οὗτινος ἔχει ἀνάγκην.

Καλὴ στρατολογία, ἤτοι ἡ προέλευσις καὶ καλὴ ἐξέλιξις, σημαίνει διὰ μίαν χώραν ὅτι ἡ νομοθεσία αὐτῆς ἀνταποκρίνεται ὅσον οἷόν τε κάλλιον εἰς τὰς ἰδιότητας τῆς φυλῆς ὥστε, λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν συνθηκῶν ὑφ' ἃς βιοῖ ἡ χώρα αὕτη, νὰ ἐπιτυγχάνεται ἡ μεγίστη δυνατὴ ἀπόδοσις. Ἐὰν τοῦτο δὲν συμβαίνει εἰς μίαν χώραν, ἐπεται ὅτι ἡ νομοθεσία αὐτὴ εἶνε πλημμελής.

Πρὶν νὰ ἐξετάσωμεν τὰ καθ' ἡμᾶς πράγματα, διὰ τὴν πληρεστέραν κατανόησιν τοῦ θέματος κρίνω σκόπιμον νὰ παράσχω πληροφορίας πῶς ἔχει ρυθμισθῇ τὸ ζήτημα τοῦτο ὑπὸ τῶν γειτονικῶν πρὸς ἡμᾶς χωρῶν.

ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΥΙΑ

Στρατιωτικὰ σχολεῖα προελεύσεως ἀξιωματικῶν.

1.) Κατωτέρα στρατιωτικὴ ἀκαδημία. Αὕτη ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν ἡμετέραν σχολὴν τῶν Εὐελπίδων, καὶ χρησιμεύει διὰ τὴν ἐνιαίαν προέλευσιν τῶν ἀξιωματικῶν τῶν 4 ὅπλων: πεζικοῦ, ἱππικοῦ, πυροβολικοῦ, καὶ μηχανικοῦ. Προσόντα εἰσαγωγῆς: ἀπόφοιτοι δης τάξεως γυμνασίου, ἡλικία 16 — 20 ἐτῶν, ἄγαμοι, ὑγιεῖς, κατόπιν ἐπιτυχοῦς διαγωνισμοῦ. Φοίτησις 2 1)2 ἐτῶν, δύο ἔτη θεωρητικῆς μορφώσεως καὶ 1)2 ἔτος πρακτικῆς ἐξασκήσεως.

2.) Σχολὴ ἐπιμελητείας καὶ διαχειρίσεως. Ἰσότιμος πρὸς τὴν ἀνωτέρω. Φοίτησις 2 1)2 ἐτῶν (οἱ τελευταῖοι μῆνες διὰ πρακτικὴν ἐκπαίδευσιν).

3.) Ναυτικὴ ἀκαδημία. Ἰσότιμος τῶν ἀνωτέρω. Φοίτησις 3 ἐτῶν (2 θεωρητικὴ μόρφωσις καὶ 1 πρακτικὴ ἐξάσκησις).

4.) Στρατιωτικὴ ἰατρικὴ σχολή.

5.) Σχολεῖον ἀεροπορίας:

α΄) Παρατηρητῶν: Φοιτοῦν ἐπὶ 6 μῆνας ἀνθυπολοχαγοὶ καὶ ὑπολοχαγοὶ ὅλων τῶν ὅπλων μετατασσόμενοι εἶτα εἰς τὴν ἀεροπορίαν.

β΄) Ὁδηγῶν: Φοιτοῦν ἀξιωματικοὶ μετατασσόμενοι εἰς τὴν ἀεροπορίαν.

γ΄) Φωτογράφων: Ἐπὶ τρίμηνον φοιτοῦν ἅπαντες οἱ παρατηρηταὶ καὶ ὁδηγοί.

δ΄) Ἀσυρμάτου: Τελειοποιεῖ τοὺς ἀξιωματικοὺς ἀεροπόρους εἰς τὴν ραδιοτηλεγραφίαν.

ε΄) Μετεωρολογίας: Ἐπὶ τρίμηνον οἱ ἀξιωματικοὶ ἀεροπόροι διδάσκονται τὰς ἀπαραιτήτους μετεωρολογικὰς γνώσεις.

6.) Κέντρον διὰ τὴν ἀεροπορίαν Ναυτικοῦ.

Σχολεῖα μετεκπαιδεύσεως.

1.) Ἀνωτέρα στρατιωτικὴ ἀκαδημία:

Ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ ἡμέτερον Σχολεῖον Πολέμου. Εἰσάγονται, κατόπιν διαγωνισμοῦ, κατώτεροι ἀξιωματικοὶ ἀπόφοιτοι τῆς Κατωτέρας Στρατ. Ἀκαδημίας. Φοίτησις 2 ἐτῶν. Οἱ ἀπόφοιτοι κατὰ τ' ἀποτελέσματα διαιροῦνται α΄) εἰς ἐπιτυχόντας, καταλλήλους δι' ἐπιτελεῖς, β΄) εἰς ἐπιτυχόντας, καταλλήλους διὰ διοικήσεις, γ΄) ἀποτυχόντας.

2.) Ἀνωτέρα σχολὴ ἀεροπορίας:

Ἰσότιμος τῇ ἀνωτέρῳ δι' ὅ,τι ἀφορᾷ τοὺς ἀξιωματικοὺς τῆς ἀεροπορίας.

3.) Κέντρον ἐκπαιδεύσεως ἀξιωματικῶν πεζικοῦ:

α΄) Κατωτέρας ἐκπαιδεύσεως: Φοίτησις 4μηνος ἀντισυνταγματαρχῶν καὶ συνταγματαρχῶν πεζικοῦ.

γ΄) Ἀνωτέρων μαθημάτων: Φοίτησις 3 ἑβδομάδων, διοικητῶν μεραρχιῶν πεζικοῦ, ἱππικοῦ, διοικητῶν ταξιαρχιῶν πυροβολικοῦ, ἱππικοῦ, ἐπιτελαρχῶν στρατιῶν καὶ μεραρχιῶν.

δ΄) Ἑκτάκτου ἐκπαιδεύσεως: Διὰ τοὺς ἐφέδρους.

4΄) Κέντρον ἐκπαιδεύσεως ἀξιωματικῶν πυροβολικοῦ.

5.) Σχολεῖον ἱππικοῦ:

α΄) Κατωτέρας ἐκπαιδεύσεως: Φοίτησις 10μηνος νέων ἀνθυπιλάρχων.

β΄) Ἀνωτέρας ἐκπαιδεύσεως: Φοίτησις 10μηνος ὑποψηφίων διοικητῶν ἴλων.

6.) Σχολεῖον μηχανικοῦ: Φοίτησις 9 1)2 μηνῶν, ἀπάντων ἀξιωματικῶν μηχανικοῦ.

7.) Κέντρον τηλεγραφικόν: Φοίτησις 6μηνος.

8.) Κέντρον αὐτοκινήτων: Φοίτησις 6μηνος ἀξιωματικῶν μεταγωγικοῦ.

Σχολεῖα ἐφέδρων.

1. Σχολ. πεζικοῦ: Φοίτησις 9 μηνῶν
2. » ἱππικοῦ: » 9 »
3. » πυροβολικοῦ: » 9 »
4. » Ἀεροπορίας: » 7 »

Ὑπαξιωματικοί

(Βαθμοί: λοχίας, ἐπιλοχίας, ἐπιλοχίας διμοιρίτης).

Ὁ βαθμὸς τοῦ ὑπαξιωματικοῦ ὑπάρχει εἰς ὅλα τὰ ὅπλα καὶ ὑπηρεσίας τοῦ στρατεύματος. Εἶνε ἅπαντες μόνιμοι. Διὰ νὰ ὀνομασθῇ τις λοχίας δέον νὰ ἔχῃ εὐδόκιμον ὑπηρεσίαν ἑνὸς ἔτους τοὐλάχιστον εἰς τὸν βαθμὸν τοῦ δεκανέως καὶ νὰ ἔχῃ ἀκολουθήσῃ ἐπιτυχῶς τὰ μαθήματα ἑνὸς εἰδικοῦ σχολείου ὑπαξιωματικῶν ἢ σχολείου ὀργανωθέντος ὑπὸ τῆς Μονάδος του. Τὸν βαθμὸν δὲ τοῦ δεκανέως τὸν ἀπέκτησε μετὰ ἓξ τοὐλάχιστον μῆνας ὡς ἁπλοῦς στρατιώτης καὶ μετὰ ἐπιτυχῆ φοίτησιν εἰς σχολεῖον δεκανέων. Ἦτοι, διὰ νὰ γίνῃ λοχίας δέον νὰ ἔχῃ ὑπηρεσίαν 18μηνον, ἄρα μετὰ τὸ πέρας τῆς διετίας του.

Οἱ διανύσαντες θητείαν δύνανται νὰ ὀνομασθοῦν ἔφεδροι ὑπαξιωματικοὶ μετὰ τὴν ἀπόλυσίν των.

Οἱ ὑπαξιωματικοὶ στρατολογοῦνται ἐκ τοῦ στρατεύματος κατόπιν ἐπιτυχοῦς ἐκπαιδεύσεως εἴτε εἰς ἐκπαιδευτικὸν οὐλαμὸν τοῦ σώματός των, εἴτε εἰς εἰδικὴν σχολὴν ὑπαξιωματικῶν. Ἐπιτρέπεται ἡ ἀνακατάταξις τῶν μονίμων ὑπαξιωματικῶν καὶ δύνανται νὰ παραμένουν μέχρι τῆς ἀποστρατείας των εἰς τὰς τάξεις τοῦ στρατοῦ.

Δικαιοῦνται μετὰ 15ετῆ συνεχῆ εὐδόκιμον ὑπηρεσίαν ὑπαξιωματικοῦ ἐν τῷ στρατῷ νὰ τύχουν δημοσίας θέσεως εἰς διαφόρους πολιτικὰς ἢ στρατιωτικὰς ὑπηρεσίας.

Ἔφεδροι ὑπαξιωματικοί.

Λαμβάνονται ἐκ τῶν στρατευομένων οἵτινες ἀπολύονται τῶν τάξεων τοῦ ἐνεργοῦ στρατοῦ μὲ τὸν βαθμὸν τοῦ ὑπαξιωματικοῦ.

Οὗτοι προάγονται ὡς καὶ οἱ τοῦ ἐνεργοῦ στρατοῦ, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι αἱ ὡρισμέναι διὰ τοὺς τελευταίους ἐξετάσεις δύνανται νὰ ἀντικατασταθοῦν δι' ἐπιτυχοῦς καὶ ἐπιμελοῦς ἐκτελέσεως ὑπηρεσίας εἰς ἀσκήσεις ἢ ἐν πολέμῳ.

Οἱ ἔφεδροι ὑπαξιωματικοὶ ἐν ἰσοβαθμίᾳ εἶνε κατώτεροι τῶν συναδέλφων των τοῦ ἐνεργοῦ στρατοῦ.

Ἀποστρατεία—Συντάξεις.

Οἱ ὑπαξιωματικοὶ δύνανται ν' ἀποστρατευθοῦν μετὰ 15ετῆ συνεχῆ ὑπηρεσίαν καὶ τύχουν συντάξεως ἀνερχομένης εἰς τὰ 60 % τοῦ μισθοῦ των. Διὰ ὑπηρεσίαν ἄνω τῶν 15 ἐτῶν ἡ σύνταξις αὐξάνει κατὰ 2% κατ' ἔτος, μετὰ 35ετῆ δὲ ὑπηρεσίαν χορηγεῖται ὡς σύνταξις αὐτὸς οὗτος ὁ μισθός.

ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

Προέλευσις ἀξιωματικῶν.

Ἐκ τῆς Συνθήκης τοῦ Νεϊγὺ ἀπαγορεύεται εἰς τὸν βουλγαρικὸν στρατὸν νὰ ἔχῃ ἄλλας στρατιωτικὰς σχολὰς ἢ εἰδικὰ κέντρα ἐκπαιδεύσεως ἐκτὸς τῆς ἐν Σόφια στρατ. σχολῆς Γιοὺνκερ ἥτις δέον ἀποκλειστικῶς νὰ χρησιμοποιῆται διὰ τὸν καταρτισμὸν μονίμων ἀξιωματικῶν.

Ἡ σχολὴ Γιοὺνκερ ἱδρυθεῖσα μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Βουλγαρίας Ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἀνέρχεται εἰς 80 περίπου κατὰ τάξιν, εἰς τὴν σχολὴν δὲ κατὰ τὰ ἔτη 1922 — 1924 ὑπέστησαν συμπληρωματικὴν ἐκπαίδευσιν 100 ἀνθυπολοχαγοὶ ὡς καὶ εἰς ἰδιαίτερον τμῆμα 40 λοχαγοί.

Ἡ ἐκπαίδευσις εἶνε τριετής. Τὰ δύο πρῶτα ἔτη κοινὴ δι' ὅλα τὰ ὅπλα καὶ τὸ

τελευταῖον ἔτος εἰδικὴ καθ' ὅπλον.

Γίνονται δεκτοὶ νέοι ἡλικίας μικροτέρας τῶν 22 ἐτῶν ἔχοντες ἀπολυτήριον γυμνασίου ἢ ἰσοβαθμίου σχολῆς καὶ εἰσέρχονται κατόπιν ἐξετάσεων.

Μετεκπαίδευσις στελεχῶν

Ἐκτὸς τῆς βασικῆς ταύτης στρατ. σχολῆς λειτουργοῦν ἐν Βουλγαρίᾳ τὰ κάτωθι σχολεῖα ἀξιωματικῶν παρὰ τὰς διατάξεις τῆς Συνθήκης τοῦ Νεϊγύ:

1.) Σχολεῖα ἐφαρμογῆς κα θ' ὅπλον: Εἰς Σόφιαν τοῦ πεζικοῦ καὶ ἱππικοῦ, εἰς Τύρνοβον τοῦ πυροβολικοῦ.

Φοιτοῦν οἱ νέοι ἀξιωματικοὶ μετὰ ἑνὸς ἔτους ὑπηρεσίαν εἰς τὰς μονάδας.

Διάρκεια φοιτήσεως 6 — 12 μῆνες.

2.) Σχολεῖον βολῆς πεζικοῦ ἐν Τυρνόβῳ: Ἀπαντες οἱ κατώτεροι τοῦ πεζικοῦ ἐπὶ βμηνον.

3.) Σχολεῖον γυμναστικῆς ἐν Σόφιᾳ: Διάρκεια τρίμηνος διὰ κατωτέρους.

4.) Σχολεῖον λοχαγῶν ἐν Σόφιᾳ: Διάρκεια ἑξάμηνος.

Φοιτοῦν ἀρχαιότεροι λοχαγοὶ τῶν τεσσάρων ὅπλων, ἔχοντες σειρὰν προαγωγῆς.

5.) Σχολὴ πολέμου ἐν Σόφιᾳ: Φοίτησις διετής. Οἱ πρωτεύοντες ἀποστέλλονται εἰς τὸ ἐξωτερικόν, καὶ ἰδίᾳ ἐν Ἰταλίᾳ, δι' ἀνωτέρας σπουδάς.

Οἱ ἐφεδροι ἀξιωματικοὶ προέρχονται ἐκ σχολείου ἐφέδρων ὧν ἡ ἕδρα ὁρίζεται ἑκάστοτε. Καὶ ἔτσι φοιτοῦν ἐξ ἑκάστης κλάσεως 100 — 150.

Ὑπαξιωματικοί

Ἔχουν τρεῖς βαθμούς: ἐπιλοχίου, λοχίου α' τάξεως καὶ λοχίου β' τάξεως.

Ἡ ἐκπαίδευσις καὶ προαγωγὴ γίνεται εἰς τὰς μονάδας κατόπιν ἐξετάσεων.

Ὑπάρχουν τρεῖς καταστάσεις ὑπαξιωματικῶν: Μονίμου, ἀνακατατεταγμένου, ἐθελοντοῦ.

ΤΟΥΡΚΙΑ

Προέλευσις ἀξιωματικῶν

Σχολεῖα μορφώσεως καὶ δημιουργίας ἀξιωματικῶν.

Οἱ ἀξιωματικοὶ προέρχονται μόνον ἐκ τῆς Στρατ. Σχολῆς Χαρμπιὲ (Κωνσταντινουπόλεως). Εἰσέρχονται κατόπιν ἐξετάσεων, εἴτε ὑπαξιωματικοὶ τοῦ στρατεύματος εἴτε ἰδιῶται προερχόμενοι ἐκ τῶν στρατιωτικῶν ἢ πολιτικῶν λυκείων.

Ἡ ἐκπαίδευσις ἐν τῇ σχολῇ περιλαμβάνει: 6μηνον ὑπηρεσίαν εἰς τὸ στρατευμα, 18μηνον φοίτησιν ἐν τῇ σχολῇ.

Κατόπιν τῶν ὡς ἄνω σπουδῶν ὀνομάζονται ἀνθυπασπισταὶ καὶ ἀποστέλλονται εἰς τὰ κάτωθι τεχνικὰ σχολεῖα τοῦ ὅπλου των:

Σχολεῖον βολῆς καὶ ἐφαρμογῆς πεζικοῦ, 6 μῆνας.

Σχολεῖον πυροβολικοῦ καὶ μεταγωγικοῦ: 2 ἔτη.

Τεχνικὴ σχολὴ μηχανικοῦ: 3 ἔτη.

Σχολεῖον ἱππικοῦ: 1 ἔτος.

Σχολεῖον ἀεροπορίας: 2 ἔτη.

Σχολεῖον ἐπιμελητείας: 1 ἔτος.

Εἰς τὴν σχολὴν Χαρμπιὲ ἐκπαιδεύονται ἐπίσης οἱ μὴ προερχόμενοι ἐκ τοῦ σχολείου καὶ ὀνομασθέντες κατὰ τὸν πόλεμον ἀξιωματικοί.

Ἐπίσης οἱ ἔφεδροι ἀξιωματικοί. Διάρκεια ἐκπαιδεύσεως ὅμηνος.

Σχολεῖα ἐκπαιδεύσεως κατωτέρων ἀξιωματικῶν.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω λειτουργούντων τεχνικῶν σχολείων, ὑπάρχουν προσέτι διὰ κατωτέρους ἀξιωματικοὺς πυροβολικοῦ τὰ κάτωθι:

Σχολεῖον βολῆς πυροβολικοῦ.

Σχολὴ ἐπακτίου πυροβολικοῦ.

Σχολεῖα ἀνωτέρας ἐκπαιδεύσεως.

1.) Κέντρον ἀνωτέρων σπουδῶν. Διὰ γενικοὺς ἀξιωματικοὺς καὶ συνταγματάρχας τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ. Διάρκεια ἐκπαιδεύσεως 1 ἔτος.

2.) Σχολὴ ἐπιτελῶν. 3 ἔτη.

3.) Ἀνωτέρα σχολὴ ἐπιμελητείας. 2 ἔτη δι' ἀξιωματικοὺς ἐπιμελητείας.

Ἀξιωματικοὶ μὴ μάχιμοι.

Χωροφυλακῆς. Ἐκ μαχίμων ἀξιωματικῶν μετὰ διετῆ φοίτησιν εἰς σχολεῖον χωροφυλακῆς.

Ἐπιμελητείας. Ἐκ μαχίμων ἀξιωματικῶν μετὰ φοίτησιν ἑνὸς ἔτους.

Ὑγειονομικοί. Ἰδιαιτέρα στρατιωτικὴ σχολὴ μὲ 5ετῆ φοίτησιν διὰ στρατ. ἰατροὺς καὶ 3ετῆ διὰ στρατ. κτηνιάτρους.

Οἱ καθηγηταὶ τῶν ἀνωτέρω σχολῶν εἶνε ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον Γάλλοι καὶ Γερμανοὶ ἀξιωματικοί.

Στρατολογία ὑπαξιωματικῶν

1.) Ἔφεδροι ὑπαξιωματικοί: Οὗτοι λαμβάνονται ἐκ τῶν κληρωτῶν προαγόμενοι εἰς ὑπαξιωματικοὺς κατόπιν εἰδικῆς ἐκπαιδεύσεως εἰς «οὐλαμοὺς ὑποψηφίων» ἐν τοῖς συντάγμασι διὰ πάντα τὰ ὅπλα.

2.) Μόνιμοι ὑπαξιωματικοί. Διὰ τοῦ ψηφισθέντος κατὰ τὸ 1927 νόμου εἰσήχθη ἐν τῷ τουρκικῷ στρατῷ ὁ θεσμὸς τοῦ μονίμου ὑπαξιωματικοῦ. Τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ θεσμοῦ τούτου ἐπέβαλεν ὁ περιορισμὸς τῆς θητείας. Οἱ κληρωτοὶ μετὰ τὴν κατάταξίν των καὶ ἀφοῦ ὀνομασθοῦν δεκανεῖς εἰσάγονται εἰς εἰδικὰ σχολεῖα ὑπαξιωματικῶν, ὅπου ὑφίστανται εἰδικὴν ἐκπαίδευσιν, ἐξερχόμενοι δὲ ἀναλαμβάνουν δετῆ ὑποχρέωσιν πέραν τῆς κανονικῆς θητείας, εἰς δὲ τὸ ναυτικὸν καὶ ἀεροπορικὸν 12ετῆ.

Μετὰ τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας ταύτης δύνανται τῇ αἰτήσει των ν' ἀνακαταταχθοῦν δι' ἕτερα 5 ἔτη κλπ. μέχρι συμπληρώσεως 20 ἐτῶν ὑπηρεσίας, ὁπότε ἀποστρατευόμενοι λαμβάνουν σύνταξιν καὶ ἐφ' ἅπαξ ἐπίδομα 500 λιρῶν τουρκικῶν.

Ὑφίστανται ἀνὰ μία σχολὴ μονίμων ὑπαξιωματικῶν δι' ἕκαστον ὅπλον: πεζικοῦ εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ ἀεροπορίας εἰς Ἐσκῆ Σεχήρ.

Οἱ ἐκ τῶν σχολῶν τούτων ἐξερχόμενοι ὑπαξιωματικοὶ φέρουν τὸν τίτλον τοῦ διπλωματούχου ὑπαξιωματικοῦ (γεδικλῆ).

Ἡ διάρκεια τῶν σπουδῶν εἶνε 6 ½ μῆνες.

3.) Πλὴν τούτων ὑφίστανται καὶ προπαρασκευαστικὰ σχολεῖα μονίμων ὑπαξιωματικῶν.

Τὰ σχολεῖα ταῦτα ἐδημιουργήθησαν κατὰ τὸ 1927:

Ἓν εἰς Ἄγκυραν.

Ἓν εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Ἓν εἰς Ἰκόνιον.

Διάρκεια σπουδῶν τρία ἔτη.

Γίνονται δεκτοὶ νέοι 16 — 22 ἐτῶν.

Δύνανται νὰ καταταγοῦν καὶ στρατιῶται, ἀναλαμβάνοντες 3ετῆ ὑποσύντα, ἀναλαμβάνοντες 3ετῆ ὑποχρέωσιν πλέον τῆς ἐνεργοῦ ὑπηρεσίας.

Αὗται εἶνε αἱ πληροφορίαι περὶ προελεύσεως τῶν στελεχῶν τῶν γειτονικῶν χωρῶν.

Εἰς τὰ στελέχη περιέλαβον καὶ τοὺς ὑπαξιωματικούς, διότι ἐὰν οἱ ἀξιωματικοὶ ἀποτελοῦν τὴν ψυχὴν τῶν ὀργανώσεων, οἱ ὑπαξιωματικοὶ ἀποτελοῦν τὰ νεῦρα αὐτοῦ. Δύνανται κάλλιστα νὰ ἐξομοιωθοῦν οἱ ἀξιωματικοὶ μὲ τὸν νοικοκύρην τοῦ σπιτιοῦ, οἱ δὲ ὑπαξιωματικοὶ μὲ τὴν νοικοκυράν. Ἐὰν νοικοκύρης καὶ νοικοκυρὰ εἶνε καλοί, ἀσφαλῶς τὸ σπίτι θὰ εὐδοκιμῇ, ἐνῶ τοὐναντίον ἐὰν ὁ εἷς ἐκ τῶν δύο δὲν ἔχει καλῶς, ἀναμφιβόλως τὰ πράγματα θὰ χωλαίνουν.

Παρατηροῦμεν ὅτι εἰς ἁπάσας τὰς γειτονικὰς χώρας ἔχει καθιερωθῇ ἐνιαία προέλευσις τῶν ἀξιωματικῶν, ὅτι ἡ φοίτησις εἰς τὴν βασικὴν σχολὴν εἶνε τὸ πολὺ τριετὴς καὶ ὅτι κατὰ τὴν σταδιοδρομίαν τοῦ ἀξιωματικοῦ πᾶσαι αἱ χῶραι ἐπιδιώκουν διὰ σχολείων ἐφαρμογῆς, κέντρων ἐκπαιδεύσεως καὶ τέλος δι' ἀκαδημιῶν πολέμου νὰ ἀναπτύξουν εἰς τὸ μέγιστον δυνατὸν τὴν ἐπαγγελματικὴν ἱκανότητα καὶ νὰ ἐξασφαλίσουν τὴν καλὴν διοίκησιν.

Ὡσαύτως παρατηροῦμεν ὅτι εἰς ἁπάσας τὰς χώρας κατέληξαν νὰ ἔχουν μονίμους ὑπαξιωματικούς, διὰ τὴν προαγωγὴν τῶν ὁποίων ἔχουν λάβῃ κατάλληλα μέτρα καὶ διὰ τὴν παραμονὴν των προβαίνουν εἰς τὰς ἀναγκαίας οἰκονομικὰς θυσίας. Ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου θὰ ἐπανέλθωμεν ὅταν θὰ ἐξετάσωμεν τὰ καθ' ἡμᾶς πράγματα.

Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον προκαλεῖ ἰδιαιτέραν ἐντύπωσιν καὶ δὲν πρέπει νὰ ἀντιπαρέλθωμεν ἄνευ σχολίων εἶνε τὰ ὑπὸ τῆς Τουρκίας λαμβανόμενα μέτρα. Καὶ γενικῶς μὲν ἡ στρατιωτικὴ αὐτῆς ὀργάνωσις προκαλεῖ τὸν θαυμασμόν, ἀλλὰ τρία ζητήματα πρέπει ἰδιαιτέρως νὰ ἐξαρθοῦν:

α') Πάντες ὅσοι θὰ γίνουν ἀξιωματικοὶ πρέπει νὰ δοκιμασθοῦν ἐὰν εἶνε κατάλληλοι διὰ τὸ στρατιωτικὸν ἐπάγγελμα. Πρὸς τοῦτο, ὅταν ἐπιτύχουν εἰς τὸν διαγωνισμόν, ὀφείλουν νὰ ὑπηρετήσουν ἐπὶ 6 μην. εἰς τὸ στράτευμα διὰ νὰ δοκιμάσουν καὶ οἱ ἴδιοι τοὺς ἑαυτούς των, νὰ τοὺς δοκιμάσῃ δὲ καὶ ἡ Πολιτεία ἐὰν εἶνε ὄντως κατάλληλοι, ἢ μὴ τυχὸν νέος τις ἢ καὶ ἡ οἰκογένεια αὐτοῦ, ἄνευ γνώσεως καὶ ὀρθῆς ἐκτιμήσεως τοῦ πράγματος, ἐξέλεξαν ἐπάγγελμα μὴ ἁρμόζον.

β') Εἰς τὰ προσόντα εἰσαγωγῆς ὁρίζονται καὶ ὑπαξιωματικοὶ τοῦ στρατεύματος. Διὰ τῶν μέσων τούτων ἐπιτυγχάνεται νὰ προσελκύουν πολλοὺς τελειοφοίτους τοῦ γυμνασίου οἵτινες δοκιμάζουν τὴν τύχην των νὰ γίνουν ἀξιωματικοὶ καὶ ἂν δὲν ἐπιτύχουν ἀπολύονται χωρὶς ζημίαν, διότι ἐξέτισαν τὴν θητείαν των καὶ ἀπομακρύνονται ἐνωρὶς τοῦ στρατεύματος εἰς ἡλικίαν 22 ἐτῶν, ὄντες ἐν καιρῷ νὰ ἐπιδιώξουν ἄλλο ἐπάγγελμα. Ἀλλὰ διὰ τῶν μέσων τούτων ἐπιτυγχάνεται νὰ ἔχῃ τὸ στράτευμα ὑπαξιωματικοὺς ἀπὸ 18 — 22 ἐτῶν ἐθελοντάς, ἀνακουφιζομένου τοῦ προϋπολογισμοῦ διὰ τὴν διατήρησιν ὅλων τῶν ἀπαιτουμένων ὑπαξιωματικῶν ὡς μονίμων καὶ ἐξ ἄλλου πλουτίζονται τὰ ἐφεδρικὰ στελέχη δι' ἀρίστων ὑπαξιωματικῶν.

γ') Ἔλαβεν ἡ Τουρκία τὸ μέτρον ὅπως οἱ κατὰ τὸν πόλεμον δημιουργηθέντες ἀξιωματικοὶ ἐκ μονιμοποιήσεως ἐφέδρων ἢ ἄλλως πῶς, φοιτήσουν ὅλοι εἰς τὴν σχολὴν Χαρμπιέ. Ἦτο τὸ μέτρον τοῦτο δύσκολον, νὰ κλεισθοῦν ἀξιωματικοὶ εἰς σχολεῖον ἐξ οὗ παράγονται ἀξιωματικοί, ἀλλὰ δὲν ἠθέλησεν ὁ Κεμὰλ νὰ διατηρῇ ἀξιωματικοὺς διακεκριμένους ἀπὸ ἄλλους συναδέλφους των καὶ οὕτω μειουμένους ἀπέναντι αὐτῶν. Ἡ δυσαρέσκεια τοῦ κλεισίματος παρέρχεται ἀλλὰ ἡ μείωσις εἰς τοὺς κόλπους ἑνὸς Σώματος οὐ μόνον δὲν παρέρχεται ἀλλ' ἐγκυμονεῖ καὶ κινδύνους.

Τὰ μέτρα ταῦτα, ὑπέροχα καὶ τὰ τρία, δὲν γνωρίζω ἂν προέρχωνται ἐκ τῆς σκέψεως τοῦ Κεμὰλ ἢ ἐκ τῶν συνεργατῶν του Ἰσμὲτ καὶ Φετζῆ πασᾶ ἀρχηγοῦ τοῦ ἐπιτελείου, διότι καὶ οἱ δύο τελευταῖοι εἶνε ἰσχυραὶ φυσιογνωμίαι, καὶ οὐχὶ συνήθεις ἄνδρες· ἐν πάσῃ περιπτώσει καὶ ἂν δὲν προέρχωνται ἐκ τοῦ Κεμὰλ πρέπει νὰ τυγχάνουν τῆς ἐγκρίσεώς του.

Μοῦ προκαλοῦν τὰ μέτρα ταῦτα τὸν θαυμασμὸν καὶ καλοτυχίζω τὴν χώραν ἥτις ἔτυχε νὰ ἔχῃ τοιούτους κυβερνήτας.

Δὲν θαυμάζω τόσον τὸν Κεμὰλ διότι ἐνίκησε τὸν ἑλληνικὸν στρατόν, καθ' ὅσον ἀκραδάντως πιστεύω ὅτι τοῦτο ὀφείλεται εἰς ἑλληνικὰ σφάλματα, οὔτε διὰ τὰς θρησκευτικὰς καὶ κοινωνικὰς μεταρρυθμίσεις ποὺ ἐπέφερε, διότι πρέπει νὰ ἐπιζήσουν καὶ νὰ διαρκέσουν αἱ μεταρρυθμίσεις αὗται, ὅσον τὸν θαυμάζω διὰ τὴν στρατιωτικήν του ὀργάνωσιν καὶ διὰ τὴν ἐπιτυχίαν του ἐν Καλλιπόλει.

Καὶ τὴν ἐπιτυχίαν του ταύτην τῆς Καλλιπόλεως θὰ τὴν ἀναφέρω ὡς τὴν ἀνέγνωσα εἰς τὴν «Illustration». Ἠγανακτημένος διότι ἔβλεπε τὴν πατρίδα του καταρρέουσαν καὶ ἔχων πεποίθησιν ὅτι εἶχε τὴν ἱκανότητα νὰ τὴν σώσῃ, κατεφέρετο κατὰ πάντων. Ἔβλεπε διανοιγομένους πρὸ αὐτοῦ δύο δρόμους: ἢ νὰ ἐπιδιώξῃ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ φὸν Σάνδερς καὶ καίων λιβανωτοὺς νὰ ἀπολαμβάνῃ προσκαίρων ἀγαθῶν μέχρις ὅτου καταπέσῃ ἡ πατρίς του, ἢ νὰ διατηρήσῃ τοὐλάχιστον τὴν ἡρεμίαν τῆς συνειδήσεώς του, ὡς μὴ συντελέσας αὐτὸς εἰς τὴν καταστροφὴν καὶ νὰ μείνῃ μακρὰν ἀπὸ τὸ περιβάλλον τῶν ἀνθρωπαρίων.

Οἱ γνωρίζοντες καὶ ἐκτιμῶντες αὐτὸν ἀξιωματικοὶ μετέδιδον τὴν ἀγανάκτησίν του καὶ ἀπὸ στόματος εἰς στόμα ἔφθασεν αὕτη εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ φὸν Σάνδερς. Μίαν ἡμέραν οὗτος ἐκάλεσε τὸν Κεμὰλ εἰς τὸ τηλέφωνον καὶ διεξήχθη μεταξύ των ὁ ἑξῆς διάλογος:

— Ἐμπρός! ποῖος ἐκεῖ;

— Συνταγματάρχης Μουσταφᾶ Κεμάλ. Αὐτοῦ;

— Φὸν Σάνδερς. Συνταγματάρχα, ἰσχυρίζεσαι ὅτι ἐὰν σοῦ παράσχουν τὰ μέσα δύνασαι νὰ πετάξῃς εἰς τὴν θάλασσαν τοὺς Ἀγγλογάλλους;

— Μάλιστα, τὸ ἰσχυρίζομαι.

— Τί θέλεις;

— Νὰ προβιβασθῶ στρατηγός, νὰ ἔλθω αὐτοῦ, νὰ φορέσω τὴν στολήν, καὶ ἐντὸς δύο ἡμερῶν θὰ πετάξω εἰς τὴν θάλασσαν τοὺς Ἀγγλογάλλους.

— Τὰ ἔχεις ὅλα.

— Ὥστε νὰ ἀναχωρήσω διὰ Κωνσταντινούπολιν ἀμέσως;

— Μάλιστα.

Πράγματι μετέβη ἀμέσως εἰς Κωνσταντινούπολιν, προεβιβάσθη, ἐνεδύθη τὴν στολὴν τοῦ στρατηγοῦ, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν Καλλίπολιν μετὰ δύο ἡμέρας, κατήρτισε τὸ ἀπόσπασμα ἐκλέκτων βαθμοφόρους καὶ τμήματα, καὶ ἐντὸς δύο ἡμερῶν ἐξετέλεσεν ἐλιγμὸν διὰ τοῦ ὁποίου ἐξηνάγκασε τοὺς Ἀγγλογάλλους νὰ ἀποχωρήσουν ἐκ Καλλιπόλεως. Κατ' ἐμὲ κριτήν, ἀπὸ τότε ὁ Μουσταφᾶ Κεμὰλ ἀνεδείχθη Γαζῆς.

Στρατηγὸς ΙΩ. Β. ΚΑΛΟΓΕΡΑΣ
Βουλευτής, Πρόεδρος τῆς ἐπὶ τῶν Στρατιωτικῶν Ἐπιτροπῆς τῆς Βουλῆς

ΤΟ ΕΝ ΤΩ ΕΞΩΤΕΡΙΚΩ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ

Φίλε κ. Διευθυντά,

Ἀνέγνωσα μετὰ προσοχῆς τὰς κρίσεις τοῦ κ. Στρίγκου ἐπὶ τῆς ἐν τῇ «Ἑστίᾳ» μελέτης μου περὶ τῆς παρούσης κρίσεως. ἐχάρην δὲ ὅτι ἐν τῇ ἁρμοδιότητί του ὁ πρόεδρος τοῦ Ἐμπορικοῦ Συλλόγου Πειραιῶς ἐνέκρινε πολλὰ τῶν ὅσων ἔγραφον καὶ δὴ τὸ μόνον ἀμφισβητηθέν, ὅτι δηλαδὴ τὸ Κράτος ἐξώθησε τῷ 1919 τοὺς ἐφοπλιστὰς εἰς ἄκαιρον ἀγοραν πλοίων. Σχετικῶς πρὸς τοῦτο ἄλλως ἔλαβον καὶ ἐπιβεβαιωτικὸν τῶν ὅσων ἔγραφον καὶ κατὰ τἆλλα λίαν κολακευτικὸν ἔγγραφον τῆς Ἑνώσεως τῶν Ἐφοπλιστῶν.

Θὰ ἤθελον ἐν τούτοις νὰ διασαφήσω ἕτερον σημεῖον: Ὁ ὑπολογισμὸς τοῦ ἐν Ἀγγλίᾳ ἑλληνικοῦ πλούτου εἰς 200 ἑκατ. ὂν ὁ κ. Στρίγκος κρίνει ὑπερβολικόν, δὲν εἶνε ἰδικός μου ἀλλ' ἀνωτέρου ἄλλου ὑπαλλήλου. Ἴσως οὖτος εἶχενὖπ' ὄψει του τὰς ἐν Ἀγγλίᾳ περιουσίας οὐ μόνον τῶν ἐν Ἑλλάδι ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν τῷ ἐξωτερικῷ καὶ δὴ αὐτῇ τῇ Ἀγγλίᾳ Ἑλλήνων. Ἀλλὰ καὶ ἂν δεχθῶμεν ἀριθμὸν μικρότερον, τοῦτο δὲν μειοῖ πολὺ τὴν δύναμιν τῶν ἐν τῇ «Ἑστίᾳ» ὑπολογισμῶν διότι αὐτόθι ἐλέγετο τοῦτο, ὅτι καὶ ἂν 20 ἑκατομ. λιρῶν ἀντὶ νὰ εὑρίσκωνται ἐν Λονδίνῳ ἦσαν ἐδῶ αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἡ κρίσις θὰ ἦτο μικροτέρας ὀξύτητος. Ἡ δὲ κατάστασις θὰ ἦτο ἐντελῶς διάφορος ἂν καὶ οἱ Ἕλληνες τῆς λοιπῆς οἰκουμένης, ἰδίᾳ δ' οἱ τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν καὶ Αἰγύπτου διέθετον ἐνταῦθα σπουδαῖον τμῆμα τῶν ἀποταμιευμάτων των καὶ εἶχον τάσιν νὰ ἐγκατασταθοῦν εἰς τὴν γενέτειραν.

Ἀπὸ τοῦ 1870 μέχρι τοῦ 1890 εἶχε παρατηρηθῇ ζωηρὰ τάσις παλιννοστήσεως ὁμογενῶν. Εἰς αὐτὴν αἱ Ἀθῆναι ὀφείλουν τὴν μεταμόρφωσίν των εἰς εὐρωπαϊκὴν πόλιν. Ἀλλὰ καὶ ἐπαρχιακά τινα κέντρα ἐπωφελήθησαν ἐκ τοῦ ρεύματος: Οὕτω ἡ (νῦν παύσασα) ἐγκατάστασις εὐπόρων ὁμογενῶν ἐν Κερκύρᾳ ἀνέκοψε τὴν κρίσιν ἥτις μετὰ τὴν Ἕνωσιν ἀπέρρευσεν ἐκ τῆς ἀναχωρήσεως πολλῶν χιλιάδων Ἀγγλων στρατιωτῶν καὶ ὑπαλλήλων.

Ἀλλὰ καὶ ἡ μετὰ τὸ 1890 σποραδικὴ καὶ οὐχὶ πλέον ὁμαδικὴ ἐγκατάστασις Ἑλλήνων τοῦ ἐξωτερικοῦ ὑπῆρξε καταφανῶς εὐεργετικωτάτη. Ἀρκεῖ δ' ἓν παράδειγμα—τὸ τῆς οἰκογενείας Μπενάκη—διὰ ν' ἀναμετρήσωμεν τ' ἀγαθὰ αὐτῆς ἀποτελέσματα.

Δι' ὃ μοὶ φαίνεται πρόδηλον ὅτι τὸ ἑλληνικὸν Κράτος πρέπει νὰ κινῇ πάντα λίθον α') ὅπως παλιννοστήσουν τὰ τέκνα του, β') ὅπως τοὐλάχιστον, καὶ en attendant, στείλουν ἐδῶ τὰ κεφάλαιά των.

Δυστυχῶς ἡ δημοσιονομικὴ μας πολιτικὴ καὶ ἰδίᾳ ἡ ἐπιπολαίως υἱοθετηθεῖσα καὶ οἰκτρῶς ἐφαρμοζομένη φορολογία τῆς καθαρᾶς προσόδου εἶχεν ὅλως ἀντίθετον ἀποτέλεσμα, ἀφ' οὗ καὶ οἱ ἐν τῷ Κράτει ζῶντες Ἕλληνες φυγαδεύουν τὰ κεφάλαιά των.

Ὡς πρὸς τοὺς Ἕλληνας τοῦ ἐξωτερικοῦ, οὗτοι καίτοι διὰ πολλοὺς καὶ ποικίλους λόγους θὰ ἦσαν εὐδιάθετοι νὰ παλιννοστήσουν δὲν ἐπανέρχονται διότι φοβοῦνται. Εἷς ἐξ αὐτῶν μοὶ ἔδιδε τὸ ἑξῆς χαρακτηριστικώτατον παράδειγμα: Τρεῖς ἀδελφοὶ ἐκληρονόμησαν πλούσιον πατέρα ζῶντα ἐν τῷ ἐξωτερικῷ. Ὁ εἷς, οὐδαμοῦ ἔχων μόνιμον ἐγκατάστασιν οὐδένα φόρον πληρώνει. Ὁ δεύτερος, ζῶν ἐν Γαλλίᾳ φορολογεῖται ἐπιεικῶς διότι κατὰ τεκμήριον αἱ ἀρχαὶ ὑπολογίζουν τὰ εἰσοδήματα τῶν ξένων εἰς τὸ ἑπταπλάσιον τοῦ ἐνοικίου. Ἀπὸ τὸν τρίτον ἐλθόντα εἰς Ἑλλάδα ἐζητήθη τὴν στιγμὴν ταύτην φόρος ἐνιαύσιος ὑπερβαίνων τὸ πραγματικόν του εἰσόδημα.

Τὸ συμπέρασμά μου δὲ εἶνε ὅτι ἐφ' ὅσον δὲν θέλομεν νὰ καθιερώσωμεν πλέον «ἀνθρωπινὴν» φορολογίαν θὰ ἔπρεπε τοὐλάχιστον νὰ προσελκύσωμεν τοὺς ὁμογενεῖς ἀπαλλάσσοντες τοὺς παλιννοστοῦντας ἐπὶ δεκαετίαν τοῦ φόρου καθαρᾶς προσόδου, τοῦθ' ὅπερ μικρὰν ἀνισότητα θ' ἀποτελέσῃ ἔναντι τῆς χορηγουμένης εἰς τοὺς κατόχους ἐθνικῶν δανείων τελείας ἀσυδοσίας, ἴσως δὲ καθιεροῦντες καὶ ἐλαφρότερον τιμολόγιον κληρονομικῶν τελῶν διὰ τὰς εἰσκομιζομένας ἔξωθεν περιουσίας.

Μετὰ τιμῆς
Α. Μ. ΑΝΔΡΕΑΔΗΣ

ΙΠΠΟΔΡΟΜΟΣ ΦΑΛΗΡΟΥ
ΚΥΡΙΑΚΗ 16 Μαρτίου
ΩΡΑ 2.30′ Μ. Μ.
7
ΙΠΠΟΔΡΟΜΙΑΙ
Criterion Stakes
Ἀγγλικῶν—Δραχ. 60.000
ΚΥΡΙΑΚΗ 23 Μαρτίου
Ἔπαθλον Μηνᾶ
Ἀραβικῶν Α΄—Δρ. 40.000
25 ΜΑΡΤΙΟΥ
ΕΠΑΘΛΟΝ
St Leger Falyrou
Ἀγγλικῶν.—Δραχ. 75.000
ΙΠΠΟΔΡΟΜΟΣ ΦΑΛΗΡΟΥ

ΛΑΚΩΝΙΚΑ

ΑΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ τοῦ προϋπολογισμοῦ, τὰς ὁποίας ἐπέφερεν ὁ ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν διὰ τῶν τελευταίων του δηλώσεων, ἀποδεικνύουν τὴν σταθερὰν ἀπόφασιν τῆς Κυβερνήσεως ὅπως ἐξασφαλίσῃ καὶ περιφρουρήσῃ παντὶ τρόπῳ τὸ ἰσοζύγιον. Εἶνε βεβαίως λυπηρὸν ὅτι ἐν τῇ προσπαθείᾳ της ταύτῃ ἡ Κυβέρνησις εὑρίσκεται ἀναγκασμένη νὰ περικόψῃ τὰς πιστώσεις τὰς σχετικὰς πρὸς τὴν αὔξησιν τῶν ἀποδοχῶν τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων. Ἀλλ' εἶνε προφανὲς ὅτι πάσης ἐπιβαρύνσεως τοῦ προϋπολογισμοῦ, καὶ τῆς πλέον ἀναγκαίας, ὅπως ἡ σχετικὴ πρὸς τὴν αὔξησιν τῶν ἀποδοχῶν τῶν ὑπαλλήλων, προηγεῖται ἡ ἐπιτακτικὴ ἀνάγκη τῆς φορολογικῆς ἀνακουφίσεως τοῦ λαοῦ. Ἐφ' ὅσον δὲ χάριν αὐτοῦ γίνεται ἡ περικοπὴ τῶν πιστώσεων τούτων, δὲν ἐπιτρέπεται ὄχι μόνον δισταγμὸς ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως ἀλλ' οὔτε καὶ οἱαδήποτε διαμαρτυρία ἐκ μέρους τῶν ὑπαλλήλων.

***

ΤΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ τῆς ἀναπληρωματικῆς ἐκλογῆς Οἰτύλου ἀποτελεῖ ἕνα μάθημα δι' ὅσους ἔσπευσαν νὰ ἐξαγάγουν τόσον βιαστικὰ συμπεράσματα ἐκ τοῦ ἀποτελέσματος τῆς ἐκλογῆς Ἡλείας. Διότι ἡ ἐπικράτησις τοῦ δημοκρατικοῦ ὑποψηφίου εἰς μίαν περιφέρειαν ἢ ὁποία ἐθεωρήθη πάντοτε ὡς τὸ κέντρον τῆς ἀντιδράσεως καὶ τοῦ ἀντιβενιζελισμοῦ ἀποδεικνύει σαφῶς ὅσα εἰς τὸ προηγούμενον φύλλον μας ἀνεπτύξαμεν προκειμένου περὶ τῆς ἐκλογῆς Ἡλείας. "Οτι δηλαδὴ εἰς τὰς ἀναπληρωματικὰς ἐκλογὰς δὲν τίθεται πολιτικὸν ζήτημα καὶ ὁ ἐκλογεὺς ἔχει πλήρη τὴν συναίσθησιν ὅτι διὰ τῆς ψήφου του δὲν πρόκειται νὰ ἐπηρεάσῃ τὴν τύχην τῆς Κυβερνήσεως. Κυρίως δὲ ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς ἐκλέγει ὡς ἀντιπροσώπους του πρόσωπα καὶ στοιχεῖα ζωντανὰ καὶ ὄχι πολιτευομένους διατρίβοντας εἰς Παρισίους καὶ ἐπαγγελλομένους εἰς τοὺς ἐκλογεῖς των, ἀντὶ πάσης ἄλλης δράσεως, συνέχισιν τῆς ἀνοήτου ἀποχῆς των εἰς περιπτωσιν ἐπανεκλογῆς.

***

ΔΕΝ εἶνε ἡ πρώτη φορά, κατὰ τὴν ὁποίαν γίνεται λόγος περὶ συγκροτήσεως βουλευτικῆς προσφυγικῆς ὁμάδος. Διὰ μερικοὺς μάλιστα, καὶ ἐντὸς τοῦ προσφυγικοῦ κοινοβουλευτικοῦ κύκλου, τοῦτο ἀποτελεῖ καὶ *pium desideriun*. Οὕτως, ὅταν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἀνηγγέλθη, βραδύτερον δέ, κατὰ Ὀκτώβριον, συνετελέσθη ἐν Θεσσαλονίκῃ ἡ μεγάλη σύσκεψις τῶν Φιλελευθέρων προσφύγων βουλευτῶν καὶ γερουσιαστῶν, κατεβλήθη προσπάθεια νὰ χαρακτηρισθῇ, ἐὰν μὴ ὡς ἀποσχιστικὴ ἀπὸ τοῦ Φιλελευθέρου κόμματος ἀλλὰ πάντως ἐκδηλωτικὴ διαφωνίας πρὸς τὴν Κυβέρνησιν ἡ καθαρῶς ἰδεολογικὴ ἐκείνη ἐνέργεια, δι' ἧς κοινοβουλευτικώτατα καὶ δημοκρατικώτατα ἐσκοπεῖτο ἡ ἀπὸ κοινοῦ μελέτη τῶν μεγάλων προσφυγικῶν ζητημάτων καὶ ἡ μετὰ τοῦτο διαφώτισις τῆς Κυβερνήσεως δι' ἐπικοινωνίας μὲ τὸν κ. Πρωθυπουργόν. Τί φυσικώτερον καὶ συνεπέστερον πρὸς τὴν τοιαύτην ὁμολογουμένως ἀξιέπαινον δρᾶσιν τῶν προσφύγων πολιτευομένων, ἐὰν μὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα ὁμοφωνίας καὶ ἀλληλεγγύης, τὸ ὁποῖον τοὺς συνεκράτησεν ἐπὶ τετραήμερον εἰς μαρὰς ἀποτελεσματικὰς συνεδρίας, ἐξηκολούθουν, ἐξακολουθοῦν δὲ καὶ ἐνταῦθα τὰς συσκέψεις των πρὸς πραγμάτωσιν τοῦ ἐπιδιωκομένου παρ' αὐτῶν ὡς ἄνω σκοποῦ, δι' ὃν εἶνε καὶ οἱ μᾶλλον ἁρμόδιοι!

***

ΒΕΒΑΙΑ, ὁ τρόπος τῆς τοιαύτης ἐπιδιώξεως κατὰ τὴν συζήτησιν τῶν ἑκάστοτε θεμάτων εἶνε διάφορος ἐν τῇ ὑποδείξει τῶν πρὸς τοῦτο μέσων, ἀναλόγως τῆς ἰδιοσυγκρασίας, κρίσεως ἢ καὶ διαθέσεων ἑκάστου τούτων. Ἀλλ' ἀπὸ τοῦ σημείου τούτου μέχρι τῆς διατυμπανισθείσης παρά τινων ὡς διαμορφωθείσης ἀποφάσεως πρὸς παγίωσιν προσφυγικῆς ὁμάδος, ἡ ἀπόστασις εἶνε μεγάλη, ὡς ἀπέδειξεν ἄλλως καὶ ἡ μέχρι τοῦδε σιωπὴ ἐπὶ τοῦ θέματος. Οἱ Φιλελεύθεροι πρόσφυγες βουλευταὶ καὶ γερουσιασταί, συνεπεῖς πρὸς ἑαυτούς, καὶ χωρὶς νὰ ρυμουλκηθοῦν ἀπὸ ἄλλα γεγονότα, εὑρίσκονται, διὰ τῆς παρ' αὐτῶν ὑποδειχθείσης Ἐπιτροπῆς, ἐν ἐπαρῇ συμμελέτης καὶ συναντιλήψεως μετὰ τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ ὡς καὶ τῶν ἁρμοδίων Ὑπουργῶν ἐπὶ τῶν θεμάτων τῶν ἀπασχολούντων τὸ προσφυγικὸν ἐνδιαφέρον· μόνον δὲ οὐσιαστικὴ καὶ ριζικὴ ἐπ' αὐτῶν διαφωνία μετὰ τῆς Κυβερνήσεως θὰ ἠδύνατο νὰ δώσῃ τὸ ἐνδόσιμον συζητήσεως περὶ ἀποτελέσεως ἰδίας προσφυγικῆς ὁμάδος. Διότι σκοπὸς καὶ συμφέρον τῶν προσφύγων πολιτευομένων δὲν εἶνε ἡ δι' ἐντυπωσιακοὺς λόγους ὑπέγερσις ἀντιπολιτεύσεως κατὰ τοῦ ἀρχηγοῦ των—τοῦθ' ὅπερ ἀντιλαμβάνονται ὅτι θὰ ἐπροκάλει καὶ γενικωτέρας κοινοβουλευτικῶς συνεπείας ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐντατικῆς ἐφαρμογῆς τοῦ κυβερνητικοῦ προγράμματος — ἀλλ' ἡ κατὰ τὸ ἐφικτότερον οὐσιαστικὴ βελτίωσις καὶ προώθησις τῶν προσφυγικῶν ὑποθέσεων, τὰς ὁποίας εἰς αὐτοὺς ὑπευθύνως ἀνέθεσαν οἱ ἐκλογεῖς των. Ἡ δὲ σήμερον σύμπραξις τῶν προσφύγων βουλευτῶν καὶ γερουσιαστῶν ἐν ἑνὶ προγράμματι κοινῆς ἐνεργείας διὰ τὸ κοινὸν καλόν, αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἀποτελεῖ *de facto* μίαν ὁμάδα, ἀρκούντως μελετημένην καὶ πειστικὴν διὰ νὰ κατασήσῃ ἀξίας προσοχῆς τὰς ὑποδείξεις των.

***

ΜΕΘΑΥΡΙΟΝ Δευτέραν, ἡ ἁρμοδία Ἐπιτροπὴ τῆς Γερουσίας πρόκειται νὰ ἀρχίσῃ τὴν ἐνδόκαιον μιᾶς ἐκ τῶν περιφήμων ὑποθέσεων τῆς Παγκαλικῆς δικτατορίας, τὴν ὑπόθεσιν τοῦ καζίνου τῆς Ἐλευσῖνος, εἰς τὴν ὁποίαν ἐνέχονται οἱ κ. κ. Πάγκαλος καὶ Βογόπουλος, κατηγορούμενοι ἐπὶ παραβάσει τοῦ Ποινικοῦ νόμου καὶ ἐπὶ ἀπιστίᾳ περὶ τὴν ἐνέργειαν δημοσίας ὑπηρεσίας. Καὶ ἡ μὲν δίκη αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν θὰ διεξαχθῇ, εἴμεθα βέβαιοι, χωρὶς τὰς πολιτικὰς σκέψεις περὶ ἐπιεικείας πού τόσον συχνὰ βυθίζουν τὰ ἐγκλήματα παρ' ἡμῖν εἰς τὴν λήθην καὶ τὴν ἀτιμωρησίαν, ἀλλὰ μὲ τὴν ἀντικειμενικότητα ἐκείνην ποὺ καὶ μόνη θὰ ἐξυψώσῃ τὸ γόητρον τῆς Γερουσίας ὡς ἀνωτάτου δικαστικοῦ θεσμοῦ. Ἀλλ' ἀνεξαρτήτως τούτου, μελαγχολικὰς προκαλεῖ σκέψεις τὸ ὅτι τριάμισυ ἤδη παρῆλθον ἔτη ἀπὸ τῆς καταλύσεως τοῦ παγκαλικοῦ συγκροτήματος, χωρὶς ἀκόμη νὰ ἐπέλθῃ οὔτε ἀρχὴ κυρώσεως καὶ καθαρμοῦ ἀπέναντι τῶν ὅσων—καὶ κοινοῦ δικαίου ἀκόμη ἀδικημάτων—διέπραξε τὸ συγκρότημα τοῦτο. Βέβαια, ὁ λαὸς ἠλθεν ἔκτοτε δὶς καὶ κατεδίκασε τὸν κ. Πάγκαλον εἰς τὴν βαρυτέραν τῶν πολιτικῶν ποινῶν· εἰς τὴν ἰσόβιον ἀφάνειαν. Ἀλλὰ πρόκειται καὶ περὶ ἑνὸς ζητήματος ὄχι προσωπικοῦ τοῦ κ. Παγκάλου, ἀλλὰ γενικωτέρου: περὶ ματικῆ εὐθύνη διὰ τοὺς ἑνὸς ἐγκληματοῦντας τυχὸν κυβερνήτας αὐτῆς τῆς χώρας. Καὶ ἡ πολιτικὴ ἠθική, ἅμα μένῃ ἔκθετος ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀπόψεως, δὲν περιφρουρεῖται ἐπαρκῶς ἀπὸ τὴν ἀφάνειαν εἰς τὴν ὁποίαν—τυχαίως ἴσως καὶ μοιραίως μόνον—περιέπεσεν εἰς ἀδιὰ τοῦ παραδειγματισμοῦ. Εἰδεμή, ἀλλοίμονον! μιμηταὶ ἠμποροῦν εὐκόλως νὰ ἀνακύψουν, μὲ τὴν βεβαιότητα πλέον ὅτι ποινικῶς θὰ παραμείνουν ἀτιμώρητοι, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν ἐλπίδα ὅτι πολιτικῶς θὰ εἶνε τυχηρότεροι.

***

ΠΟΔΥΣ δημοσιογραφικὸς θόρυβος καὶ ζωηραὶ διαμαρτυρίαι ὑπεδέχθησαν κατ' αὐτὰς τινὰ τῶν νομοσχεδίων ποὺ ὑπέβαλεν εἰς τὴν Βουλὴν ὁ ὑφυπουργὸς τῆς Ὑγιεινῆς κ. Παπᾶς καὶ ποὺ συνεζητήθησαν ὑπὸ τῆς ἁρμοδίας κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς. Ἕνα ἰδίως ἐξ αὐτῶν, τὸ ὑπάγον ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Ὑπουργείου τῆς Ὑγιεινῆς καὶ ὑποτάσσον εἰς εἰσιτηρίους διαγωνισμοὺς τοὺς βοηθοὺς τῶν καθηγητῶν τῆς Ἰατρικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου, συνήντησε πολλὴν ἀντίδρασιν καὶ ἐπροκάλεσε τὴν μεσολάβησιν τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας, ἐξ οὗ καὶ μόνον, ὡς γνωστόν, ἐξαρτᾶται τὸ Πανεπιστήμιον. Καὶ τὸ μὲν νομοσχέδιον ἀπεσύρθη, ὅπως καὶ ἔπρεπε, τῇ εἰσηγήσει καὶ τοῦ κ. Παπανδρέου καὶ τῆς Κοινοβουλευτικῆς Ἐπιτροπῆς. Ἀλλὰ τὸ ζήτημα εἶνε βαθύτερον: διότι, ἀπ' ὀπίσω ἀπὸ τὴν στάσιν τοῦ ὑφυπουργοῦ τῆς Ὑγιεινῆς ἀνακύπτει τόσον φανερὰ ἡ ἀντιπάθειά του κατὰ τοῦ Πανεπιστημίου ἐν γένει καὶ εἰδικώτερον κατὰ τῶν συναδέλφων του ἰατρῶν ποὺ εἶνε, αὐτοί, καὶ καθηγηταί, ὥστε διερωτᾶται κανεὶς ἂν εἶνε πάντοτε προϊὸν ψυχραίμου καὶ δικαίας ἐκτιμήσεως τὰ νομοθετήματα τοῦ κ. Παπᾶ τὰ θίγοντα τὸ Πανεπιστήμιον καὶ τὴν Ἰατρικήν του Σχολήν. Θὰ ἠμποροῦσε κανεὶς δηλ. νὰ κάμῃ μίαν πρωτότυπον ἀνάλυσιν πολιτικο-ἐπαγγελματικῆς ψυχολογίας... Πέραν ὅμως τούτου, τὸ ζήτημα εἶνε τὸ ἑξῆς: τὸ Πανεπιστήμιον ἔχει, ἐπὶ τέλους, ἢ δὲν ἔχει τὴν ἐμπιστοσύνην τῆς Κυβερνήσεως; Καὶ ἂν τὴν ἔχῃ, πῶς εἶνε δυνατὸν ἕνα ἐκ τῶν μελῶν της νὰ ἐκστρατεύῃ τόσον συστηματικῶς ἐναντίον του;

***

Χαιρετίζομεν μὲ ἰδιαιτέραν εὐχαρίστησιν τὴν ἐπὶ τέλους ἀποφασισθεῖσαν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἵδρυσιν ἑνὸς Ἐθνικοῦ Θεάτρου. Καὶ ἐν ἀναμονῇ τῶν ὅσων θὰ γράψῃ σχετικῶς ἐν τῇ «Ἐργασίᾳ» ὁ ἐκ τῶν ἁρμοδιωτέρων ἐπὶ τοῦ ζητήματος κ. Σπύρος Μελᾶς, θὰ σημειώσωμεν ἀπὸ τοῦδε ὅτι, θεωροῦντες τὸ θέατρον ὡς ἕνα ἀπὸ τὰ σπουδαιότερα ὄργανα λαϊκῆς διαπαιδαγωγήσεως ἀλλὰ καὶ συγχρόνως ὡς μίαν ἀτμοσφαῖραν μέσα εἰς τὴν ὁποίαν ἠμπορεῖ κατ' ἐξοχὴν νὰ θερμανθῇ, νὰ καλλιεργηθῇ καὶ νὰ ἀναπτυχθῇ ἕνας ζωντανὸς ἐθνικὸς πολιτισμός,—ἀποβλέπομεν εἰς τὸ Ἐθνικὸν Θέατρον τῆς Ἑλλάδος ὡς εἰς ἕνα μέσον καὶ εἰς ἕνα σκοπὸν συγχρόνως. «Ἡ Τέχνη διὰ τὴν Τέχνην» βεβαίως, καὶ ἰδίως εἰς τὸν τόπον μας ὅπου ἡ ὑπέροχος ἀνιδιοτέλεια ἑνὸς ὁλοκλήρου πολιτισμοῦ ὑπῆρξεν ἀκριβῶς ἡ θεία πηγὴ τῆς ἀθανασίας του. Ἀλλὰ καὶ «ἡ Τέχνη διὰ τὸν ἄνθρωπον», διὰ νὰ ἐξυψωθῇ ἡ κοινωνία μας ὑπὲρ τὸ χρῆμα καὶ μόνον, καὶ πρὸ παντὸς ἀπὸ τὴν ἀπαίσιαν ἐκμετάλλευσιν τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν ποὺ ἐμφανίζεται ἰδίως εἰς τὸν κινηματογράφον ὡς καλλιτεχνικὴ ἐνδήλωσις, καὶ ὑπεράνω τοῦ στρώματος τοῦ ὑλισμοῦ ἐπάνω εἰς τὸ ὁποῖον ἡ Πολιτεία ἄφησε ἕως τώρα τοὺς Νεοέλληνας νὰ κυλίωνται, Θεοποιοῦντες τὸ χρῆμα καὶ μόνον, καὶ προστυχαίνοντες τὴν εὐγενεστέραν ἄλλοτε τοῦ κόσμου φυλήν.

***

Παρακολουθήσαντες ἤδη ἀπὸ τῶν στηλῶν τῆς «Ἐργασίας», διακεκριμένος συνεργάτης μας μὲ προορισμόν της,—τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν. Ἀλλ' ἰδοὺ ὅτι, κωμικῶς πλέον ἐπιβεβαιωτικὰ τῶν ὅσων ἔγραψεν ὁ συνάδελφός μας, ἐρχονται αὐτὰ ταῦτα τὰ γεγονότα κατὰ τὴν προχθεσινὴν δημοσίαν συνεδρίασιν τοῦ ὑστερατόου πνευματικοῦ μας ἱδρύματος: ἕνας —διαπρεπὴς ἄλλως τε— καθηγητὴς προέβη εἰς ἀνακοίνωσιν «περὶ τῆς κηροτακίδος τῶν ἀλχημιστῶν», καὶ ἕτερος καθηγητὴς ἀνέγνωσε μελέτην ἄλλου ἐπιστήμονος «περὶ τῆς γενέσεως τῶν θινῶν»! Καὶ διερωτώμεθα, ἄν, διὰ τοιούτων ἀνακοινώσεων, εἶς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ὁποίων καλεῖται νὰ ἀπολαύσῃ καὶ τὸ κοινόν, πρόκηται νὰ ὠφεληθῇ εἴτε πνευματικῶς εἴτε καὶ πρακτικῶς ἀκόμη ὁ νεοελληνικὸς πολιτισμός, διὰ τὴν προαγωγὴν τοῦ ὁποίου ἐτάχθη ἡ Ἀκαδημία. Καὶ ἐρωτῶμεν ἀκόμη ἐὰν ὁ κ. Παπανδρέου καὶ ἡ Κυβέρνησις ὁλόκληρος δὲν σκέπτεται νὰ λάβῃ μέτρα ὥστε ἡ τόσον ἀμυδρῶς συναισθανομένη τὴν ἀποστολήν της Ἀκαδημία μας προσαρμοσθῇ περισσότερον εἰς τὴν πραγματικότητα καὶ εἰς τὰς πνευματικὰς φιλοδοξίας τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας. Ἐκτὸς ἐὰν αἱ δύο προχθεσιναὶ ἀνακοινώσεις εἶχαν τὸν συμβολικὸν προορισμὸν νὰ καταδείξουν ὅτι καίτοι κτισθεῖσα ἐπὶ τῆς ἄμμου—ἢ ἐπὶ τῆς θινός—, ἡ Ἀκαδημία μας ἔχει ὅμως εἰς τὴν διάθεσίν της ὅλα τὰ μυστικὰ τῆς ἀλχημείας ποὺ θὰ τῆς ἐπιτρέψουν νὰ ἐξακολουθήσῃ ζῶσα καὶ ἐργαζομένη, μέσα εἰς τὴν σημερινὴν προϊστορικὴν συσκευήν της!

Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΗΣ ΑΓΚΥΡΑΣ

Η ΕΠΙΤΕΥΧΘΕΙΣΑ ἐπὶ τέλους ἐλληνοτουρκικὴ συμφωνία θὰ θέσῃ, ἐλπίζομεν, τέρμα εἰς τὴν ὑπὲρ τὸ δέον διαρκέσασαν περίοδον τῶν ἀνωμάλων σχέσεών μας μὲ τὴν Τουρκίαν. Εἴμεθα ἓξ ἐκείνων ποὺ πιστεύουν εἰλικρινῶς ὅτι καὶ ἡ γείτων δημοκρατία ἀκολουθεῖ πολιτικὴν περισυλλογῆς, ἐπιτακτικῶς ἐπιβαλλομένην ἀπὸ τὴν ἀνάγκην τῆς ἐπουλώσεως τῶν ἐκ τῆς μακρᾶς πολεμικῆς περιόδου πληγῶν της καὶ ὅτι δεόντως ἐκτιμᾷ τὴν ἀξίαν τῆς ἑλληνικῆς συνεργασίας, πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἐν εἰρήνῃ ἀναπτύξεώς της. Εἶνε ὀρθὸν νὰ τονισθῇ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ μὲ πόσην σταθερότητα, ἐπιμονὴν καὶ πίστιν ὁ ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν τῆς Τουρκίας Τεβφὶκ Ρουσδῆ βέης ἐπεδίωξε τὴν συμφωνίαν ταύτην, παρὰ τὰς ἀντιξόους συχνὰ περιστάσεις καὶ τὰς ἀντιδράσεις πολλῶν σημαινόντων συμπατριωτῶν του. Εἶνε βέβαια περιττὸν νὰ προστεθῇ ὅτι καὶ τῶν διαφόρων κατὰ καιροὺς ἑλληνικῶν κυβερνήσεων αὐτὸς ὑπῆρξεν ὁ πόθος, ἐξ ἴσου εἰλικρινής.

Ἐχρειάσθησαν ἐν τούτοις μερικὰ χρόνια, ταλαιπωρίαι καὶ προστριβαὶ ἰδιωτικῶν συμφερόντων, μέχρις ὅτι γίνει καλῶς ἀντιληπτὴ μία ἀρχή, ὀδυνηρὰ μὲν αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἀλλ' ἀποτελοῦσα ἐκ τῶν πραγμάτων ἀνάγκην ἀναπόφευκτον: ὅτι δηλαδὴ ἑκάστη τῶν δύο κυβερνήσεων θὰ ἐκράτει ὁριστικῶς ὅσας περιουσίας ὑπῆκόων ἢ ὁμαμόνων τῆς ἑτέρας εἶχε κατάσχει ἐπὶ τοῦ ἐδάφους της καλῶς ἢ κακῶς — συχνότατα, κακῶς. Ὡς ἀρχή, εἶνε βέβαια ἀμφιβόλου ἠθικῆς. Ἀλλ' ὡς πολιτικὴ μέθοδος ἐκκαθαρίσεως μιᾶς εἰς ἄκρον πολυπλόκου καταστάσεως εἶνε ἴσως ἡ μόνη πρακτικῶς ἐφαρμόσιμος, ἐκεῖ ὅπου ἐφθάσαμεν.

Ἡ βάσις τοῦ νέου οἰκοδομήματος εἶνε ὅτι καταργοῦνται γενικῶς ὅλαι αἱ ἀποδόσεις κτημάτων. Μία καὶ μόνη ἐξαίρεσις ὑπάρχει: ἀποδίδονται τὰ ἐντὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως κείμενα ἀκίνητα τῶν Ἑλλήνων ὑπηκόων.

Ἡ παροῦσα συμφωνία παρουσιάζει, κατὰ ταῦτα, τὰς ἑξῆς βασικὰς διαφορὰς ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς ὑφισταμένας τοιαύτας:

Ἡ Ἑλλὰς ἀφ' ἑνὸς κρατεῖ α') τὰ ἀκίνητα τῶν μουσουλμάνων τὰ ὁποῖα, κατὰ τὴν Συμφωνίαν Ἀθηνῶν, ὤφειλε νὰ ἀποδώσῃ, δηλ. τὰ ἀστικὰ κτήματα, τὰ δάση καὶ τὰ λειβάδια· β') τὰ κτήματα τῶν ἀπόντων μουσουλμάνων τῆς Δ. Θράκης καὶ σημαντικὸν μέρος ἀκινήτων ἀνηκόντων μὲν εἰς παρόντας ἀλλ' ἤδη κατεσχεμένων.

Ἀφ' ἑτέρου ἡ Τουρκία ἀποκτᾷ κυριότητα ἐπὶ α') τῶν Κωνσταντινουπόλει κειμένων ἀκινήτων τῶν ἀπόντων ὁμογενῶν Κωνσταντινουπολιτῶν καὶ β') τῶν ἐκτὸς τῆς Κωνσταντινουπόλεως εὑρισκομένων τοιούτων καὶ ἀνηκόντων εἰς ὁμογενεῖς Κωνσταντινουπολίτας, εἴτε ἀπόντας εἴτε παρόντας.

Μία ἄλλη οὐσιωδεστάτη διαφορὰ εἶνε ὅτι ξυθμίζεται ἅπαξ διὰ παντὸς τὸ περίφημον ζήτημα τῶν «ἑταμπλί». Ὅλοι οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει παρόντες ὁμογενεῖς ἀναγνωρίζονται ὡς μὴ ἀνταλλάξιμοι, ἄνευ διατυπώσεων. Τέλος γίνεται ἀμοιβαία ἀπόσβεσις διαφόρων ὑποχρεώσεων πρὸς ἀποζημίωσιν δι' ἐπιτάξεις, ἐνοίκια κλπ. καὶ πρὸς πληρωμὴν εἰσοδημάτων εἰσπραχθέντων κατὰ τὴν πολυετῆ διαχείρισιν, ἐκατέρωθεν, τῶν ἀκινήτων τῶν μὴ ἀνταλλαξίμων.

Ὡς πρὸς τὴν ἐκτίμησιν τῶν περιουσιῶν αἱ ὁποῖαι περιῆλθον ἤδη ἢ τὸ πρῶτον διὰ τῆς παρούσης συμφωνίας περιέρχονται εἰς τὴν κυριότητα τῶν δύο Δημοσίων, εἰσάγονται αἱ ἑξῆς καινοτομίαι: Ἡ μὲν ἐκκαθάρισις τῶν ἀνταλλαξίμων περιουσιῶν ἔπαφίεται εἰς τὰ οὐδέτερα μέλη τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς Ἀνταλλαγῆς. Ταῦτα ὀφείλουν νὰ κρίνουν διὰ συνοπτικωτάτης μεθόδου οὕτως, ὥστε ἐντὸς ἓξ τὸ πολὺ μηνῶν νὰ ἐκδώσουν τὴν ἀπόφασίν των. Ὅσον ἀφορᾷ τὰς περιουσίας τῶν λοιπῶν κατηγοριῶν, τὰ δύο Κράτη παραιτοῦνται ἀμοιβαίως πάσης ἐκτιμήσεως, τῆς Ἑλλάδος καταβαλλούσης τὸ ποσὸν τῶν 425.000 ἀγγλικῶν λιρῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ὅμως αἱ μὲν 150.000 θὰ δοθοῦν εἰς παρόντας ὁμογενεῖς Κωνσταντινουπόλεως, ἕτεραι 150.000 εἰς παρόντας μουσουλμάνους Δ. Θράκης καὶ τέλος 125.000 εἰς τὴν τουρκικὴν Κυβέρνησιν.

Ὅσοι παρηκολούθησαν ἐκ τοῦ πλησίον τὴν ἐξέλιξιν τῶν ζητημάτων τῆς ἀνταλλαγῆς γνωρίζουν ποίαν πληγὴν καὶ τί ἀφορμὰς διαρκῶν διενέξεων καὶ προστριβῶν ἀπετέλει ἡ ἐκατέρωθεν ὑποχρέωσις πρὸς ἀπόδοσιν ἀκινήτων περιουσιῶν. Ἠμποροῦσι νὰ λεχθῇ χωρὶς καμμίαν ὑπερβολὴν ὅτι αὐτὴ ὑπῆρξε τὸ κύριον ἐμπόδιον διὰ τὴν ὁμαλὴν πρόοδον τῶν ἐργασιῶν τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς. Διαρκῶς ἠγείροντο παράπονα, ὅτι αἱ ὀφειλόμεναι ἀποδόσεις δὲν συνετελοῦντο, μὲ ἄμεσον συνέπειαν τὴν δημιουργίαν ἀφορήτου ἀτμοσφαίρας ἐν τῇ Μ. Ἐπιτροπῇ καὶ παραλύσεως καὶ τοῦ γενικωτέρου αὐτῆς ἔργου. Ἡ πληγὴ αὕτη κλείει διὰ παντός.

Τοῦτο παρέχει τὴν ἐλπίδα ὅτι ἐφθάσαμεν εἰς τὸ ὁριστικὸν τέρμα τῶν μετὰ τῆς Τουρκίας διαφορῶν μας. Ἂς προστεθῇ, χάριν ἀκριβείας, ὅτι ἡ ἀνωτέρω σκιαγραφηθεῖσα συμφωνία ἀπετέλεσεν ἀντικείμενον μελέτης ἀπὸ ἑνὸς περίπου ἔτους ἔχει δὲ συντελεσθῇ οὐσιαστικῶς ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Ἰουνίου κατὰ τὰς τότε διεξαχθείσας ἐν Ἀγκύρᾳ ἑλληνοτουρκικὰς διαπραγματεύσεις. Ἀλλὰ βασικαὶ μεταβολαὶ ἐπὶ ζητημάτων τόσον πολυπλόκων καὶ τόσα θιγόντων συμφέροντα ἔχουν προφανῶς ἀνάγκην καιροῦ διὰ νὰ ὡριμάσουν ψυχολογικῶς καὶ νὰ ἐπιβληθοῦν.

Καὶ ἤδη τίθεται τὸ ἐσωτερικὸν ζήτημα τῆς ἀποζημιώσεως τῶν διαφόρων δικαιούχων. Καὶ περὶ μὲν τῶν ἀνταλλαξίμων καὶ τῶν Ἑλλήνων ὑπηκόων πρὸ πολλοῦ ἔχουν ληφθῇ νομοθετικὰ μέτρα δυνάμενα ἐνδεχομένως νὰ μεταρυθμισθοῦν ἀναλόγως τῆς νεωστὶ διαμορφωθείσης καταστάσεως καὶ ἐν τῷ μέτρῳ, ἐννοεῖται, τῆς ἀντοχῆς τοῦ βεβαρημένου ἑλληνικοῦ προϋπολογισμοῦ. Προστίθεται ὅμως ἤδη καὶ μία τρίτη τάξις δικαιούχων διὰ τοὺς ὁποίους ἀσφαλῶς θὰ ληφθῇ ἡ δέουσα πρόνοια ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως. Οἱ κατὰ τὸ 1922 ἐγκαταλείψαντες τὰς ἑστίας των Κωνσταντινουπολῖται δικαιοῦνται τώρα καὶ αὐτοὶ εἰς ἀποζημίωσιν. Ἐπὶ ὀκτὼ ἔτη ἐστερήθησαν, ἄνευ οὐδενὸς ἀνταλλάγματος, τῆς νομῆς τῶν περιουσιῶν των μὲ τὴν μόνην ἐλπίδα, ἀπορρέουσαν ἀπὸ τὰς συνθήκας, ἀνακτήσεως αὐτῆς. Τὰ δικαιώματά των περιεκόπησαν βαθμηδὸν ἤδη δὲ ἀπεσβέσθησαν ὁριστικῶς ἐν ὀνόματι τοῦ γενικωτέρου τῆς χώρας συμφέροντος. Οἰκοθεν νοεῖται ὅτι τοὺς ὀφείλεται δίκαιον ἀνταλλαγμα. Εὐτυχῶς τὸ ἀντίκρυσμα, ἐν μέρει τοὐλάχιστον, ὑπάρχει. Διὰ τῆς ἐπελθούσης συμφωνίας ἡ ἑλληνικὴ Κυβέρνησις κανονίζει τὸ ζήτημα τῶν μουσουλμάνων τῆς Δ. Θράκης μὲ 150.000 στερλίνας μόνον. Διὸ τὸ περιπλέον τῶν ἀποζημιώσεων ποὺ ὀφείλει εἰς τοὺς Θρᾷκας παραχωρεῖ εἰς τὴν Τουρκίαν τὴν περιουσίαν τῶν ὁμογενῶν Κωνσταντινουπολιτῶν. Κατ' οὐσίαν πρόκειται περὶ ἁπλῆς μεταθέσεως τοῦ δικαιώματος πρὸς ἀποζημίωσιν ἀπὸ τοὺς μὲν εἰς τοὺς δέ. Ὅ,τι κατὰ συνέπειαν ὀφείλετο εἰς τοὺς Θρᾷκας μουσουλμάνους δέον ἐν πάσῃ περιπτώσει νὰ πληρωθῇ εἰς τοὺς ὁμογενεῖς Κωνσταντινουπολίτας, τῶν πρώτων ἀποζημιουμένων ἀπὸ τὴν Τουρκίαν.

Ἰδιαιτέρα προσοχὴ πρέπει νὰ καταβληθῇ εἰς τὸν καθορισμὸν τῶν ἀποζημιώσεων. Μὲ τὸ κρατοῦν ἕως τώρα σύστημα, καὶ διὰ τοὺς ἀνταλλαξίμους κσὶ διὰ τοὺς Ἕλληνας ὑπηκόους, τῶν ἐσωτερικῶν ἐπιτροπῶν προσωρινῆς ἐκτιμήσεως, ἔλαβον χώραν, ὡς γνωστόν, πολλὰ ἄτοπα πρὸς ὄφελος ὀλίγων καὶ εἰς βάρος τῶν πολλῶν. Ἤδη, ὁπότε αἱ ἐκτιμήσεις δὲν πρόκειται πλέον νὰ εἶνε προσωριναί, ἐν ἀναμονῇ ὁριστικῶν ἐκτιμήσεων διεθνοῦς ὀργανισμοῦ ὡς ἡ Μικτὴ Ἐπιτροπὴ Ἀνταλλαγῆς, πρέπει ἀφεύκτως τὰ πράγματα νὰ διεξαχθοῦν ἐν ἀπολύτῳ τάξει, μὲ αὐστηρὸν ἔλεγχον τόσον ὡς πρὸς τὴν ἀξίαν ἑκάστου κτήματος ὅσον καὶ ὡς πρὸς τὸ δικαίωμα ἰδιοκτησίας τῶν αἰτούντων. Εὐτυχῶς τὸ ζήτημα ἁπλοποιεῖται πολὺ διότι ἀφ' ἑνὸς μὲν τὰ ἐκτιμητέα κτήματα εἶνε σχετικῶς ὀλιγάριθμα, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅλα κεῖνται ἐντὸς περιωρισμένης ἀκτῖνος καὶ μάλιστα ἐ

Η ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΙΣ ΤΩΝ ΑΝΤΑΛΛΑΞΙΜΩΝ

ΑΝΑΓΚΗ ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΕΩΣ ΤΩΝ ΕΚΤΙΜΗΣΕΩΝ

Α΄

ΚΑΤΑ τὰς ἡμέρας αὐτάς, ἀνεκινήθη καὶ πάλιν τὸ ζήτημα τῆς ἀποζημιώσεως τῶν ἀνταλλαξίμων προσφύγων, γνῶμαι δὲ ἠκούσθησαν ὑποστηριζουσαι τό, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν διατάξεων τῆς περὶ Ἀνταλλαγῆς Συμβάσεως, δικαίωμα τοῦ προσφυγικοῦ κόσμου ὅπως ἀποζημιωθῇ διὰ τὸ σύνολον τῆς ἀξίας τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἐγκαταλειφθείσης ἐν Τουρκίᾳ περιουσίας.

Ἰδιαιτέρως ὁ ἔγκριτος πρόσφυξ κ. Β. Ἀρτεμιάδης, τέως πληρεξούσιος, ἠθέλησε νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν ἄποψιν αὐτὴν καὶ δι' ἱστορικῶν ἐπιχειρημάτων σχετιζομένων μὲ τὰς ἐν Λωζάννῃ συζητήσεις, κατὰ τὰς διαπραγματεύσεις τῆς περὶ ἀνταλλαγῆς τῶν ἑλληνοτουρκικῶν πληθυσμῶν Συμβάσεως, καὶ τὰς ὑποστηριχθείσας τότε ἀπόψεις τοῦ ἀπολύτου σεβασμοῦ τῶν περιουσιακῶν δικαιωμάτων τῶν ἀνταλλασσομένων πληθυσμῶν.

Νομίζομεν ὅτι ἐν τῇ ἐπιστημονικῇ ἐρεύνῃ τοῦ ζητήματος αὐτοῦ οὐδεὶς θὰ εὑρεθῇ ὁ ἀντιλέγων, ὅτι ἐν τῇ Συμβάσει περὶ ἀνταλλαγῆς ὑπάρχουν ρηταὶ καὶ ἀναμφισβήτητοι διατάξεις, ἐξασφαλίζουσαι ὑπὲρ τῶν ἀνταλλαξίμων ἀκεραίαν τὴν ἀποζημίωσίν των διὰ τὴν ἐγκαταλειφθεῖσαν περιουσίαν των.

Οὐδεὶς ὅμως καλῆς πίστεως συζητητὴς εἶνε δυνατὸν νὰ ἀρνηθῇ, ὅτι ἡ ἐξασφάλισις τοῦ δικαιώματος αὐτοῦ τῶν ἀνταλλαξίμων προϋποθέτει πρὸ παντὸς τὴν κατὰ πρῶτον πλήρη καὶ ἀκεραίαν ἐφαρμογὴν τῆς Συμβάσεως ἐν τῷ συνόλῳ τῶν διατάξεων αὐτῆς, μεταξὺ τῶν ὁποίων μία τῶν σπουδαιοτέρων εἶνε ἡ καθορίζουσα τὸν τρόπον κατὰ τὸν ὁποῖον θέλει γίνει ἡ ἐκτίμησις τῆς περιουσίας τῶν ἀνταλλαξίμων ἀπὸ τὴν Μικτὴν Ἐπιτροπὴν καὶ ἡ ἀναγνώρισις τοῦ ποσοῦ ἀποζημιώσεως εἰς ὃ δικαιοῦται ὁ καθεὶς τῶν ἀνταλλαξίμων.

Ἄλλη ἐπίσης διάταξις ἡ ὁποία ἀπαραιτήτως πρέπει νὰ προηγηθῇ διὰ ν' ἀποκτήσουν οἱ ἀνταλλάξιμοι τὸ ἐκ τῆς Συμβάσεως δικαίωμα αὐτῶν πρὸς ἀποζημίωσιν εἰς ὁλόκληρον, εἶνε ἡ ἐξασφάλισουσα τὴν εἴσπραξιν τοῦ πιστωτικοῦ ὑπολοίπου ὅπερ, μετὰ τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἐν Ἑλλάδι καὶ Τουρκίᾳ ἀνταλλαξίμων περιουσιῶν, θὰ παραμείνῃ πιθανῶς ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς ἐκ τῶν δύο συμβαλλομένων Κρατῶν.

Ἀληθῶς, ἐκ τῆς ἐκκαθαρίσεως καὶ ἐκτιμήσεως τῶν εἰς τὰ δύο Κράτη περιουσιῶν, τὴν ὁποίαν μόνον ἡ Μικτὴ Ἐπιτροπὴ δικαιοῦται νὰ ἐνεργήσῃ, εἶνε δυνατὸν νὰ προκύψουν τρία τινά:

α΄) Νὰ μείνῃ ὀφειλέτις ἡ Τουρκία πρὸς τὴν Ἑλλάδα, διότι ἡ ἀξία τῆς εἰς τὸ ἔδαφός της ἐγκαταλειφθείσης περιουσίας τῶν Ἑλλήνων ἀνταλλαξίμων εἶνε μεγαλειτέρα τῆς ἀξίας τῆς εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἔδαφος ἐγκαταλειφθείσης περιουσίας τῶν μουσουλμάνων ἀνταλλαξίμων.

β΄) Νὰ μείνῃ ἡ Ἑλλὰς ὀφειλέτις πρὸς τὴν Τουρκίαν, διότι ἡ ἀξία τῆς εἰς τὸ ἔδαφός της περιουσίας τῶν μουσουλμάνων ἀνταλλαξίμων εἶνε μεγαλειτέρα τῆς ἀξίας τῶν ἐν Τουρκίᾳ περιουσιῶν τῶν ὁμογενῶν ἀνταλλαξίμων.

γ΄) Νὰ ἐπέλθῃ ἰσοτιμία περιουσιῶν, τουτέστιν ἡ ἀξία τῆς ἐν Ἑλλάδι ἀνταλλαξίμου μουσουλμανικῆς περιουσίας νὰ εὑρεθῇ ἴση μὲ τὴν ἀξίαν τῆς ἐν Τουρκίᾳ ἑλληνικῆς ἀνταλλαξίμου περιουσίας.

Οὐ μόνον καθ' ἡμᾶς ἀλλὰ καὶ διὰ πάντα γνώστην τῶν πραγμάτων, σχεδὸν βέβαιον εἶνε, ὅτι ἡ κατὰ τὴν Σύμβασιν ἐκκαθάρισις καὶ ἐκτίμησις τῶν δύο περιουσιῶν θ' ἀποδείξῃ τὴν Τουρκίαν ὀφειλέτιδα πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἀρκετῶν ἑκατομμυρίων χρυσῶν λιρῶν. Τοιουτοτρόπως ἄν, ἐπὶ παραδείγματι, ἡ ἐν Ἑλλάδι ἀνταλλάξιμος μουσουλμανικὴ περιουσία ὑπελογισθῇ εἰς 14 δισεκατομ. σημερινῶν δραχμῶν, ἡ δ' ἐν Τουρκίᾳ ἀνταλλάξιμος ἑλληνικὴ περιουσία εἰς 30 δισεκατομ. δραχμῶν, ἡ Ἑλλὰς δικαιοῦται νὰ λάβῃ ἀπὸ τὴν Τουρκίαν τὴν ἐκ 16 δισεκατομ. δραχμῶν διαφοράν. Ἡ διαφορὰ αὕτη σὺν τῇ ἀξίᾳ τῆς ἐν Ἑλλάδι μουσουλμανικῆς περιουσίας (16+14=30) ἐξασφαλίζουν, ὡς βλέπομεν, τὸ σύνολον τῶν ἐξ ἀποζημιώσεως δικαιωμάτων τῶν ὁμογενῶν ἀνταλλαξίμων.

Ἑπομένως τὸ ὁλικὸν ποσὸν (κεφάλαιον) μὲ τὸ ὁποῖον ἀντιμετωπίζεται συμβατικῶς ἡ ἀποζημίωσις τῶν ὁμογενῶν ἀνταλλαξίμων καὶ ἐξασφαλίζεται ἡ εἰς ἀκέραιον ἀποζημίωσίς των ἀποτελεῖται ἐκ δύο σκελῶν. Τὸ πρῶτον εἶνε ἡ ἀξία τῆς ἐγκαταλειφθείσης ἐν Ἑλλάδι περιουσίας τῶν μουσουλμάνων ἀνταλλαξίμων, καὶ τὸ δεύτερον, ἡ ὡς ἄνω καθοριζομένη διαφορὰ ἣν ὑποχρεοῦται νὰ καταβάλῃ ἡ Τουρκία πρὸς τὴν Ἑλλάδα.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ δικαιοῦνται οἱ ἀνταλλάξιμοι ὁμογενεῖς νὰ ζητοῦν ἀπὸ τοῦδε τὴν εἰς ἀκέραιον ἀποζημίωσίν των, δοθέντος ὅτι ἡ ἐφαρμογὴ τῶν περὶ ἐκκαθαρίσεως καὶ ἐκτιμήσεως τῶν περιουσιῶν διατάξεων τῆς περὶ ἀνταλλαγῆς Συμβάσεως δὲν κατέστη δυνατὸν νὰ γίνῃ μέχρι τοῦδε.

Θὰ ὑποστηρίξωμεν μάλιστα, ὅτι εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν αἱ εἰς τὰ δύο Κράτη ἀνταλλάξιμοι περιουσίαι ἐξηκολούθουν νὰ παραμένουν ὑπὸ τὴν διαχείρισιν τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς, οὐδὲν δικαίωμα θὰ ἐγεννᾶτο εἰσέτι ὑπὲρ τῶν ὁμογενῶν προσφύγων οὐδὲ διὰ τὴν μερικὴν αὐτῶν ἀποζημίωσιν τὴν ἔχουσαν βάσιν τὴν ἀξίαν τῆς ἐν Ἑλλάδι ἀνταλλαξίμου μουσουλμανικῆς περιουσίας. Οὕτω πως ἀκριβῶς θὰ εἶχε τὸ πρᾶγμα ἂν μὴ ἡ Μικτὴ Ἐπιτροπὴ βλέπουσα ὅτι θὰ βραδύνῃ πολὺ ἡ ἔναρξις τῆς ὁριστικῆς ἐκκαθαρίσεως καὶ ἐκτιμήσεως τῶν περιουσιῶν ἔθετε, διὰ τῆς ἀπὸ 21 Ἰουνίου 1924 ἀποφάσεως αὐτῆς, τὰς ἀνταλλαξίμους περιουσίας εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Κυβερνήσεως ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τῆς ὁποίας κεῖνται. Ἐπὶ τοῦ σημείου αὐτοῦ ἂς μᾶς ἐπιτραπῇ νὰ ἔχωμεν τὴν γνώμην, ὅτι ἀκριβῶς ἐρμηνευομένης τῆς ἀποφάσεως ταύτης, οὐδ' ἐξ αὐτῆς γεννᾶται δικαίωμα ὑπὲρ τῶν ἀνταλλαξίμων πρὸς ἀποζημίωσιν, ἔστω καὶ μέχρι τῆς ἀξίας τῆς ἐν Ἑλλάδι περιουσίας τῶν ἀνταλλαξίμων μουσουλμάνων.

Εἶνε ἀναμφισβήτητον ὅτι ἡ ἀπόφασις αὕτη ὑπηγορεύθη ὑπὸ τῆς ἀνάγκης ὅπως ἀφ' ἑνὸς μὲν καταστῇ δυνατὴ ἡ συντήρησις τῶν περιουσιῶν αἵτινες, ἄλλως, θὰ ἦτο ἀδύνατον νὰ διοικηθοῦν ἀπὸ τὴν Μικτὴν Ἐπιτροπήν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅπως δοθοῦν εἰς τὰς δύο Κυβερνήσεις τὰ μέσα ἐνισχύσεως τῶν ἀνταλλαξίμων πληθυσμῶν διὰ τῆς παροχῆς εἰς αὐτὰς μιᾶς οἰκονομικῆς ἀξίας ἀξιολόγου, ἡ διαχείρισις τῆς ὁποίας ἀφέθη ἐλευθέρα εἰς τὰς δύο Κυβερνήσεις.

Τὴν γνώμην ἡμῶν ταύτην στηρίζομεν εἰς αὐτὸ τοῦτο τὸ κείμενον τῆς ἀποφάσεως. Συμφώνως πρὸς αὐτό, ἡ ὑπὲρ τῶν δύο Κυβερνήσεων διάθεσις τῶν περιουσιῶν ἐγένετο ὑπὸ τὴν ἐπιφύλαξιν τῶν ὑποχρεώσεων τῶν ἀναληφθεισῶν μεταξὺ τῶν δύο Κυβερνήσεων, δυνάμει τῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρου 14 τῆς Συμβάσεως. Τοῦτο σημαίνει ὅτι παραμένει ἀπολύτως ἐν ἰσχύϊ τὸ δικαίωμα τῆς Μ. Ἐπιτροπῆς ὅπως ἀργότερον ἐκκαθαρίσῃ καὶ ἐκτιμήσῃ τὰς περιουσίας ταύτας συμφώνως τῇ Συμβάσει. Ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει δὲν δύναται νὰ νοηθῇ δικαίωμα τῶν Κυβερνήσεων ὅπως ἐκποιοῦν ὁριστικῶς τὰς εἰς τὴν διάθεσιν αὐτῶν τεθείσας περιουσίας, διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἐνδεχομένη συνολικὴ ρευστοποίησις τῆς περιουσίας θὰ ἐματαίωνε τὴν ἐφαρμογὴν τῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρου 14 τῆς Συμβάσεως περὶ ἀνταλλαγῆς, πρᾶγμα ὅπερ ρητῶς ἀποκλείει ἡ ἀπόφασις τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς.

Συνεπῶς, κατὰ τὴν γνώμην μας, τὸ Ἑλληνικὸν Κράτος μόνον δικαίωμα διαχειρίσεως εἶχεν ἐπὶ τῆς περιουσίας αὐτῆς ὡς καὶ τῆς χρησιμοποιήσεως αὐτῆς διὰ τὴν στέγασιν τῶν προσφύγων.

Ἐν τούτοις ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀποφάσεως ταύτης τῆς Μ. Ἐπιτροπῆς ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις προῆλθεν εἰς ὁριστικὴν διάθεσιν τῆς μουσουλμανικῆς περιουσίας, μέρος μὲν αὐτῆς μεταβιβάσασα κατὰ κυριότητα εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν Ἀποκαταστάσεως Προσφύγων δι' ἐγκατάστασιν γεωργῶν προσφύγων τὸ δ' ὑπόλοιπον αὐτῆς, ἀποτελούμενον κυρίως ἐξ ἀστικῶν κτημάτων, χρησιμοποιήσασα διὰ τὴν χορήγησιν προκαταβολῆς ἔναντι τῆς ἀξίας τῆς ἐν Τουρκίᾳ ἐγκαταλειφθείσης περιουσίας εἰς τοὺς ἀστοὺς ἀνταλλαξίμους πρόσφυγας. Ἡ τελευταία αὕτη ἀποζημίωσις θὰ ἔχῃ ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ρευστοποίησιν μεγάλου μέρους τῆς μουσουλμανικῆς περιουσίας.

Τοιουτοτρόπως ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ὑπερβᾶσα τὰ ἐκ τῆς ἀποφάσεως τῆς 21 Ἰουνίου 1925 δικαιώματα αὐτῆς καὶ διαθέσασα κατὰ τρόπον ὁριστικὸν τὴν περιουσίαν αὐτὴν ἀποτελοῦσαν, ὡς ἐλέχθη, τὸ ἕτερον τῶν σκελῶν τῶν ἀπαρτιζόντων τὸ κεφάλαιον διὰ τοῦ ὁποίου ἐξασφαλίζεται ἡ ἀποζημίωσις τῶν ὁμογενῶν ἀνταλλαξίμων κατέστη ὑπόλογος ἔναντι τοῦ κόσμου τῶν δικαιούχων ἀνταλλαξίμων διὰ ποσὸν ἐξικνούμενον μέχρι τῆς ἀξίας τῆς ἐν Ἑλλάδι ἀνταλλαξίμου μουσουλμανικῆς περιουσίας.

Φρονοῦμεν μάλιστα ὅτι ἡ ὑποχρέωσις αὕτη ἀφορᾷ τὴν ἀξίαν τῆς περιουσίας, ὑπολογιζομένην οὐχὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐκτιμήσεως ἣν δίδει εἰς τὴν περιουσίαν αὐτὴν ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις ἢ τὴν ἀξίαν ἥτις θέλει προέλθει ἐξ ὁλοκληρωτικῆς ρευστοποιήσεως τῆς περιουσίας ἐνεργουμένης βάσει ἐσωτερικοῦ νόμου, ἀλλὰ βάσει τῆς ἐκτιμήσεως ἣν ἐνδεχομένως θὰ δώσῃ εἰς τὴν περιουσίαν ἡ Μικτὴ Ἐπιτροπή.

Προφανῶς δὲ τὴν ἄποψιν ταύτην εἶχε πρὸ ὀφθαλμῶν ὁ νομοθέτης τοῦ ψηφίσματος τῆς 3 Ἀπριλίου 1925 ὅταν εἰς τὴν χορηγουμένην διὰ τούτου εἰς τοὺς ἀστοὺς ἀνταλλαξίμους ἀποζημίωσιν δίδῃ τὴν ἔννοιαν τῆς προκαταβολῆς ἔναντι τῆς ἀξίας τῆς ἐγκαταλειφθείσης ἐν Τουρκίᾳ περιουσίας των, θέλων δι' αὐτοῦ νὰ καταδείξῃ, ὅτι τὸ Κράτος ὅπερ διὰ νὰ δώσῃ τὴν προκαταβολὴν ἔθεσε συγχρόνως χεῖρα ἐπὶ τῆς ὑπολοίπου ἐν Ἑλλάδι ἀνταλλαξίμου μουσουλμανικῆς περιουσίας, αἰσθάνεται ἑαυτὸ ὑπόχρεον συμβατικῶς ὅπως τὴν περιουσίαν ταύτην χρησιμοποιήσῃ διὰ τὸν ὑπὸ τῆς Συμβάσεως ἐπιδιωκόμενον σκοπόν.

Τὴν αὐτὴν ἔννοιαν δίδει ἐπίσης τὸ Κράτος καὶ εἰς τὴν κατ' αὐτὰς ἐπικειμένην ἀποζημίωσιν τῶν ἀγροτῶν ἀνταλλαξίμων προσφύγων, τῶν ὁποίων τὰ πρὸς τὴν Ε. Α. Π. καὶ τὸ Κράτος χρέη ἀποτελούμενα ἐκ τῶν ἐφοδίων ἀλλὰ καὶ τῆς ἀξίας τῆς γῆς ἐφ' ἧς ἐγκατεστάθησαν γεωργικῶς, συμψηφίζει πρὸς τὴν ἀποζημίωσιν ἧς δικαιοῦνται ἐκ τῆς περὶ ἀνταλλαγῆς Συμβάσεως.

Ἐν τούτοις ἡ ἔν τινι μέτρῳ δικαιολογημένη ἐνέργεια τοῦ Κράτους, ὅπερ διὰ σοβαροὺς κοινωνικοὺς λόγους ὑπὸ τὴν αἰτιολογίαν τῆς ἐκτελέσεως συμβατικῆς ὑποχρεώσεως ἔσπευσε νὰ ἐνισχύσῃ οἰκονομικῶς τοὺς εἰς τὸ ἔδαφός του καταφυγόντας ἐν οἰκονομικῇ ἀθλιότητι ἀνταλλαξίμους πληθυσμούς, ἔλαβον ἔκτασιν καὶ μορφὴν ἐξαιρετικῶς ἐπικίνδυνον διὰ τὰ γενικὰ συμφέροντα τοῦ Κράτους, λόγῳ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἐπεχειρήθη ἡ ἀποζημίωσις τῶν ἀνταλλαξίμων πληθυσμῶν.

Ὡς γνωστόν, τὸ Κράτος ὅπως χορηγήσῃ τὴν προκαταβολὴν καὶ μὴ ἔχον ὑπ' ὄψει του τὴν ὁριστικὴν ἐκκαθάρισιν καὶ ἐκτίμησιν τῶν ἀνταλλαξίμων περιουσιῶν ἣν κατὰ τὴν Σύμβασιν ἔδει νὰ ἐνεργήσῃ ἡ Μικτὴ Ἐπιτροπή, ἀπεφάσισε νὰ ἐνεργήσῃ προσωρινήν τινα ἐκτίμησιν τῆς ἐν Τουρκίᾳ ἀνταλλαξίμου περιουσίας ἵνα ὁπωσδήποτε πιθανολογήσῃ τὸ πρὸς ἀποζημίωσιν δικαίωμα ἑκάστου δικαιούχου ἀνταλλαξίμου.

Ἡ κολοσσιαία καὶ σπουδαιοτάτη αὐτὴ ἐργασία ἀνετέθη εἰς ἐπιτροπὰς καταρτισθείσας κατὰ κοινότητας, τέως ἐν Τουρκίᾳ ὑφισταμένας, ἀπαρτιζομένας δὲ ἐκ δικαιούχων καταγομένων ἐξ ἑκάστης κοινότητος.

Πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν βεβαίως ὅτι ὁ τρόπος τῆς διὰ τῶν τοπικῶν Ἐπιτροπῶν ἐκτιμήσεως τῆς περιουσίας ἦτο ὁ μόνος ἐφαρμόσιμος, ὁ μόνος δυνατός, ἐφ' ὅσον τὸ Κράτος δὲν εἶχεν εἰς χεῖρας του τὸ ἐν Τουρκίᾳ κτηματολόγιον, οὐδ' ἦτο δυνατὸν νὰ ὑποχρεωθοῦν οἱ δικαιοῦχοι ἀνταλλάξιμοι νὰ προσαγάγουν τοὺς τίτλους ἰδιοκτησίας αὐτῶν, ἔστω καὶ ἂν τοὺς εἶχον, καθ' ὅσον πάντες ἰσχυρίζοντο ὅτι τοὺς ἀπώλεσαν.

Δὲν πρέπει ὅμως νὰ παρίδωμεν, ὅτι ὁ τρόπος αὐτὸς τῆς συστάσεως τῶν Ἐπιτροπῶν καὶ ἰδίᾳ ἡ μὴ τοποθέτησις εἰς τὰς Ἐπιτροπάς, ὡς Προέδρου, δικαστοῦ ἢ ὑπαλλήλου ὅστις πάντως θ' ἀπετέλει μίαν ἐγγύησιν, ἦτο κατὰ βάσιν σφαλερὸς διότι εἰς τοὺς ἰδίους ἐνδιαφερομένους δικαιούχους ἔδιδε τὸ δικαίωμα τῆς κρίσεως ἐπὶ τῶν ἰδίων των περιουσιῶν ὡς καὶ τῶν περιουσιῶν τῶν συγγενῶν καὶ φίλων των καὶ τῶν συγχωρίων αὐτῶν. Ὑπῆρχον βεβαίως ἐν τῷ ψηφίσματι διατάξεις τινὲς προβλέπουσαι διὰ τὴν περίπτωσιν τῆς κρίσεως τῶν προσωπικῶν καὶ συγγενικῶν περιουσιῶν τῶν μελῶν τῶν Ἐπιτροπῶν, ἀλλ' εἶνε παγκοίνως γνωστὸν ὅτι κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐκτιμήσεως ἠσκήθη ἀνήκουστος συναλλαγὴ μεταξὺ τῶν περισσοτέρων μελῶν τῶν διαφόρων Ἐπιτροπῶν μὴ δικαιολογοῦσα οὐδὲ τὸν ἐλάχιστον σεβασμὸν ἔναντι τῶν ἐκδοθεισῶν ἀποφάσεων ὑπὸ τῶν πρωτοβαθμίων ἐκτιμητικῶν ἐπιτροπῶν.

Τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐκτιμήσεως ὑπῆρξαν οὕτω ἀφαντάστως ὑπερβολικά. Ὄχι μόνον οἱ ἀριθμοὶ τοὺς ὁποίους δίδει ὁ κ. Πάλλης εἰς τὴν ἐπιστολήν του τὴν δημοσιευθεῖσαν εἰς τὸ «Ἐλεύθερον Βῆμα» εἶνε ἀπολύτως ἀκριβεῖς ἀλλὰ κατώτεροι τῆς πραγματικότητος. Ἀρκεῖ νὰ σημειωθῇ, ὅτι κατὰ τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἀνταλλαξίμων περιουσιῶν εἶνε συνηθεστάτη ἡ περίπτωσις τῆς ἐπιδικάσεως οἰκιῶν ἢ καταστημάτων εἰς χωρία κείμενα εἰς τὰ βάθη τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ κατοικούμενα ὑπὸ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ πτωχοτάτου, οὐχὶ δὲ ἀνωτέρου τῶν 1000 κατοίκων, μὲ ἐκτίμησιν πολλάκις ὑπερβαίνουσαν τὰς 1500 ἢ 2000 χρυσᾶς λίρας Τουρκίας δι' ἑκάστην οἰκίαν ἢ κατάστημα.

Ἐὰν γίνῃ μία λεπτομερὴς στατιστικὴ τῶν ὑπερβολικοτήτων αἵτινες, ἔστω καὶ μὲ μίαν πρόχειρον ἔρευναν, ἐμφανίζονται ἐν τῇ ἐκτιμήσει τῶν ἀνταλλαξίμων περιουσιῶν, εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ ἐξεγερθῇ ἡ συνείδησις ὄχι πλέον τοῦ ἐντοπίου κόσμου τὸν ὁποῖον βαρύνει οἰκονομικῶς ἡ κατάστασις αὐτή, ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ κόσμου τῶν δικαιούχων ἀνταλλαξίμων.

Βεβαίως ἡ ὑπερβολικότης αὐτὴ θὰ ἐκτυπᾶτο ἐὰν ἡ ὅλη ἐργασία τῆς ἐκτιμήσεως τῶν ἀνταλλαξίμων περιουσιῶν καὶ τῆς ἀποζημιώσεως τῶν δικαιούχων δὲν διεξήγετο ἐν ἀπεριγράπτῳ σπουδῇ.

Ἀντὶ τὸ κολοσσιαῖον αὐτὸ καὶ πρωτοφανὲς εἰς τὸν κόσμον ἔργον νὰ ἀρχίσῃ ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ 1924 καὶ νὰ τελειώσῃ μετὰ μίαν τριετίαν, καὶ ἀντὶ νὰ παρασχεθοῦν εἰς τὴν ἁρμοδίαν ὑπηρεσίαν ὅλα τὰ μέσα διὰ νὰ πλήξῃ τὴν ὑπερβολικότητα, ἡ μὲν ἐκτίμησις τῶν περιουσιῶν ἐτερματίσθη ἐντὸς ὀκταμήνου, ἡ δὲ καταχώρησις τοῦ τρίτου σχεδὸν τῶν δικαιούχων συνετελέσθη ἐντὸς μηνός.

Κατεβλήθη δὲ ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων κάθε προσπάθεια ὅπως ὄχι μόνον ἀτονίσουν τὰ ὑποδειχθέντα μέτρα πρὸς κολασμὸν τῆς ὑπερβολικότητος ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ θύσαντες καὶ ἀπολέσαντες κατὰ τὴν ἐκτίμησιν τῶν περιουσιῶν των παραμείνουν ἀτιμώρητοι.

Μεταλλεῖα ἀνύπαρκτα ἐπεδικάσθησαν ἀντὶ πολλῶν δεκάδων χιλιάδων λιρῶν ἕκαστον. Περιφέρειαι μακρὰν πάσης συγκοινωνίας εἰς τὰ βάθη τοῦ Πόντου ἢ τῆς Μ. Ἀσίας, εὑρέθησαν ἀριθμοῦσαι χιλιάδας ἑκατομμυρίων, ἐνῶ εἶνε παγκοίνως γνωστὸν ὅτι εἰς τὴν Τουρκίαν ἐδακτυλοδεικτοῦντο οἱ ἔχοντες περιουσίαν ἀνωτέραν τῶν 10.000 χρυσῶν λιρῶν.

Καλύβαι ἐπληρώθησαν ὡς μέγαρα πολυτελῆ. Χωρικὰ μικροκαταστήματα εὑρέθησαν ἔχοντα ἐμπορεύματα ἀξίας ἴσης πρὸς τὰ ἐν Σμύρνῃ καταστήματα Ξενοπούλου. Καπνὰ ἀμφιβόλου ὑπάρξεως, ἐπληρώθησαν μὲ ἴσον βάρος χρυσοῦ. Ἄθρωποι ἄσημοι εἰς τὴν γενέτειράν των καὶ μόλις ἀποζῶντες ἀπὸ τὴν ἐργασίαν, ἔλαβον ποσοστὸν ἐν Ἑλλάδι ὅπερ δεκαπλασίως ἐκάλυψε τὸ συνολον τῆς ἐν Τουρκίᾳ περιουσίας των.

Δεκάδες χιλιάδων λιρῶν ἐπεδικάσθησαν διὰ κοσμήματα ἀποκρυβέντα ὑπὸ τὸ ἔδαφος κατὰ τὸν διωγμόν.

Χιλιάδες λιρῶν ἐδόθησαν δι' ἐνοχικὰς ἀπαιτήσεις μὴ ἀποζημιωσίμους κατὰ τὴν Σύμβασιν περὶ ἀνταλλαγῆς.

Δικαιώματα ἀποζημιώσεως ἀνεγνωρίσθησαν διὰ ψυχικὴν ὀδύνην, λόγῳ αἰχμαλωσίας ὑπὸ τσετῶν.

Ἑκατοντάδες χιλιάδων λιρῶν ἀνεγνωρίσθησαν, λόγῳ διαφυγόντων εἰσοδημάτων πολλῶν ἐτῶν, πορὰ τὰς κατευθύνσεις ἃς ἔδωκεν ἡ ὑπηρεσία εἰς τὸ ζήτημα αὐτὸ κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἐκτιμήσεως.

Μετρητὰ χιλιάδων λιρῶν κεκλεισμένα εἰς χρηματοκιβώτια ἐγκαταλειφθέντα ἐν Τουρκίᾳ ἐμετρήθησαν ἐξ Ἀθηνῶν ὑπὸ τῶν ἐκτιμητῶν καὶ ἐπεδικάσθησαν εἰς τοὺς αἰτήσαντας.

Ἂς μὴ ὁμιλήσωμεν δὲ περὶ τῆς ἐπιδικασθείσης ἐκτάσεως τῶν ἀγροτικῶν κτημάτων. Ὑπολογίζομεν ὅτι ἂν τὴν εἰς στρέμματα ἐκτασιν τῶν κατ' ἰδίαν περιουσιῶν θέσωμεν εἰς γραμμήν, τὰ ὅρια τῆς Μικρᾶς Ἀσίας θὰ φθάσουν μέχρι τοῦ Τουρκεστάν.

Δὲν ὑπεβάλλομεν οὐδὲ κατὰ κεραίαν τὰ πράγματα. Τὰ πρακτικὰ τῶν ἐκτιμητικῶν ἐπιτροπῶν εἶνε ἐκεῖ, καὶ οἱ ἐπιθυμοῦντες νὰ βεβαιωθοῦν περὶ τῶν λεγομένων δύνανται νὰ ἐρευνήσουν.

Κ. ΑΘ. ΜΗΤΡΟΜΕΛΕΤΗΣ
Γεν. Ἐπιθεωρητὴς Ὑπ. Γεωργίας

ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΠΙΣΤΕΩΣ Α.Ε.
ΣΥΓΧΩΝΕΥΣΙΣ Ι. Φ. ΚΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ (1879)—ΤΡΑΠΕΖΗΣ ΚΑΛΑΜΩΝ Α.Ε. (1918)
ΑΘΗΝΑΙ ΠΑΣΑΙ ΑΙ ΤΡΑΠΕΖΙΤΙΚΑΙ ΚΑΛΑΜΑΙ
ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΥΠΟ ΤΟΥΣ ΜΕΣΣΗΝΗ
ΤΡΙΠΟΛΙΣ ΣΥΜΦΕΡΩΤΕΡΟΥΣ ΟΡΟΥΣ ΜΕΛΙΓΑΛΑ
ΣΠΑΡΤΗ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ 5% ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟΝ 6% ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΙΣ
ΜΟΛΑΟΙ ΤΑΧΙΣΤΗ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΙΣ ΠΕΛΑΤΕΙΑΣ ΚΡΕΣΤΑΙΝΑ
ΛΕΒΙΔΙΟΝ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ ΚΑΙ ΑΓΩΓΗ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΙΔΕΩΔΗ ΚΑΙ ΝΕΟΣΧΟΛΑΣΤΙΚΙΣΜΟΣ

ΕΞΕΤΑΖΟΥΣΑ πρὸ δεκαπενθημέρου τὸ δυσεξιχνίαστον πρόβλημα τῶν αὐριανῶν νεοελληνικῶν ἰδεωδῶν, ἡ «Ἐργασία» ἐτόνισεν ὅτι πρέπει ἡ Πολιτεία νὰ ἀποκτήσῃ μίαν σαφῆ καὶ ὡρισμένην πνευματικὴν πολιτικήν. "Οτι πρὸς τοῦτο πρέπει νὰ χαραχθοῦν οἱ πνευματικοὶ σκοποὶ πρὸς τοὺς ὁποίους τοῦ λοιποῦ θὰ τείνωμεν ὡς "Εθνος καὶ ὡς λαός. Καὶ ὅτι προαπαιτεῖται ἑπομένως μία εὐρυτάτη σχετικὴ συζήτησις, τὴν ὁποίαν, τὸ καθ' ἡμᾶς, εἴμεθα ἕτοιμοι νὰ προκαλέσωμεν. Ἀλλὰ σχεδὸν συγχρόνως, κατετέθη ὑπὸ τοῦ κ. Γ. Παπανδρέου, Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας, νομοσχέδιον περὶ τῆς διοικήσεως τῆς ἐκπαιδεύσεώς μας. Καὶ, ὄχι ἄνευ ἐκπλήξεως, εἴδομεν ὅτι ἀπὸ τὸ νομοσχέδιον, διὰ τῆς προτεινομένης συστάσεως ἑνὸς Ἀνωτάτου Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου, διαγράφεται ἡ τάσις νὰ περιπλακῇ τὸ κεφαλαιῶδες αὐτὸ πρόβλημα τῆς νεοελληνικῆς πνευματικῆς κατευθύνσεως μέσα εἰς τὰς σκοτεινὰς ἀτραποὺς ἑνὸς ἀνεπαρκοῦς γραφειοκρατικοῦ ὀργανισμοῦ, ὁ ὁποῖος, χωρὶς ὁρίζοντα καὶ χωρὶς κοινωνικὸν συγχρονισμόν, θὰ ἐκινδύνευεν, ἐὰν ἐπραγματοποιεῖτο, νὰ προσκολλήσῃ τὴν προσπάθειαν ὑπὲρ τῆς πνευματικῆς μας ἀναγεννήσεως εἰς τὰ τέλματα τοῦ χειροτέρου νεοσχολαστικισμοῦ, — καὶ πάλιν ἐὰν δὲν ἀπέβαινε μία περιττὴ πολυτέλεια καὶ ἕνας ἁπλοῦς νομοθετικὸς πλεονασμός.

Τὸ πρόγραμμα τοῦ κ. Παπανδρέου.

Αὐτὸ θὰ ἦτο κρῖμα! Θὰ ἦτο κρῖμα, διότι θὰ ἀνεβάλλετο καὶ πάλιν ἡ ἐπιδίωξις αὐτῆς τῆς πλατειᾶς καὶ πιστῆς ἐρεύνης, ἡ ὁποία πρέπει νὰ γίνῃ διὰ τῆς βυθομετρήσεως τῆς νεοελληνικῆς ψυχῆς καὶ τῆς σταθμίσεως τῶν νεοελληνικῶν ἀναγκῶν, πρὸς καθορισμὸν τοῦ ἰδανικοῦ δρόμου τῆς νεοελληνικῆς πνευματικῆς μας ζωῆς. Θὰ ἦτον δὲ εἰδικώτερα κρῖμα, διότι θὰ ἐτίθετο ἐν κινδύνῳ ὁλόκληρον τὸ ἄλλο ἐκπαιδευτικὸν οἰκοδόμημα, τὸ ὁποῖον μὲ τόσην πράγματι ἀρχιτεκτονικὴν δεξιότητα ὁ κ. Παπανδρέου προσπαθεῖ νὰ ὑψώσῃ, ἐπάνω εἰς τὴν σημερινὴν ἀναρχίαν καὶ κακοδιοίκησιν τῆς Παιδείας μας.

Διότι ποῖον εἶνε τὸ σύστημα διὰ τοῦ ὁποίου ὁ κ. Παπανδρέου ἐπιδιώκει τὴν διοικητικὴν ἀναδιοργάνωσιν τῆς ἐκπαιδεύσεώς μας; Τὴν ἐποπτείαν τῆς Δημοτικῆς καὶ τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως ἀναθέτει εἰς δυὸ χωριστὰ Ἐκπαιδευτικὰ Συμβούλια. Ὑπὲρ ταῦτα, τοποθετεῖ ἕνα Ἐκπαιδευτικὸν Συμβούλιον, τὸ ὁποῖον χωρίζει εἰς δύο: τὸ καθαρῶς Διοικητικὸν τοιοῦτο, καὶ τὸ Γνωμοδοτικόν, τὸ ὁποῖον θὰ μελετᾷ τὰ ζητήματα τὰ ἀφορῶντα τὴν λειτουργίαν τῶν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας ὑπαγομένων σχολείων τῆς Μέσης καὶ τῆς Στοιχειώδους Ἐκπαιδεύσεως, τὸ ὁποῖον δηλ. θὰ γνωματεύῃ ἐπὶ τῶν σχετικῶν προτάσεων τῶν ἀνωτέρων του ἀρχῶν, θὰ ἐκτελῇ νομοπαρασκευαστικὴν ἐργασίαν, καὶ θὰ σχεδιάζῃ τὸ ὡρολόγιον καὶ ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τῶν ὡς ἄνω σχολείων. Ἀλλ' ὑπὲρ καὶ τὰ Ἐποπτικὰ καὶ τὰ δύο αὐτὰ Ἐκπαιδευτικὰ Συμβούλια, ζητεῖται ἡ ἐγκαθίδρυσις καὶ ἑνὸς πέμπτου Συμβουλίου, τοῦ Ἀνωτάτου Ἐκπαιδευτικοῦ.

Πρὸς ποῖον σκοπόν; Πρὸς «μελέτην τῶν ἰδιαιτέρων συνθηκῶν καὶ ὅρων τῆς ζωῆς τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ ἀπὸ φυσικῆς, γεωργικῆς, οἰκονομικῆς, κοινωνικῆς καὶ πολιτικῆς ἀπόψεως», πρὸς «διαγραφὴν τῶν γενικῶν γραμμῶν κατευθύνσεως ἂς δέον νὰ ἀκολουθῇ ἡ ἐκπαίδευσις τῆς χώρας ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὰς ἰδιαιτέρας αὐτῆς συνθήκας καὶ τὰς προόδους τῆς ἐπιστήμης», πρὸς «καθορισμὸν ἑνιαίας κατευθύνσεως εἰς τὴν μόρφωσιν τοῦ διδακτικοῦ προσωπικοῦ» καὶ τῶν «κοινῶν γενικῶν ἀρχῶν συντάξεως ἀναλυτικῶν προγραμμάτων» καὶ δι' ἄλλας δευτερευούσης φύσεως διοικητικὰς καὶ οἰκονομικὰς ἐνεργείας. Δηλ. οὔτε περισσότερον οὔτε ὀλιγώτερον: καλεῖται τὸ Ἀνώτατον αὐτὸ Συμβούλιον νὰ ἐξαγάγῃ — κατόπιν μελέτης μὴ γενομένης ἀκόμη — τὴν φιλοσοφίαν ὁλοκλήρου τῆς πνευματικῆς ζωῆς καὶ ἀποστολῆς τοῦ Ἑλληνισμοῦ, καὶ νὰ δώσῃ τὴν βασικὴν κατεύθυνσιν ἀπὸ τὴν ὁποίαν πρόκειται νὰ προκύψῃ ὁ νεοελληνικὸς πολιτισμός!

Καὶ εἰς ποίους ἀνατίθεται αὐτὴ ἡ ὑπερτάτη ἐθνικὴ ἐργασία; Εἰς 42 ἀνθρώπους, ἐκ τῶν ὁποίων 6 Καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου, τοῦ Πολυτεχνείου καὶ ἄλλων Ἀνωτάτων Σχολῶν, 9 μέλη τῶν κατωτέρων Ἐκπαιδευτικῶν Συμβουλίων, 8 ἀνώτεροι ὑπάλληλοι τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας καὶ 7 τῶν Ὑπουργείων Γεωργίας καὶ Ἐθνικῆς Οἰκονομίας, 6 ἀντιπρόσωποι ἐπαγγελματικῶν ὀργανώσεων, τέλος ὁ διευθυντὴς τῆς Σιβιτανιδείου Σχολῆς καὶ 5 εἰδικοὶ ἐπιστήμονες διοριζόμενοι ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ. Οἱ 42 αὐτοὶ ἄνθρωποι, συνερχόμενοι δὶς τοῦ ἔτους, τὸν Ὀκτώβριον ἐπὶ μίαν ἑβδομάδα καὶ τὸν Ἀπρίλιον ἐπὶ ἕνα μῆνα, θὰ ἀποτελέσουν, κατὰ τὴν ἀντίληψιν τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας, τοὺς μελετητὰς τῶν συνθηκῶν τῆς ζωῆς μας, τῆς νεοελληνικῆς πραγματικότητος καὶ τῶν στοιχείων τοῦ νεοελληνικοῦ πολιτισμοῦ, καὶ τοὺς καθοδηγητὰς τῆς ἐκπαιδευτικῆς μας πολιτικῆς ἐπὶ τῇ βάσει τῶν συνθηκῶν αὐτῶν καὶ τῶν προόδων τῆς ἐπιστήμης.

Διοίκησις ἢ κατεύθυνσις;

Παραξενεύεται κανεὶς ἐκ πρώτης ὄψεως, παρατηρῶν τόσην δυσαναλογίαν μεταξὺ ἀφ' ἑνὸς μὲν τοῦ ὄγκου καὶ τῆς σοβαρότητος τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ τοῦ Α. Ε. Σ., καὶ ἀφ' ἑτέρου τῆς ἰδιότητος τῶν προσώπων τὰ ὁποῖα ἐκλήθησαν νὰ ἐπιτελέσουν μίαν τοιαύτην ἀποστολήν: Διότι, χωρὶς βέβαια νὰ θέλωμεν ποσῶς νὰ ἀμφισβητήσωμεν καὶ τὴν ὑπερτέραν μόρφωσιν καὶ τὴν γενικὴν ἀντίληψιν, καὶ τὴν κοινωνιολογικὴν διαίσθησιν καὶ τὴν καλὴν θέλησιν ἐκείνων ποὺ πρόκειται, κατὰ τὸ νομοσχέδιον, νὰ ἀναλάβουν αὐτὸ τὸ τεράστιον ἔργον, εἴμεθα ὅμως ὑποχρεωμένοι νὰ ἀμφιβάλλωμεν διὰ δύο τινά: πρῶτον, ἐὰν πιστῶς θὰ ἀντικατοπτρίζουν ὁλόκληρον τὴν ἑλληνικὴν κοινωνίαν τῆς ὁποίας πρόκειται νὰ χαράξουν τὴν εἰς τὸ μέλλον πνευματικὴν ἐξέλιξιν καὶ ὅλας τὰς πνευματικὰς δυνάμεις ἀπὸ τὰς ὁποίας πρέπει νὰ ἐξαχθῇ ἡ συνισταμένη τῆς αὐριανῆς ἐκπαιδευτικῆς μας πολιτικῆς. Καὶ δεύτερον, ἐάν, ἐν τῷ συνόλῳ των, θὰ ἀποτελοῦν τοὺς ἁρμοδιωτέρους "Ελληνας διὰ τὴν μελέτην ἑνὸς προβλήματος — τοῦ πνευματικοῦ — τὸ ὁποῖον ἀκόμη καὶ ἀπὸ ἀνθρώπους ὡσὰν τὸν Δελμοῦζον, τὸν Γληνὸν ἢ τὸν Σκληρόν, μονοπλεύρους μόνον ἢ ἀτελῶς ἐξητάσθη, καὶ διὰ τὴν πρὸς τὰ συμπεράσματα μιᾶς τοιαύτης μελέτης προσαρμογὴν τῆς πνευματικῆς πολιτικῆς τοῦ ἑλληνικοῦ Κράτους, — προσαρμογῆς ποὺ ἀκόμη ὀλιγώτερον ἐπεχειρήθη μέχρι τοῦδε.

Ἀλλ' ἴσως τὸ πρᾶγμα, ἅμα ἐμβαθύνῃ κανεὶς ὀλίγον, νὰ ἐξηγῆται: ἡ φιλοδοξία, νομίζομεν, τοῦ Ὑπουργοῦ δὲν ὑπῆρξεν, εἰς τὴν βάσιν της, τόσον μεγάλη. Ὁ κ. Παπανδρέου, ὅπως αὐτὸς ὁ ἴδιος ὡμολόγησεν εἰς τὴν Βουλήν, καταθέτων τὸ νομοσχέδιον τὴν 18ην Φεβρουαρίου, εἰς ἄλλο ἀπέβλεπεν: «Ἀπὸ μακροῦ, εἶπεν, ἐπεδιώκετο ἡ ἑνότης τῆς διοικήσεως τῶν διαφόρων κλάδων τῆς ἐκπαιδεύσεως, οἱ ὁποῖοι εἶνε ἐγκατεσπαρμένοι εἰς τὰ διάφορα ὑπουργεῖα». Τοῦτο ἄλλως τε ἐζήτησε καὶ εἰς τὸ ὑπόμνημά της τῆς 11ης Νοεμβρίου 1929 καὶ ἡ Ὁμοσπονδία τῶν Λειτουργῶν τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως καὶ ἄλλαι ἐκπαιδευτικαὶ ὀργανώσεις. «Ἀλλά, ὅπως εἰλικρινῶς προσέθεσε πρὸ τῆς Βουλῆς ὁ κ. Παπανδρέου, ἐπὶ τούτου δὲν ὑφίστανται συμφωνία καὶ διὰ τοῦτο ἐπεδιώξαμεν νὰ ἐπιτύχωμεν διὰ τοῦ νέου θεσμοῦ ἑνότητα κατευθύνσεως, ἡ ὁποία ὑποθέτομεν ὅτι λύει τὸ ζήτημα».

Ἐδῶ ὅμως ἔγκειται ἀκριβῶς ἡ βάσις τῆς παρεξηγήσεως. "Αλλο εἶνε ἑνότης διοικήσεως, καὶ ἄλλο ἑνότης κατευθύνσεως τῆς παιδείας μας. "Αλλο, δηλ. ἀφ' ἑνός, πολὺ ὀλιγώτερον σπουδαῖον, ἀπὸ καθαρῶς ὑπουργικῆς καὶ γραφειοκρατικῆς ἀπόψεως, διότι ἡ ἑνότης κατευθύνσεως δὲν προϋποθέτει ἑνότητα ἀποφάσεων, δηλ. θεραπείαν τοῦ κακοῦ τῆς πολυμεροῦς δικαιοδοσίας καὶ τῆς ἐλλείψεως ἑνιαίου προγράμματος: τὸ Α. Ε. Σ., ὁποῖον ὁ κ. Παπανδρέου ζητεῖ νὰ τὸ συστήσῃ, ἀκαδημαϊκὰς καὶ μόνον γνώμας θὰ ἐκφράζῃ συναφῶς, αἱ ὁποῖαι θὰ προσκρούουν πάντοτε, ἐν τῇ ἐκτελέσει των, εἰς τὴν διατρουμένην πολυμορφίαν, ἄρα καὶ ἀναρχίαν τῶν ὑπουργικῶν διοικαιοδοσιῶν. "Αλλο ὅμως ἀφ' ἑτέρου καὶ ἀπὸ μιᾶς ἄλλης ἀπόψεως: δηλ. κάτι ἀπείρως σπουδαιότερον, ἀπὸ τῆς γενικῆς ἐθνικῆς καὶ κοινωνικῆς ἀπόψεως, διότι δὲν ἀνατίθεται πλέον μία ἁπλῆ διοικητικὴ ἁρμοδιότης συντονισμοῦ καὶ ἐναρμονίσεως διοικητικῶν ἐξουσιῶν εἰς τὸ προτεινόμενον Α. Ε. Σ., ἀλλ' ἡ μεγάλη κοινωνικὴ καὶ πνευματικὴ ἀποστολὴ περὶ τῆς ὁποίας ὡμιλήσαμεν προηγουμένως. "Ωστε ὄχι μόνον δὲν λύεται τὸ ὑφιστάμενον ζήτημα, ἀλλ' ἀνακινεῖται καὶ ἕνα πολὺ γενικώτερον πρόβλημα.

Καὶ ἐδῶ ἀπὸ τὴν βασικὴν παρεξήγησιν προέρχεται μία σοβαρὰ σύγχυσις: Ἐνῷ ἡ σύστασις τοῦ Α. Ε. Σ., ὅπως προτείνεται, θὰ ἦτο εὐστοχωτάτη, ἐὰν ἐπρόκειτο τὸ Συμβούλιον νὰ ἔχῃ τὴν ὑπερυπουργικὴν διοικητικὴν δικαιοδοσίαν τὴν ὁποίαν δὲν ἀποκτᾷ, — ἐν τούτοις εἶνε ἀσφαλῶς ἀκατάλληλος καὶ ἀτυχής, προκειμένου νὰ ἀνατεθῇ εἰς τὸ Α. Ε. Σ. ἡ κεφαλαιώδης ἐθνικὴ καὶ κοινωνικὴ λειτουργία ὑπὸ τὴν ὁποίαν ὁ κ. Παπανδρέου ἔρχεται ἀσφαλῶς νὰ τὸ κάμψῃ. Μεταβληθέντος δηλ. ἄρδην τοῦ σκοποῦ τοῦ Α. Ε. Σ., παρημελήθη τελείως ἡ προσαρμογὴ εἰς τὸν νέον σκοπὸν τῶν συστατικῶν μέσων διὰ τῶν ὁποίων ὁ σκοπὸς αὐτὸς εἶνε δυνατὸν νὰ ἐκπληρωθῇ. Καὶ ἐν τούτοις κάποιος σοφὸς ἔχει ἐξαγγείλει τὸ ἀναμφισβήτητον ἀξίωμα ὅτι la fonction crée l'organe. Ἐδῶ, ἀντιθέτως, τὰ ὄργανα ὡρίσθησαν τελεσιδίκως ὁποῖα θὰ ἔπρεπε νὰ εἶνε διὰ τὴν σχεδιαστικῶς εἰς αὐτὰ ἐπιφυλαχθεῖσαν καὶ ὄχι διὰ τὴν τελικῶς ἀνατεθεῖσαν λειτουργίαν.

Ἡ νομοθετικὸς πλεονασμός...

Ὑπ' αὐτοὺς τοὺς ὅρους, ὁ προτεινόμενος θεσμὸς θὰ καταλήξῃ ν' ἀποβῇ ἢ ἕνας νομοθετικὸς πλεονασμὸς ἢ ἡ πηγὴ ἑνὸς ἀφορήτου νεοσχολαστικισμοῦ. Καὶ ἐξηγούμεθα:

Ἐὰν ἐξαιρέσωμεν τὰς ἐκτάκτως φιλοδόξους δικαιοδοσίας τὰς ὁποίας ἀναθέτει τὸ νομοσχέδιον εἰς τὸ Α. Ε. Σ., τὰ ἄλλα του καθήκοντα (καθορισμὸς εἴδους καὶ τύπου σχολείων, καὶ ἀριθμοῦ τῶν ἀναγκαιούντων τοιούτων, μελέτη πρὸς ἐξεύρεσιν νέων ὑπὲρ τῆς παιδείας οἰκονομικῶν πόρων καὶ πρὸς εἰσήγησιν διοικητικῶν μέτρων) ἠμποροῦν εὐχερέστατα νὰ ἐπιτελεσθοῦν ὑπὸ τοῦ Ἀνωτάτου Γνωμοδοτικοῦ Συμβουλίου, περὶ τοῦ ὁποίου προνοεῖ ἐπίσης τὸ νομοσχέδιον. Τοσούτῳ μᾶλλον, ποὺ ἤδη εἰς τὸ τελευταῖον τοῦτο Συμβούλιον ἀνατίθενται συναφέστατα καθήκοντα. Ἡ πολυτέλεια τὴν ὁποίαν ἀπ' αὐτῶν τῶν ἀπόψεων θὰ ἀπετέλει τὸ Α. Ε. Σ. εἶνε λοιπὸν προφανής. Ἡ δὲ θέσπισίς του, κοντὰ εἰς τὸ Ἀνώτατον Γνωμοδοτικὸν Συμβούλιον — ἀντὶ τῆς κατὰ τι ἐπεκτάσεως τῆς δικαιοδοσίας τοῦ τελευταίου — θὰ κατέληγε προδήλως εἰς νομοθετικὸν πλεονασμόν.

Εἷς ἐκ τῶν εἰδικωτέρων, ἄλλως τε, ἐκπαιδευτικῶν, ὁ κ. Γερ. Καψάλης, τέως πρόεδρος τοῦ Ἐκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου, ἀρκεῖται καὶ αὐτὸς εἰς ἓν καὶ μόνον Ἐκπαιδευτικὸν Συμβούλιον, ἀνώτατον συγχρόνως καὶ γνωμοδοτικόν (ἰδὲ «Δελτίον» τῆς Ὁμοσπονδίας Λειτουργῶν Μέσης Ἐκπαιδεύσεως, 15—31 Δεκεμβρίου 1929, σελ. 52). Ἀλλὰ καὶ εἷς ἄλλος ἐπίσης εἰδικώτατος, ὁ κ. Τραυλαντώνης, εἰς πρόσφατον ἄρθρον του, πιστεύει ὅτι τὸ προτεινόμενον ἑτερογενὲς καὶ πολυμελέστατον «ἐκπαιδευτικὸν κοινοβούλιον» κινδυνεύει νὰ μὴν ἔχῃ καμμίαν χρησιμότητα. Ἀλλὰ συμβαίνει καὶ τοῦτο: ὅτι ὅλα τὰ Κράτη τῶν ὁποίων μιμούμεθα τὴν ἐκπαιδευτικὴν ὀργάνωσιν ἀρκοῦνται καὶ αὐτὰ εἰς ἓν καὶ μόνον συμβούλιον. Δὲν ὑπαινίσσομαι βέβαια τὴν Ἀγγλίαν, περὶ τοῦ συστήματος τῆς ὁποίας θὰ κάμω κατωτέρω λόγον. Εἰς τὴν Γαλλίαν ὅμως ὑπάρχει μόνον τὸ Conseil Supérieur μετὰ τὸ ὁποῖον ὑπάρχουν περιφερειακὰ ἁπλῶς συμβούλια, μὲ διοικητικὴν οἰκονομικὴν καὶ ἐποπτικὴν δικαιοδοσίαν. Ἀνάλογος περιφερειακὴ ὀργάνωσις ὑφίσταται καὶ ἐν Ἰταλίᾳ. Δὲν βλέπω δὲ τὸν λόγον διατί ἡμεῖς θὰ εἴμεθα πολυτελέστεροι καὶ πολυπλοκώτεροι ἀπὸ τοὺς Ἰταλοὺς καὶ τοὺς Γάλλους.

..."Ἡ πηγὴ νεοσχολαστικισμοῦ.

Ἀλλ' ἴσως μοῦ ἀντιταχθῇ: Ποία ὅμως ἀρχὴ θὰ ἐπιτελῇ τὰς ἄλλας λειτουργίας ποὺ ὁ κ. Παπανδρέου θέλει νὰ ἀναθέσῃ εἰς τὸ Α. Ε. Σ.; Ποῖος θὰ μελετήσῃ τὴν φυσικήν, γεωργικήν, οἰκονομικήν, κοινωνικὴν καὶ πολιτικὴν Ἑλλάδα, διὰ νὰ καθορίσῃ τὴν νεοελληνικὴν πραγματικότητα; Ποῖος θὰ προσαρμόσῃ πρὸς τὴν πραγματικότητα αὐτὴν καὶ πρὸς τὰς προόδους τῆς ἐπιστήμης τὰς κατευθύνσεις τῆς Ἐκπαιδεύσεώς μας; Καὶ ἀπαντῶ: ἀλλ' ἐδῶ ἔγκειται ὁ ἀκόμη μεγαλείτερος κίνδυνος. Διότι ἂν ἐπὶ τέλους τὸ Α. Ε. Σ. ἠρκεῖτο εἰς τὰ ἄλλα του ἔργα, ἴσως τὸ κάτω-κάτω νὰ ὑποτεθῇ ὅτι ταῦτα θὰ ἐξετελοῦντο ἀρτιώτερα ἀπὸ δύο Συμβούλια (αὐτό, καὶ τὸ Γνωμοδοτικόν) ἀντὶ ἀπὸ ἕνα: καὶ τὸ πολὺ-πολὺ τὸ ἕνα θὰ ἦτο συγκρότημα ἀργομίσθων. Ἀλλά, τοὐναντίον, ὁ φόβος εἶνε ἀκριβῶς μήπως ἐκ φιλοτιμίας καὶ ἐκ φιλοδοξίας δὲν ἀρκεσθῇ εἰς αὐτὴν τὴν σχετικῶς δευτερεύουσαν ἀποστολήν του. Τότε τί θὰ γίνῃ;

Τότε, ἁπλούστατα, θὰ ἐγκαθιδρυθῇ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἕνας τραγικὸς νεοσχολαστικισμός. Διότι ἀπὸ ἕνα συγκρότημα ὡσὰν ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον αὐτοσχεδιάζει τὸ νομοσχέδιον, θὰ λείψῃ ἡ ἐπίγνωσις τῆς ἑλληνικῆς ζωῆς, καὶ θὰ πρέπῃ νὰ ἀναμένωμεν ἕνα ἀπὸ τὰ τρία: "Η τὴν διαιώνισιν τῶν παλαιοτέρων ἐκπαιδευτικῶν ρευμάτων, τὰ ὁποῖα, ὅπως παρατηρεῖ ὁ κ. Δημ. Ἀναγνωστόπουλος, πρόεδρος τῆς Ὁμοσπονδίας τῶν Λειτ. Μέσης Ἐκπαιδεύσεως, («Δελτίον» τῆς Ὁμοσπονδίας Σεπτ. — Ὀκτ. 1929, σελ. 7), ἐξακολουθοῦν νὰ παρασύρουν τὴν πλειονότητα τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ μας κόσμου. Ἢ τὴν ἐπίσης αἰωνίαν καὶ συστηματικὴν παρ' ἡμῖν μετοχέτευσιν καὶ μετάγγισιν ξένων ἐκπαιδευτικῶν θεωριῶν καὶ μεθόδων, — εἰς τὴν ὁποίαν θὰ καταλήξῃ τὸ Α. Ε. Σ., ἐλλείψει καιροῦ καὶ πνοῆς ἐπαρκοῦς διὰ νὰ μελετήσῃ ὁλόκληρον τὸ πνευματικὸν πρόβλημα τῆς συγχρόνου Ἑλλάδος. "Η θὰ σταματήσῃ εἰς τὸν τύπον — καὶ μόνον τὸν τύπον — μερικῶν νέων δογμάτων, ὅπως τῆς ποικιλοποιήσεως τῆς ἐκπαιδεύσεως, λησμονουμένου ὅτι καὶ αἱ γενικαί, αἱ κλασικαὶ σπουδαὶ εἶνε ἐπίσης ἀπαραίτητοι παραλλήλως πρὸς τὰς ἐπαγγελματικάς, ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ διδάσκεται ἡ οὐσία τῶν ἀρχαίων πολιτισμῶν. Ὁπωσδήποτε δέ, δεδομένου ὅτι μεταξὺ τῶν 42 Συμβούλων θὰ ὑπάρχουν 15 ὑπάλληλοι, εἶνε ἐπόμενον ὅτι τὸ γραφειοκρατικὸν πνεῦμα θὰ ἐπικρατήσῃ, χωρὶς δυστυχῶς νὰ ἠμπορῇ κανεὶς νὰ ἀναμένῃ τὴν ἐκμηδένισίν του ἀπὸ τὴν θεωρητικὴν καθαρῶς διανοητικότητα τῶν ἕνδεκα πανεπιστημιακῶν, καὶ ἀπὸ τὴν τελείαν εἰς τὰ πνευματικὰ ζητήματα ἀναρμοδιότητα τῶν 6 ἐπαγγελματικῶν ἀντιπροσώπων.

Παραμένει δὲ τέλος καὶ τὸ κυριώτερον: Ἡ μελέτη τῆς πνευματικῆς πραγματικότητος καὶ τῶν πνευματικῶν ἀναγκῶν καὶ φιλοδοξιῶν ἑνὸς λαοῦ, οὐδέποτε καὶ οὐδαμοῦ ἔγινε ἀπὸ ἕνα παρόμοιον συγκρότημα. Ἀλλοῦ τὴν συνέχισαν ἐπὶ αἰῶνας μεγάλοι φιλόσοφοι (ὁ Φίχτε καὶ οἱ μετ' αὐτὸν ἐν Γερμανίᾳ, οἱ Ἐγκυκλοπαιδικοί, ὁ Ρουσσώ, ὁ Ταίν, ὁ Ρενὰν κλπ. ἐν Γαλλίᾳ). Ἀλλοῦ, ὑπῆρξε τὸ προϊὸν τῆς φυσιολογικῆς, ἐμπειρικῆς καὶ πρακτικῆς ἐρεύνης αὐτῆς ταύτης τῆς Κοινωνίας, εἰς αὐτὰ ταῦτα τὰ ἀνεξάρτητα ἀπὸ κάθε κρατικὴν ἐπιρροὴν σχολεῖα καὶ λύκειά της, ὅπως ἐν Ἀγγλίᾳ, ὅπου καὶ εἰς τὰ ἐκπαιδευτικὰ ζητήματα «τὸ Κράτος ἐμφανίζεται, κατὰ τὸν P. Meisner, «ὡς τὸ ἐκτελεστικὸν ὄργανον τῆς δημοσίας θελήσεως, ἀφοῦ αὕτη λάβει ὡρισμένην κοινωνικὴν μορφήν». Διερωτῶμαι, λοιπόν, πῶς τὴν τοιαύτην διαμόρφωσιν τῆς ἐθνικῆς καὶ κοινωνικῆς θελήσεως, ἐπὶ τῆς ἱερωτέρας ἀποστολῆς ἑνὸς λαοῦ — τῆς πνευματικῆς — πῶς εἶνε δυνατὸν νὰ τὴν συνθέσῃ, νὰ τὴν ἀποκρυσταλλώσῃ καὶ νὰ τὴν διερμηνεύσῃ ἀποτόμως καὶ αὐτοσχεδιάστως ἕνα Ἐκπαιδευτικὸν Συμβούλιον, ὡς αὐτὸ τὸ ὁποῖον μᾶς προτείνεται; Καὶ πῶς αὐτὸ τὸ Ἐκπαιδευτικὸν Συμβούλιον θὰ σφυγμομετρήσῃ καὶ συλλάβῃ τὰς τάσεις τῶν νέων γενεῶν, διὰ νὰ τὰς συνδυάσῃ μὲ τὴν παράδοσιν, μὲ τὰς κοινωνικὰς συνθήκας, μὲ τὰς οἰκονομικὰς ἀνάγκας, καὶ μὲ τῆς ἤδη ἀρίμου ἐλευθέρας πνευματικῆς μας ζωῆς τὴν πνοήν, ὥστε νὰ καθορίσῃ τὰ ἰδανικὰ ἐκεῖνα τῆς μεταπολεμικῆς Ἑλλάδος, διὰ τὰ ὁποῖα ὡμιλήσαμεν πρὸ δύο ἑβδομάδων;

Ἀνάγκη φιλοσοφήσεως.

Διὰ νὰ μὴν ἀποβῇ ἀνακριβής, ἐπίπλαστος καὶ τυπική, μὲ μίαν λέξιν σχολαστική, μία τοιαύτη προσπάθεια, χρειάζεται ἡ φιλοσόφησις τῆς σημερινῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας. "Οπως ὀρθότατα ἐτονίσθη ἤδη, χρειάζεται ἡ ἐναρμόνισις τῆς Ἐκπαιδεύσεως «πρὸς τὸ σύγχρονον κοινωνικὸν πνεῦμα, καὶ τὴν σημερινὴν ἔννοιαν τοῦ Κράτους» (Ἰδὲ Δελτίον Ο. Λ. Μ. Ε., 15 — 31 Δεκεμ. 1929, σελ. 49). Χρειάζεται ὁ συγχρονισμὸς τῆς παιδείας πρὸς «τὰς κατακτήσεις τοῦ πολιτισμοῦ εἰς τὴν ἐπιστημονικήν, θρησκευτικήν, κοινωνικήν, πολιτειακὴν καὶ λοιπὴν ἐκδήλωσίν του» (Δ. Ἀναγνωστόπουλος), χρειάζεται ἡ στάθμισις τοῦ ἑλληνικοῦ παρελθόντος καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ παρόντος, πρὸς ἐξακρίβωσιν τοῦ τί πρέπει νὰ διατηρηθῇ, συμπληρωθῇ, ἐκριζωθῇ ἢ θεραπευθῇ, καὶ ἡ προετοιμασία τοῦ ἑλληνικοῦ μέλλοντος, μετὰ διαπίστωσιν τοῦ ποῖαι τάσεις πρέπει νὰ ἐνισχυθοῦν καὶ ποῖαι νὰ καταπολεμηθοῦν, ἀναλόγως τῶν σκοπῶν ποὺ τάσσει εἰς ἑαυτὸν ὁ ἑλληνικὸς λαὸς καὶ οἱ διανοούμενοί του.

Ἀλλ' ὁ κ. Παπανδρέου δὲν θὰ ἀρκεσθῇ ἴσως εἰς αὐτὰς τὰς κρίσεις μας. Θὰ ἀντιπαρατηρήσῃ καὶ εἰς ἡμᾶς ὅτι ἡ κριτικὴ δὲν πρέπει νὰ ἀρκῆται «ἁπλῶς εἰς ἀρνητικὴν ἐπιφύλαξιν, ἀλλὰ πρέπει νὰ προχωρῇ εἰς θέσιν». Συμφωνοῦντες ἀπολύτως μετ' αὐτοῦ ὡς πρὸς τοῦτο, θὰ ἐπανέλθωμεν ἐπὶ τοῦ ἀνεξαντλήτου ἄλλως τε αὐτοῦ θέματος. Θὰ ἐξηγήσωμεν ἀπὸ ποίαν χοάνην ἠμπορεῖ καὶ μόνον, κατὰ τὴν γνώμην μας, νὰ προέλθῃ ἡ νέα μορφὴ τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ δώσωμεν εἰς τὴν πνευματικήν μας ζωήν, ἡ νέα κατεύθυνσις τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ χαράξωμεν εἰς τὸ πνεῦμα τῆς ἐκπαιδεύσεώς μας, καὶ ἰδίως τὰ σταθερὰ ἐκεῖνα ἰδανικὰ μὲ τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ ἐμποτίσωμεν τοὺς ἑλληνόπαιδας τοῦ μέλλοντος. Καὶ τότε θὰ διατυπώσωμεν καὶ περὶ ποίων κεντρικῶν σκέψεων, φροντίδων καὶ φιλοδοξιῶν πρέπει, καθ' ἡμᾶς, αὐτὰ τὰ νεοελληνικὰ ἰδεώδη νὰ διαμορφωθοῦν.

ΛΕΩΝ ΜΑΚΚΑΣ

ΔΙΕΘΝΗΣ ΚΙΝΗΣΙΣ

Ἡ στρατιωτικὴ ὀργάνωσις τῆς Ἰταλίας

Ἐν τῇ μόλις κατ' αὐτὰς κατατεθείσῃ ἐκθέσει τοῦ προϋπολογισμοῦ τῶν στρατιωτικῶν δαπανῶν τῆς Ἰταλίας, προβλέπονται ἐν πρώτοις σημαντικαί τινες ἐλαφρύνσεις τοῦ ἀτομικοῦ ὁπλισμοῦ καὶ ἐροδιασμοῦ τῶν ὁπλιτῶν, κρατούντων ἐφ' ἑαυτῶν μόνον τὰ ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖα καὶ ἀνακουφιζομένων διὰ τὰ λοιπὰ ὑπὸ τῶν μεταγωγικῶν. Προβλέπεται ἐπίσης ἡ μείωσις τῆς ὑπηρεσίας, συνεπείᾳ τῆς ὀργανώσεως τῆς φασιστικῆς νεολαίας, ἥτις ἤδη φθάνει εἰς τὸν στρατὸν μὲ ἀνεπτυγμένην ἤδη στρατιωτικὴν μόρφωσιν. Προαναγγέλλεται ὡσαύτως ἡ ἀνάπτυξις τοῦ ἐλαφροῦ ὁρειβατικοῦ πυροβολικοῦ καὶ ἡ τόνωσις τῆς ἀεροπορίας, ἥτις κρίνεται ὡς στερουμένη ἀκόμη εἰδικῶν παρατηρητῶν καὶ ἀεροπλάνων ἐκγυμνάσεως. Ἐν τῷ β' μέρει τῆς ἐκθέσεως, ἀναλυτικώτατα καὶ λεπτομερέστατα μελετῶνται οἱ στρατιωτικοὶ προϋπολογισμοὶ τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Νοτιοσλαυΐας, καθὼς καὶ ἡ ὀχύρωσις τῆς βορειοδυτικῆς Ἰταλίας, ἐναντι τῆς Νικαίας. Ἡ ἔκθεσις καταλήγει τονίζουσα τὸν χαρακτῆρα παντοταιᾶς ποὺ θὰ ἔχουν οἱ μελλοντικοὶ πόλεμοι, τὸν περὶ τῶν ὅλων ἀγῶνα εἰς τὸν ὁποῖον τότε θὰ ἀπεκδύωνται οἱ λαοί, τὴν ἀνάγκην—εἰς τοιαύτας συρράξεις—ταχυτάτης καταστροφῆς ὅλων τῶν ζωτικῶν ἀρτηριῶν τῆς ἀντιπάλου χώρας, καὶ ἐπομένως τὴν ἀπαραίτητον σύμπραξιν ὅλων τῶν δυνάμεων, αἱ ὁποῖαι πρέπει ἀπὸ τοῦ καιροῦ τῆς εἰρήνης νὰ ἀποκτοῦν ἀπόλυτον ἑνότητα φρονήματος, ὡσὰν αὐτὴν τὴν ὁποίαν, κατὰ τὴν ἔκθεσιν, ἐπραγματοποίησεν ἐν Ἰταλίᾳ ὁ φασισμός.

***

Τὸ νέον γαλλικὸν ὑπουργεῖον

Κατὰ τὰς ἀπόψεις δύο ἐκ τῶν πλέον ἀντιθέτων γαλλικῶν ἐφημερίδων, τοῦ ἐθνικόφρονος «Μέλλοντος» καὶ τοῦ ριζοσπαστικοῦ «Κοτιντιὲν» ὁ κατὰ τῆς ἀναχωματιοθείσης Κυβερνήσεως Ταρντιὲ ἀγὼν—ὅσπις ἄλλως τε κατέληξεν εἰς ψῆφον ἐμπιστοσύνης μὲ πλειοψηφίαν 53 βουλευτῶν — δὲν εἶνε παρὰ ἀγὼν προσωπικός. «Καὶ ἔρχονται νὰ μᾶς βεβαιώσουν, γράφει τὸ «Μέλλον» ὅτι ἡ ἀντιπολίτευσις αὐτὴ εἶνε ἰδεολογική! Τί ἀστειότης! Δὲν ἔλαβε τὸν κόπον οὔτε κἂν νὰ συζητήσῃ τὸ κυβερνητικὸν πρόγραμμα». Καὶ ὁ «Κοτιντιὲν» σημειώνει: «Οὐδεμία ἱκανοποίησις ἠμποροῦσε νὰ μεταπείσῃ τοὺς ἀντιπολιτευομένους, διότι αὐτοὶ εἶνε προσκολλημένοι εἰς τὰς δημοκρατικὰς ἀντιλήψεις, ἀκόμη καὶ ὡς πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ποὺ θὰ τὰς ἐφαρμόσουν. Ἰδοὺ ἡ ἐξήγησις τοῦ φαινομένου, ἐν ὀνόματι τοῦ ὁποίου πολλοὶ δημοκρατικοὶ ἐψήφισαν χθὲς κατὰ τῆς Κυβερνήσεως ἡ ὁποία τοὺς προσέφερε πρόγραμμα εὐρυτάτων μεταρρυθμίσεων,—αὐτῶν τούτων τὰς ὁποίας ἔχουν διατυπώσει». Τὸ κυβερνητικὸν πρόγραμμα εἶνε τὸ ἀκόλουθον: συνέχισις τῶν διεθνῶν ναυτικῶν διαπραγματεύσεων,—ἐφαρμογὴ τοῦ σχεδίου Γιώγι,—συμμετοχὴ εἰς τὴν διάσκεψιν περὶ τελωνειακῆς ἀνακωχῆς,—κύρωσις τῶν νομοσχεδίων τῶν σχετικῶν μὲ τὴν διαιτησίαν καὶ τὸ Δικαστήριον τῆς Χάγης,—συζήτησις τῆς δημοσιονομικῆς καὶ φορολογικῆς μεταρρυθμίσεως,—τελικὴ ψήφισις τοῦ νόμου περὶ κοινωνικῶν ἀσφαλίσεων, ὥστε νὰ ἀρχίσῃ ἐφαρμοζόμενος ἀπὸ τῆς 1ης Ἰουλίου,—ψήφισις μὲ ἀκόμη φιλελευθερώτερον πνεῦμα τοῦ νόμου περὶ ἀμνησίας,—ψήφισις τῆς δωρεὰν παροχῆς τῆς ἐκπαιδεύσεως εἰς τὴν δην τάξιν. Ἡ δημοσιονομικὴ ἐξ ἄλλου πολιτικὴ δέον κατὰ τὸν κ. Ταρντιὲ νὰ στηρίζεται ἐπὶ τῆς ἰσορροπίσεως τοῦ προϋπολογισμοῦ, ἐπὶ τῆς συνεχίσεως τῶν ἀποσβέσεων, ἐπὶ τῆς ψηφίσεως φορολογικῶν ἐλαφρύνσεων ἀγκωδῶν ἀλλὰ περιωρισμένων», πρὸς ἀνακούφισιν τῆς παραγωγῆς καὶ τοῦ ἐμπορίου, καὶ ἐπὶ φορωτεχνικῆς μεταρρυθμίσεως πρὸς δικαιοτέραν κατανομὴν τῶν φόρων. Τέλος, ὁ Γάλλος πρωθυπουργὸς ἀνέπτυξεν εὐρὺ καὶ μεθοδικὸν πρόγραμμα πρὸς ἐξουδετέρωσιν τῆς γεωργικῆς κρίσεως καὶ πρὸς τόνωσιν τῆς παραγωγῆς.

***

Ἡ ἀγγλικὴ πολιτική

Πολὺς λόγος γίνεται κατ' αὐτὰς περὶ ἀπειλουμένης κυβερνητικῆς κρίσεως ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ περὶ προσεχῶν ἐκλογῶν. Ἡ κατάστασις, κατὰ τὰς πληροφορίας μας, χρωματίζεται μὲ ὑπερμέτρως σκοτεινὰ χρώματα. Ἂν ὑπάρχῃ ἕνα κόμμα τὸ ὁποῖον ἔχει συμφέρον εἰς τὴν ταχεῖαν διενέργειαν ἐκλογῶν, τοῦτο εἶνε τὸ ἐν τῇ κυβερνήσει Ἐργατικόν, πεπεισμένον ὅτι ἐξ αὐτῶν θὰ ἐξῆρχετο ὄχι πλέον μὲ τὴν σημερινὴν σχετικὴν πλειοψηφίαν του, ἀλλὰ μὲ ἀπόλυτον τοιαύτην. Ἐξ ἄλλου, τὸ συντηρητικὸν κόμμα ἀντιμετωπίζει τὰς δυσχερείας ποὺ ἐπροκάλεσεν ἡ «αὐτοκρατορικὴ» προπαγάνδα τῆς ὁμάδος Μπῆβερμπρουκ-Ροδερμῆαρ περὶ τῆς ὁποίας ὡμιλήσαμεν εἰς τὸ τελευταῖον τεῦχος μας. Εἰς τὴν ἐξουδετέρωσιν τῆς προπαγάνδας αὐτῆς ἀπέβλεπεν ὁ λόγος τὸν ὁποῖον ὁ ἀρχηγὸς τῶν Συντηρητικῶν κ. Μπάλντουϊν ἐξεφώνησε τὴν 4ην Μαρτίου, ζητήσας ὅπως οἱαδήποτε νέα φορολογικὴ πολιτικὴ συνεπάγουσα δασμοὺς ἐπὶ τῶν τροφίμων ἀποτελέσῃ ἀντικείμενον δημοψηφίσματος. Συνεπείᾳ τοῦ λόγου τούτου, ὁ λόρδος Μπῆβερμπρουκ τείνει νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Συντηρητικοῦ κόμματος. Ἀλλὰ καὶ τὸ Φιλελεύθερον κόμμα ἀντικρούζει ἐσωτερικὰς δυσκολίας, τὴν αὐτὴν δ' ἡμέραν μὲ τὸν κ. Μπάλντουϊν, εἰς μίαν αὐθουσαν τῆς Βουλῆς τῶν Κοινοτήτων, ἐν συνελεύσει τοῦ κόμματος, ὁ ἀρχηγὸς του κ. Λοϋδ Τζὼρτζ ἐξώκισε τοὺς Φιλελευθέρους νὰ παραμείνουν ἡνωμένοι, παριστὼν τοὺς κινδύνους τοὺς ὁποίους νέαι διχόνοιαι θὰ συνεπῆγον εἰς βάρος τῆς χώρας ἐν γένει.

***

Κυβερνητικαὶ δυσχέρειαι ἐν Γερμανίᾳ

Ἡ Γερμανικὴ Κυβέρνησις παλαίει ὄχι μόνον ἐναντίον οἰκονομικῶν δυσχερειῶν, αἵτινες τὴν ἐξηνάγκασαν νὰ ζητήσῃ νέους φόρους καὶ νὰ διακινδυνεύσῃ ἔτσι καὶ τὴν συμμαλλιωτὸ κόμματος τὸ ὁποῖον ἀπειλεῖ νὰ ἀποσυρθῇ ἀπὸ τὸν συνασπισμόν. Οἱ λαϊκοὶ φαίνονται ζητοῦντες πρόσχημα διὰ νὰ ἀποχωρήσουν, ὀρθούμενοι ἐναντίον ὄχι μόνον τοῦ Κέντρου, τῶν δημοκρατῶν καὶ τῶν σοσιαλιστῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ Προέδρου Χίντεμπουργκ, ὁ ὁποῖος τοὺς ἔδωσε κατευναστικάς, μὴ εἰσακουσθείσας ὅμως συμβουλάς. Αὐτὴ ἰδίως ἡ διάστασις μεταξὺ Χίντεμπουργκ καὶ δεξιᾶς δίδει ἀφορμὴν εἰς πλείστα σχόλια, διότι μέχρις ἐσχάτων τὸ Λαϊκὸν κόμμα ἐξῆτει αὔξησιν τῶν προεδρικῶν δικαιωμάτων, ἐνῷ τώρα ἀρνοῦνται ἀκόμη καὶ τὴν ἁπλῆν ἔκφρασιν γνώμης παρὰ τοῦ προέδρου ἐπὶ ἐπικαίρου καὶ φλέγοντος ζητήματος. Οὕτω, ὁ Χίντεμπουργκ ἔρχεται διαδοχικῶς εἰς διάστασιν μὲ τὸ τρίτον κόμμα τῆς δεξιᾶς, καὶ κατ' ἀντῇ νὰ ὑποστηρίζεται ὑπὸ ἐκείνων μόνον ποὺ τὸν κατεψήφισαν κατὰ τὴν προεδρικὴν ἐκλογήν. Τὸ «Φόρβαιρτς» συνηγορεῖ π.χ. ἐκθύμως ὑπὲρ αὐτοῦ. Τὸ δὲ γενικὸν συμπέρασμα εἶνε μία βαθυτάτη σύγχυσις, τῆς ὁποίας ἡ ἐπιδείνωσις ἐλπίζεται νὰ προληφθῇ μέχρι τῆς ψηφίσεως τοῦ σχεδίου Γιώγκ. Τοῦτου εὐτυχῶς ὅλαι αἱ κυβερνητικαὶ ὁμάδες παραδέχονται τὴν χρησιμότητα.

***

Σύμφωνον Κ. τ. Ε. καὶ Σύμφωνον Κέλλογκ

Ἡ «Ἐργασία» ἐσημείωσεν ὅλας τὰς μέχρι τοῦδε συζητήσεις τῆς εἰδικῆς ἐπιτροπῆς τῆς Γενεύης διὰ τὴν ἐναρμόνισιν τῶν δύο συμφώνων. Αὐταὶ συνεχίσθησαν τὴν παρελθοῦσαν ἑβδομάδα, καὶ ἰδοὺ ἡ ἐξέλιξις τῶν ἐργασιῶν: Ἡ περὶ τὸ ἄρθρον 15 τοῦ Covenant συζήτησις ἔφερε ἀντιμετώπους τὰς γαλλικὰς καὶ ἀγγλικὰς ἀπόψεις, τῆς Γαλλίας προστατευούσης τὸν ἀποκλεισμὸν τοῦ πολέμου, διὰ τῆς θεσπίσεως τῆς ἀπολύτου ὑποχρεωτικότητος τῆς διαιτησίας, ἐνῷ ὁ Λόρδος Ρόμπερτσὶλ ὑπερασπύνεται τοῦ δικαιώματος τῶν Κρατῶν ὅπως ὑπὸ ἐπιφυλάξεις μόνον συνυπογράψουν εἰς τὸν θεσμὸν τῆς ὑποχρεωτικῆς διαιτησίας, καὶ προσθέτει ὅτι ὑπάρχουν 999 πιθανότητες ἐπὶ 1000 ὅπως ἡ πίεσις τοῦ Συμβουλίου τῆς Κ. τ. Ε. προλάβῃ τὸν πόλεμον. Μὲ τὴν γαλλικὴν ἄποψιν ἐτάχθησαν ἡ Γερμανία καὶ ἡ Ἱσπανία. Εἰς τὴν ἀγγλικὴν τοὐναντίον προσεχώρησαν ἡ Ἰαπωνία, ἡ Σουηδία, ἡ Ρουμανία καὶ ἡ Πολωνία, τοῦ Ἰταλοῦ ἀντιπροσώπου κηρυχθέντος τοὐναντίον ὑπὲρ τῶν ἀπ' εὐθείας μεταξὺ δύο ἀντιμαχομένων Κρατῶν συμβιβαστικῶν διαπραγματεύσεων. Ἐξ ἄλλου, τὸ ἄρθρον 16, τὸ ὁποῖον προβλέπει κοινὰς κυρώσεις κατὰ τοῦ ἀθετοῦντος τὸ Σύμφωνον μέλους τῆς Κοινωνίας, παρέμεινεν ἀμετάβλητον, ἡ δὲ συζήτησις συνεχίσθη περὶ τὸ ἄρθρον 17, τὸ ὁποῖον προβλέπει τὰς αὐτὰς κυρώσεις ἐναντίον μὴ μέλους τῆς Κοινωνίας προβαίνοντος εἰς πόλεμον. Ἐπ' αὐτοῦ τοῦ σημείου, ἔγιναν ὁμοφώνως δεκταὶ αἱ ἀπόψεις τοῦ Γάλλου ἀντιπροσώπου, τονίσαντος ὅτι τὸ ἄρθρον δέον νὰ παραμείνῃ ὡς ἔχει, διότι δὲν ἔχει τίποτε τὸ ἀσυμβίβαστον μὲ τὸ Σύμφωνον Κέλλογκ. Μεθ' ὃ ἐτροποποιήθη τὸ προοίμιον τοῦ Συμφώνου τῆς Κ. τ. Ε., καθ' ὃ δὲν κρίνεται πλέον σκόπιμος ἡ ἀποδοχὴ μόνον «ὑποχρεώσεών τινων σχετικῶν μὲ τὴν μὴ προσφυγὴν εἰς πόλεμον», ἀλλὰ γενικῶς καὶ συστηματικῶς «τῆς περὶ μὴ προσφυγῆς εἰς πόλεμον ὑποχρεώσεως». Παραμένει ὅθεν ἐκκρεμὴς ἡ τύχη τοῦ ἄρθρου 15 ἐπὶ τοῦ ὁποίου ὑποτίθεται ὅτι τελικῶς ἡ ἀγγλικὴ ἄποψις θὰ ἐπικρατήσῃ.

***

Ὑπὲρ ἑνὸς διεθνοῦς ἐγχειριδίου Ἱστορίας

Εἰς τὴν Κ. τ. Ε. ὑπάρχει μία ὑποεπιτροπὴ τῶν πανεπιστημιακῶν σχέσεων καὶ μία ἄλλη τῶν γραμμάτων καὶ τεχνῶν. Εἰς τὰς δύο λοιπὸν αὐτὰς ἐπιτροπὰς ὑπεβλήθη ἐσχάτως πρότασις προερχομένη παρὰ τῆς «Παγκοσμίου Συνομοσπονδίας τῶν Παιδαγωγικῶν Συλλόγων», ἡ ὁποία ζητεῖ τὴν σύνταξιν «διεθνοῦς» ἐγχειριδίου τῆς Ἱστορίας, ὑποχρεωτικοῦ εἰς ὅλα τὰ σχολεῖα τῶν δύο Κόσμων, καὶ τὸν ὑπὸ τῆς Κ. τ. Ε. «ὡς ἐκπληρούσης τὴν ὑψηλὴν ἀποστολὴν τῆς ἐξασφαλίσεως μεταξὺ τῶν Κρατῶν εἰρήνης, καθορισμὸν τῶν κανόνων οἵτινες εἰς ἕκαστον τούτων δέον νὰ ἐπιβληθοῦν διὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς ἱστορίας». Ἡ πρότασις αὕτη συνετὰ ἤδη ζωηροτάτην ἀντίδρασιν εἰς τοὺς ἐθνικόφρονας κύκλους τῶν διαφόρων Κρατῶν. Παρατηρεῖται ὅτι οὕτω περιφρονεῖται ἡ ψυχολογία τῶν λαῶν, ὅτι μοιραίως θὰ σφαλῇ κατὰ μέγα μέρος ἡ ἱστορικὴ ἀλήθεια, ὅτι εἶνε ἀδύνατον νὰ ἀπαγορευθῇ ἡ διάδοσις ἔργων γραμμένων ἀπὸ φιλαλήθεις ἱστορικοὺς ποὺ διέδωσαν τὴν πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν εἰς τὰς ἐθνικὰς παραδόσεις. Καὶ ὑπενθυμίζεται συναφῶς ἡ σχετικὴ ἐπιβολὴν μιᾶς ἐπισήμου ἱστορικῆς δικαιολογίας τῆς πολιτικῆς τοῦ Μέττερνιχ, διὰ τῆς ἀναθέσεως τοῦ ἔργου εἰς ἕνα κάποιον Λοργασίαν. Τούτου δμως ἡ φιλομετερνίχειος ἱστορία ἀπηγορεύθη νὰ διδάσκεται ἀπὸ τοῦ 1852.

***

Αἱ γερμανορρωσσικαὶ σχέσεις

Ἐν τῇ Ἐπιτροπῇ τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Γαλλικῆς Γερουσίας, ὁ γερουσιαστὴς κ. Ἐκκὰρ ἔκαμε τελευταίως λίαν ἐνδιαφέροντα ἐκθέσεις περὶ τῶν γερμανορρωσσικῶν σχέσεων, τόσον ἀπὸ πολιτικῆς ὅσον καὶ ἀπὸ οἰκονομικῆς ἀπόψεως. Ὑπεγράμμισε τὴν μεγάλην στενότητα τῶν σχέσεων τούτων ἀπὸ δεκαετίας ὁλοκλήρου, καὶ τοῦτο παρὰ τὴν ἀπογοήτευσιν πολλῶν Γερμανῶν διπλωματῶν ἐν τῇ προσπαθείᾳ των νὰ καθυποτάξουν τὴν σοβιετικὴν Ρωσσίαν. Ἀντιστρόφως, μία σπουδαία ἐπαναστατικὴ ὀργάνωσις ἀνεπτύχθη ἐν Γερμανίᾳ μὲ τὸ σοβιετικὸν χρῆμα καὶ μὲ κύριον στόχον τοὺς Γερμανοὺς σοσιαλδημοκράτας, κατηγορουμένους συστηματικῶς ἐπὶ προδοσίᾳ τοῦ σοσιαλισμοῦ. Συγχρόνως μεγάλη προπαγάνδα ἀσκεῖται ἐπίσης εἰς τοὺς διανοουμένους καὶ πανεπιστημιακοὺς κύκλους τῆς Γερμανίας, ἀκόμη δὲ καί τινες Γερμανοὶ διπλωμάται ἐθώπευσαν πρὸς στιγμὴν τὴν ἰδέαν ὅτι τὸ γερμανικὸν μέλλον θὰ ἐξῆσφαλίζετο διὰ μιᾶς συμμαχίας μὲ τὴν Ρωσσίαν, ἐναντίον τῶν Δυτικῶν Δυνάμεων. Ἀλλὰ ταχέως ἐσημειώθη καὶ ἡ ἀντίδρασις. Ἐσχάτως δέ, αἱ θρησκευτικαὶ ἐν Ρωσσίᾳ διώξεις προύκάλεσαν ἐν Γερμανίᾳ ἐντόνους καὶ πολλὰς διαμαρτυρίας, μέχρι τοῦ νὰ ξητῆται πολλαχόθεν καὶ ἡ διακοπὴ τῶν διπλωματικῶν σχέσεων. Ὁ κ. Ἐκκὰρ διερωτᾶται ἤδη μέχρι ποίου σημείου πρόκειται ἐκ τῆς τελευταίας αὐτῆς τροπῆς νὰ ἐπηρεασθοῦν αἱ ὑφιστάμεναι μεταξὺ τοῦ γερμανικοῦ καὶ τοῦ σοβιετικοῦ στρατοῦ σχέσεις.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΑΓΩΓΙΑΣ

ΤΕΡΑΣΤΙΑΝ ἔκτασιν κατέλαβεν ἡ ἐπ' ἐσχάτων περὶ δημαγωγίας συζήτησις, καὶ τοῦτο ὄχι βέβαια ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως ἄλλων σοβαρῶν ζητημάτων. Ἡ δημαγωγία, παρουσιασθεῖσα τελευταίως τόσον ἐντόνως, κατώρθωσε ν' ἀναγνωρισθῇ ὡς σπουδαῖος παράγων, ἱκανὸς νὰ βαυκαλίσῃ τὸν λαὸν μὲ μίαν ὑπέρμετρον αἰσιοδοξίαν, ὡς ἰσχυρίζονται οἱ μέν, ἢ νὰ ἐξουδετερώσῃ εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ λαοῦ τὰ ἀποτελεσματικώτερα ὑπὲρ αὐτοῦ μέτρα τῆς Κυβερνήσεως, ὡς ἰσχυρίζονται οἱ ἄλλοι. Μία μόνον «λεπτομέρεια» διέφυγε τοὺς συζητοῦντας: τὸ τί ἐστι δημαγωγία.

Εἰς τὴν Ἑλλάδα, τὸ νὰ γνωρίζῃ κανεὶς περὶ τίνος συζητεῖ, προτοῦ ἀρχίσῃ τὴν συζήτησιν, θεωρεῖται ὡς πολυτέλεια καὶ μεταφυσική. Ἡμεῖς οἱ Ἕλληνες—καθὼς τοὐλάχιστον διαβάζομεν εἰς τὰς ἐφημερίδας—εἴμεθα λαὸς ὀξύνους, μὲ διάνοιαν διαυγῆ καὶ διὰ τοῦτο μόνον ὅταν σκοτισθῇ ἡ διάνοιά μας, ὅταν παραπαίωμεν μέσα εἰς λέξεις, τὸν ὁποίων ἡ σημασία ἔχει ἐξατμισθῇ, τότε μόνον ἀρχίζομεν, ὄχι βέβαια ν' ἀναζητοῦμεν τὴν ἔννοιαν τῶν λέξεων, πρᾶγμα κοπιῶδες, ἀλλὰ νὰ δυσπιστοῦμεν πρὸς πᾶσαν σκέψιν καί, χρησιμοποιοῦντες καὶ τὴν φιλοσοφίαν τοῦ... Μὰξ Νορδάου, νὰ ἐξυφώμεθα, (βαθύτατοι ἡμεῖς φιλόσοφοι), ὑπὲρ τὰ ἐγκόσμια ἐν γένει, ἀρχίζοντες ἀπὸ τὴν ἐπίθεσιν κατὰ τῆς Ἐπιστήμης καὶ τελειώνοντες εἰς τὴν μοιρολατρείαν. Οὕτως ἐπιτελοῦμεν τὸ ἐκπληκτικὸν διὰ τοὺς «μεταφυσικοὺς» λαοὺς τῆς Εὐρώπης κατόρθωμα, νὰ εὑρισκώμεθα πάντοτε ἐκτὸς τοῦ ζητήματος, τὸ ὁποῖον ἀκριβῶς συζητοῦμεν.

Ἀλλὰ τὸ θαυμαστὸν ὄντως νεοελληνικὸν δόγμα «ἄλλο ἡ θεωρία καὶ ἄλλο ἡ πρᾶξις»(!), τὸ ὁποῖον μᾶς ἄγει εἰς ἄλλου εἴδους μεταφυσικὴν, τὴν ἀνωτέρω, ἔχει τεραστίαν πρακτικὴν σημασίαν, ὅταν τὴν «φιλοσοφικὴν ἐξύψωσίν μας ὑπὲρ τὰ ἐγκόσμια», (ὁ Ἕλλην ἐφράζεται πάντοτε μὲ ἠχηρὰς λέξεις, προκειμένου νὰ δικαιολογήσῃ λ. χ. τὴν νωθρότητά του), δηλ. τὴν μοιρολατρείαν, τὴν πληρώνωμεν...

α') Ἀφ' ἧς λοιπὸν ἡ παροῦσα Κυβέρνησις κατέλαβε τὴν ἀρχήν, μερὶς τοῦ δῆθεν κυβερνητικοῦ (μᾶλλον, βενιζελικοῦ) τύπου ἠκολούθησε μίαν τακτικήν, ἡ ὁποία συνίστατο εἰς τοῦτο: Ἐπετίθετο συστηματικῶς κατὰ τῆς Κυβερνήσεως, διαστρέφουσα ἐναντίον της καὶ ἐκεῖνα τὰ γεγονότα, ποὺ ἦσαν προφανῶς εἰς τὸ ἐνεργητικόν της. Αἱ ἐπιθέσεις της κατηυθύνοντο μόνον κατὰ τῶν ὑπουργῶν, οὐδέποτε δὲ κατὰ τοῦ πρωθυπουργοῦ καὶ ἀρχηγοῦ τοῦ κόμματος. (Διὰ τοῦτο εἶπον, ὅτι ἡ μερὶς αὕτη τοῦ τύπου ἦτο βενιζελικὴ καὶ οὐχὶ κυβερνητικὴ—μία ἀντίφασις, ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, χαρακτηριστικὴ διὰ μίαν «μαζώδη» κοινωνίαν). Ἡ τακτικὴ αὕτη ἐχαρακτηρίσθη ὡς δημαγωγική.

β') Ἡ προσκειμένη πρὸς τὴν Κυβέρνησιν μερὶς τοῦ τύπου, ἐκτὸς ἀξιολόγων τινῶν ἐξαιρέσεων, ἠκολούθει τὴν ἑξῆς τακτικήν: 1) Ὑποστήριζε πάσας ἀνεξαιρέτως τὰς πράξεις τῆς Κυβερνήσεως, δηλ. τοῦ κόμματος. 2) Ὑποστήριζε τὸ κόμμα, πάλιν χάριν τοῦ ἀρχηγοῦ. Τὸ ὅτι ὑποστήριζε καὶ ἕκαστον ὑπουργὸν ἰδιαιτέρως, δὲν δημιουργεῖ καμμίαν διαφοράν, διότι τὸ ὅλον κυβερνητικὸν καὶ κομματικὸν συγκρότημα ἐξαρτᾶται ἀποκλειστικῶς ἐκ τοῦ ἀρχηγοῦ. Δὲν εἶνε ἐπομένως ὀρθὴ ἡ ἀποψις, ὅτι ἡ πρώτη, ὡς ἄνω, κατηγορία τοῦ τύπου δὲν εἶνε «ἐντὸς τοῦ πλαισίου τοῦ κόμματος», διότι ἐπιτίθεται ἐναντίον τῶν Φιλελευθέρων ὑπουργῶν. Ἡ πρώτη μερὶς τοῦ βενιζελικοῦ τύπου ἐπετίθετο μόνον κατὰ τῶν ὑπουργῶν (καὶ ὄχι καὶ κατὰ τοῦ ἀρχηγοῦ) πρὸς χάριν τοῦ τελευταίου τούτου. Ἡ δευτέρα ὑπεστήριζε μαζὶ μὲ τὸν ἀρχηγὸν καὶ τοὺς ὑπουργούς, πάλιν πρὸς χάριν τοῦ ἀρχηγοῦ. Καὶ ἐὰν δὲ δεχθῶμεν τὰς προσωπικὰς σχέσεις τῶν ὑπουργῶν χωριστὰ πρὸς τὴν μερίδα ταύτην τοῦ τύπου, καὶ πάλιν τὸ ζήτημα δὲν ἔχει δι' ἡμᾶς σημασίαν, διότι δὲν πρόκειται νὰ ἐξετάσωμεν προσωπικὰς εὐθύνας. Ὅπωσδήποτε καὶ ἡ τακτικὴ αὕτη ἐχαρακτηρίσθη ὡς δημαγωγική.

Αἱ δύο αὗται κατηγορίαι ἔχουν δύο κοινὰ χαρακτηριστικά: Πρῶτον ὅτι ἐπιτίθενται ἢ ὑποστηρίζουν μονομερῶς. Καὶ δεύτερον ὅτι ὀχυροῦνται ἀμφότεραι ὄπισθεν τοῦ ἀρχηγοῦ. Οὕτως ἔχομεν δύο ἐννοίας δημαγωγίας, ἐφαρμοζομένας καὶ εἰς τὰς δύο συγχρόνους κατηγορίας. Τοῦτο δὲν ἐμποδίζει τὴν μίαν μερίδα ν' ἀποκλῇ τὴν ἄλλην δημαγωγόν, νὰ ἔχῃ δηλαδὴ μίαν ἰδικήν της ἔννοιαν δημαγωγίας, ἔννοιαν ἐπίσης δημαγωγικήν. Διότι δὲν ἔχει ἰδικήν της ἔννοιαν, παρὰ ἐκτοξεύει μόνον τὴν λέξιν, ὄπισθεν τῆς ὁποίας δῆθεν κρύπτεται μία ἔννοια. Διότι αἱ δύο ἀνωτέρω ἔννοιαι τῆς δημαγωγίας εἶνε καὶ εἰς τὰς δύο κατηγορίας κοιναὶ χαρακτηριστικά, παρ' ὅλον ὅτι αὐτὸ ἀκριβῶς ἀρνοῦνται ἀμφότεραι ν' ἀναγνωρίσουν. Οὔτω μὲ τὰς διαφόρους ἀσυμφωνίας, διαφωνίας καὶ παραφωνίας, παρὰ τὴν ἔννοιαν τῆς δημαγωγίας, ὁ λαὸς δὲν γνωρίζει ἀκόμη τί ἐστι δημαγωγία καὶ ποῖοι οἱ δημαγωγοί, ἀρχίζει δὲ ἴσως, κουρασθείς, νὰ «ξυφώνεται ὑπὲρ τὰ ἐγκόσμια...».

γ') Εἰς ταῦτα προσετέθη τέλος, ὡς ἦτο ἐπόμενον, καὶ ἡ μέθοδος τῆς διαφωνοσυμφωνίας, ἀρθεῖσα εἰς ὕψη δημοσιογραφικῆς φρασεολογίας καὶ ὡς γνωστὸν λείποτε ἐλληνική. Ἡ μέθοδος αὕτη συνίσταται ἐν τῷ προκειμένῳ περιπτώσει εἰς μίαν πρωτότυπον, νεοελληνικήν, ἐκδοχὴν τῆς διαλεκτικῆς: εἰς τὸ νὰ διαφωνῇ κανεὶς μὲ τὰ ἀποτελέσματα, ἀλλὰ νὰ συμφωνῇ μὲ τὰ αἴτια τῶν ἀποτελεσμάτων! Καὶ ἡ μέθοδος αὕτη δὲν διανοίγει μόνον νέους ὁρίζοντας εἰς τὴν Λογικήν, ὡς θὰ ἠδύνατο ὁ ἀφιλοσόφρτος νοῦς νὰ ὑποθέσῃ, ἀλλὰ καταργεῖ συγχρόνως καὶ τὸ χάσμα ποὺ χωρίζει δύο γνωστὰς εἰς τὴν Κοινωνιολογίαν ἐννοίας, τὴν Στατικὴν καὶ τὴν Δυναμικήν, αἴρουσα ἐπὶ τέλους τὴν προαιωνίαν μεταξύ των ἀντίθεσιν...

***

Ἀλλ' ἂς ἀφίσωμεν πρὸς στιγμὴν τὰς ἀστειότητας, τὸ ζήτημα εἶνε πολὺ βαθύτερον ἀπὸ τὴν νεοελληνικὴν λογικήν, εἶνε δὲ φλιβερὸν ὅτι οὐδεὶς νόμος μέχρι τοῦδε ἐφευρέθη (οἱ κοινωνικοὶ νόμοι δὲν ἐφευρίσκονται, καὶ τοῦτο ἀγνοοῦν πάρα πολλοὶ ἐκ τῶν γραφόντων ἐν Ἑλλάδι), ὁ ὁποῖος ἐκ τῶν γραφόντων ἐν Ἑλλάδι), ὁ ὁποῖος ν' ἀλλάξῃ τ' ἀποτελέσματα, ἐνῷ τὰ αἴτια νὰ παραμένουν τὰ αὐτά. Θὰ ἠδύνατο ἴσως, ἐκ πρώτης ὄψεως, νὰ θεωρηθῇ ὡς συνεπές, πάλιν χάριν τοῦ ἀρχηγοῦ. Τὸ ὅτι ὑποστήριζε καὶ ἕκαστον ὑπουργὸν ἰδιαιτέρως, δὲν δημιουργεῖ καμμίαν διαφοράν, διότι τὸ ὅλον κυβερνητικὸν καὶ κομματικὸν συγκρότημα ἐξαρτᾶται ἀποκλειστικῶς ἐκ τοῦ ἀρχηγοῦ. Δὲν εἶνε ἐπομένως ὀρθὴ ἡ ἀποψις, ὅτι ἡ πρώτη, ὡς ἄνω, κατηγορία τοῦ τύπου δὲν εἶνε «ἐντὸς τοῦ πλαισίου τοῦ κόμματος», διότι ἐπιτίθεται ἐναντίον τῶν Φιλελευθέρων ὑπουργῶν. Ἡ πρώτη μερὶς τοῦ βενιζελικοῦ τύπου ἐπετίθετο μόνον κατὰ τῶν ὑπουργῶν (καὶ ὄχι καὶ κατὰ τοῦ ἀρχηγοῦ) πρὸς χάριν τοῦ τελευταίου τούτου. Ἡ δευτέρα ὑπεστήριζε μαζὶ μὲ τὸν ἀρχηγὸν καὶ τοὺς ὑπουργούς, πάλιν πρὸς χάριν τοῦ ἀρχηγοῦ. Καὶ ἐὰν δὲ δεχθῶμεν τὰς προσωπικὰς σχέσεις τῶν ὑπουργῶν χωριστὰ πρὸς τὴν μερίδα ταύτην τοῦ τύπου, καὶ πάλιν τὸ ζήτημα δὲν ἔχει δι' ἡμᾶς σημασίαν, διότι δὲν πρόκειται νὰ ἐξετάσωμεν προσωπικὰς εὐθύνας. Ὅπωσδήποτε καὶ ἡ τακτικὴ αὕτη ἐχαρακτηρίσθη ὡς δημαγωγική.

Αἱ δύο αὗται κατηγορίαι ἔχουν δύο κοινὰ χαρακτηριστικά: Πρῶτον ὅτι ἐπιτίθενται ἢ ὑποστηρίζουν μονομερῶς. Καὶ δεύτερον ὅτι ὀχυροῦνται ἀμφότεραι ὄπισθεν τοῦ ἀρχηγοῦ. Οὕτως ἔχομεν δύο ἐννοίας δημαγωγίας, ἐφαρμοζομένας καὶ εἰς τὰς δύο συγχρόνους κατη

ἐκπληκτικὸν αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ καὶ βαθύτερα δημαγωγικὸν φαινόμενον), ὁμιλοῦν περὶ τοῦ «λαοῦ» ἄνευ κοινωνικοῦ διαφορισμοῦ, ἄνευ τάξεων, τόσον δημαγωγικῶς, ὅσον θὰ ἠδύνατο κανεὶς νὰ ὁμιλήσῃ περὶ τοῦ ἄνευ ὡρισμένων καὶ διαφόρων μελῶν ἀνθρώπου, ἐνῷ εἶνε φανερόν, ὅτι ἡ ἔννοια «ἀνθρωπος», ὡς ἀνεξάρτητος καὶ ὑπὲρ τὰ μέλη ταῦτα εἶνε τόσον ἀνύπαρκτος, ὅσον ὁ «λαός». Καὶ δὲν θὰ ἐξετάσω βέβαια τὴν πλάνην περὶ τῆς «κοινωνικῆς ἁρμονίας», ὅπως τὴν ἐννοοῦν οἱ ἐνδιαφερόμενοι, ἐνῶ ἡ «κοινωνικὴ ἁρμονία», ὑπάρχουσα βέβαια ἐν τῇ πράξει, μόνον διὰ τῆς ἐλευθέρας συγκρούσεως τῶν ταξικῶν συμφερόντων δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ, κατ' οὐδένα λόγον δὲ ἀσφαλῶς διὰ τῆς δημαγωγίας, ἡ ὁποία παρεμποδίζει τὴν ἐκ τῆς ὀργανώσεως τῶν δυνάμεων μόνον ἀποκτωμένην «φρόνησιν», εἴτε κατὰ τοὺς συμβιβασμούς, εἴτε κατὰ τὰς συγκρούσεις δρᾷ αὐτη. Διότι ἡ πεῖρα τῶν πολιτισμένων χωρῶν τοῦτο ἀκριβῶς ἀπέδειξεν: ὅτι ὅσον περισσότερον ὠργανωμέναι εἶνε αἱ δυνάμεις τῶν ἀντιπάλων στρατοπέδων, (εἴτε στρατιωτικῶν, εἴτε κοινωνικῶν), τόσον ἡ «φρόνησις» πρὸς ἀποφυγὴν συγκρούσεων εἶνε ὡριμοτέρα, καὶ τόσον ὀλιγώτεραι εἶνε αἱ θυσίαι τῆς τυχὸν ἀναποτρέπτου συγκρούσεως. Ἐνῶ εἰς χώρας μὲ ἀνοργανώτους κοινωνικὰς τάξεις, τόσον αἱ συγκρούσεις ἀποτελοῦν τὰς μόνας λύσεις τῶν κοινωνικῶν ζητημάτων, ἐλλείψει ὀργανώσεως, τουτέστι τοῦ ὀργάνου τῆς φρονήσεως καὶ τῶν συμβιβασμῶν, καὶ τόσον περισσότερον καὶ συχνότερον ἐπαναλαμβάνονται αὐταί, ἐπειδὴ ἀκριβῶς αἱ δυνάμεις τοῦ ἀνοργανώτου ἀντιπάλου εἶνε ἄγνωστοι. Ἀλλὰ τί νὰ εἴπῃ κανείς, ὅταν πολιτικὸς ἀνὴρ φιλοδοξῶν νὰ ἀντιπροσωπεύσῃ αὐστηρότερον τὴν ἀστικὴν τάξιν, καὶ φυσικὰ ἀπαδὸς τῆς ἐννοίας «λαός», ἐκλαμβάνῃ τὸν τελευταῖον τοῦτον ὡς ὀργανισμὸν μαλακίου καὶ ἐπιζητῇ νὰ λύσῃ τὸ πρόβλημα τῶν κοινωνικῶν λειτουργιῶν δι' ἐνέσεως ναρκωτικοῦ ἐπὶ τοῦ κοινωνικοῦ σώματος, καί, ὡς εἰσηγητὴς «ἰδιωνόμου» νόμου, θέλει νὰ καταδικάσῃ τὸ κόμμα τῆς ἐργατικῆς τάξεως εἰς ἀφάνειαν, ἀποκρύπτων οὕτω τὴν πραγματικὴν αὐτῆς δύναμιν ἀπὸ τὰ ὄμματα τῆς ἀντιπάλου ἀστικῆς τάξεως καὶ προσφέρων τοιουτοτρόπως εἰς αὐτὴν τὴν χειρίστην ὑπηρεσίαν; Ἡ ἀστικὴ ὅμως τάξις θὰ ἱκανοποιεῖτο καὶ ἡ δημαγωγία θὰ «ἔπιανε»... Διατί ὄχι; Μὲ τὴν ἐξαθλίωσιν τῆς ἐργατικῆς τάξεως, συστηματικῶς πλέον ἀσκουμένην παρὰ τῆς ἀστικῆς (ἐλλείψει καὶ πάσης πλέον πολιτικῆς ἀντιδράσεως), μὲ τὴν συνεπείᾳ ταύτης μείωσιν τῆς ἀποδοτικότητός της καὶ μὲ τὰς διαφόρους κρίσεις ποὺ διατρέχει ἡ ἀναρχικὴ ἰδιωτική μας οἰκονομία, καὶ συνεπῶς καὶ ἡ πολιτική, ἴσως μάθωμεν σὺν τῷ χρόνῳ, φυσικὰ πάντοτε κατόπιν ἑορτῆς, ὅτι ὁ «λαὸς» δὲν εἶνε ὀργανισμὸς μαλακίου, καὶ τί ἐστι ἐπὶ τέλους δημαγωγία, ποία ἡ ὀρθὴ ἔννοια αὐτῆς — ἡ μόνη καθαρὰ καὶ συγκεκριμένη: ἡ ἔννοια «λαός», καὶ ποῖοι τέλος οἱ δημαγωγοί: οἱ χρησιμοποιοῦντες ταύτην εἰς ὅλα τὰ κοινωνικά, οἰκονομικὰ καὶ πολιτικὰ ζητήματα.

Ε. ΛΕΜΠΕΣΗΣ

[Σ. Σ. Ὁ κ. Λεμπέσης ἐν μόνον λησμονεῖ: ὅτι ὁ λαὸς ἐμφανίζεται πάντοτε ἑνιαῖος καὶ διεθνῶς, καὶ ἠθικῶς, καὶ ὡς κατακαλωτὴς καὶ ὡς ἀλληλέγγυος κοινωνία εἰς πλεῖστα ἄλλα ἐπίπεδα.]

ΣΑΝΑΤΟΡΙΑ

ΛΑΜΒΑΝΩ αὐτὲς τὶς ἡμέρες γράμματα ἀπὸ ἀγνώστους ἀνθρώπους ποὺ μὲ παρακαλοῦν νὰ ὑψώσω καὶ γὼ μιὰ φωνὴ καὶ μιὰ γνώμη, τὴ στιγμὴ ποὺ συζητεῖται καὶ πάλι ἡ ἵδρυσις σανατορίων σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα.

Θὰ ἔπρεπε καλλίτερα νὰ τὰ στείλουν στὸν κ. Σίδερη, τὸν κ. Παπᾶ καὶ ἄλλους ἁρμοδίους. Γιατί διαλέξαν ἐμένα, ἕνα ἀπὸ τὰ ἀνισχυρότερα πρόσωπα τῆς γῆς; Ἴσως ὡς... παθοῦσαν. Σκεφθῆκαν σίγουρα, οἱ ἄνθρωποι αὐτοί, πὼς καμμιὰ φορὰ καλλίτερα ξέρει ὁ... παθὸς παρὰ ὁ γιατρός. Θὰ μὲ συγχωρήσουν λοιπὸν κ' ἐμένα οἱ κύριοι ἰατροί, ἂν μιλήσω καὶ γὼ σήμερα γιὰ ἕνα θέμα ποὺ μπορεῖ νὰ τοὺς κάνῃ νὰ... φτερνισθοῦν. Ἀλλὰ εἴπαμε, μιλῶ ὡς «παθὸς» καὶ μὲ καμμιὰ ἄλλη ἀξίωσι. Ὕστερα λέω μαζὶ καὶ τὴ γνώμη τοῦ κοσμάκη, τοῦ κοσμάκη αὐτοῦ ποὺ ὑποφέρει καὶ ξεκινᾶ ἀπὸ τὸ χωριό του ἢ τὴν ἐπαρχία, μὲ μιὰ κόκκινη βελέντζα στὸ χέρι καὶ τίποτε ψωροδραχμοῦλες στὴν τσέπη, γιὰ τὸ Νταβός. Θέλει καὶ ρώτημα πὼς συμφωνῶ μαζί του;

Εἶνε ἐδῶ καὶ λίγα χρόνια ποὺ φανῆκαν στὸν ὁρίζοντα κάτι νέοι γιατροὶ ποὺ εἴτε γιὰ λόγους «πατριωτικοὺς» εἴτε «συμφεροντολογικοὺς» παίρνουν κόσμο στὸ λαιμό τους, διακηρύττοντας παντοῦ, ὅτι τὸ ἑλληνικὸ βουνό, ἀκόμα καὶ ἡ Ἀττική, ἔχει καλλίτερο κλῖμα ἀπὸ τοῦ Νταβός. Εἶνε τόσο μεγάλη ἡ ἀπάτη τους, ποὺ εἶνε ἀδύνατο νὰ μὴν τὸ φωνάξῃς. Ξέρομε ὅλοι πολὺ καλὰ πόσο ὁ ἄνεμος βλάπτει τοὺς στηθικοὺς καὶ πόσο δύσκολο ἢ μᾶλλον ἀδύνατο εἶνε νὰ βρεθῇ στὴν Ἑλλάδα μέρος τελείως ἀπάνεμο καὶ προφυλαγμένο ἀπὸ τὸ πλέον ἄκακο ἀεράκι. Ἂς ἀφίσωμε τὴν Ἀττική, πιὸ ἀκατάλληλη ἀπ' ὅλα τὰ μέρη. Σφυρίζει ὁ ἄνεμος ἀπὸ παντοῦ, κατεβαίνει ἡ σκόνη ἀπὸ τοὺς γύρω λοφίσκους, λὲς τάγμα ἱππέων ποὺ ἔρχεται τροχάδην κατὰ κάτω. Ἔπειτα, γιὰ νὰ τὰ ποῦμε καὶ ἀλλοιῶς, ἡ κατοικία καὶ τὸ φαγὶ στὸ Νταβὸς ἔρχεται τὸ ἴδιο μὲ ὅ,τι πληρώνεις στὰ περιχωρα τῶν Ἀθηνῶν καὶ κακοπερνᾶς. Μάλιστα, νὰ μὴν πῶ καὶ φθηνότερα ὅταν κρατᾶς μόνο δωμάτιο.

Αὐτὴ εἶνε ἡ ἀλήθεια. Καὶ ὁ φτωχὸς τεταπόνηρος Ρωμηὸς τὸ μυρίστηκε, καὶ πλέον δὲν ἀκούει καμμιὰ συμβουλὴ ποῦ νὰ πάῃ. Φτάνει νὰ τοῦ πῇ ὁ γιατρὸς «τί ἔχει». Ὕστερα τὰ κανονίζει μόνος. Πουλᾷ τὸ ἀμπελάκι του, ἀκόμα καὶ τὸ σπιτάκι του, ἂν ἔχει—ἀλλοιῶς πουλιοῦνται οἱ δικοί του καὶ χρεώνονται—καὶ ξεκινᾷ γιὰ τὸ Νταβὸς νὰ σωθῇ. Νὰ ζήσῃ κι' αὐτὸς ἕνα-δύο χρόνια στὸ μέρος αὐτὸ ποὺ ἄκουσε ὅτι οἱ φθισικοὶ γίνονται καλὰ καὶ ἐπιστρέφουν τετράτσοι ὕστερα κάτω. Ὁ καϋμένος ὁ Ρωμηός, ποὺ φτάνει γιὰ πρώτη φορὰ στὸ χιονισμένο αὐτὸ βουνό, πῶς τοῦ φαίνεται! Δὲν ὑπάρχει τίποτα θλιβερώτερο ἀπὸ τὸ νὰ τὸν δῇς. Καταφθάνει φοβισμένος, τὸ μάτι θολό. Συχνὰ δὲν ξέρει καὶ καμμιὰ γλῶσσα. Καὶ οἱ δραχμοῦλες του, μετρημένες στὸ πορτοφόλι. Κυττᾷ γύρω του. Ἄραγε θὰ γυρίσῃ ποτὲ πίσω στὴν πατρίδα, ἢ θὰ μείνῃ αὐτοῦ κάτω ἀπὸ τὰ χιόνια; Μαθημένος ἀκόμα ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, ποὺ ὁ φυματικὸς κατατρέχεται ἀκόμα καὶ ἀπὸ τὸν χωροφύλακα, ὡσὰν ἐγκληματίας, στέκει ἐκεῖ στὸ μικρὸ σταθμὸ τοῦ Νταβός, σασπισμένος. Τί ἄλλα βάσανα τὸν περμένουν ἄραγε κι' ἐδῶ; Ἦταν στὴ Βυτίνα καὶ τὸν διῶξαν σὰν λεπρό. «Τόσα, λέει, μέτρα νὰ στέκῃς ἔξω ἀπὸ τὴν πόλι... Δὲν ἐπιτρέπεται τοῦτο ἢ τὸ ἄλλο». Καὶ ἀπὸ ποῦ; ἀπὸ τὴν Βυτίνα ποὺ ἔπρεπε νὰ τοῦ ἀνήκῃ! Στὸ χωριὸ ποὺ πῆγε, οἱ χωριᾶτες τοῦ σηκῶσαν τὰ κεραμίδια στὸ σπιτάκι ποὺ νοίκιασε, γιὰ νὰ φύγῃ τὸ γληγορώτερο. Στὴν Κηφισιά, γιὰ λόγους αἰσθητικούς, ἔστω καὶ ὑγιεινούς, δὲν τοῦ ἐπιτρέπεται νὰ καθίσῃ οὔτε σὲ τσαντῆρι κάτω ἀπὸ ἕνα πεῦκο. Αὐτὰ συλλογίζεται τώρα ἐκεῖ, ὀρθός, κρατῶντας στὸ ἕνα χέρι του τὸ βαλιζάκι του ἀπὸ χαρτὶ πεπιεσμένο. Κινᾷ ἀπελπισμένα τὸ κεφάλι του. Νἄβρισκε τοὐλάχιστο κανέναν πατριώτη! Ποῦ νὰ ξέρῃ πώς, πρὶν ἀπ' αὐτόν, πολλοὶ Ρωμηοὶ ἤρθαν μὲ τὴν ἴδια ἀπελπισία, ποὺ γιατρεύτηκαν, ποὺ ἐργάζονται καὶ ποὺ τέλος ἀποτέλεσαν ὁλόκληρη μιὰ μικρὴ παροικία, μὲ προξενεῖο καὶ ἐκκλησία. Ποὺ ἀκόμα ἀλληλοβοηθοῦνται, χωρὶς κανένα ἰδιαίτερο ταμεῖο ἄλλο ἐκτὸς ἀπὸ τὴν καλὴ καρδιὰ τοῦ Ρωμηοῦ ποὺ πάντα βρίσκεται πρόθυμος νὰ βοηθήσῃ τὸν ἄρρωστο ἀδελφό του. Σὲ 3-4 μῆνες θὰ τύχῃ νὰ δῇς τὸν ἴδιον αὐτὸ Ρωμηό, στὸν περίπατο, ἀγνώριστο. Καὶ ἂν δὲν ἔχει ἀκόμα γιατρευθῇ, ἔχει πάντως τὴν ὄψη ἀνθρώπου ποὺ βρῆκε τὸ ἠθικό του. Καὶ αὐτὸ ἤδη εἶνε πολύ.

Ζῇ ὡς ἄνθρωπος καὶ ὄχι ὡς κατατρεγμένος. Ὁ γιατρὸς ἄμα τὸν εἶδε φτωχὸ δὲν τοῦ ζήτησε χρήματα. Μένει ἐκστατικός. Ὄχι μόνον αὐτό, ἀλλ' ἂν ἀρρωστήσει καὶ δὲν ἔχει τὰ μέσα, θὰ τοῦ πάῃ ὁ ἴδιος καὶ αὐγά, καὶ μὲ τὰ παιδιά του θὰ τοῦ στείλει καὶ φαγί. Πῶς νὰ λησμονήσῃ τὴν ἄπειρη καλωσύνη τοῦ γιατροῦ Προχάσκα; Καὶ πῶς, ὅταν ἀναγκάζεται νὰ φύγῃ (ἂχ πῶς σώνονται ἡ φτωχὲς αὐτὲς δραχμοῦλες!) νὰ μὴν κλαίῃ,—ὅσον ἀπίστευτο καὶ νὰ φαίνεται αὐτὸ—νὰ μὴν χύνῃ πύρινα δάκρυα καὶ νὰ μὴ συλλογίζεται: «Ἂχ Θεέ μου, γιατί νὰ μὴν ἔχωμε κ' ἐμεῖς ἕνα λαϊκὸ σανατόριο, ὅπως ὅλα τὰ ἄλλα κράτη;»

Ναί, περὶ αὐτοῦ πρόκειται. Τώρα ποὺ γίνεται ξανὰ συζήτησις γιὰ διάφορα σανατόρια στὴν Ἑλλάδα, γιατί νὰ μὴ μαζευτῇ ἕνα μεγάλο ποσὸ—τὰ χρήματα ὅλων τῶν κοινοτήτων κσὶ δήμων — καὶ νἀγορασθῇ ἕνα μεγάλο λαϊκὸ σανατόριο στὸ Νταβός, ὅπως ἄλλως τε καὶ ἐλέγετο πρὶν τοῦ πολέμου; Ὁ Ρωμηὸς ὅσο καὶ φτωχὸς νἄνε, πουλιέται, ποὺ λέει ὁ λόγος—καὶ φεύγει μὲ τρίτη θέσι ἀπὸ τὸ Brindisi, καὶ πάει στὴν Ἑλβετία.

Τί ἀληθινὴ σωτηρία θὰ ἦταν ἕνα τέτοιο ἵδρυμα ἐκεῖ ἀπάνω γιὰ τοὺς φτωχοὺς τοὺς ἄρρωστους! Οἱ ξένοι πολλὲς φορὲς ρωτοῦν καὶ ἀποροῦνε πῶς δὲν ἔχομε καὶ μεῖς ἕνα τέτοιο λαϊκὸ μεγάλο σανατόριο ἐνόσῳ τόσος φτωχόκοσμος ὑπάρχει ποὺ πηγαίνει στὸ Νταβός. Ἐδῶ δὲν χωρᾷ «πατριωτισμός». Ἡ μόνη σοβαρὴ ἀντίρρησις ποὺ μπορεῖ νὰ γίνῃ εἶνε τὸ ζήτημα τὸ χρηματικό. Μὰ κι' αὐτὸ πρέπει νὰ μελετηθῇ καὶ συζητηθῇ.

Νά τί λέει κι' ὁ κοσμάκης ἂν τὸν ρωτήσουν. Δὲν ἔχει ἄραγε δίκαιο;

Δ. ΝΑΚΟΥ

ΤΑ ΠΟΙΝΙΚΑ ΕΞΟΔΑ

ΕΝ τῇ ἐκδοθείσῃ πρό τινος στατιστικῇ τῆς Ποινικῆς Δικαιοσύνης τοῦ 1928, ἐν σελίδι 84, παρατίθεται πίναξ ἐμφαίνων τὸ ποσὸν τῶν κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐκκαθαρισθέντων ἐξόδων καὶ τελῶν ὑπὸ τῶν κακουργιοδικείων, ἐφετείων, πλημμελειοδικείων καὶ πταισματοδικείων τοῦ Κράτους, εἰς βάρος: 1) τελεσιδίκως καταδικασθέντων κατηγορουμένων, 2) τελεσιδίκως καταδικασθέντων λειπομαρτύρων, 3) ψευδῶν μηνυτῶν καὶ 4) παραιτηθέντων ἀπὸ τῆς ἐγκλήσεώς των.

Ἐὰν κανεὶς σταματήσῃ εἰς τὸ σημεῖον, ὅπερ ἀφορᾷ τὰ ἐκκαθαρισθέντα ποινικὰ ἔξοδα καὶ τέλη εἰς βάρος τελεσιδίκως καταδικασθέντων κατηγορουμένων, παρατηρεῖ ὅτι ταῦτα ἀνῆλθον εἰς τὸ ποσὸν τῶν δραχμῶν 36.246.494. Δεδομένου ὅμως, ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος τελεσιδίκως καταδικασθέντων ὑπὸ τῶν ποινικῶν δικαστηρίων ἀνῆλθε, κατὰ τοὺς μετριωτέρους ὑπολογισμούς, εἰς 323.500, προκύπτει ὅτι εἰς ἕκαστον καταδικασθέντα ἀναλογοῦν δραχ. 110 περίπου, εἰδικῶς δ' ἀναλογοῦν εἰς ἕκαστον καταδικασθέντα: ὑπὸ τοῦ πταισματοδικείου δραχ. 67, ὑπὸ τοῦ πλημμελειοδικείου δραχ. 250, ὑπὸ τοῦ ἐφετείου (συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν πενταμελῶν τοιούτων) δραχ. 1450 καὶ ὑπὸ τῶν κακουργιοδικείων δραχ. 1640. Ἀλλ' εἶναι γνωστὸν ὅτι τὰ τοιαῦτα ἔξοδα εἰς σπανιωτάτας περιπτώσεις κατέρχονται μέχρι τοῦ κατωτάτου ὁρίου, ὅπερ περίπου εἶναι ἐπὶ δικῶν ἐνώπιον τῶν πταισματοδικείων δραχ. 130, ἐνώπιον τῶν πλημμελειοδικείων δραχ. 500, ἐνώπιον τῶν ἐφετείων: τακτικῶν, δρ. 700 καὶ πενταμελῶν, δραχ. 1500, καὶ τέλος ἐνώπιον τῶν κακουργιοδικείων δραχ. 1500

Οὕτω ἀποδεικνύεται, ὅτι τὸ ὡς ἄνω ποσὸν τῶν κατὰ τὸ ἔτος 1928 ἐκκαθαρισθέντων ποινικῶν ἐξόδων καὶ τελῶν, δηλ. αἱ 36.246.494 δραχμαὶ ἤκιστα ἀνταποκρίνονται πρὸς τὰ πραγματικὰ τοιαῦτα, γεγονὸς ὀφειλόμενον ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ὑπὸ τῶν ἁρμοδίων ὑπαλλήλων πλημμελῆ ἐνέργειαν τῆς ἐκκαθαρίσεως αὐτῶν.

Ἐφ' ὅσον δ' αὐτὴ εἶναι ἀνατεθειμένη εἰς κατώτερα δικαστικὰ ὄργανα, ἐνεργοῦντα ἐν προκειμένῳ κατὰ κυριαρχικόν, οὕτως εἰπεῖν, τρόπον, λόγῳ τοῦ ὅτι οὐδεὶς εἶναι ἐφικτὸν νὰ γίνῃ λεπτομερὴς καὶ πραγματικὸς ἔλεγχος, ἀνάγκη παρίσταται τὸ ζήτημα τῶν ποινικῶν ἐξόδων καὶ τελῶν νὰ ρυθμισθῇ κατὰ τρόπον, ὥστις καὶ τὸ ἐκ τῆς πηγῆς ταύτης σοβαρὸν ἔσοδον τοῦ Δημοσίου ταμείου νὰ ἀσφαλίζῃ καὶ πᾶσαν πρὸς κατάχρησιν διάθεσιν ὁλοσχερῶς ν' ἀποκλείῃ.

Καθ' ἡμᾶς, ὁ τοιοῦτος τρόπος συνίσταται εἰς τὸν διὰ νόμου καθορισμὸν παγίου τοῦ ποσοῦ τῶν ἐξόδων δι' ἕκαστον κατα-δικαζόμενον καὶ δι' ἕκαστον βαθμὸν δικαιοδοσίας. Ἐν ἄλλαις λέξεσι, νὰ ὁρισθῇ ὅτι ἕκαστος κατηγορούμενος, τελεσιδίκως καταδικαζόμενος, ὑποχρεοῦται εἰς τὴν καταβολήν, λόγῳ ποινικῶν ἐξόδων καὶ τελῶν, δραχ. τόσων ἐὰν κατεδικάσθη ὑπὸ πταισματοδικείου, δραχ. τόσων ἐὰν κατεδικάσθη ὑπὸ πλημμελειοδικείου, καὶ οὕτω καθεξῆς.

Ὁ τρόπος οὗτος, πάντοτε καθ' ἡμᾶς, εἶναι ὁ τελειότερος. Πρῶτον, διότι εἶναι δίκαιος, καθόσον πάντες οἱ καταδικαζόμενοι ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης θὰ βαρύνωνται ἐξ ἴσου καὶ δὲν θὰ μειονεκτῇ ὁ μοναδικὸς ἐν τινι δίκῃ κατηγορούμενος τῶν πολλῶν συγκατηγορουμένων ἐν τῇ αὐτῇ δίκῃ. Δεύτερον, διότι θ' ἀποφεύγεται ὁ καθορισμὸς τῶν ἐξόδων εἰς ἑκάστην δίκην ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ποσοῦ καὶ τοῦ εἴδους τῶν γενομένων ὑπὸ τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας ἐνεργειῶν, μὲ ἄλλους λόγους τὸ παζάρεμα μεταξὺ κατηγορουμένου καὶ Κράτους, καταρρίπτον οὕτω, εἰς τὰ ὄμματα τοῦ πολίτου, καὶ τῆς Πολιτείας τὴν ἀξιοπρέπειαν καὶ τῆς Δικαιοσύνης τὸ γόητρον. Τρίτον, διότι ἡ ἀπόδοσις αὐτῶν διὰ τὸ Δημόσιον ταμεῖον θὰ εἶναι ἀμεσωτέρα καὶ ἀσφαλεστέρα, καθόσον οὔτε εἰδικαὶ ὑπηρεσίαι θὰ χρησιμοποιοῦνται, οὔτε καὶ χεῖρες ἥκιστα καθαραὶ θὰ μεσολαβοῦν.

* * *

Ὡς προείπομεν, τὸ ἐν τῇ ἄνω στατιστικῇ ἀναγραφόμενον ποσὸν ἀφορᾷ τὰ ἐκκαθαρισθέντα ἔξοδα καὶ τέλη, δηλαδὴ ποσὸν μὴ εἰσπραχθὲν ἐξ ὁλοκλήρου ὑπὸ τοῦ Δημοσίου ταμείου. Ἑπομένως πρέπει νὰ περιορίσῃ ἀρκετὰ κανεὶς αὐτό, διότι ὄχι μόνον πλεῖστοι ὀφειλέται δὲν ὠχλήθησαν παντελῶς, ἀλλὰ καὶ ὀχληθέντες δὲν κατέβαλον ὁλόκληρον τὸ ποσὸν διὰ τῶν παρεχομένων ἐκ μέρους τοῦ Κράτους εὐκολιῶν.

Ἐὰν ὅμως, κατὰ τὸν ἄνω ὑποδειχθέντα τρόπον, θεσπισθῇ ὅτι τὰ δικαστικὰ ἔξοδα καὶ τέλη τῶν ποινικῶν ὑποθέσεων ὁρίζονται δι' ἕκαστον τελεσιδίκως καταδικαζόμενον: ὑπὸ τοῦ πταισματοδικείου εἰς δραχ. 120, ὑπὸ τοῦ πλημμελειοδικείου εἰς δραχ. 250, ὑπὸ τοῦ τακτικοῦ ἐφετείου εἰς δραχ. 350 καὶ ὑπὸ τοῦ κακουργιοδικείου καὶ πενταμελοῦς ἐφετείου εἰς δραχ. 500, τὸ Δημόσιον ταμεῖον θὰ εἰσπράττῃ πολὺ περισσότερα ἢ ὅσα κατὰ τὸ ὑπάρχον σύστημα Διότι, ἀναφερόμενοι εἰς τὸ ἔτος 1928, κατὰ τὸ ὁποῖον κατεδικάσθησαν τελεσιδίκως ὑπὸ τῶν πταισματοδικείων περὶ τὰ 270.000 ἄτομα, ὑπὸ τῶν πλημμελειοδικείων περὶ τὰ 50.000 ἄτομα, ὑπὸ τῶν ἐφετείων περὶ τὰ 1.200 ἄτομα, καὶ ὑπὸ τῶν κακουργοδικείων καὶ πενταμελῶν ἐφετείων περὶ τὰ 2.300 ἄτομα καὶ κατὰ τὸ ὁποῖον ἐξεκαθαρίσθησαν 36.246.191 δραχμῶν ποινικὰ ἔξοδα καὶ τέλη, μὲ τὸ ὑφ' ἡμῶν προτεινόμενον σύστημα θὰ εἴχον εἰσπραχθῇ ἐπὶ πλέον περὶ τὰ 10.223.000 δραχ.

Καὶ μόνον τοῦτο: Ὡς ἀπότέλεσμα τῆς τοιαύτης διαρρυθμίσεως θὰ ἐπέλθῃ τὸ ὑψίστης κοινωνικοπολιτικῆς σημασίας γεγονός, ὅτι τὰ ποινικὰ ἔξοδα, περιοριζόμενα θὰ καταβάλλωνται ἀμέσως καὶ ἀνωδύνως ὑπὸ τῶν πολιτῶν, εἰς τρόπον ὥστε οὔτε ἀνάγκη νὰ παρίστανται ὑπεκφυγῆς, ἐθιζομένου οὕτω τοῦ πολίτου εἰς τὴν κοινωνικὴν ἀπειθαρχίαν κ.ἄ.π., οὔτε καὶ εἰς τινας περιπτώσεις νὰ ἐξέρχεται ὁ κατηγορούμενος καὶ οἰκονομικῶς συντετριμμένος, ὡθούμενος οὕτω εἰς τὸ καθ' ὑποτροπὴν ἔγκλημα. Διότι, νομίζομεν, εἶνε καιρὸς πλέον νὰ κάμωμεν διάκρισιν ποινῆς καὶ ἐξόδων. Ἡ Πολιτεία θέλουσα νὰ τιμωρήσῃ τὸν ἐγκληματίαν, ἂς περιορισθῇ εἰς τὸ κεφάλαιον τῆς ποινῆς. Τὸ ζήτημα τῶν ἐξόδων ἂς μείνῃ ἐντὸς τῶν ὁρίων τοῦ ἀρχικοῦ των σκοποῦ, νὰ ἀναβαθῇ δηλαδὴ ἡ Πολιτεία ἰδιαιτέρως, ὅταν ἀπονέμῃ δικαιοσύνην, μολονότι οὕτω θὰ ἦτο περισσότερον συνεπὴς πρὸς τὸν προορισμόν της ἐὰν κατήργει ὁλοκληρωτικῶς ταῦτα.

ΘΕΟΔ. Π. ΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ
Τιμηματάρχης τῆς Δικαστικῆς Στατιστικῆς

ΙΑΤΡΙΚΑΙ ΣΥΜΒΟΥΛΑΙ

ΜΙΑ ΚΑΘΕ ΦΟΡΑ

ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΑΣΘΕΝΟΥΝΤΑΣ

Ὁ ἰατρὸς εἶνε βεβαίως ὁ μόνος ἁρμόδιος νὰ κανονίζῃ τὰ τῆς θεραπείας τοῦ ἀσθενοῦς.

Ἂς μᾶς ἐπιτραπῇ ὅμως νὰ ὑπομνήσωμεν ἐνταῦθα ὅτι δὲν ἀρκεῖ μόνον ἡ ἀκριβὴς ἐφαρμογὴ τῆς εἰδικῆς θεραπευτικῆς, ἀλλ' ὅτι αὐτη 90 ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν πρέπει νὰ συμβαδίζῃ μετὰ τῆς γενικῆς καταστάσεως τοῦ ἀσθενοῦς.

Ἡ Ὀβομαλτίνη χάρις εἰς τὰ θρεπτικὰ στοιχεῖα ἅτινα συγκεντρώνει εἶνε ὁ μοναδικὸς παράγων ἀναγεννήσεως καὶ συντηρήσεως τῆς ζωϊκῆς ἐνεργείας.

Εἰς τὸν ἀσθενῆ χρειάζεται ὁμολογουμένως τροφὴ ρευστὴ μὲν ἀλλὰ συγκεντροῦσα φυσικὰς θρεπτικὰς οὐσίας τελείως ἀφομοιωσίμους καὶ μὴ βαρυνούσας τὸ πεπτικὸν σύστημα.

Τὰ προσόντα ταῦτα συγκεντρώνει ἡ Ὀβομαλτίνη εἰς βαθμὸν ἀνώτερον κάθε ἄλλης τροφῆς ὅταν ἀναμιγνύεται μετὰ γάλακτος.

Ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ περιπτώσεις καθ' ἃς ἡ χορήγησις Ὀβομαλτίνης εἰς ἕνα ἀσθενῆ δέον νὰ γίνεται δι' εἰδικῆς συστάσεως τοῦ θεράποντος ἰατροῦ, δι' ὃ καὶ σᾶς ἐπιβάλλεται, προκειμένου περὶ ἀσθενοῦς, νὰ ἐρωτᾶτε πάντοτε τὸν ἰατρόν σας.

Dr. A. W.

ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΓΗΣ

ΤΑ ΤΕΧΝΙΚΑ ΕΡΓΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

ΔΙΑ τῶν δύο νόμων, τοῦ νόμου περὶ ὀργανισμοῦ τῆς Δ. Τ. Ε. Υ. Γ. καὶ τοῦ νόμου περὶ «Ἀναγκαστικῶν συνεταιρισμῶν ἐγγείου βελτιώσεως» δὲν ἱδρύεται μία ἀπὸ τὰς συνηθισμένας κρατικὰς ὑπηρεσίας τεχνικῶν μελετῶν καὶ ἐπιβλέψεως τῶν τυχὸν κατασκευασθησομένων ἔργων ἀλλ' οὐσιαστικῶς μία Πανελλήνιος Ἀνώνυμος Ἑταιρία, τῆς ὁποίας μέτοχοι θὰ εἶνε, ἀναγκαστικῶς ἐν ἀνάγκῃ, οἱ ἐνδιαφερόμενοι γεωργοὶ καὶ κοινότητες.

Ἡ τοιαύτη σύνθεσις τῆς Πανελληνίου ταύτης Ἑταιρίας συνεπάγεται ὡς κυριώτερον ἀντικείμενον προγράμματος ἐργασίας πρὸ παντὸς τὰ παραγωγικὰ ἔργα. Εἶνε φυσικὸν οἱ γεωργοὶ νὰ συνεισφέρουν προθυμώτερον καὶ γενναιότερον δι' ἔργα, τῶν ὁποίων ἡ ἀπόδοσις εἶνε ἐξησφαλισμένη. Τοιαῦτα ἔργα ἔχομεν πολλὰ ὑπ' ὄψιν εἰς διαφόρους περιφερείας, διὰ τὰ πλεῖστα τῶν ὁποίων ὑπάρχουν ἤδη τοὐλάχιστον τοπογραφικαὶ ἀποτυπώσεις οὕτως, ὥστε μετὰ σύντομον μελέτην νὰ ἀρχίσῃ ἡ ἐκτέλεσις τῶν πλείστων ἐξ αὐτῶν. Ἐλπίζομεν δὲ ὅτι αἱ πρῶται ἐπιτυχίαι ὡρίμων τινῶν ἔργων θὰ εἶνε τόσον ἐλκυστικαί, ὥστε ὁ σχηματισμὸς καὶ ὀργανισμὸς τῶν ἀπαραιτήτων συνεταιρισμῶν πολὺ ταχέως νὰ μὴ προϋποθέτῃ ἀπόλειαν σοβαρὰν πολυτίμου χρόνου.

Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰ ἔργα μελλοντικῆς ἀποδόσεως, τὰ ὁποῖα ὄχι μόνον διὰ λόγους οἰκονομικούς, ἀλλὰ πρὸ παντὸς διὰ λόγους ὑδραυλικῆς πολιτικῆς θὰ ἐκτελεσθοῦν προγραμματικῶς ἐντὸς μεγαλειτέρων χρονικῶν διαστημάτων, ὡς εἶνε τὰ ἔργα διευθετήσεως χειμάρρων καὶ ποταμῶν, διὰ ταῦτα ἀφ' ἑνὸς μὲν αἱ ἐτήσιαι δαπάναι θὰ εἶνε σχετικῶς μικραί, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ ἀντίληψις τοῦ Ἕλληνος γεωργοῦ, ὅστις διατελεῖ εἰσέτι ἔρμαιον ὅλων τῶν μετεωρολογικῶν δυστροπιῶν, δὲν χρήζει οὐδεμιᾶς ἰδιαιτέρας ἀναπτύξεως.

Διὰ τὰ ἔργα ταῦτα ὁ γεωργὸς οὔτε τὴν χεῖρα του, οὔτε δὲ καὶ τὸν ὀβολόν του θὰ ἀρνηθῇ, ἀρκεῖ ἡ ἐκτέλεσις αὐτῶν νὰ συμβαδίζῃ μὲ τὰς δυνάμεις, ἃς διαθέτει καὶ νὰ μὴ ἀποτελῇ δυσανάλογον βάρος.

Αὐταὶ εἶνε αἱ βασικαὶ προϋποθέσεις, ἐφ' ὧν στηρίζομεν τὸ ὅλον πρόγραμμα ἡμῶν ἐργασίας.

Ἡ Δ. Τ. Ε. Υ. Γ. θὰ συντάξῃ πλήρη κατάλογον τῶν πλέον ἐπειγουσῶν ἀναγκῶν ἑκάστης περιοχῆς. Ὁ κατάλογος αὗτος θὰ βαθμολογηθῇ ἐπὶ τόπου, ἀναλόγως τῆς ἐπαρκείας τῶν ἀναγκαιούντων τεχνικῶν δεδομένων πρὸς ταχεῖαν ἐκπόνησιν τῆς ὁριστικῆς μελέτης καὶ ἀναλόγως τῆς οἰκονομικῆς ἀντοχῆς τῶν ἐνδιαφερομένων, γεωργῶν ἢ κοινοτήτων, δι' ἕκαστον ἔργον.

Προκειμένου περὶ συνεταιρισμῶν, ἐπιτροπὴ τοπικὴ προβλεπομένη ὑπὸ τοῦ νόμου περὶ «Ἀναγκαστικῶν συνεταιρισμῶν ἐγγείου βελτιώσεως» θὰ καταρτίσῃ τὸν δι' ἕκαστον προβλεπόμενον ἔργον ἀναγκαιοῦντα συνεταιρισμόν, μόλις ἡ Δ. Τ. Ε. Υ. Γ. συμπληρώσει τὴν μελέτην καὶ καταρτίσει τὸν προϋπολογισμὸν αὐτοῦ.

Ὁ συνεταιρισμὸς ἱδρυόμενος συνάπτει ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἐτησίων πόρων αὐτοῦ τὸ ἀναγκαῖον δάνειον διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου, εἴτε παρὰ τῇ Ἀγροτικῇ Τραπέζῃ εἴτε παρ' ἄλλῃ.

Τὰ ἔργα κατασκευάζονται εἴτε μὲ συνεργεῖα τῆς Δ. Τ. Ε. Υ. Γ. ἢ ὑπὸ ἐργοληπτικῶν Ἑταιριῶν διὰ διαγωνισμοῦ ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν τῶν ὀργάνων τῆς Δ. Τ. Ε. Υ. Γ.

Ὅπως ὅλα τὰ σχέδια οὕτω καὶ τὸ παρὸν θὰ συναντήσῃ εἰς τὴν ἐφαρμογήν του ποικίλας δυσκολίας, ὧν αἱ σπουδαιότεραι εἶνε:

1. Ζητήματα ἁρμοδιότητος. — Τὰ πρὸς ἄμεσον ἐπίλυσιν ἐπειγούσης φύσεως ἔργα εἶνε τόσα πολλά, ὥστε οὐδόλως θὰ δυσκολευθῶμεν νὰ ἀσχοληθῶμεν μὲ ἔργα, ἅτινα ἠθελον ἄνευ συζητήσεων παραχωρηθῇ εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῆς Δ. Τ. Ε. Υ. Γ. ἐπιφυλασσόμενοι μόνον, δι' ὡρισμένα ἔργα ἰδιαιτέρας σημασίας, νὰ ζητήσωμεν, ὅπως ταχθῇ διορία πρὸς ἀνάληψιν αὐτῶν ὑπὸ τῶν ἄλλων ἐνδιαφερομένων ὑπηρεσιῶν, παρερχομένης τῆς ὁποίας νὰ δυνάμεθα νὰ τὰ συμπεριλάβωμεν εἰς τὸν κύκλον ἐνεργείας τῆς Δ. Τ. Ε. Υ. Γ. Οὕτω δὲν θὰ προκύψουν οὔτε φιλονικίαι ἄσκοποι οὔτε χρονοτριβαί.

2. Ἐλλείψεις χρημάτων. — Ἡ νέα ὑπηρεσία δὲν δύναται νὰ ζητήσῃ ἢ ἐκτάκτως πιστώσεις διὰ τὰ ἔργα ἀπὸ τὸν προϋπολογισμὸν τοῦ Κράτους.

Ὑπάρχουν ὄχι μόνον ἔργα, διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ὁποίων οἱ ἐνδιαφερόμενοι συνεταιρισμοὶ καὶ κοινότητες ἀσφαλῶς εἶνε οἰκονομικῶς ἐπαρκεῖς ἀλλὰ καὶ ἔργα ἐκ τῆς ἐκτελέσεως τῶν ὁποίων θὰ προκύψουν πρόσοδοι πολλαπλάσιοι τῶν νομίμων. Θὰ εὑρεθῇ τρόπος νὰ ὑπαχθοῦν αἱ δυσαναλόγως πρὸς τὰς δαπάνας πλεονάζουσαι οὕτω πρόσοδοι εἰς εἰδικὰ ταμεῖα πρὸς ἐκτέλεσιν δυσκολωτέρων ἔργων. Οὕτω αἱ κοινότητες θὰ μετέχουν δι' ὡρισμένα ἔργα εἰς τὰς πλεοναζούσας προσόδους τῶν συνεταιρισμῶν, οἱ νομοὶ εἰς τὰς τῶν κοινοτήτων καὶ τὸ Κράτος εἰς τὰς τῶν νομῶν μὲ τὸν ἀποκλεισιτικὸν σκοπὸν διὰ τῶν προσόδων τούτων νὰ ἐκτελεσθοῦν ἔργα δυσκολώτερα καὶ γενικωτέρας σκοπιμότητος.

Ἡ μέθοδος αὕτη προγραμματικῆς ἐκτελέσεως ἔργων, τοῦ ἑνὸς ἐκ τῶν πλεοναζουσῶν προσόδων τοῦ ἄλλου, ἐφηρμόσθη πρὸ πολλοῦ εἰς ἄλλας χώρας μὲ πλήρη ἐπιτυχίαν.

Πάντως θὰ ἀποφύγωμεν ἔναρξιν ἔργων, δι' ἃ τὰ ἀναγκαιοῦντα κεφάλαια δὲν ἐξησφαλίσθησαν τελείως, πρὸς πρόληψιν ὄχι μόνον μεγάλων ζημιῶν, ἀλλὰ καὶ ἀπογοητεύσεως τῶν γεωργῶν, ἥτις εἶνε πολὺ ἐπικίνδυνος.

3. Πολιτικαὶ ἐπεμβάσεις. — Ἡ περίπτωσις αὕτη εἶνε σοβαρὰ καὶ δύναται ὄχι μόνον νὰ ἐπιφέρῃ σύγχυσιν εἰς τὴν προγραμματικὴν ἐργασίαν ἀλλὰ καὶ νὰ παραλύσῃ τὴν ὅλην ὑπηρεσίαν, ἀναγκάζουσα αὐτὴν νὰ κατατριβῇ μὲ ἄγονα καὶ πρόωρα ἔργα.

Τὰς δυσαρέστους ταύτας ἐπεμβάσεις θὰ προσπαθήσωμεν νὰ προλάβωμεν διὰ τῆς στενῆς ἐπαφῆς μετὰ τῶν βουλευτῶν, ἣν θὰ ἐγκαινιάσωμεν οὕτως, ὥστε οὗτοι διηνεκῶς ἐνήμεροι τῶν λεπτομερειῶν τῆς ἐργασίας τῆς νέας ὑπηρεσίας, νὰ καθίστανται μᾶλλον ὑπερασπισταὶ τῶν ἀπόψεων ἡμῶν. Ἤδη ἡ πρώτη ἐπαφὴ ἡμῶν μετὰ ὡρισμένων δημάδων βουλευτῶν μᾶς ἐνθαρρύνει τὰ μέγιστα διὰ τὸ μέλλον. Εἰς τὴν ἰδικήν μας περίπτωσιν ἐξ ἄλλου οἱ βουλευταὶ ἀποτελοῦν μίαν ἀπὸ πολλῶν ἀπόψεων πολύτιμον δύναμιν πρὸς προαγωγὴν τῆς ὅλης ἐργασίας, ἣν πάντως δὲν θὰ ἀφήσωμεν ἀνεκμετάλλευτον.

Εἰς τὸ κεφάλαιον τῶν ἐπεμβάσεων, δυσάρεστον σύμπτωμα ἀποτελεῖ σήμερον ἡ παράλογος κατακραυγὴ τῶν γεωργῶν, οἵτινες ἀντὶ νὰ βοηθήσουν τὸ γιγάντιον ἔργον τῆς Κυβερνήσεως νομίζουν ὅτι θ' ἀποσπάσουν ὠφελήματα κραυγάζοντες ἐναντίον ἀκηδίας ἑνὸς ὅλου αἰῶνος. Τὸ δὲ περίεργον εἶνε ὅτι ἡ ἀφύπνισις αὕτη τῶν γεωργῶν ὀφείλεται εἰς τὴν ἐντατικὴν γεωργικὴν πολιτικὴν τῆς Κυβερνήσεως.

4. Ἀνεπαρκὲς προσωπικόν. — Βεβαίως εἶνε σοβαρὸν τὸ σημεῖον αὐτὸ τῶν δυσκολιῶν, ἀλλὰ μετὰ πεποιθήσεως ἐλπίζομεν, ὅτι πολὺ ταχέως μετὰ τὰ πρῶτα καταφανῆ ἀποτελέσματα τῆς δράσεως τῆς νέας ταύτης ὑπηρεσίας θὰ παρακαμφθῇ αὕτη δι' ἀναλόγου αὐξήσεως τοῦ προϋπολογισμοῦ τῆς ὑπηρεσίας. Ἀνεπάρκειαν τοῦ προσωπικοῦ δὲν φοβούμεθα, διότι οἱ Ἕλληνες πάντοτε διεκρίθησαν εἰς ποιοτικὰς ἐργασίας.

⁂

Τὸ πρόγραμμα ἡμῶν ἐργασίας ἀπὸ καθαρῶς τεχνικῆς ἀπόψεως εἶνε ἐπίσης τελείως καθωρισμένον:

1. Διευθέτησις χειμάρρων. — Ἤδη τὰ πενιχρὰ μέσα ἅτινα διαθέτομεν διὰ τὴν διευθέτησιν τῶν χειμάρρων μᾶς ὑποχρεοῦν νὰ διαστείλωμεν ὅσον τὸ δυνατὸν κατὰ μακρὰ χρονικὰ διαστήματα τὸ πρόγραμμα ἐργασίας τῶν ἔργων τούτων. Ἀλλά, καὶ ἀνεξαρτήτως τῶν διαθεσίμων οἰκονομικῶν μέσων, θὰ ἀκολουθήσωμεν ἐνταῦθα αὐστηρῶς τὰς ἀρχάς, τὰς ὁποίας ἔθεσεν ὁ διεθνοῦς αὐθεντικότητος ὑδραυλικὸς καὶ διδάσκαλος ἡμῶν Fr. Kreuter. Αἱ ἀρχαὶ αὐταὶ καταλήγουν κυρίως εἰς δύο μεγάλα ἀξιώματα:

α') Ἀπότομος ἐπέμβασις ἐν μεγάλῃ κλίμακι εἰς τὸν ροῦν τῶν ὑδάτων δέον νὰ ἀποφευχθῇ, πρὸς ἐπίτευξιν στερεότητος καὶ οἰκονομίας, δηλ. αἱ κατασκευαὶ δέον νὰ γίνωνται βαθμιαίως καὶ προγραμματικῶς.

β') Ἐπὶ τῇ βάσει ὡρισμένων κανόνων τῆς πείρας νὰ χρησιμοποιηθοῦν αὐτὰ τὰ ῥέοντα ὕδατα μὲ τὴν δύναμιν καὶ μὲ τὰς φερτάς των ὕλας πρὸς ἐκτέλεσιν μεγάλου μέρους τῶν διευθετήσεων.

2. Ἀποξήρανσις ἕλῶν. — Διὰ τὴν ἀποξήρανσιν τῶν ἑλῶν, ὧν αἱ ἐκτάσεις εἶνε πολὺ μεγάλαι παρ' ἡμῖν, προκαλοῦσαι τρομακτικὴν στενότητα γῆς, δὲν ἔχει χαραχθῇ μέχρι σήμερον ἡ ἀπαιτουμένη ὑδραυλικὴ πολιτική. Εἶνε δὲ ἐπάναγκες νὰ γίνῃ τὸ ταχύτερον καὶ κατὰ τὸν συντονώτερον τρόπον, διότι δεύτερος ἰσόπαλος ἐχθρὸς τῆς ἑλληνικῆς γεωργίας, μαζὶ μὲ τὰς πλημμύρας καὶ τὰ ἔλη, εἶνε ἡ ξηρασία, ὀφειλομένη εἰς κλιματολογικούς, μετεωρολογικοὺς καὶ γεωλογικοὺς λόγους.

Ἡ πτῶσις τῶν βροχῶν συντελεῖται ἐντὸς μικρῶν σχετικῶς χρονικῶν διαστημάτων καὶ εἰς μεγάλας ποσότητας, οὕτως, ὥστε αἱ περίοδοι ἀνομβρίας νὰ εἶνε δυσαναλόγως μεγάλαι. Ἐκτεταμέναι περιφέρειαι, σχεδὸν ὅλη ἡ Ἑλλάς, παρουσιάζουν τὸ φαινόμενον τῆς καθέτου ἀποχετεύσεως τῶν ὀμβρίων ὑδάτων ἕνεκεν τοῦ κυριαρχοῦντος ἀσβεστολιθικοῦ πετρώματος, ὅπερ λίαν πρόσφορον πρὸς σχηματισμὸν καταβοθρῶν, ἀπορροφᾷ εἰς μεγάλα βάθη τὸ μεγαλείτερον μέρος τῶν ὑετίων ὑδάτων καὶ τὰ καθιστᾷ νεκρὰ διὰ τὴν γεωργίαν καὶ βιομηχανίαν. Τὸ ζήτημα τῆς ξηρασίας ἀποτελεῖ λοιπὸν παρ' ἡμῖν ἐξ ἴσου σοβαρὸν ζήτημα ὅσον καὶ τὸ τῶν ἑλῶν.

Τὰ μέτρα διὰ τὴν θεραπείαν τῶν δύο κακῶν δέον νὰ λαμβάνωνται ἀλληλενδέτως καὶ οὐχὶ ἀνεξαρτήτως.

Ἑκάστη ἀποξήρανσις οἱουδήποτε ἕλους σημαίνει ἀφ' ἑνὸς μὲν ὑποβιβασμὸν τῆς στάθμης τῶν ὑπογείων ὑδάτων, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἐπιτάχυνσιν τῆς ἐπιγείου (ὁριζοντίας) ἐκροῆς τῶν ὑδάτων.

Ὡς βάσιν τοῦ προγράμματος ἡμῶν ἐργασίας θέτομεν διὰ τὸ τμῆμα αὐτὸ τῶν ὑδραυλικῶν ἔργων:

α) Ἄκραν οἰκονομίαν εἰς τὴν κατανάλωσιν τῶν κλίσεων δι' ἀποχετεύσεις.

β') Ἐγκαινίασιν συστηματικῆς δημιουργίας τεχνητῶν δεξαμενῶν ἀποθηκεύσεως ὑδάτων, ὄχι μόνον πρὸς προαγωγὴν τῆς ἀρδευσεως γαιῶν ἀλλὰ πρὸς ριζικὴν πρὸ παντὸς καταπολέμησιν τῆς προϊούσης καθέτου ἀποχετεύσεως τῶν ὀμβρίων ὑδάτων, ἥτις δὲ ὁδηγεῖ ἀσφαλῶς πρὸς τὸν ὑδρολογικὸν θάνατον τοῦ τόπου. Ἡ Ἑλλὰς θὰ σωθῇ κυριολεκτικῶς ἀπὸ γεωργικῆς τε καὶ βιομηχανικῆς συγχρόνως ἀπόψεως διὰ πληθωρικῆς κατασκευῆς μικρῶν φραγμάτων.

Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ τῆς ὑδραυλικῆς πολιτικῆς ὀφείλεται κυρίως ἡ ὑπὸ τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ ἔγκρισις τῆς ἱδρύσεως τῆς Δ. Τ. Ε. Υ. Γ., ὅπερ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν εἰσηγήθημεν δεόντως καὶ εὐτυχῶς υἱοθετήθη πλήρως παρ' αὐτοῦ. Τὸ προσεχὲς μέλλον θὰ δείξῃ τὴν τεραστίαν σημασίαν τῆς πολιτικῆς ταύτης.

3. Ἀντιπλημμυρικὰ ἔργα. — Εἰς τὸ τμῆμα αὐτὸ τῶν ὑδραυλικῶν ἔργων τὸ πρόγραμμα ἡμῶν ἐργασίας εἶνε τελείως καθωρισμένον καὶ εἰλικρινές.

Ἡ μαγικὴ ράβδος πρὸς ταχεῖαν κατασκευὴν ἀντιπλημμυρικῶν ἔργων δὲν εὑρέθη ἀκόμη. Ἡ δὲ ἀκαταστασία τῆς ἐδαφικῆς ὑδρολογικῆς διαμορφώσεως, ἣν ἐδημιούργησε μακρὰ ἀκηδία, δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἀρθῇ ἄνευ προγραμματικῆς πολυχρονίου καὶ πλήρους σκοπιμότητος ἐργασίας.

Ἔντονα τηλεγραφήματα πλημμυροπαθῶν καὶ ἐσπευσμέναι μεταβάσεις μηχανικῶν ἐπὶ τόπου οὐδέν ποτε θὰ κατορθώσουν. Εἰς προσωρινὰ ἀντιπλημμυρικὰ ἔργα θὰ προβῶμεν μόνον ἐκεῖ ὅπου τὰ μέτρα ταῦτα προσαρμόζονται τελείως εἰς τὸ πλαίσιον τῶν γενικῶν μονίμων μέτρων τοῦ ὅλου προβλήματος τῆς ὅλης περιοχῆς, ἢ ἐκεῖ ὅπου ἡ δαπάνη τῶν προσκαίρων τούτων ἔργων εἶνε ἀσφαλῶς μικροτέρα τῶν προσκαίρων ὠφελημάτων, ἅτινα συνεπάγονται τὰ προσωρινὰ ταῦτα ἔργα.

4.—Ἀρδεύσεις διὰ μηχανικῶν μέσων.—Αἱ ἀρδεύσεις διὰ μηχανικῶν μέσων εἶνε δυστυχῶς διὰ τὴν χώραν μας συνδεδεμέναι μὲ ἐξαγωγὴν μεγάλου συναλλάγματος δι' ἀγοράν μηχανημάτων, ἅτινα δὲν κατασκευάζονται ἀκόμη παρ' ἡμῖν, καὶ δι' ἀγοράν τῆς καυσίμου ὕλης (κυρίως βαρέων πετρελαίων), ἥτις δὲν παράγεται ἐν Ἑλλάδι. Ὑπάρχει βεβαίως ἡ βεβαιότης, ὅτι εἰς τὸ προσεχὲς μέλλον πρὸ παντὸς ἡ ἐκμετάλλευσις τῶν ὑδραυλικῶν δυνάμεων τῆς χώρας ἐν συνδυασμῷ μὲ ἀρδευτικὰ ἔργα θὰ ἐλαττώσουν οὐσιωδῶς τὴν ἐξαγωγὴν συναλλάγματος διὰ τὸ δεύτερον κεφάλαιον τῶν δαπανῶν, ἀλλ' ἡ ὑφισταμένη στενότης γῆς ἐν Ἑλλάδι ἐπιβάλλει ἡμῖν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς πρὸς ἐντατικὴν βελτίωσιν αὐτῆς νὰ κάμωμεν ἀφειδῶς χρῆσιν τοῦ συστήματος τούτου τῆς ἀρδεύσεως ἐκεῖ, ὅπου ἡ καθαρῶς ὑδραυλικὴ ἄρδευσις θὰ ἀπαιτῆσῃ καὶ δαπάνας μεγάλας καὶ χρόνον πολύν.

5. Ἀρτεσιανὰ φρέατα.—Ἀφειδῶς ἐπίσης θὰ ἐφαρμόσωμεν τὸ σύστημα τοῦτο ὑδρεύσεως καὶ ἀρδεύσεως, οὐδένα θέτοντες φραγμὸν εἰς τὰς δαπάνας, διότι σήμερον εἰς ὅλας τὰς προηγμένας χώρας εἶνε παραδεδεγμένον, ὅτι ἡ ἀνεπάρκεια ὑδρεύσεως ἀποτελεῖ σοβαρώτερον ἀπὸ τὴν στενότητα γῆς ζήτημα διὰ τὴν προαγωγὴν τῆς γεωργίας. Θὰ ὀργανώσωμεν λοιπὸν τέλεια συνεργεῖα διατρήσεων μὲ ὅλα τὰ ἐφόδια καὶ ἠσκημένον προσωπικόν. Τὰς δαπάνας ὅμως τῆς ἐργασίας θὰ ἀναλάβουν οἱ συνεταιρισμοὶ καὶ κοινότητες.

6. Ἐξυγιαντικὰ ἔργα. — Ὅταν τοιαῦτα ἔργα εἶνε συνδεδεμένα μὲ ἔργα ὑδραυλικά, διὰ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν θὰ ἐπιδιώξωμεν τὴν στενὴν συνεργασίαν μετὰ τοῦ Ὑπουργείου Ὑγιεινῆς πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν ἀπαιτουμένων οἰκονομικῶν μέσων, ἅτινα ἀσφαλῶς τὸ Κράτος δὲν θὰ ἀρνηθῇ, δεδομένου ὅτι τὰ ἔργα ταῦτα ἐνέχουν ὑψίστην σκοπιμότητα καὶ ἀπ' αὐτῆς τῆς ἀπόψεως ἐθνικῆς οἰκονομίας. Ἤδη ἤλθομεν εἰς ἐπαφὴν σχετικὴν μετὰ τοῦ Ὑπουργείου Ὑγιεινῆς, τὸ ὁποῖον ἀργανώθη τελείως ἐξασφαλίσαν καὶ ἐξένους εἰδικούς, καὶ μὲ τὸ Ὑπουργεῖον Δικαιοσύνης πρὸς χρησιμοποίησιν φυλακισμένων διὰ τὰ ἔργα ταῦτα.

7. Ἔργα ἀγροτικῆς ὑδραυλικῆς. — Τὰ ἔργα ταῦτα ἀφοροῦν τὰς, ὑπὸ τὴν στενὴν ἔννοιαν τῶν λέξεων, ἐγγείους βελτιώσεις δι' ὑπογείων, ἢ ἐπιγείων ἀποστραγγίσεων τῶν ἀγρῶν καὶ τὴν ἄρδευσιν αὐτῶν πρὸς ἐπίτευξιν διαρκοῦς αὐξήσεως τῆς καλλιεργητικῆς παραγωγικότητος. Ἁπλᾶ καὶ οἰκονομικὰ μέσα ἄγουν τὰ ἔργα ταῦτα πρὸς πλήρη ἐπιτυχίαν, ὅταν ἐφαρμόζωνται τεχνικῶς ὀρθαὶ λύσεις. Τοὐναντίον καταλήγουν εἰς ματαιοπονίαν καὶ σπατάλην, ὅταν ἐφαρμόζωνται λανθασμέναι μελέται.

Εἰς τὸ κεφάλαιον αὐτὸ τῶν ἔργων ἔχομεν εὐρὺ στάδιον ἐργασίας ἐν Ἑλλάδι, ὅπου ἀκόμη ἐλάχιστα εἶνε ἐφηρμοσμένον τὸ εὐεργετικὸν τοῦτο σύστημα βελτιώσεως τῶν ἀγρῶν, δι' ὃ ἀπαιτοῦνται ἐλάχισται δαπάναι.

Τὰ ἔργα ταῦτα προϋποθέτουν στενοτάτην συνεργασίαν μηχανικοῦ καὶ γεωπόνου, τοῦ τελευταίου καθορίζοντος τὰς κυρίας γραμμὰς τῆς σκοπιμότητος τῶν εἰδικῶν τούτων ἔργων. Εἶνε εὐτύχημα καὶ ὁ βασικὸς ὅρος τῆς ἐπιτυχίας τὸ ὅτι τὸ Ὑπουργεῖον Γεωργίας διαθέτει εἰς ὅλα τὰ σημεῖα τῆς χώρας ἀρκετὸν ἀριθμὸν καὶ τελείας μορφώσεως καὶ πείρας Ἑλλήνων γεωπόνων. Εἰδικῶς διὰ τὰ ἔργα ταῦτα θὰ προσλάβωμεν ὡρισμένον ἀριθμὸν ἀγροτικῶν μηχανικῶν. Εὐτυχῶς εὑρέθησαν ὀλίγοι Ἕλληνες, οἵτινες ἐσπούδασαν εἰς τὸν χρησιμώτατον τοῦτον κλάδον τῆς ἀγροτικῆς μηχανικῆς.

Τὰ ἁπλᾶ ταῦτα ἔργα, ἀποδίδοντα ἀμέσως, θὰ καταστῇ εὔκολον νὰ διαδοθοῦν ταχέως μὲ προσωπικὸν τελείως ὠργανωμένον καὶ διαθέτον ὅλα τὰ ἐφόδια οὗτος, ὥστε ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν αἱ καλλιεργήσιμοι γαῖαι τῆς Ἑλλάδος μὲ μικρὰς δαπάνας νὰ ἀλλάξουν μονίμως ποιότητα καὶ ἀξίαν.

Ἡ ἔκτασις τῶν ὑγρῶν ἐδαφῶν ἐν Ἑλλάδι εἶνε τόσον μεγάλη, ὅσον καὶ ἡ τῶν ἑλῶν. Δι' ἀποστραγγίσεως τῶν ὑγρῶν ἀγρῶν ἡ καλλιέργεια αὐτῶν θὰ εἶνε δυνατὸν νὰ ἀρχίσῃ 3 — 4 ἑβδομάδας ἐνωρίτερον οὕτως, ὥστε πρὸ τῆς ξηρασίας, ἥτις συχνὰ ἐνσκήπτει ἐν Ἑλλάδι, αἱ φυτεῖαι νὰ εἶνε ἀρκετὰ ἀνεπτυγμέναι πρὸς ἀντοχὴν κατ' αὐτῆς.

Τὸ σημαντικὸν τοῦτο γεγονὸς καὶ μόνον ἀρκεῖ νὰ δικαιολογήσῃ τὸν καταρτισμὸν εἰδικῶν τεχνικῶν περιοδευόντων συνεργείων πρὸς ἐκτέλεσιν ἀποστραγγιστικῶν ἔργων. Εἰς τὰ εἰδικὰ ταῦτα συνεργεῖα θὰ χορηγήσωμεν στρεμματικήν τινα ἀποζημίωσιν καὶ ἀνάλογον μισθὸν διὰ νὰ ἐπιτύχωμεν τὴν ἐργασίαν ταύτην τῆς ἀσφαλοῦς καὶ ὀλιγοδαπάνου αὐξήσεως τῆς γονιμότητος τῆς γῆς. Τὸ σύστημα τοῦτο τῆς ἀποζημιώσεως κάμνει κυριολεκτικῶς θαύματα εἰς τὴν Τοπογραφικὴν Ὑπηρεσίαν.

Τὰ ἐδάφη, ἅτινα ἔχουν ἀνάγκην ὑψώσεως τῆς στάθμης τῶν ὑπογείων ὑδάτων πρὸς αὔξησιν τῆς γονιμότητός των, ἤτοι τὰ ἀντίθετα πρὸς τὰ ὑγρά, ἀπαιτοῦν ἔργα τεχνικὰ ἀναφερόμενα εἰς τὰς προηγουμένας παραγράφους.

Εἰς τὰ ἔργα ἀγροτικῆς ὑδραυλικῆς θὰ συμπεριλάβωμεν καὶ τὸν κανονισμὸν διανομῆς ὑδάτων ἀρδεύσεως, ἐξ οὗ ὄχι μόνον οἰκονομία σοβαρὰ ὕδατος θὰ προκύψῃ, ἀλλὰ θὰ ρυθμισθοῦν ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ καὶ τὰ συστήματα ἀρδεύσεων ἐπὶ τὸ ἐπιστημονικώτερον.

8. Ὑδρολογικὰ στοιχεῖα. — Διὰ τὴν ἀρτίαν μελέτην καὶ οἰκονομικὴν ἐκτέλεσιν τῶν ὑδραυλικῶν ἔργων εἶνε ἀπαραίτητος ἡ συλλογὴ τῶν ὑδρολογικῶν στοιχείων τῆς χώρας. Μένει τελείως ἀκατανόητον καὶ ἀσυγχώρητον πῶς μία εὐρωπαϊκὴ χώρα κατωρθώθη νὰ μείνῃ μέχρι σήμερον τελείως ἀστοιχείωτος εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο.

Ἐκ τῶν κυριωτέρων κεφαλαίων τοῦ προγράμματος ἡμῶν ἐργασίας θὰ εἶνε ἡ ὀργάνωσις τῆς ὑπηρεσίας ταύτης ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ Ἐθνικοῦ Ἀστεροσκοπείου, τὸ ὁποῖον εὐτυχῶς διεξάγει ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν θαυμασίως τὸ μετεωρολογικὸν μέρος τῆς ἐργασίας ταύτης.

9. Διανομὴ γαιῶν πρὸς ἀποκατάστασιν ἀκτημόνων. — Εἰς τὸ ζωτικώτατον, λίαν ἐπειγούσης φύσεως ἐθνικὸν τοῦτο ζήτημα κατηρτίσαμεν ἐξαιρετικῶς ἐντατικὸν πρόγραμμα ἐργασίας, χάριν εἰς τὴν προσωπικὴν ἐπέμβασιν τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ.

Ὡς βάσιν ἐπιτυχοῦς διεκπεραιώσεως τῆς τεραστίας ταύτης ἐργασίας, δέον νὰ ἐξάρω ἐνταῦθα, ὅτι θεωρῶ τὴν ἀρτίως κατηρτισμένην μόνιμον Τοπογραφικὴν Ὑπηρεσίαν τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας, ἣν εὗρον κυριολεκτικῶς παραδειγματικὴν ἀπὸ ἀπόψεως προσωπικοῦ καὶ ὀργανισμοῦ.

Ἀλλ' ἡ Τοπογραφικὴ Ὑπηρεσία τοῦ Ὑπουργείου καὶ τὰ τοπογραφικὰ συνεργεῖα τῆς Ἐπιτροπῆς Ἀποκαταστά-

σεως δὲν ἐπαρκοῦν πρὸς περάτωσιν τῶν διανομῶν ἐντὸς δύο ἐτῶν. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον διὰ προκηρύξεως ἐκαλέσαμεν πάντας τοὺς δυναμένους νὰ ἐργασθοῦν εἰς τοπογραφικὰς ἐργασίας καὶ τοὺς ἐκπαιδεύομεν μέχρι τοῦ μηνὸς Ἀπριλίου, ὁπότε θὰ ἐξέλθουν τὰ συνεργεῖα εἰς τὸ ἔδαφος, διὰ τοῦ προσωπικοῦ τῆς Τοπογραφικῆς Ὑπηρεσίας τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας. Ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐκπαιδευομένων τούτων ὑπολογίζομεν νὰ καταρτίσωμεν 30 ἔκτακτα τοπογραφικὰ συνεργεῖα, ὧν ἕκαστον ἔχει τρία τεχνικὰ πρόσωπα.

Σοβαρωτάτην ἀρωγὴν μᾶς παρέχει εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο τὸ Ὑπουργεῖον Στρατιωτικῶν. Ἔθεσεν εἰς τὴν διάθεσιν ἡμῶν 107 ἀξιωματικούς, οἵτινες μετὰ σύντομον ἐκπαίδευσιν, ἤτις ἀρχίζει μὲ τὸν τρέχοντα μῆνα, θὰ ἀποδώσουν 50 τοπογραφικὰ συνεργεῖα μὲ βοηθοὺς πολίτας.

Ἐκτὸς τῶν μέτρων τούτων θὰ ἀναθέσωμεν ἐργολαβικῶς εἰς πεπειραμένους Ἕλληνας τοπογράφους ἐργασίας ἀποτυπώσεως. Οὕτω ὑπολογίζομεν, τὸ μὲν προσεχὲς ἔτος νὰ ἐκτελέσωμεν τὰς ἑξῆς ἐργασίας:

α) Ἀποτύπωσιν νέων πέντε καὶ ἡμίσεος περίπου ἑκατομμυρίων στρεμμάτων.

β΄) Διανομὴν ἑπτὰ ἑκατομμυρίων στρεμμάτων.

Τὸ δὲ δεύτερον ἔτος:

Διανομὴν ἑνδεκα ἑκατομμυρίων στρεμμάτων.

Ἐὰν τὰ μέτρα ταῦτα μετὰ συγκέντρωσιν τῶν ζητηθεισῶν πληροφοριῶν περὶ τῆς ἐκτάσεως τῆς προκειμένης ἐργασίας ἀποδειχθοῦν ἀνεπαρκῆ, θὰ εἰσηγηθῶμεν τὴν ἵδρυσιν τῆς Ἀεροφωτογραφικῆς Ὑπηρεσίας.

⁂

Διὰ νὰ εἴμεθα ἐκ τῶν προτέρων καθαρὰ ἐξηγημένοι μετὰ τῶν λοιπῶν ἁρμοδίων, μεθ' ὧν θὰ συνεργασθῶμεν, ἐκθέτομεν ἐνταῦθα σαφῶς τὰς γραμμάς, ἃς θὰ ἀκολουθήσωμεν εἰς τὰ δύο αὐτὰ κεφαλαιώδη ζητήματα.

1. Κριτήριον παραγωγικότητος. — Εἰς τὸ σοβαρώτατον αὐτὸ κεφάλαιον τῆς ὑδραυλικῆς πολιτικῆς ἐπικρατεῖ κάποια προχειρολογία παρ' ἡμῖν.

Συνηθέστατα λύονται προβλήματα παραγωγικότητος δι' ἁπλῆς διαιρέσεως δύο ποσῶν, χωρὶς νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν τὸ σύνολον τῶν συντελεστῶν τοῦ πραγματικοῦ ὀφέλους ἐκ τῆς κατασκευῆς τοῦ ἔργου.

Διὰ τὸ κριτήριον τῆς ἐν γένει παραγωγικότητος τῶν ἔργων, θὰ ληφθοῦν οἱ ἑξῆς συντελεσταὶ ὑπ' ὄψιν:

1) Ἡ πρὸ τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἔργων ἀξία τῶν γαιῶν τῆς περιφερείας, περὶ ἧς πρόκειται.

2) Αἱ πρὸ τῆς ἐκτελέσεως τῶν ἔργων σημειωθεῖσαι ἐτήσιαι ζημίαι ἐκ τῶν πλημμυρῶν.

3) Ἡ αὔξησις τῆς ἀξίας τῶν γαιῶν διὰ τῆς βελτιώσεως ἣν συνεπάγεται ἡ ἐκτέλεσις τῶν ἔργων.

4) Ἡ στενότης γῆς.

5) Αἱ συγκοινωνιακαὶ συνθῆκαι τῆς περιφερείας, περὶ ἧς πρόκειται.

6) Ἡ ἀπόστασις αὐτῆς ἀπὸ τὰ κέντρα καταναλώσεως.

7) Τὸ σπουδαιότερον πάντων, ὁ διὰ τῶν ἔργων ἐπιτυγχανόμενος βαθμὸς ἐξυγιάνσεως τῆς περιφερείας.

Ἐκ τῶν ἔργων, ἅτινα θὰ κριθοῦν ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἄνω ἑπτὰ συντελεστῶν (δηλ. ἀπὸ ἀπόψεως καθαρῶς ἐθνικῆς οἰκονομίας) παραγωγικά, θὰ ἐκτελεσθοῦν:

α) Ὅσα ἀποτελοῦν ἀσφαλῶς καλὴν ἐπιχείρησιν διὰ λογαριασμὸν τῶν συνεταιρισμῶν.

β) Ὅσα θὰ τύχουν συνδρομῆς τοῦ Κράτους διὰ νὰ γίνουν καλαὶ ἐπιχειρήσεις.

γ) Ὅσα ἀναλαμβάνει τὸ Κράτος διὰ λογαριασμόν του.

2. Κριτήριον ὡριμότητος κατασκευῆς ὑδραυλικῶν ἔργων. — Ἀνεφέραμεν ἤδη ὅτι τὰ ὑδραυλικὰ ἔργα θὰ ἐκτελεσθοῦν προγραμματικῶς, συμφώνως μὲ τελείως καθωρισμένους καὶ ὑπὸ τῆς τέχνης παραδεδεγμένους κανόνας. Τοῦτο δὲ διὰ λόγους οἰκονομίας, πρὸ παντὸς ὅμως διὰ λόγους ἀσφαλείας. Οὐδεὶς ὑδραυλικὸς κατόρθωσε ποτὲ νὰ προβῇ, χωρὶς νὰ τιμωρηθῇ, εἰς αὐθαιρεσίας ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς.

Οὕτω τὸ χρονικὸν διάστημα τῆς διαρκείας ἐκτελέσεως τῶν ὑδραυλικῶν ἔργων εἶνε, τοὐλάχιστον κατὰ τὸ ἐλάχιστον ὅριον αὐτοῦ, περίπου δεδομένον, καὶ τὸν νόμον αὐτὸν τῆς φύσεως θὰ σεβασθῶμεν αὐστηρῶς, ἀκολουθοῦντες πιστῶς τὰ διδάγματα τῆς πείρας, ὄχι μόνον διότι στερούμεθα κεφαλαίων πρὸς σπατάλην ἀλλὰ πρὸ παντὸς πρὸς ἀποφυγὴν ἀποτυχιῶν, αἵτινες θὰ ἐφόνευον ἀσφαλῶς εἰς τὴν γένεσίν του τὸν νέον ὀργανισμόν.

Στηριζόμενοι εἰς τὸ ἀμετάπτωτον ἐνδιαφέρον τοῦ Πρωθυπουργοῦ τῆς Ἑλλάδος διὰ τὰ ἔργα τῆς ἁρμοδιότητος ἡμῶν, εἰς τὴν ἀπεριόριστον ἐμπιστοσύνην τῶν προϊσταμένων ἡμῶν, τοῦ Ὑπουργοῦ καὶ τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως τοῦ Ὑπουργείου τῆς Γεωργίας, εἰς τὴν προμηνυομένην ἁρμονικὴν καὶ ἀντικειμενικὴν συνεργασίαν τῶν λαμπρῶν συναδέλφων τοῦ Ὑπουργείου Γεωργίας, εἰς τὴν προθυμίαν τῶν καλλιεργητικὴν ἀσφάλειαν, γῆν καὶ ὕδωρ διψώντων γεωργῶν, εἰς τὴν ὑγιᾶ ἀντίληψιν τῆς Ἀγροτικῆς Τραπέζης πρὸς παροχὴν δανείων διὰ καθαρῶς παραγωγικὰ ἔργα καὶ εἰς τὴν ἀρωγὴν τῶν βουλευτῶν, ἔχομεν στερρὰν τὴν πεποίθησιν, ὅτι θὰ ἐγκαινιάσωμεν λίαν ταχέως τὴν ἐφαρμογὴν μιᾶς πραγματικῆς ὑδραυλικῆς πολιτικῆς, ἐξ ἧς θὰ προκύψουν, μὲ ἐλαχίστας δαπάνας, ὑδραυλικὰ ἔργα εὐεργετικὰ ἀπὸ πάσης ἀπόψεως.

ΑΡΗΣ ΤΣΑΛΙΚΗΣ
Διευθυντὴς Τεχν. Ἔργων Ὑπουργ. Γεωργίας

ΦΑΡΜΑΚΕΙΟΝ Π. ΜΠΑΚΑΚΟΥ
ΟΜΟΝΟΙΑ

Εἰς τὸ Φωτο-ὀπτικὸν τμῆμα τοῦ φαρμακείου εὑρίσκεται πλουσιωτάτη συλλογὴ ἀπὸ ὅλα τὰ εἴδη τῶν Ὀμματουαλίων. Μεγάλη ποικιλία φωτογραφικῶν μηχανῶν ὅλων τῶν Ἐργοστασίων.
Ἐκτελοῦνται μὲ τὴν μεγαλειτέραν ἐπιμέλειαν ἐμφανίσεις, ἐκτυπώσεις, μεγεθύνσεις.

BUICK
MARQUETTE
CADILLAC
LA LALE
Ι. Δ. ΑΛΕΥΡΑΣ & ΥΙΟΙ
ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ 4Η

ΤΟ ΧΩΡΙΑΤΟΠΟΥΛΟ

Κανένας ὡς σήμερα δὲν θέλησε νὰ προσέξῃ σὲ μιὰ μελλούμενη δημιουργικὴ γενεά: στὸ χωριατόπουλο. Ἴσως ἐπειδὴ εἶνε ἀπόμερα, διασκορπισμένο στοὺς κάμπους, δὲν βρέθηκε κανεὶς νὰ γνωρίσῃ τὸν πόνο του καὶ νὰ τὸν διερμηνεύσῃ στὴν κοινὴ γνώμη. Καὶ εἶνε τόσο ἥσυχο καὶ ὑπομονητικὸ στὸ μαρτύριό του, τόσο ἄφωνο καὶ ὑποταχτικὸ στὴν τυραννία του.

Καὶ νὰ σκέφτεται κανεὶς πὼς αὐτὸς θἄναι ὁ μελλούμενος ἀργότης τῆς Ἑλλάδος, ποὺ μὲ τὰ ὑποτιθέμενα γερὰ μπράτσα του θ' ἀνασύρῃ τὸν θησαυρὸ τῆς γῆς καὶ θὰ τὸν διασκορπίσῃ γύρω του.

Καὶ ὅταν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἔχουν καθῆκον νὰ βλέπουν πάντα μὲ ἀποφασιστικότητα στὸ μέλλον, πῶς, ἀλήθεια, δὲν ἔχουν καθῆκον νὰ προετοιμάζουν τὰ στηρίγματα τοῦ μέλλοντος γερὰ καὶ ἀνατάβλητα;.. Παράξενο μὰ ἀληθινό. Τὸ παιδὶ εἶνε ἡ μελλοντικὴ τοῦ Ἔθνους ἀναγέννηση. Κι' ὄχι μονάχα τὸ παιδὶ τῆς πρωτεύουσας καὶ μερικῶν ἄλλων πόλεων, ἀλλὰ καὶ τὸ παιδὶ τοῦ χωραφιοῦ.

Αὐτὸ πρέπει νὰ τὸ προετοιμάσουμε γερὸ γιὰ τὸν ἀγῶνα. Εἶνε ἡ ἐλπίδα τῆς ἀναβιώσεώς μας. Τἄλλα εἶνε λόγια. Μὰ μεῖς ἀντὶ νὰ κάνουμε αὐτὰ ποὺ μᾶς ὑπαγορεύει ἡ λογική, κάνουμε τὰ ἐντελῶς ἀντίθετα. Ζαρώνουμε τὸ χωριατόπουλο, τὸ ποτίζουμε φαρμάκια, ποὺ δὲ θὰ μποροῦσε ν' ἀνθέξῃ σ' αὐτὰ οὔτε ὁ πιὸ μεστωμένος ἄνθρωπος, καὶ ὕστερα ἐξακολουθοῦμε νὰ στηρίζουμε τὶς ἐλπίδες σ' αὐτὸ τὸ ζαρωμένο καὶ καχεκτικὸ παιδί.

Γυρίστε μὰ στιγμὴ στὰ χωριά. Γυρέψτε τὸ χωριατόπουλο, τὸ ρόδινο καὶ ὑγιές, ὅπως τὸ φαντάζεστε...Γιατὶ κάθε ἄνθρωπος στὴ φαντασία του εἶνε λογικὸ νὰ ξέρῃ τὸ χωριατόπουλο γερό, ἁρσάλινο, μὰ ποὺ αὐτὸ ζεῖ σὲ ὑγιεινὸ περιβάλλον καὶ ἀναπνέει τὸν ἀέρα τοῦ χωριοῦ, τὸν ἀέρα τῆς γαλήνης καὶ τῆς ξεγνοιασιᾶς. Τίποτ' ὅμως ἀπ' αὐτά!. Τέτοιο χωριατόπουλο δὲ θὰ βρῆτε πουθενά!. Θὰ συναντήσετε, βέβαια, μερικὰ ὄντα μικροσωμα, σὰν παιδιά, μὰ θὰ ἔχουν τόσες ζαρωμάτιες στὸ πρόσωπο, τέτοια πολυάσχολη καὶ λυπημένη ἔκφραση ποὺ θὰ ἐκπλαγῆτε καὶ θ' ἀναρωτηθῆτε ἂν ἔχετε συναντήσῃ στὴ ζωή σας ἄλλα τέτοιου εἴδους ἀνθρωπάρια. Ἐ! αὐτὰ εἶνε τὰ παιδιὰ τοῦ χωριοῦ, ὁ ἀργότης τοῦ μέλλοντος τῆς Ἑλλάδος. Δὲν ὑπερβάλλουμε καθόλου τὰ πράγματα. Ἀναγνωρίζουμε ὅτι ἡ μεταπολεμικὴ ἐποχὴ ἀνάγκασε τοὺς λαοὺς νὰ περιορίσουν τὶς ὧρες τῆς εὐτυχίας των καὶ τῆς ἀναπαύσεώς των, καθὼς ἀναγνωρίζουμε, πὼς γιὰ νὰ συνέλθουμε ἀπὸ τὴ δύσκολη τούτη κατάσταση χρειάζεται ἐργασία πολυμερὴς καὶ ἐντατική, ὅλων τῶν κοινωνικῶν παραγόντων, ἀλλὰ ποτὲ δὲν θέλουμε νὰ πιστεύσουμε πὼς ἡ ἀνακούφισή μας ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν κατατυράγνηση τοῦ παιδιοῦ, σὲ τέτοιον βαθμὸν ποὺ νὰ προκαλῇ τὴν ἀγανάκτηση.

Καὶ ρωτῶ: Ἔχουμε ὑποχρέωση μεῖς οἱ γεωργοὶ νὰ ἐργαζόμαστε 12 ὧρες, ἀντὶ 10, προκειμένου ν' ἀνακουφίσουμε τὸ παιδί μας ἀπὸ μιὰ κοπιώδη ἐργασία;

Ἔχοντας δηλαδὴ μιὰ πενταμελὴς οἰκογένεια ἕνα παιδὶ 10 χρονῶν, πρέπει ἢ δὲν πρέπει νὰ ἐργαστῇ τὸ κάθε μέλος τῆς οἰκογένειας μιὰ ἕως δυὸ ὧρες παραπάνω τὴν ἡμέρα, γιὰ ν' ἀναπληρώσῃ τὴν ἀπολεσθεῖσα ἐργασία μὲ τὴν ἀνάπαυση τοῦ παιδιοῦ της;

Γιατὶ ἔτσι πρέπει νὰ θέσουμε ζήτημα. Ἐσὺ πατέρα, δὲν στέργεις νὰ ἐργαστῇς μιὰ ὥρα παραπάνω γιὰ τὸ χατῆρι τοῦ παιδιοῦ σου, γιὰ νὰ μὴν τὸ βλέπῃς νὰ καμπουριάζῃ καὶ νὰ μαραίνεται αὐτό, μικρὸ καὶ τρυφερὸ βλασταράκι; Βέβαια ἂν κάμῃς αὐτὸ ἔχεις νὰ χάσῃς δυὸ ὧρες κόπο, μὰ ἀπ' ἄλλο μέρος τί κερδίζεις; Κερδίζεις τὴν ὑγεία τοῦ παιδιοῦ σου, ἡ ὁποία, στὸ κάτω—κάτω τῆς γραφῆς, ὅσο πιὸ ἀρτία θἄναι τόσο περισσότερα θὰ ἐξασφαλίσῃ τὰ γερατειά σου. Δηλαδὴ ἂν τὸ πάρουμε ἐγωϊστικὰ καὶ ὑλιστικὰ ἀπολύτως τὸ ζήτημα.

Μὰ σὺ πατέρα, δὲν ἔχεις ὑποχρέωση, μιὰ ποὺ τῶφερες στὸν κόσμο, νὰ προφυλάξῃς τὸ παιδί σου, ὥσπου νὰ γίνῃ ἄρτιο σωματικά; Πῶς τόσο εὔκολα ἀναλαμβάνεις τὴ διαφύλαξη τῆς ἠθικῆς τοῦ παιδιοῦ σου καὶ δὲν φροντίζεις γιὰ τὴ σωματική του διαφύλαξη;

Τὸ περιοδικὸ αὐτό, ποὺ φιλοξενεῖ τοῦτο τὸ ἄρθρο μου, ἀνέλαβε καὶ μὲ τὸν τίτλο του καὶ μὲ τὶς προγραμματικές του ἐξηγήσεις μὰ καὶ μὲ τὴν καθημερινή του καὶ πατριωτικὴ σταυροφορία, νὰ ὠθήσῃ τὸν ἑλληνικὸ λαὸ στὴν ἐργασία, γιατί—τί τὸ ἀληθέστερο ἀπ' αὐτό;—μόνο μ' αὐτὴν θὰ δυνηθῇ ὁ κατατσακισμένος Ἕλληνας ν' ἀράξῃ ἀξοια κάποτε—ἴσως πολὺ γλήγορα—στὸ λιμάνι τῆς ἀναγεννήσεώς του.

Ἀλλὰ μὲ ἐργασία θετική, ὄχι ἀρνητική. Καὶ ἡ ἐργασία τοῦ παιδιοῦ σὺ χωράφι εἶνε ἀρνητική. Μαραίνει τὸν ὀργανισμό του καὶ ἀμβλύνει τὴν ὁρμητικότητά του γιὰ ἐργασία. Τὴν χορταίνει δηλαδὴ πρωτοῦ τὴ μορφώσῃ, γιατὶ ἡ ὑπαρξή του δὲν μπορεῖ ν' ἀνθέξῃ στὴ σκληρότητά της.

Πῶς λοιπὸν πρέπει νὰ κανονισθοῦν αὐτὰ τὰ πράγματα; Πρῶτα-πρῶτα ὁ γεωργὸς πρέπει νὰ μάθῃ καὶ νὰ χωνέψῃ καλά, ὅτι ἡ ἐργασία τοῦ ἀνήλικου παιδιοῦ του τὸν βλάπτει ἀντὶ νὰ τὸν ὠφελήσῃ.

Τὸ Κράτος ἔπειτα πρέπει πιὸ σοβαρὰ νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψει του τὸ ζήτημα αὐτό. Γιατὶ ἔχουμε δεδομένα νὰ πιστεύουμε πὼς ποτὲ δὲν ἐξήτασε ὅπως ἔπρεπε τὸ ζήτημα αὐτό. Κι' ὄχι μόνον δὲν ἐπεχείρησε ν' ἀναχαιτίσῃ τὸ ρεῦμα τοῦτο μὰ καὶ τὸ ὑποβοήθησε. Ἐψήφισε νόμο, νὰ σφαλοῦν τὰ δημοτικὰ σχολεῖα, στὰ καπνοπαραγωγὰ μέρη, ἕνα μῆνα γιὰ νὰ μποροῦν οἱ καπνοπαραγωγοὶ νὰ χρησιμοποιοῦν τὰ παιδιά τους στὴν καπνοκαλλιέργεια, στὴν πιὸ δύσκολη ἐργασία. Ἡμεῖς ἔχουμε τὴ γνώμη πὼς πρέπει νὰ ψηφισθῇ ὁ ἀντίθετος νόμος ν' ἀπαγορεύεται ἡ χρησιμοποίηση τοῦ ἀνήλικου. Ἴσως εἶνε δύσκολο, μὰ πῶς ἀλλοιῶς θὰ δυνηθοῦμε νὰ δώσουμε στὸ παιδὶ τὴν ἀνακούφιση ποὺ μᾶς ζητᾷ;

Ἔπειτα οἱ συνεταιρισμοὶ ποὺ βρίσκονται σὲ κάθε χωριὸ νἀναλάβουν ὡρισμένες ὑποχρεώσεις ἀπέναντι τοῦ παιδιοῦ. Λέγω οἱ συνεταιρισμοί, γιατὶ δὲν μπορεῖ σὲ κάθε χωριὸ νὰ σταθῇ σύλλογος γιὰ τοῦτο τὸ σκοπό.

Οἱ συνεταιρισμοὶ λοιπὸν νὰ διοργανώνουν γιορτές, νὰ μοιράζουν δῶρα στὰ φτωχὰ καὶ ὀρφανὰ χωριατόπουλα.

Αὐτοὶ οἱ ὀργανισμοὶ μποροῦν, μὲ τὴν ὑποβοήθηση τοῦ Κράτους, ν' ἀναλάβουν τὴν ἱερὴ τούτη σταυροφορία. Τὰ χωριατόπουλα μὲ ἱκετευτικὰ χέρια ζητοῦν λίγη χαρά. Ἂς προσπαθήσουμε νὰ τὰ κάνουμε εὐτυχισμένα.

Πρώτη (Σερρῶν) **ΠΑΛΗΣ Α. ΚΟΝΤΑΣ**
διανοούμενος γεωργὸς

Τὰς φωτογραφικὰς ἐμφανίσεις καὶ μεγεθύνσεις σας εἰς τὸ Φωτο — Ὀπτικὸν τμῆμα τοῦ Φαρμακείου Π. ΜΠΑΚΑΚΟΥ
(Ὁμόνοια)

ΑΛΦΑ
ΓΕΝΙΚΑΙ ΔΙΑΦΗΜΙΣΕΙΣ
ΒΟΥΛΗΣ 1

Η ΤΕΧΝΙΚΗ ΜΑΣ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΙΣ

Η ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ ΚΑΙ Η ΕΝΔΟΧΩΡΑ ΤΗΣ

Ἡ ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ τῆς ἐμπορικῆς κινήσεως τοῦ λιμένος Θεσσαλονίκης δὲν πρέπει νὰ ἐξετάζεται ὡς ζήτημα πλουτολογικὸν διὰ τοὺς ἐμπορευομένους Θεσσαλονικεῖς, οὔτε ὡς ζήτημα αὐξήσεως τῶν ἐκ τοῦ λιμένος αὐτοῦ κρατικῶν προσόδων, διότι ἡ ἀνάπτυξις τοῦ ἐπὶ αἰῶνας ἐπιμάχου τούτου μακεδονικοῦ λιμένος ἔχει ἐπιπροσθὲν ἐπὶ τῆς καὶ ἐν ἀπωτέρῳ μέλλοντι ἀδιασείστου ἑδραιώσεως τοῦ συγχρόνου ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ.

Συγκρίνων τις τὴν κατάστασιν τῆς Θεσσαλονίκης καὶ γενικῶς τῆς ἑλληνικῆς Μακεδονίας, ὡς τὴν παρελάβομεν πρὸ 18 ἐτῶν ἀπὸ τοὺς Τούρκους, πρὸς τὴν κατάστασιν εἰς τὴν ὁποίαν εὑρίσκεται αὕτη σήμερον, δὲν εἶνε δυνατὸν ἢ νὰ καταπλαγῇ πρὸ τοῦ γιγαντιαίου πρὸς τὸν πολιτισμὸν ἅλματος ὅπερ ἐπετελέσθη ἀφ' ἧς ἡ Μακεδονία ἀπεδόθη ἐλευθέρα εἰς τὴν ἑλληνικὴν πατρίδα (1).

Ἐκ τῆς λαβυρινθώδους καὶ ρυπαρᾶς τουρκοπόλεως, πρωτευούσης τοῦ βιλαετίου τῆς Μακεδονίας, ἀνέθορεν εἰς βραχὺ διάστημα ἡ εὔγραμμος καὶ ἀκμαία σημερινὴ Θεσσαλονίκη, καὶ τὰ ἀπὸ χορτοσκεπεῖς τρώγλας ἀποτελούμενα τουρκοχώρια μὲ τὰ δεσπόζοντα κονάκια τῶν μπέηδων ἀντικατεστάθησαν σήμερον ἀπὸ θάλλοντα ἐλεύθερα ἑλληνικὰ χωρία. Ὅταν μετά τινα ἔτη τὰ συντελούμενα ἔργα τοῦ Ἀξιοῦ καὶ τοῦ Στρυμῶνος περαιωθοῦν, τὸ ἑλληνικὸν θαῦμα θὰ ἔχῃ συμπληρωθῇ καὶ ἡ σύγχρονος γενεὰ ἡ διὰ τοῦ αἵματος ἀποδώσασα τὴν ἐλευθερίαν καὶ διὰ τοῦ ἱδρῶτος της μεταβαλοῦσα τὰ συντρίμματα μιᾶς συμφορᾶς εἰς θεμέλια ἀναβιώσεως σταθερᾶς τοῦ πολιτισμοῦ ἀναβιώσεως σταθερᾶς τοῦ πολιτισμοῦ ἀναβιώσεως σταθερᾶς τοῦ πολιτισμοῦ τῆς ἱστορικῆς φυλῆς εἰς ἣν ἀνήκει, ἡ γενεὰ αὕτη δικαίως θὰ ἐξυμνηθῇ ὡς ἐξαιρετικὴ ὑπὸ τῆς ἱστορίας.

Τὸ θαῦμα τοῦτο τῆς ἐξελίξεως τοῦ συγχρόνου ἑλληνισμοῦ δὲν πρέπει ἐν τούτοις νὰ παρασύρῃ εἰς παράλειψιν τῆς ἐρεύνης καὶ παρακολουθήσεως τῶν στοιχείων ἐκείνων διὰ τῶν ὁποίων διαμορφοῦται ἡ μετὰ τοὺς βαλκανικοὺς πολέμους κατάστασις εἰς τὴν χερσόνησον τῆς ὁποίας τὰ πρὸς νότον κράσπεδα ἀποτελεῖ ἡ ἑλληνικὴ Μακεδονία.

Μελετῶν τις τὴν διαμόρφωσιν τῆς Βαλκανικῆς καὶ τὰς ὑπαρχούσας συγκοινωνιακὰς ἀρτηρίας εὐκόλως δύναται ν' ἀχθῇ εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ἡ Βαλκανικὴ (ἡ βορείως τῆς πρὸ τοῦ 1912 ἑλληνοτουρκικῆς μεθορίου) ἔχει φυσικὰς ἐξόδους:

Πρὸς τὴν Ἀδριατικήν, τοὺς λιμένας Τεργέστης ἢ Φιοῦμε (Sussac)— Σπαλάτου—Ραγκούζης (ἢ Σερβιστὶ Ντόρ-προβνικ).

Πρὸς τὸ Αἰγαῖον, τοὺς λιμένας Θεσσαλονίκης - Καβάλλας - Ἀλεξανδρουπόλεως.

Πρὸς τὸν Εὔξεινον, τοὺς λιμένας Πύργου-Βάρνης-Κωνστάντζης καὶ τὴν ἀρτηρίαν τοῦ Δουνάβεως, ἥτις ἀπὸ τοῦ τέλους Νοεμβρίου μέχρι τοῦ Μαρτίου σταματᾷ παυουσῶν τῶν ἀσφαλειῶν, διὰ τὸν φόβον τῆς πήξεως.

Δι' ἕκαστον τῶν λιμένων τούτων ὑπάρχει ἐνδοχώρα, ἡ ἔκτασις τῆς ὁποίας ἐξαρτᾶται κατὰ μέγα μέρος ἐκ τοῦ εἴδους καὶ τοῦ μήκους τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν αἵτινες συνδέουν ἢ δύνανται νὰ συνδέσουν ἕκαστον λιμένα πρὸς τοὺς τόπους καταναλώσεως ἢ τοὺς τόπους προελεύσεως τῶν ἐμπορευμάτων.

Ὁ καθορισμὸς συνεπῶς τῆς φυσικῆς ἐνδοχώρας ἑκάστου λιμένος πρέπει νὰ γίνῃ διὰ τῆς ἐκτιμήσεως τοῦ μήκους καὶ τῆς ἀποδόσεως τῶν σιδηροδρομικῶν δικτύων, μὴ λαμβανομένων ὑπ' ὄψει τῶν δυσχερειῶν ἃς παρεμβάλλει ἡ ὕπαρξις τῶν ὁροθετικῶν γραμμῶν, ὡς ἐὰν ἐπρόκειτο περὶ Παμβαλκανικοῦ Κράτους περιλαμβάνοντος τὴν Γιουγκοσλαυΐαν, Ἀλβανίαν, Ἑλλάδα, Ρουμανίαν καὶ Βουλγαρίαν εἰς ἓν Κράτος. Οὕτω δύναταί τις νὰ ὁρίσῃ τὸ maximum τῆς φυσικῆς ἐνδοχώρας ἑκάστου λιμένος καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τούτου νὰ ἐπιζητήσῃ διὰ συμβάσεως παμβαλκανικῆς τὴν ὑπέρβασιν τῶν δυσκολιῶν καὶ τὴν ἀποφυγὴν τῶν κινδύνων, οὓς δημιουργεῖ ἡ μορφὴ τῶν μεθοριακῶν γραμμῶν καὶ ὁ τρόπος οἰκήσεως τῆς Βαλκανικῆς Χερσονήσου ὑπὸ τῶν διαφόρου ἐθνικότητος λαῶν αὐτῆς.

***

Ὑπὸ τοὺς ὅρους τούτους ἐξεταζομένης τῆς Βαλκανικῆς, ἡ ἐνδοχώρα τοῦ λιμένος τῆς Θεσσαλονίκης περιλαμβάνει:

α) Τὴν κοιλάδα τοῦ Ἀλιάκμονος μέχρι τῶν ἑλληνοαλβανικῶν ὁρίων. Ἡ δυτικῶς τῆς κοιλάδος ταύτης κοιλὰς τοῦ Δίβολη ποταμοῦ, ἀργὰ ἢ γρήγορα, μοιραίως θὰ τραπῇ πρὸς τὸν λιμένα τῆς Αὐλῶνος. Ἡ σιδηροδρομικὴ ἀρτηρία δι' ἧς ἡ κοιλὰς τοῦ Ἀλιάκμονος θὰ συνδεθῇ μετὰ τῆς Θεσσαλονίκης εὑρίσκεται ἤδη ἐν κατασκευῇ. Ἡ ἐπέκτασις ταύτης πρὸς τοὺς λιμένας τῆς Ἀδριατικῆς θ' αὐξήσῃ τὴν κίνησιν ἐγχωρίων προϊόντων ἀπὸ Ἀλβανίας εἰς Ἑλλάδα ἢ καὶ τὸ ἀντίθετον, δὲν προβλέπεται ὅμως ὅτι θὰ αὐξήσῃ τὸ μέσῳ Θεσσαλονίκης διαμετακομιστικὸν ἐμπόριον πρὸς Ἀλβανίαν, λόγῳ τῆς ἐγγύτητος τοῦ λιμένος τῆς Αὐλῶνος καὶ

(1) Ὁ λιμὴν τῆς Θεσσαλονίκης πρὸ τῶν βαλκανικῶν πολέμων (1911), καίτοι ἡ καλύπτουσα αὐτὸν τουρκικὴ μεθόριος ἀφίστατο τοῦ λιμένος κατὰ 450 χιλιόμετρα, εἶχεν ἐξαγωγὴν 85.188 τόννων.
Κατὰ τὸ 1928, ὅτε ἡ ἑλληνικὴ πλέον μεθόριος ἀφίστατο μόνον κατὰ 70 χιλιόμετρα τοῦ λιμένος Θεσσαλονίκης, ἐσημειώθη ἐξαγωγὴ 131.762 τόννων.

τῆς ἐντάσεως τῆς ἰταλικῆς ἐμπορικῆς προπαγάνδας.

β) Τὴν κοιλάδα τῶν εἰς τὴν λίμνην Γενιτσῶν χυνομένων ποταμῶν καὶ τοῦ ἄνω Ἐριγῶνος, ἣν συνδέει πρὸς τὸν λιμένα Θεσσαλονίκης ἡ σιδηροδρομικὴ γραμμὴ Μοναστηρίου-Θεσσαλονίκης.

γ) Τὴν κοιλάδα τοῦ Ἀξιοῦ μεθ' ὅλων αὐτοῦ τῶν παραποτάμων.

δ) Τὴν κοιλάδα τοῦ ἄνω Μοράβα.

Ὁ ἄνω Μοράβας μετὰ τοῦ ἄνω Ἀξιοῦ περιβρέχουν τὴν περιώνυμον διὰ τὴν ἐξαιρετικὴν παραγωγὴν εἰς δημητριακὰ καὶ δασικὰ προϊόντα περιοχὴν τοῦ Κοσσυφοπεδίου, τὴν κειμένην μεταξὺ τοῦ ποτὲ Μαυροβουνίου καὶ τοῦ ἄνω Μοράβα.

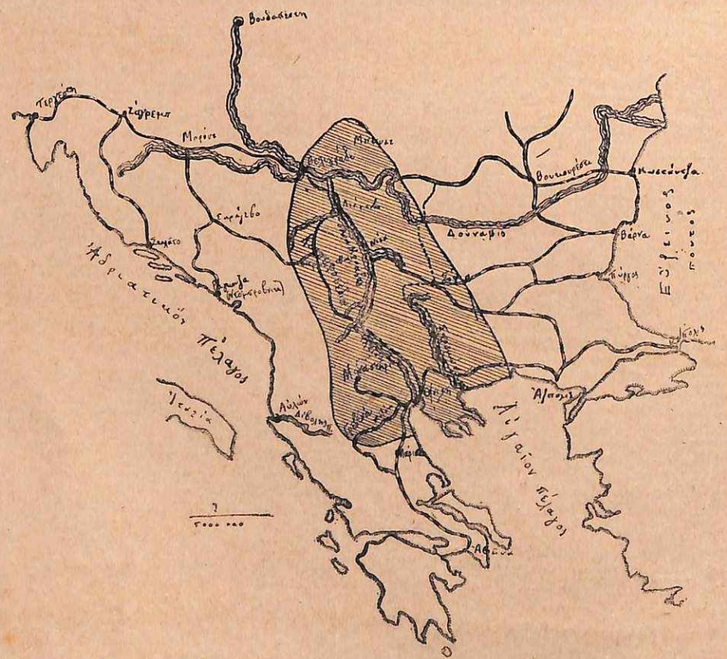
Ἡ περιοχὴ αὕτη συνδέεται, τό γε νῦν ἔχον, διὰ στενῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς μετὰ τοῦ ἐπὶ τῆς Ἀδριατικῆς λιμένος Ντόρπροβνικ (Ραγκούζα). Λόγῳ τῆς ὀρεινῆς συστάσεως τοῦ ἐδάφους ἐφ' οὗ ἐλίσσεται ἡ σιδηροδρομικὴ αὕτη γραμμὴ καὶ τῆς μικρᾶς ἀποδόσεως (1) οἱ Σέρβοι προέβησαν εἰς κατασκευὴν σιδηροδρομικῆς γραμμῆς κανονικοῦ πλάτους, συναντώσης τὸ δίκτυον τῆς γραμμῆς Βελιγραδίου - Θεσσαλονίκης ἀφ' ἑνὸς εἰς τὸν σταθμὸν Λιάμποβο (μέσον περίπου τῆς γραμμῆς Νύσσα-Βελιγράδιον) καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς Μητροβίτσαν. Οὕτω ἡ σιδηροδρομ. γραμμὴ Βελιγραδίου-Θεσσαλονίκης περὶ τὸ μέσον αὐτῆς λαμβάνει μορφὴν ἐλλειψοειδοῦς κυκλώματος καλύπτοντος τὰ ὀροπέδια Κοσσυφοπεδίου καὶ Σκοπίων (διὰ τῆς γραμμῆς Σκόπια-Βράνσκα-Νύσσα - Λιάμποβο - Κραγιούγεβατς- Ράσκα-Μητροβίτσα-Σκόπια) καὶ ἐκτεινομένου δι' ἑνὸς μὲν βραχίονος πρὸς Βελιγράδιον καὶ Μεσευρώπην διὰ δευτέρου δὲ πρὸς Θεσσαλονίκην.

Τὸ ἐν κατασκευῇ σιδηροδρομικὸν τοῦτο κύκλωμα ὑπάρχει πιθανότης νὰ περατωθῇ ἐντὸς τοῦ ἔτους 1930 καὶ πρόκειται ν' αὐξήσῃ τὴν πρὸς Θεσσαλονίκην ἔξοδον τῶν προϊόντων τῆς Νοτιοσερβίας ἥτις, ἐλλείψει συγκοινωνιακῶν εὐκολιῶν μέχρι τοῦδε, ἐθεωρεῖτο μειονεκτοῦσα ἀπέναντι τῶν ἄλλων περιφερειῶν. Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡ κατασκευὴ τοῦ ὡς ἄνω σιδηροδρ. κυκλώματος εὐνοεῖ τὴν προσάρτησιν τῶν ὀροπεδίων τούτων εἰς τὴν ἐνδοχώραν τῆς Θεσσαλονίκης.

Ἡ σιδηροδρομικὴ αὕτη γραμμὴ Θεσσαλονίκης-Βελιγραδίου ἀποτελεῖ τὴν μόνην ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀρτηρίαν ἥτις συνδέει τὸν λιμένα Θεσσαλονίκης μετὰ τῶν μεσευρωπαϊκῶν κρατῶν, καὶ ἐξ αὐτῆς ἤρτηται ἡ ἐπὶ διεθνοῦς ἐπιπέδου πρόοδος τοῦ περιμαχήτου λιμένος μας. Εἶνε προφανές, ὡς προηγουμένως ἐξεθέσαμεν, ὅτι ἐφ' ὅσον ἡ ἀρτηρία αὕτη εὑρίσκεται εἰς χεῖρας γείτονος συναγωνιζομένου δὲν θὰ καταστῇ δυνατὸν νὰ διοχετευθῇ δι' αὐτῆς πρὸς τὴν θάλασσαν Θεσσαλονίκης τὸ διαμετακομιστικὸν ἐμπόριον τῶν μεσευρωπαϊκῶν κρατῶν ἢ μόνον ἐφ' ὅσον καταναλωτὴς εἶνε ὁ κατοικῶν λαὸς ἐπὶ τῆς περιοχῆς τοῦ λιμένος Θεσσαλονίκης. Ὁ λόγος οὗτος ἀκριβῶς εἶνε ἡ αἰτία δι' ἣν κατέρχονται μὲν δι' αὐτῆς ἑκατοντάδες τινὲς βαγονίων (πρὸς ἀνάλωσιν εἰς Ἑλλάδα προφανῶς) οὐδὲν ὅμως τοιοῦτον ἀνέρχεται πρὸς τὰς χώρας ἃς διαβρέχει ὁ Δούναβις (ἐκτὸς τῆς Σερβίας).

Ἡ ἤδη κρατοῦσα κατάστασις εἶνε τοσοῦτον λυπηρὰ ὥστε ἑλληνικὰ μακεδονικὰ καπνὰ προοριζόμενα διὰ Τσεχοσλοβακίαν ἢ Οὐγγαρίαν ἀντὶ νὰ μετακομίζωνται ἐκ Θεσσαλονίκης εἰς τὸν τόπον τοῦ προορισμοῦ των διὰ τῆς φυσικῆς σιδηροδρομικῆς ἀρτηρίας τῆς σιδηροδρ. γραμμῆς Θεσσαλονίκης-Βελιγραδίου, φορτώνονται ἐν Θεσσαλονίκῃ ἐπὶ ἀτμοπλοίων καὶ διὰ τοῦ γύρου τῆς Ἑλληνικῆς Χερσονήσου φθάνουν εἰς τὸν μυχὸν τοῦ Ἀδριατικοῦ, τὴν Τεργέστην, φορτώνονται ἐκεῖ ἐπὶ τῶν σιδηροδρόμων καὶ οὕτω φθάνουν εἰς τὸν προορισμόν των.

Καὶ ὅμως αἱ ἀποστάσεις ἀπὸ τοὺς λιμένας Τεργέστης ἢ Θεσσαλονίκης τῶν παραδουναβίων χωρῶν θὰ ἐδικαιολόγουν τὴν ἐπέκτασιν τῆς ἐνδοχώρας τοῦ λιμένος τῆς Θεσσαλονίκης μέχρι καὶ τοῦ Βελιγραδίου καὶ τοῦ ρουμανικοῦ ἔτι Μπανάτου, ἅτινα ἀπέχουν ἰσάκις περίπου ἀπὸ τῶν δύο λιμένων. (Ἴδε σχετικὰ σκαριφήματα).

Ἡ κοιλὰς τοῦ Στρυμῶνος ἀποτελεῖ τὴν φυσικὴν ὁδὸν πρὸς τὴν θάλασσαν τοῦ ὀροπεδίου τῆς Σόφιας καὶ τῶν περιοχῶν Βιδινίου-Βράτσας-Κιουστενδίλ-Τατὰρ Παζαρτζὶκ-Νευροκοπίου, κατοικουμένων ὑπὸ 1.600.000 κατοίκων. Αὗται ἀποτελοῦν εὐρεῖαν γεωργικὴν περιφέρειαν ἥτις στερουμένη ἰδίας σιδηροδρομικῆς ἀρτηρίας πρὸς τὸν ὑπὸ τῆς φύσεως ἐνδεδειγμένον λιμένα τῆς Θεσσαλονίκης τρέπονται εἰς συνάντησιν τῆς θαλασσίας ὁδοῦ πρὸς τοὺς λιμένας τοῦ Εὐξείνου Πόντου.

Ἐὰν ἡ κοιλὰς τοῦ Ἀξιοῦ καὶ τοῦ Μοράβα ἀποτελῇ τὸν ἕνα πνεύμονα τῆς Βαλκανικῆς χώρας ἥτις ζῇ διὰ τοῦ λιμένος Θεσσαλονίκης, ἡ κοιλὰς τοῦ Στρυμῶνος, τοῦ ἄνω Νέστου καὶ τοῦ ὀροπεδίου τῆς Σόφιας μετὰ τῶν μνησθεισῶν περιοχῶν ἀποτελεῖ τὸν ἕτερον πνεύμονα, ὅστις φυσικῶς ὤφειλε νὰ ἔχῃ ἔξοδον πρὸς Θεσσαλονίκην.

Ἐπὶ τῆς κοιλάδος τοῦ Στρυμῶνος ὑπάρχει στενὴ γραμμὴ Ντεκοβίλ, κατασκευασθεῖσα διαρκοῦντος τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ πολέμου διὰ τὸν ἀνεφοδιασμὸν τοῦ βουλγαρικοῦ πολεμικοῦ μετώπου, ἀπὸ Ραδομίρ εἰς Πετρίτσι. Τὸ Ντεκοβὶλ τοῦτο ἐλάχιστα ἐξυπηρετεῖ τὸν ἄνω καὶ μέσον Στρυμῶνα οὐδαμῶς δὲ τὸ ὀροπέδιον τῆς Σόφιας καὶ τοῦ ρουμανικοῦ Μπανάτου ἐξ ὧν τὸ ἐμπόριον τρέπεται πρὸς τὸν Εὔξεινον, ἀκολουθοῦν ἀπὸ τοῦ Μαρτίου μέχρι τοῦ Νοεμβρίου τὸν Δούναβιν, ἢ τὸ πρὸς τοὺς λιμένας Πύργου-Βάρνης-Κωνστάντζας σιδηροδρομικὸν δίκτυον.

Ἡ κατασκευὴ σιδηροδρομ. γραμμῆς κανονικοῦ πλάτους ἀπὸ Σόφιας εἰς Σιδηρόκαστρον θ' ἀπετέλει ἑτέραν μεγάλην ἀρτηρίαν διοχετεύσεως τοῦ ἐμπορίου τῶν περιοχῶν ρουμανικοῦ Μπανάτου-Βιδινίου-Σόφιας καὶ κοιλάδος Στρυμῶνος πρὸς τὴν φυσικὴν ἔξοδον, τὸν λιμένα Θεσσαλονίκης.

Διὰ τῆς κατασκευῆς τῆς σιδηροδρ. ταύτης γραμμῆς θὰ καταστῇ πλήρης ὁ χηνόπους τοῦ σιδηροδρ. δικτύου πρὸς Θεσσαλονίκην ἐξ ἧς οὕτω θὰ ἁπλοῦνται ἀκτινοειδῶς ἓξ σιδηροδρ. πλόκαμοι, ἤτοι: 1) πρὸς Ἀθήνας, 2) πρὸς κοιλάδα Ἀλιάκμονος καὶ Ἀλβανίαν, 3) πρὸς Μοναστῆρι, 4) πρὸς Βελιγράδι, 5) πρὸς Σόφιαν, 6) πρὸς Κωνσταντινούπολιν.

Διὰ τὴν κατασκευὴν τῆς σιδηροδρ. γραμμῆς Σόφιας-Σιδηροκάστρου ἔχει μέγα συμφέρον αὐτὴ αὕτη ἡ Βουλγαρία, ἧς τὰ βορειοδυτικὰ διαμερίσματα παράγουν κατ' ἐξοχὴν δημητριακὰ προϊόντα ἅτινα δύνανται οὕτω νὰ εὕρουν καταναλωτὴν τὸν κατοικοῦντα τὴν παραλίαν τοῦ Αἰγαίου γειτονικὸν λαόν.

Ὅντως, ἡ βόρειος Ἑλλὰς ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος αὐξάνει τὴν ἀπόδοσιν εἰς καπνὰ καθόσον, ὡς συμβουλεύουν οἱ γεωπόνοι, λόγῳ τοῦ μεγάλου ἀμερικανικοῦ ἀνταγωνισμοῦ, ἡ καλλιέργεια τῶν δημητριακῶν δὲν εἶνε τόσῳ συμφέρουσα, ὅσῳ ἡ καλλιέργεια τῶν καπνῶν ἅτινα ἡ μακεδονικὴ γῆ ἐξαιρετικῶς εὐνοεῖ. Εἶνε ἐξηκριβωμένον ὅτι κατὰ μέσον ὅρον ἐτησίως εἰσάγεται εἰς Μακεδονίαν σῖτος ἄνω τῶν 125.000 τόννων, ἄλευρα ἄνω τῶν 20.000 τόννων, κριθὴ ἄνω τῶν 3.000 τόννων.

Ἡ ἐτησία παραγωγὴ καπνῶν Μακεδονίας-Θράκης μὴ ὑπερβαίνουσα πρό τινων ἐτῶν τοὺς 7 — 8.000 τόννους, ἔφθασε, κατὰ τὸ 1928, τοὺς 27.000 τόννους, μὲ τάσεις αὐξήσεως. Ἡ ἐξέλιξις αὕτη τῆς γεωργικῆς ἀποδόσεως τῆς βορείου Ἑλλάδος συμπίπτει ἐξαιρετικῶς μὲ τὴν ἐξυπηρέτησιν τοῦ ὀροπεδίου Σόφιας-Βιδινίου-Μπανάτου, ὧν τὸ κύριον προϊὸν εἶνε οἱ δημητριακοὶ καρποί, δι' οὓς θ' ἀπομείνῃ πάντοτε ἐν σιν, ἴσως καὶ μετὰ τὴν συντελουμένην τώρα ἀποξήρανσιν τῶν κοιλάδων τοῦ κάτω Ἀξιοῦ καὶ τοῦ κάτω Στρυμῶνος.

* * *

Ὑπάρχουν περιπτώσεις καθ' ἃς τὴν κίνησιν διαμετακομιστικοῦ τινος σταθμοῦ δὲν κανονίζει μόνον ἡ συσχέτισις τῶν σιδηροδρ. δικτύων πρὸς τοὺς λιμένας ἀλλὰ καὶ ἡ ταχύτης τῆς μεταφορᾶς.

Ἡ παρεμβολὴ τοῦ παράγοντος τῆς ταχύτητος ἔχει πρωτεύουσαν ἀξίαν διὰ τὰ ἐμπορεύματα ἐκεῖνα δι' ἃ, λόγῳ τῆς φύσεως ἢ τῆς καταστάσεως αὐτῶν, ὁ χρόνος μεταξὺ τῆς ἐκκινήσεως καὶ τῆς καταναλώσεως εἶνε ἐπὶ τοσοῦτον μικρὸς ὥστε κατ' ἀνάγκην παραβλέπεται ὁ εὐθηνότερος ναῦλος καὶ ἐπιζητεῖται ἡ ταχυτέρα μεταφορά. Τοῦτο συμβαίνει εἰς τὸ ἐμπόριον τῶν ὀπωρῶν καὶ φρούτων Ἑλλάδος-Ἀλεξανδρείας-Παλαιστίνης καὶ Συρίας, ἅτινα κομίζονται εἰς Εὐρώπην πρὸς κατανάλωσιν.

Εἰς τὴν Τεργέστην λειτουργεῖ εἰδικὸν κυβερνητικὸν Ἰνστιτοῦτον πωλήσεως ὀπωρῶν καὶ φρούτων. Ἡ ὑπηρεσία αὕτη λαμβάνει καθ' ἑκάστην τηλεγραφικῶς πληροφορίας ἀπὸ ἀντιπροσώπους αὐτῆς ἐγκατεστημένους εἰς τὰ κέντρα καταναλώσεως τῶν εἰδῶν τούτων περὶ τῆς ὑπαρχούσης ζητήσεως καθὼς λαμβάνει πληροφορίας καὶ περὶ τῶν διατεθειμένων ποσοτήτων εἰς τὰ κέντρα τῶν ἀνταγωνιστριῶν χωρῶν. Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν πληροφοριῶν τούτων συντάσσεται εἰδικὸν δελτίον ὅπερ ἐκάστοτε ἐσπέραν ἐκ Τεργέστης μεταδίδεται εἰς τὰς σπουδαιοτέρας ἐφημερίδας τῆς Ἰταλίας, εἰς τρόπον ὥστε οἱ ἐμπορευόμενοι πλήρως, δύνανται νὰ κατευθύνουν τὸ ἐμπόρευμά των πρὸς τὸν τόπον τῆς συμφερωτέρας καταναλώσεως ἄνευ χρονοτριβῆς, πρὸς ἀποφυγὴν φθορᾶς τοῦ εὐθίκτου τούτου ἐμπορεύματος.

Εἶνε γνωστὸν ὅτι τόποι παραγωγῆς ὀπωρῶν καὶ φρούτων εἶνε αἱ μεσογειακαὶ χῶραι καὶ ἰδίᾳ ἡ Αἴγυπτος, ἡ Παλαιστίνη, ἡ Συρία. Ἐὰν λάβωμεν τὸ στόμιον Πορτ-Σάϊδ ὡς κέντρον τῶν χωρῶν τούτων, ἡ ἀπόστασις Πορτ-Σάϊδ-Θεσσαλονίκης εἶνε μόνον 730 μίλια, ἡ ἀπόστασις Πορτ-Σάϊδ-Μπρίντεζι 950 μίλλια, ἡ ἀπόστασις Πορτ-Σάϊδ-Τεργέστης 1280 μίλλια, ἡ ἀπόστασις Πορτ-Σάϊδ-Νεαπόλεως 1120 μίλλια, ἡ ἀπόστασις Πορτ-Σάϊδ-Μασσαλίας 1120 μίλλια.

Τὸν λιμένα Θεσσαλονίκης ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ δύναται νὰ συναγωνισθῇ μόνον ὁ λιμὴν τοῦ Πειραιῶς, ὅστις εἶνε ἐγγύτερον τοῦ Πορτ-Σάϊδ ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκην κατὰ 160 μίλλια.

Ἐὰν ἦτο δυνατὴ ἡ σύναψις εἰδικῆς συμβάσεως, μεταξὺ τῶν σιδηροδρ. διαχειρίσεων Ἑλλάδος, Τσεχοσλοβακίας καὶ Γερμανίας, ἡ Θεσσαλονίκη καὶ ὁ Πειραιεὺς θὰ καθίσταντο διαμετακομιστικοὶ σταθμοὶ τοῦ σαβαρωτάτου τούτου ἐμπορεύματος φρούτων καὶ ὀπωρῶν, δι' ἃ ἀντὶ τῶν ἐτῶν τοὺς 7 — 8.000 τόννους, ἐφθασε, κατὰ τὸ 1928, τοὺς 27.000 τόννους, μὲ τάσεις αὐξήσεως. Ἡ ἐξέλιξις αὕτη τῆς γεωργικῆς ἀποδόσεως τῆς βορείου Ἑλλάδος συμπίπτει ἐξαιρετικῶς μὲ τὴν ἐξυπηρέτησιν τοῦ ὀροπεδίου Σόφιας-Βιδινίου-Μπανάτου, ὧν τὸ κύριον προϊὸν εἶνε οἱ δημητριακοὶ καρποί, δι' οὓς θ' ἀπομείνῃ πάντοτε ἐν

ΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΕΙΣ ΚΑΙ Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Ο κ. ΠΡΟΕΔΡΟΣ τῆς Κυβερνήσεως κατὰ τὴν ἐπὶ τῇ ἀφίξει τοῦ κ. Albert Thomas δεξίωσιν ὑπὸ τοῦ ἐν Ἀθήναις «Συλλόγου τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν»

λωφ, ὁ ἀνοητὸς ποιητὴς Λιενῶφ, ὁλοι ποὶ εἶνε πληγὲς ποὺ σήπονται, παραδείγματα κακὰ γιὰ τοὺς νέους, ποὺ σιγὰ γὰ τσακίζουνε τὴν πίστη τους γιὰ τὴν πανάσταση, καθὼς τσακίσανε τὴν πίστη τοῦ συμφοιτητῆ τους Πέτρου Λιάζν, ποὺ ἐπεχείρησε ν' αὐτοχτονήσῃ. ένε λοιπὸν ἀνάγκη νὰ διαγραφῇ ὁ ρέχιν ἀπὸ τὸ κόμμα. Ἡ ἀφορμὴ γιὰ ν ἀγῶνα δίνεται στὸν Φεντόροφ καὶ ὸν Πέρτσεφ ἀπὸ τὴν εἴδηση τῆς αὐχτονίας τῆς Νίνας. Καὶ στὴ συνέλευση ῦ πανεπιστημιακοῦ σοβιὲτ οἱ δυὸ ἀγαλοι τοῦ Τερέχιν, παίρνοντας μὲ τὸ ρος τους τὴν πλειοψηφία, πετυχαίνουν ἡ διαγραφή του. Μὰ ὁ Τερέχιν δὲν ἀθυρώνεται. Ἔχει προσφέρει πολλὲς πηρεσίες στὴν ἐπανάσταση καὶ πολέησε ἐνάντια τῶν λευκῶν. Κ' ἔτσι τὰ αταφέρνει ν' ἀκυρωθῇ ἀπὸ τὴν Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ ἡ ἀπόφαση γιὰ τὴ διαγραφή του, γιὰ νὰ συνεχίσῃ τὴν ἀσυνείητη δράση του.

Εὐτυχῶς ἡ Μάνια, μιὰ ἄλλη συμφοιτήτριά του, ποὺ τὰ κατάφερε νὰ τὴν ιάνῃ ἐρωμένη του, ἀνακαλύπτει τυχαία έσ'στὰ βιβλία του τὸ ἡμερολόγιο τῆς Νίνας Βεργκάνσκαγια, ἀπὸ τὴν ἀνάγνωση τοῦ ὁποίου συνάγεται πὼς ἡ Νίνα δὲν αὐτοχτόνησε καὶ γεννιέται ἡ ὑπόνοια πὼς τὴ σκότωσε ὁ Κωσταντὶν Τερέχιν. Ἡ ὑπόνοια ἀποδεικνύεται βάσιμη καὶ τὴ στιγμὴ ποὺ ὁ Τερέχιν ἐπιχειρεῖ νὰ στραγγαλίσῃ τὴ Μάνια, ποὺ φέρει τὸ μυστικό του, ὁ Πέρτσεφ καὶ ὁ Φεντόροφ μὲ τοὺς ἄλλους συντρόφους τους προβαίνουνε στὴ σύλληψή του. Αὐτὴ εἶνε ἡ ὑπόθεση τοῦ ἔργου. Ὅλο τὸ δραματικὸ ἐνδιαφέρον του στρέφεται γύρω ἀπὸ τὸ διεφθαρμένο χαραχτῆρα καὶ τὶς ἐρωτικὲς σχέσεις τοῦ Κωσταντὶν Τερέχιν, ποὺ δὲν εἶνε ὡστόσο τύπος ἀνθρωποπευτικὸς τῆς ρωσσικῆς κατάντιας, ἀφοῦ τέτοιοι τύποι ὑπάρχουνε σ' ὅλες τὶς κοινωνίες. Τὴ ρωσσικότητα τοῦ ἔργου τὴ διαπιστώνει κανεὶς ἀπὸ τὶς σκηνὲς ἴσα ἴσα, ποὺ δὲν ἔχουνε ἄμεση σχέση μὲ τὴν κυρίως ὑπόθεσή του καὶ ποὺ ἔχουνε περισσότερο πολεμικὸ καὶ διδακτικὸ περιεχόμενο. Ἡ ἐπανάσταση ἔχει ἀνοίξει τὶς πόρτες σὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἡ ἐπανάσταση ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Ἡ ἐπανάσταση ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ποὺ θέλουν νὰ ἐργαστοῦν γιὰ τὸ καλό της

Ὁ ἄνω Μοράρας μετὰ τοῦ ... ξιοῦ περιβρέχουν τὴν περιώνυμον διὰ τὴν ἐξαιρετικὴν παραγωγὴν εἰς δημητριακὰ καὶ βασικὰ προϊόντα περιοχὴν τοῦ Κοσσυφοπεδίου, τὴν κειμένην μεταξὺ τοῦ ποτὲ Μαυροβουνίου καὶ τοῦ ἄνω Μοράβα.

Ἡ περιοχὴ αὕτη συνδέεται, τό γε νῦν ἔχον, διὰ στενῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς μετὰ τοῦ ἐπὶ τῆς Ἀδριατικῆς λιμένος Ντόρπροβνικ (Ραγκούζα). Λόγῳ τῆς ὀρεινῆς συστάσεως τοῦ ἐδάφους ἐφ' οὗ ἐλίσσεται ἡ σιδηροδρομικὴ αὕτη γραμμὴ καὶ τῆς μικρᾶς ἀποδόσεως (1) οἱ Σέρβοι προέβησαν εἰς κατασκευὴν σιδηροδρομικῆς γραμμῆς κανονικοῦ πλάτους, συναντῶσης τὸ δίκτυον τῆς γραμμῆς Βελιγραδίου - Θεσσαλονίκης ἀφ' ἑνὸς εἰς τὸν σταθμὸν Λιάμποβο (μέσον περίπου τῆς γραμμῆς Νύσσα-Βελιγράδιον) καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς Μητροβίτσαν. Οὕτω ἡ σιδηροδρομ. γραμμὴ Βελιγραδίου-Θεσσαλονίκης περὶ τὸ μέσον αὐτῆς λαμβάνει μορφὴν ἐλλειψοειδοῦς κυκλώματος καλύπτοντος τὰ ὀροπέδια Κοσσυφοπεδίου καὶ Σκοπίων (διὰ τῆς γραμμῆς Σκόπια-Βράνσκα-Νύσσα - Λιάμποβο - Κραγιούγεβατς- Ράσκα-Μητροβίτσα-Σκόπια) καὶ ἐκτεινομένου δι' ἑνὸς μὲν βραχίονος πρὸς Βελιγράδιον καὶ Μεσευρώπην διὰ δευτέρου δὲ πρὸς Θεσσαλονίκην.

Τὸ ἐν κατασκευῇ σιδηροδρομικὸν τοῦτο κύκλωμα ὑπάρχει πιθανότης νὰ περατωθῇ ἐντὸς τοῦ ἔτους 1930 καὶ πρόκειται ν' αὐξήσῃ τὴν πρὸς Θεσσαλονίκην ἔξοδον τῶν προϊόντων τῆς Νοτιοσερβίας ἧτις, ἐλλείψει συγκοινωνιακῶν εὐκολιῶν μέχρι τοῦδε, ἐθεωρεῖτο μειονεκτοῦσα ἀπέναντι τῶν ἄλλων περιφερειῶν. Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἡ κατασκευὴ τοῦ ὡς ἄνω σιδηροδρ. κυκλώματος εὐνοεῖ τὴν προσάρτησιν τῶν ὀροπεδίων τούτων εἰς τὴν ἐνδοχώραν τῆς Θεσσαλονίκης.

Ἡ σιδηροδρομικὴ αὕτη γραμμὴ Θεσσαλονίκης-Βελιγραδίου ἀποτελεῖ τὴν μόνην ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀρτηρίαν ἥτις συνδέει τὸν λιμένα Θεσσαλονίκης μετὰ τῶν μεσευρωπαϊκῶν κρατῶν, καὶ ἐξ αὐτῆς ἤρτηται ἡ ἐπὶ διεθνοῦς ἐπιπέδου πρόοδος τοῦ περιμαχήτου λιμένος μας. Εἶνε προφανές, ὡς προηγουμένως ἐξεθέσαμεν, ὅτι ἐφ' ὅσον ἡ ἀρτηρία αὕτη εὑρίσκεται εἰς χεῖρας γείτονος συναγωνιζομένου δὲν θὰ καταστῇ δυνατὸν νὰ διοχετευθῇ δι' αὐτῆς πρὸς τὴν θάλασσαν Θεσσαλονίκης τὸ διαμετακομιστικὸν ἐμπόριον τῶν μεσευρωπαϊκῶν κρατῶν ἢ μόνον ἐφ' ὅσον καταναλωτὴς εἶνε ὁ κατοικῶν λαὸς ἐπὶ τῆς περιοχῆς τοῦ λιμένος Θεσσαλονίκης. Ὁ λόγος οὗτος ἀκριβῶς εἶνε ἡ αἰτία δι' ἣν κατέρχονται μὲν δι' αὐτῆς ἑκατοντάδες τόνοι βαγονίων (πρὸς ἀνάλωσιν εἰς Ἑλλάδα προφανῶς) οὐδὲν ὅμως τοιοῦτον ἀνέρχεται πρὸς τὰς χώρας ἃς διαβρέχει ὁ Δούναβις (ἐκτὸς τῆς Σερβίας).

Ἡ ἤδη κρατοῦσα κατάστασις εἶνε τοσοῦτον λυπηρὰ ὥστε ἑλληνικὰ μα-

(1) Ἡ σιδηρ. αὕτη γραμμὴ συνδέεται μετὰ τῆς σιδηρ. γραμμῆς Βελιγραδίου-Θεσσαλονίκης εἰς Κρούσεβατς, ὅπου εἶνε ὁ σταθμὸς μεταφορτώσεως.

ροδρόμων καὶ οὕτω φαίνο... προορισμόν των.

Καὶ ὅμως αἱ ἀποστάσεις ἀπὸ τοὺς λι... μένας Τεργέστης ἢ Θεσσαλονίκης τῶν παραδουναβίων χωρῶν θὰ ἐδικαιολό... γουν τὴν ἐπέκτασιν τῆς ἐνδοχώρας το... λιμένος τῆς Θεσσαλονίκης μέχρι κε... τοῦ Βελιγραδίου καὶ τοῦ ρουμανικο... ἔτι Μπανάτου, ἅτινα ἀπέχουν ἰσάκι... περίπου ἀπὸ τῶν δύο λιμένων. ("Ιδ...

σχετικὰ σκαριφήματα).

Ἡ κοιλὰς τοῦ Στρυμῶνος ἀποτελ... τὴν φυσικὴν ὁδὸν πρὸς τὴν θάλασσο... τοῦ ὀροπεδίου τῆς Σόφιας καὶ τῶν π... ριοχῶν Βιδινίου-Βράτσας-Κιουστενδί... Τατὰρ Παζαρτζὶκ-Νευροκοπίου, κατο... κουμένων ὑπὸ 1.600.000 κατοίκων. Αὕ... ται ἀποτελοῦν εὐρεῖαν γεωργικὴν πε... ριφέρειαν ἥτις στερουμένη ἰδίας σιδη... ροδρομικῆς ἀρτηρίας πρὸς τὸν ὑπὸ τῆ... φύσεως ἐνδεδειγμένον λιμένα τῆς Θε... σαλονίκης τρέπονται εἰς συνάντησι... τῆς θαλασσίας ὁδοῦ πρὸς τοὺς λιμέ... νας τοῦ Εὐξείνου Πόντου.

Ἐὰν ἡ κοιλὰς τοῦ Ἀξιοῦ καὶ τοῦ Μοράβα ἀποτελῇ τὸν ἕνα πνεύμονα τῆς Βαλκανικῆς χώρας ἥτις ζῇ διὰ τοῦ λιμένος Θεσσαλονίκης, ἡ κοιλὰς τοῦ Στρυμῶνος, τοῦ ἄνω Νέστου καὶ τοῦ ὀροπεδίου τῆς Σόφιας μετὰ τῶν μνη... σθειῶν περιοχῶν ἀποτελεῖ τὸν ἕτερον πνεύμονα, ὅστις φυσικῶς ὤφειλε νὰ ἔχῃ ἔξοδον πρὸς Θεσσαλονίκην.

Ἐπὶ τῆς κοιλάδος τοῦ Στρυμῶνος ὑπάρχει στενὴ γραμμὴ Ν τ ε κ ο β ί λ... κατασκευασθεῖσα διαρκοῦντος τοῦ Εὐ... ρωπαϊκοῦ πολέμου διὰ τὸν ἀνεφοδιασμὸν τοῦ βουλγαρικοῦ πολεμικοῦ με... τώπου, ἀπὸ Ραδομίρ εἰς Πετρίτσι. Τ...

ΤΟ ΘΕΑΤΡΟ

"Η ΣΚΟΥΡΙΑ,,

Ἡ «Ἐλευθέρα Σκηνὴ» ἐγκαινίασε προχτὲς τὴ δεύτερη θεατρική της περίοδο μὲ τὴ «Σκουριά», ἕνα δρᾶμα τῶν νέων Ρώσσων συγγραφέων Κίρσον καὶ Οὐσπένσκι. Ἡ κ. Μαρίκα Κοτοπούλη μίλησε πρὶν ἀπὸ τὴν παράσταση στὸ κοινὸν γιὰ τὸ μέχρι τοῦδε ἔργο τῆς «Ἐλευθέρας Σκηνῆς» καὶ γιὰ τὰ μελλοντικά της σχέδια. Τὰ λόγια της, πολὺ μετρημένα, μονάχα σ' ἕνα σημεῖο μᾶς ξενίσανε. Ἡ κ. Κοτοπούλη θεώρησε τὴν «Ἐλευθέρα Σκηνὴ» σὰν ἕνα συμπλήρωμα ἐργασίας, ποὺ εἶχε ἀρχίσει νὰ γίνεται ἐδῶ καὶ πολλὰ χρόνια καὶ εἰδικώτερα σὰ μιὰ προσπάθεια τοῦ συγκροτήματος ποὺ τὴν ἀποτελοῦσε καὶ πρὶν ἀπὸ τὴν ἵδρυσή της. Φυσικά, δὲν εἴμαστε μεῖς ἐκεῖνοι, ποὺ θὰ παραγνωρίζαμε ὅσες καλὲς καὶ τίμιες, ἀλλὰ μεμονωμένες, δυστυχῶς, προσπάθειες κατέβαλε στὸ παρελθὸν ἡ ξεχωριστὴ καλλιτέχνις μας γιὰ τὸ ξαναζωντάνεμα τῆς ἀρχαίας τραγωδίας καὶ γιὰ τὴ δημιουργία, μὲ παραστάσεις σαιξπηρικῶν καὶ ἄλλων γνησίων δραματικῶν ἔργων, ἑνὸς εὐεργετικοῦ μὰ λιγόζωου ἀντιπερισπασμοῦ ἐνάντια στὴ γενικὴ θεατρικὴ ρουτίνα μας. Ὡστόσο τὰ λόγια τῆς κ. Κοτοπούλη ἔρχονται σ' ἀντίφαση μὲ τὸ μανιφέστο τῆς «Ἐλευθέρας Σκηνῆς» ποὺ χαρακτηρίζει τὴν ἵδρυσή της σὰ μιὰν ἐπανάσταση καί, ἀκόμα, ποὺ καταλογίζει μὲ ἠρωϊκὴν εἰλικρίνεια βαρύτατες εὐθύνες σὲ συγγραφεῖς, κριτικούς, ἠθοποιοὺς καὶ κοινό, γιὰ ὅ,τι ἔπρεπε νὰ κάνουνε καὶ δὲν κάνανε ὡς τὴ στιγμὴν ἐκείνη. Καὶ μεῖς ἀκόμα, ποὺ πρῶτοι σχεδὸν ἐνθουσιασμὸ μας γιὰ τὴν ἵδρυσή της, εἴχαμε τὸν εἰλικρινῆ καὶ ἀνεπιφύλακτο ἐνθουσιασμό μας γιὰ τὴν ἵδρυσή της, εἴχαμε πῶς ἡ «Ἐλευθέρα Σκηνὴ» ἦρθε νὰ καθιερώσῃ μιὰ νέα τάξη στὰ θεατρικά μας πράγματα. Μὰ ἡ λεπτομέρεια αὐτὴ μόνο θεωρητικὴ σημασίαν ἔχει. Ἡ οὐσία εἶνε πὼς τὸ ἔργο τῆς «Ἐλευθέρας Σκηνῆς» ἦτανε γόνιμο καὶ πὼς τὸ «συγκρότημα» αὐτὸ χάραξε τὴ γραμμὴ ποὺ πρέπει ν' ἀκολουθήσουνε ὅλα τὰ καλλιτεχνικὰ συγκροτήματα, ποὺ ἐνδιαφέρονται πραγματικὰ γιὰ τὴ θεατρικὴ τέχνη. Καὶ κλείνοντας τὴν προσωμαχὴν αὐτὴ παρένθεση, μιὰν ἔχομε νὰ διατυπώσωμε εἰλικρινῆ εὐχή: νὰ συνεχίσῃ ἡ «Ἐλευθέρα Σκηνὴ» τὸ ἔργο της μὲ τὴν ἴδια πίστη καὶ τὴν ἴδια εὐσυνειδησία, ποὺ ἔδειξε ὡς τώρα.

Ἡ «Σκουριὰ» τῶν Ρώσσων συγγραφέων Κίρσον καὶ Οὐσπένσκι εἶνε ἕνα σκηνικὸ ἔργο μὲ πολλὰ προτερήματα καὶ ἄλλα τόσα ἐλαττώματα. Δὲν ξέρομε παρὰ ἐλάχιστα τοὺς συγγραφεῖς, μὰ ὁ Β. Κίρσον θεωρεῖται σὰν ἕνας ἀπὸ τοὺς καλύτερους νέους δραματικοὺς συγγραφεῖς τῆς σημερινῆς Ρωσσίας. Τόσον αὐτὸς ὅσο κι' ὁ συνεργάτης του εἶνε μπολσεβῖκοι, ὁ πρῶτος μάλιστα ὀρθόδοξος. Αὐτὸ δὲν τοὺς ἐμπόδισε νὰ κάνουνε μιὰν αὐστηρότατη αὐτοκριτικὴ καὶ νὰ καυτηριάσουνε μὲ πρωτόφαντη σκληρότητα τὶς ἀδυναμίες καὶ τὰ τρωτὰ τοῦ νέου καθεστῶτος. Γι' αὐτὸ σὰν πρωτοπαίχτηκε ἡ «Σκουριὰ» στὴ Ρωσσία, στὰ 1927 ἂν δὲν κάνωμε λάθος, ἡ κριτικὴ χωρίστηκε σὲ δυὸ στρατόπεδα. Πολλοὶ χτυπήσανε τὸ ἔργο σὰν ἀντικομμουνιστικὸ κι' ἄλλοι πάλι ὑποστηρίξανε τὴ γνώμη, πὼς μιὰ αὐστηρὴ αὐτοκριτικὴ εἶνε χρήσιμη καὶ συντελεστικὴ τοῦ προσανατολισμοῦ τῶν μαζῶν σὲ ὑγιέστερες κατευθύνσεις.

Ὡστόσο ἐπεκράτησε τῶν πρώτων ἡ ἀντίληψη καὶ τὸ ἔργο ἀπαγορεύθηκε στὴ Ρωσσία, γιὰ νὰ κάνῃ ἕνα θριαμβευτικὸ γῦρο στὴ Γερμανία, στὴ Γαλλία (στὸ Παρίσι παίχτηκε πέρσι) καί, πρᾶμα παράδοξο, στὴν Ἰταλία, ποὺ σημείωσε μοναδικὴν ἐπιτυχία. Στὴν ἐξήγηση λοιπὸν τοῦ γεγονότος αὐτοῦ μπορεῖ νὰ βρῇ κανεὶς καὶ τὸ πρῶτο, τὸ βασικώτερο ἐλάττωμα τοῦ ἔργου. Ἡ «Σκουριὰ» εἶνε δρᾶμα μὲ «θέση», ἔχει ἀφετηρία μίαν a priori πρόθεση κι' ὄχι μίαν εἰλικρινῆ δραματικὴ συγκίνηση. Τὸ δεύτερο μειονέχτημά του εἶνε πὼς ἔχει περισσότερη ἂν ἴλυση ἀπὸ σύνθεση, πρᾶμα ποὺ ἐλαττώνει τὸ δραματικὸ ἐνδιαφέρον του. Ἀντιθέτως ὅμως ἔχει μίαν ἀδιάπτωτη κίνηση καὶ μερικὲς σκηνές, ποὺ ὅσο κι' ἂν θυμίζουνε τὸ ρεαλιστικὸ θέατρο τῆς παλιᾶς σχολῆς, εἶνε πολὺ δυνατὲς καὶ ψυχολογημένες.

Νὰ ποιὰ εἶνε ἡ ὑπόθεση τοῦ ἔργου μὲ δυὸ λόγια: Ὁ Κωσταντὶν Τερέχιν, ἐργάτης, ἀπὸ τὰ πρῶτα μέλη κόμματος, σπουδάζει τώρα στὸ Πανεπιστήμιο γιὰ νὰ γίνῃ μηχανικός. Στὸ χωριό του ἔχει μιὰ νόμιμη γυναῖκα κ' ἕνα παιδί. Μ' αὐτὸ δὲν τὸ ἐμποδίζει νὰ συνάψῃ ἐλεύθερο γάμο μὲ μιὰ συμφοιτήτριά του, τὴ Νίνα Βεργκάνσκαγια, ἕνα τίμιο κι' ἀγαθὸ κορίτσι τῆς ἀστικῆς τάξεως, ποὺ προσχώρησε στὸ κόμμα. Ὁ Τερέχιν, ποὺ κάνοντας κατάχρηση τῆς ἐξουσίας του, ὡς μέλος τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς, καὶ γιὰ νὰ ἱκανοποιήσῃ μιὰ ταπεινὴ φιλαρχία του τρομοκρατεῖ τοὺς συντρόφους του, δὲν εἶνε καλλίτερος ἀπέναντι τῆς Νίνας. Ἀσυνείδητος, μέθυσος καὶ φιλήδονος βασανίζει τὴ Νίνα καὶ γλεντᾶ μὲ τὴ μιὰ καὶ τὴν ἄλλη, ὑποχρεώνοντας τὴ Νίνα νὰ κάνῃ κάθε τόσο ἐκτρώσεις, ἐπειδὴ δὲ θέλει νἄχῃ παιδὶ μαζί της. Ἡ διαγωγὴ τοῦ Τερέχιν ἐξεγείρει τὴ συνείδηση τῶν συμφοιτητῶν του, τοῦ Φεντὼρ Φεντόρωφ, ποὺ αἰσθάνεται μιὰν ἰδιαίτερη συμπάθεια γιὰ τὴ Νίνα καὶ τοῦ Βασίλη Πέρτσεφ, ἑνὸς ἀλύγιστου ἐπαναστάτη, ἄλλοτε ἐργατικοῦ, ποὺ ἔννοεῖ μὲ κάθε τρόπο νὰ γλυτώσῃ τὸ κόμμα ἀπὸ τὴ σκουριά, ποὺ τὸ τρώει. Ὁ Κωσταντὶν Τερέχιν, ὁ αὐταρχικὸς καὶ βάναυσος, ἡ διεφθαρμένη φοιτήτρια Λίζα Γράκοβα, ποὺ θεωρώντας τὴν ἀγάπη καὶ τὸ γάμο σὰν μπουρζουαδισμὸ παραδίνεται κάθε βράδυ καὶ σὲ μιὰ νέα ἀγκαλιά, ὁ κακοήθης νεόπλουτος Παμφίλωφ, ὁ ἀνόητος ποιητὴς Λιενώφ, ὅλοι αὐτοὶ εἶνε πληγὲς ποὺ σήπονται, παραδείγματα κακὰ γιὰ τοὺς νέους, ποὺ σιγὰ σιγὰ τσακίζουνε τὴν πίστη τους γιὰ τὴν Ἐπανάσταση, καθὼς τσακίσανε τὴν πίστη τοῦ συμφοιτητῆ τους Πέτρου Λιάμιν, ποὺ ἐπεχείρησε ν' αὐτοχτονήσῃ. Εἶνε λοιπὸν ἀνάγκη νὰ διαγραφῇ ὁ Τερέχιν ἀπὸ τὸ κόμμα. Ἡ ἀφορμὴ γιὰ τὸν ἀγῶνα δίνεται στὸν Φεντόρωφ καὶ στὸν Πέρτσεφ ἀπὸ τὴν εἴδηση τῆς αὐτοχτονίας τῆς Νίνας. Καὶ στὴ συνέλευση τοῦ πανεπιστημιακοῦ σοβιὲτ οἱ δυὸ ἀντίπαλοι τοῦ Τερέχιν, παίρνοντας μὲ τὸ μέρος τους τὴν πλειοψηφία, πετυχαίνουν τὴ διαγραφή του. Μὰ ὁ Τερέχιν δὲν ἀποθαρρύνεται. Ἔχει προσφέρει πολλὲς ὑπηρεσίες στὴν ἐπανάσταση καὶ πολέμησε ἐνάντια τῶν λευκῶν. Κ' ἔτσι τὰ καταφέρνει ν' ἀκυρωθῇ ἀπὸ τὴν Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ ἡ ἀπόφαση γιὰ τὴ διαγραφή του, γιὰ νὰ συνεχίσῃ τὴν ἀσυνείδητη δράση του.

Εὐτυχῶς ἡ Μάνια, μιὰ ἄλλη συμφοιτήτριά του, ποὺ τὰ κατάφερε νὰ τὴν κάνῃ ἐρωμένη του, ἀνακαλύπτει τυχαία μέσ' στὰ βιβλία του τὸ ἡμερολόγιο τῆς Νίνας Βεργκάνσκαγια, ἀπὸ τὴν ἀνάγνωση τοῦ ὁποίου συνάγεται πὼς ἡ Νίνα δὲν αὐτοχτόνησε καὶ γεννιέται ἡ ὑπόνοια πὼς τὴ σκότωσε ὁ Κωσταντὶν Τερέχιν. Ἡ ὑπόνοια ἀποδεικνύεται βάσιμη καὶ τὴ στιγμὴ ποὺ ὁ Τερέχιν ἐπιχειρεῖ νὰ στραγγαλίσῃ τὴ Μάνια, ποὺ ξέρει τὸ μυστικό του, ὁ Πέρτσεφ καὶ ὁ Φεντόρωφ μὲ τοὺς ἄλλους συντρόφους τους προβαίνουνε στὴ σύλληψή του. Αὐτὴ εἶνε ἡ ὑπόθεση τοῦ ἔργου. Ὅλο τὸ δραματικὸ ἐνδιαφέρον του στρέφεται γύρω ἀπὸ τὸ διεφθαρμένο χαραχτῆρα καὶ τὶς ἐρωτικὲς σχέσεις τοῦ Κωσταντὶν Τερέχιν, ποὺ δὲν εἶνε ὅστόσο τύπος ἀνπροσωπευτικὸς τῆς ρωσσικῆς κατάντιας, ἀφοῦ τέτοιοι τύποι ὑπάρχουνε σ' ὅλες τὶς κοινωνίες. Τὴ ρωσσικότητα τοῦ ἔργου τὴ διαπιστώνει κανεὶς ἀπὸ τὶς σκηνὲς ἴσα ἴσα, ποὺ δὲν ἔχουνε ἄμεση σχέση μὲ τὴν κυρίως ὑπόθεσή του καὶ ποὺ ἔχουνε περισσότερο πολεμικὸ καὶ διδακτικό, παρὰ θεατρικὸ ἐνδιαφέρον. Μά, στὸ σύνολο, τὸ ἔργο ἔχει πολλὲς ἀρετές, καθὼς εἴπαμε. Καὶ δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία πὼς ὁ Κίρσον, ποὺ ἑτοιμάζει καὶ νέο ἔργο μὲ τὸν τίτλο «Τὸ ψωμί», ἔχει γνωρίσματα ἀληθινοῦ δραματικοῦ συγγραφέα.

Ὅσο γιὰ τὸ ἀνέβασμα καὶ τὴν ἑρμηνεία τοῦ ἔργου, παρὰ τὶς τεχνικὲς δυσκολίες, ποὺ ἔπρεπε νὰ ὑπερνικηθοῦνε, ἡ «Ἐλευθέρα Σκηνὴ» τῆς δεύτερης περιόδου δὲν ὑστέρησε ἀπὸ τῆς πρώτης. Ἂν ἐξαιρέσῃ κανεὶς τὴ σκηνὴ τοῦ διαλόγου τοῦ Τερέχιν μὲ τὴ Μάνια, ποὺ παίχτηκε στὸ προσκήνιο μὲ φόντο τὴν αὐλαία κι' ὄχι ἕνα χαραχτηριστικὸ πανώ, καθὼς θἄπρεπε, ποὺ θἄδινε στὸ θεατὴ κάποια σαφῆ ἔννοια τοῦ χώρου καὶ τοῦ περιβάλλοντος (ἡ σκηνὴ αὐτὴ ξετυλίγεται, ἂν δὲν κάνωμε λάθος, στὸ διάδρομο κάποιου δικαστηρίου), κατὰ τ' ἄλλα τὸ ἔργο ἀνεβάστηκε μὲ πολλὴν ἐπιμέλεια, κ' οἱ ἠθοποιοὶ παίξανε μελετημένα καὶ μὲ συνοχή. Ἰδιαίτερα σημειώνομε τὸ ἄνετο καὶ ψυχολογημένο παίξιμο τοῦ κ. Μινωτῆ στὸ ρόλο τοῦ Βασίλη Πέρτσεφ καὶ τῆς κ. Μαρίκας Κοτοπούλη στὸ ρόλο τῆς Μίνας Βεργκάνσκαγια. Ὁ κ. Γληνός, ποὺ σήκωσε στὶς πλάτες του ὅλο τὸ βάρος τοῦ ἔργου, ἔδειξε στὸ ρόλο τοῦ Κωσταντὶν Τερέχιν μιὰν ἀποφασιστικὴ καὶ ἀποτελεσματικὴ προσπάθεια ν' αὐθυπερτερηθῇ καὶ νὰ καταλάβῃ μιὰ ξεχωριστὴ θέση σὰ δραματικὸς καλλιτέχνης. Ἐξαιρετικὰ ἐπιτυχημένη καὶ ἡ πρώτη εἰκόνα τοῦ ἔργου, μὲ τὴ διαφορὰ πὼς οἱ γυμναστὲς ἔπρεπε νὰ κάνουνε ἁπλούστερα καὶ λιγώτερα ἱπποδρομιακὰ γυμνάσματα, γιὰ νὰ μὴν ἀποσποῦνε τὴν προσοχὴ τοῦ κοινοῦ ἀπὸ τὸ διάλογο. Τέλος ἡ μετάφραση τοῦ ἔργου ἀπὸ τὴν κ. Ἀθηνᾶ Σαραντίδη πολὺ πολὺ στρωτὴ κ' εὐσυνείδητη.

ΛΕΩΝ ΚΟΥΚΟΥΛΑΣ

ΦΩΤΟ—ΟΠΤΙΚΑ

Μεγάλη συλλογὴ Φωτογραφικῶν μηχανῶν & ἐξαρτημάτων. Ἐπιμεμελημέναι ἐμφανίσεις, ἐκτυπώσεις καὶ μεγεθύνσεις. Πλουσιωτάτη συλλογὴ ἀπὸ Ὀμματοϋάλια ὅλων τῶν εἰδῶν.

ΦΑΡΜΑΚΕΙΟΝ Π. ΜΠΑΚΑΚΟΥ (ΟΜΟΝΟΙΑ)

ΣΑΠΩΝΙ ΤΥΠΟΥ ΜΑΣΣΑΛΙΑΣ BIO ΣΑΠΩΝΙ ΑΓΝΟ ΕΓΓΥΗΜΕΝΟ

Γιὰ τὴ μπουγάδα-Γιὰ τὸ μπάνιο-Γιὰ τὰ χέρια

Ἀφρίζει καὶ στὸ γλυφὸ νερό

Πωλεῖται εἰς ὅλα τὰ ἐδωδιμοπωλεῖα

ΟΙ ΓΙΑΤΡΟΙ ΣΤΙΣ ΝΑΥΜΑΧΙΕΣ

[Εὐχαρίστως δημοσιεύομεν πρῶτα-πρῶτα τὴν ἀκόλουθον ἐπιστολήν:

Φίλε κ. Μακκᾶ,

Μόλις ἔχω γυρίσει ἀπὸ τὴ Βουλή. Ἡ μικρά της αἴθουσα εἶχε γίνει θάλασσα... ποὺ διεξήγοντο φανταστικὲς ναυμαχίες, ἀερομαχίες καὶ βομβαρδισμοί. Ἡ συνοφρύωσις τοῦ Ἴσμὲτ καὶ τὰ βλήματα τοῦ «Γιαβοὺζ» ἐφθάνανε ὡς τὴν Ἀθήνα καὶ ἐκάνανε νὰ τρέμῃ τὸ εἰρηνικὸ βῆμα τῆς Βουλῆς. Τὸ πολεμικὸ μένος εἶχεν ἐξαφθῇ στὸ κατακόρυφο. Ἡ Βουλὴ θάλασσα κι' οἱ βουλευταὶ καπεταναῖοι, καὶ δός του ἀερομαχίες καὶ δός του τορπιλλισμούς. Μερικοί, ταλαντευόμενοι γιὰ λίγο στὴν ἀρχή, στὸ πολὺ ὁλισθηρὸ ἐπιστημονικὸ ἐπίπεδο τοῦ θέματος, ἐπειδὴ δὲν κατώρθωναν νὰ βροῦν τὴν ἰσορροπία τους σ' αὐτό, ἐπαίρνανε φιλολογικὸ κατήφορο κι' ἐτελειώνανε σὲ πατριωτικὰ θούρια ποὺ ἀντηχούσανε σὰν πολεμικοὶ παιᾶνες. Δὲν ἔλειψαν οὔτε ἡ ἐπίμονες καὶ πειστικὲς διαβεβαιώσεις ὅτι «θὰ νικήσουμε», σὰν νὰ βρισκόμαστε στὶς πρῶτες νευρικὲς ἡμέρες γενικῆς ἐπιστρατεύσεως. Τὸ μόνο ποὺ ἔλειψεν εἶνε ἡ κραυγὴ «ζήτω ὁ πόλεμος». Ὁ οὐρανός, γιὰ νὰ μὴν καθυστερήσῃ κι' αὐτὸς στὸ θαλάσσωμα, ἄνοιξε τοὺς καταρράχτες του κι' ἄρχισε νὰ... κάνῃ νερά.

Γιὰ νὰ συνέλθω ἀπὸ τὸν θόρυβο τοῦ πολέμου ξεφυλλίζω τὴν «Ἐργασία», ξητώντας κάτι ξεκουραστικὸ κι' εὐχάριστο. Γυρίζω ἕνα-ἕνα τὰ φύλλα της, ἀλλὰ τὴν βρίσκω κι' αὐτὴ συνωφρυωμένη καὶ βαθυστόχαστη. Οὔτε ἕνα χαμόγελο, οὔτε ἕνα ἀμφίβολο σημάδι ἐπιεικείας. Κάπου-κάπου φαίνεται μιὰ προσπάθεια νὰ χαμογελάσῃ ἀλλὰ πνίγεται κι' αὐτὴ στὸ καταθλιπτικὸ βάρος τοῦ συνόλου.

Διαβάζω κι' ἐμένα· καὶ τὸ δικό μου ἄρθρο δὲν κάνει ἐξαίρεση στὸν κανόνα. Βαριέμαι καὶ τὸν ἑαυτό μου. Ὁμολογῶ πὼς δὲν μπορεῖ νὰ μὲ ξεκουράσῃ καθόλου.

Τὴν κλείνω ἀπογοητευμένος.

Ἡ ἐπίδραση τοῦ φαντασιακοῦ πολέμου ποὺ εἶχα γίνει μάρτυς του στὴ Βουλή, μοῦ φέρνει στὴ μνήμη μου τὴν ἐποχὴ ποὺ εἶχα κι' ἐγὼ κάποια σχέση μὲ τὴ θάλασσα, τὰ κανόνια καὶ τὶς ὀβίδες.

Ἂν πείσῃς, ἀγαπητέ μου κ. Μακκᾶ, τὴν «Ἐργασία» νὰ κάνῃ λίγη ἀβαρία σοβαρότητος καὶ νὰ φιλοξενήσῃ τὴν κάπως εὔθυμη αὐτὴ ἀνάμνησή μου, μὲ πολλὴν εὐχαρίστηση τὴν παραθέτω.

Μὲ πολλὴν ἐκτίμηση

ΡΙΧ. ΔΙΒΑΘΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ἰατρός, Βουλευτὴς

Μὲ χαρὰν καὶ εὐγνωμοσύνην δημοσιεύομεν καὶ τὸ γράμμα τοῦ ἀγαπητοῦ μας συνεργάτου καὶ τὸ χιουμοριστικώτατον ἄρθρον του, ποὺ ἐνθυμίζει ταῖς πειὸ χαριτωμένες σελίδες τοῦ Λασκαράτου... Ὁ κ. Λιβαθινόπουλος ἀποβειυνύεται, ἀκόμη μιὰ φορά, θαυμάσιος ψυχικὸς γιατρός, ἀφοῦ τὸ γέλοιο εἶνε ζωὴ καὶ ὑγεία, καὶ ἀφοῦ μᾶς σκορπᾷ γενναιότατα τὸ ἀνεκτίμητο αὐτὸ φάρμακο ἀπὸ τὸ ὁποῖον τόσην ἔχομεν ἀνάγκη... Καὶ μὰ τὴν ἀλήθεια! δὲν ξέρει ἡ «Ἐργασία» ἂν, μετὰ ἀπὸ τὸ ἄρθρο, δὲν πρέπει νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν εἰρηνιστικήν της πολιτικήν, μόνο καὶ μόνο γιὰ νὰ ναυμαχήσῃ ἐκ νέου ὁ κ. Λιβαθινόπουλος καὶ γιὰ νὰ ξανάλθῃ ἀπὸ τῶν στηλῶν μας νὰ μᾶς δροσίσῃ μὲ τὴν εὐθυμία του! Ἐκτὸς ἂν προτιμήσῃ νὰ μᾶς δώσῃ καὶ τίποτε ναυμαχικές του ἀναμνήσεις... τῆς ξηρᾶς, ἀπὸ τὴν Βουλὴ π.χ. ἢ ἀπὸ τὴν ἰατρική του σταδιοδρομία. Δὲν ἀμφιβάλλομε ὅτι καὶ ἐκεῖ θὰ παρέστη σὲ πολλὲς θαλασσοπορίσεις! Σ. Σ.]

ΑΜΑ τῇ λήψει τῆς παρούσης, νὰ παρουσιασθῆτε πάραυτα ἐνώπιον τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ναυτικῶν, παρὰ τοῦ ὁποίου θέλετε λάβει διαταγὰς διὰ τὰ περαιτέρω».

Αὐτὸ τὸ χαρτὶ μοῦ ἔπεσε σᾶν κεραμίδα μεταξὺ καφὲ καὶ τσιγάρου. Ἐσκεπτόμουνα: Τί «περαιτέρω» εἶν' αὐτά; Τί θέλω ἐγὼ μὲ τὰ «περαιτέρω»; Τί μὲ ἀνακατώνουνε ἐμὲ μὲ τὰ Ναυτικά; Καλὰ δὲν ἤμουνα στὴν ἡσυχία μου μὲ τὸ χειρουργικὸ τμῆμα τοῦ Στρατιωτικοῦ Νοσοκομείου ποὺ διηύθυνα;

Ἀφίνω τὸν καφὲ καὶ μιὰ καὶ δυὸ στὸ γραφεῖο τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ναυτικῶν.

Ὁ μακαρίτης ὁ Στράτος, ποὺ ἤμουν καὶ οἰκογενειακὸς γιατρός του, μὲ δέχεται στὸ πόδι.

— Μὴν κάθεσαι στιγμή, Λιβαθινόπουλε, μοῦ λέει· εἶνε ἀνάγκη νὰ μπαρκαριστῇς ἀμέσως γιὰ τὸ Μοῦδρο.

— Γιὰ τὸ Μοῦδρο; Μὰ τί θέλω γώ στὸ Μοῦδρο, ὕπουργέ μου;

— Δὲν τὸ θέλεις ἐσύ, μὰ σὲ θέλει ἐκεῖνος· ἕνα ἀτύχημα χειρουργικὸ ἔχει ἀναστατώσει τὰ πληρώματα, κι' ὁ Ναύαρχος ἔστειλε τὴν «Ἰωνία» γιὰ νὰ τοῦ στείλω χειρουργο. Δὲν μπορῶ νὰ τοῦ στείλω ὁποιον-ὁποιον. Νὰ πᾷς ἐσὺ γιὰ νὰ μὲ βγάλῃς ἀσπροπρόσωπο. Πάρε ὁποιους βοηθοὺς θέλεις, κάμε ὅ,τι μεταβολὴ θέλεις στὸ πλωτὸ νοσοκομεῖον «Ἰωνία» καὶ φύγε μὲ τὴν εὐχὴ τοῦ Θεοῦ καὶ τὴ δική μου γιὰ τὸ Μοῦδρο.

Ἄλλο ποὺ δὲν ἤθελα κι' ἐγώ. Ἐνοιωσα νὰ ξυπνάῃ μέσα μου ὅλη ἡ ὁρμητικὴ κεφαλλωνίτικη ἀγάπη γιὰ τὶς περιπέτειες.

Ἐμεῖς οἱ νησιῶτες ἔχουμε μιὰ βαθειὰ ἀγάπη, μιὰ συγγένεια μὲ τὴν θάλασσα, ποὺ τὴ βρίσκουμε πάντα μέσα μας ὅσο κι' ἂν τὰ ἐπαγγέλματά μας εἶνε ἄσχετα μ' αὐτή.

Ἡ ψυχή μας εἶνε θαλασσινή· κι' ἀκόμη περισσότερο: ἔχει κάτι τὸ ἀνήσυχο καὶ ἀεικίνητο ὅπως ἡ θάλασσα· εἶνε τὸ ἴδιο πολυκύμαντη καὶ πολυτάραχη ὅπως αὐτή.

Καὶ λὲς καὶ μᾶς κυνηγᾶνε ἡ περιπέτειες. Ἐκεῖ ποὺ καθόμουνα στὸν ἴσκιο κι' ἔπινα εἰρηνικὰ τὸν καφέ μου καταστρώνοντας σχέδια γιὰ νὰ σκοτώσω τὴν ἀνία τῆς βραδυᾶς μου, ἔρχεται τὸ κελεπούρι τοῦ Μούδρου καὶ μὲ κάνει νὰ μὴν βλέπω τὴν ὥρα νὰ φύγω. Ἔπιρα δυὸ βοηθούς μου (τὸν Ἀθανασίου καὶ τὸν Ἀλεξίου), ἔκαμα τὶς μεταβολὲς ποὺ ἦταν ἀπαραίτητες στὴν «Ἰωνία» καὶ σὲ δυὸ μέρες μὲ σβυσμένα τὰ φῶτα ξεκινήσαμε γιὰ τὸ Μοῦδρο.

Σ' ὅλο τὸ ταξεῖδι περνοῦσαν μπροστὰ στὰ μάτια μου ναυμαχίες, τορπιλλισμοί, κανονιές, ἀλλὰ ὁμολογῶ πὼς ἡ φαντασία μου δὲν ἔφθασε τοὺς πολεμικοὺς δραματισμοὺς τῶν τελευταίων πολεμοχαρῶν ναυάρχων τοῦ βήματος τῆς Βουλῆς.

Τὶς πρῶτες ἡμέρες στὸ Μοῦδρο τὶς πέρασα προσπαθώντας νὰ ὀργανώσω, γιὰ νοσοκομεῖο ξηρᾶς, ἕνα σπίτι μικρὸ ποὺ ἦταν στὴν παραλία τοῦ λιμένος. Ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι αὐτὸ εἶχεν ἀράξει ἕνα ξεχαρβαλωμένο γαλλικὸ ὑδροπλάνο ποὺ ὁ πιλότος του — περισσότερο ξεχαρβαλωμένος αὐτὸς ἀπὸ τὸ μηχανήμά του — εἶχεν ὑποσχεθῇ στὸν ὑπουργὸ τῶν Ναυτικῶν, πὼς μ' αὐτὸ θὰ κάψῃ ὅλον τὸν τουρκικὸν στόλον. Ἐρχότανε ὁ ἀθεόφοβος κάθε πρωΐ, τὸ ἐκούρδιζε καὶ ἐπὶ ὧρες ὁλόκληρες μᾶς ἐξεκούφαινε μὲ τὸν δαιμονιώδη θόρυβο τοῦ μοτὲρ χωρὶς οὔτε βῆμα νὰ κινῆται ἀπὸ τὴν θέση του.

— Τί τὸν φυλᾶτε αὐτὸν τὸν κανάγια; ἐφώναζεν ὁ Ναύαρχος· νὰ τὸν διώξετε ἀμέσως γιατί μᾶς ἔφαγε τ' αὐτιά. Ἀπὸ τὶς πολλὲς φωνὲς ἔπαυε προσωρινῶς γιὰ νὰ συνεχίσῃ σὲ δυὸ-τρεῖς ἡμέρες τὸ ἴδιο βιολί, χωρὶς ποτὲ νὰ καταφέρῃ νὰ κουνηθῇ ἀπὸ τὴ θέση του τὸ τρομερὸ αὐτὸ ὑδροπλάνο ποὺ θὰ ἔκαιγε τὸν τουρκικὸ στόλο. — Ἐγθροπραξίες... μηδέν· δουλειὰ χειρουργικὴ καθόλου· οἱ ἄλλοι συνάδελφοι ἦταν ἀρκετοὶ γιὰ τὴν ὑγειονομικὴ ρουτίνα, κι' ἐγὼ κυνηγοῦσα πέρδικες μὲ ἄλλους ἀξιωματικοὺς στὰ βουνὰ τοῦ Μούδρου.

Νέα, γιὰ τὸν ἀποκλεισμὸ τοῦ τουρκικοῦ στόλου στὰ Δαρδανέλλια, ἐμαθαίναμε ἀπὸ τοὺς κυβερνήτας τῶν ἀντιτορπιλλικῶν ποὺ μὲ τὴ σειρά τους ἐφυλάγανε τὰ Στενά. Ὁ Μιαούλης, ὁ Χατζηκυριάκος, ὁ Ἠπίτης κι' ἄλλοι ἀξιωματικοὶ κρατοῦσαν τὸν τουρκικὸ στόλο κλεισμένο, ὁ καθένας στὴ βάρδια του, κι' ἐγυρίζανε κατάμαυροι καὶ θαλασσοδαρμένοι γιὰ νὰ ἡσυχάσουν μιὰ-δυὸ μέρες καὶ νὰ συνεχίσουν κατόπιν τὶς περιπολίες τους.

Ἦταν ἡ τελευταῖες ἡ μέρες τοῦ 1912. Ἡ θάλασσα ἦταν φουρτουνιασμένη γιὰ καλά. Ἡ θαλασσοταραχὴ καὶ μέσα ἀκόμη στὸ λιμάνι ἦταν τόση, ὥστε εἶχε κοπῇ ἡ συγκοινωνία παραλίας καὶ πλοίων. Δὲν μποροῦσε νὰ κυκλοφορήσῃ οὔτε βάρκα, οὔτε ἀτμάκατος. Τὴν παραμονὴ μάλιστα τῆς πρωτοχρονιᾶς ἡ τρικυμία ἦταν στὸ κατακόρυφο. Δὲν μπορούσαμε νὰ βγοῦμε οὔτε ἀπὸ τὶς καμπίνες μας. Δὲν ἐβλέπαμε ἀπὸ τὸ ἕνα πλοῖο τὸ ἄλλο. Ἐκεῖνο τὸ βράδυ ἦτανε γρουσούζικο: ἐπωφελούμενο τῆς θαλασσοταραχῆς ἐξέφυγε τὸ «Χαμηδιέ». Ἡ συγκίνησις, ὅταν ἐμάθαμε τὴν διαφυγή του, ἦταν ἀνώτερη ἀπὸ κάθε περιγραφή. Ὁ Ναύαρχος τὸ φύσαγε καὶ δὲν ἐκρύωνε. Ὅλα τοῦ φταίανε· ὅσο μάλιστα ἐμαθαίναμε τὰ σχόλια ἀπὸ ἐφημερίδες καὶ ἰδιωτικὰ γράμματα, τόσο ἐγινότανε θηρίο.

— Τί σοῦ γράφουν ἐσένα, Λιβαθινόπουλε, οἱ Χ. . . .; (ἀνέφερε μιὰ γνωστὴ καὶ στοὺς δυὸ οἰκογένεια) μὲ ρωτάει σὲ δυὸ-τρεῖς ἡμέρες ποὺ μὲ κάλεσε στὴν καμπίνα του. Καὶ χωρὶς νὰ περιμένῃ τὴν ἀπάντηση ἐπρόσθεσεν ὠργισμένος:

— Ἀκοῦς οἱ κανάγηδες, νὰ μοῦ γράφουν ὅτι μᾶς ξέφυγε τὸ «Χαμηδιὲ» ἐπειδὴ ἐπαίζαμε χαρτιά; Μὴν ἐπαίζατε σεῖς, μωρέ, στὴν «Ἰωνία»;

— Τί νὰ σοῦ πῶ, Ναύαρχέ μου, τοῦ λέω, ὅ,τι βοήθησε ποὺ δὲν εἴχαμε τράπουλα, ἀλλοιῶς θὰ παίζαμε γιατὶ δὲν μᾶς ἔλλειπε ἡ διάθεση.

Ἡ περιπολίες τῶν Στενῶν, ὕστερα ἀπὸ τὴ διαφυγὴ τοῦ «Χαμηδιέ», ἔγιναν πυκνότερες, καὶ ἀπὸ ὥρα σὲ ὥρα ἐπεριμέναμε τὴν ἔξοδο τοῦ τουρκικοῦ στόλου.

Σὲ τρεῖς μέρες, τὰ χαράματα, ἐξύπνησα ἀνήσυχος ἀπὸ δυνατὰ χτυπήματα στὴν πόρτα τῆς καμπίνας μου. Ὁ καπετὰν-Ἀγγελῆς, ὁ γέρω-λύκος πλοίαρχος τῆς «Ἰωνίας» μὲ γύρευε γρήγορα στὸ κατάστρωμα. Ἐντύθηκα βιαστικὰ κι' ἐπετάχθην ἀπάνω νὰ δῶ τί συμβαίνει. Ὁ στόλος ἦτανε σὲ συναγερμό.

Ἀπ' ὅλα τὰ σημεῖα ἐρχότανε ἕνας συγκεχυμένος ἀσυνήθιστος θόρυβος. Ὅλου αὐτοῦ τοῦ θορύβου ἐδέσποζε ὁ κρότος τῶν μηχανῶν τῶν πολεμικῶν ποὺ ἐβάνανε μπρός· μαῦρος καπνὸς ἔβγαινε ἀπὸ τὶς καπνοδόχες των. Ἔντονες ἀντηχοῦσαν οἱ διαταγὲς τῶν ἀξιωματικῶν πρὸς τὰ πληρώματα καὶ οἱ ναῦτες πηγαινοήρχονταν βιαστικοὶ στὰ καταστρώματα γιὰ νὰ κανονίσουν τὶς τελευταῖες λεπτομέρειες. Ἀτμάκατοι καὶ βάρκες διέσχιζαν τὸν λιμένα. Ἔμενα ἀκίνητος παρακολουθῶντας τὴν πυρετώδη αὐτὴ κίνηση, ὅταν ἔνοιωσα ἕνα χέρι νὰ μ' ἁρπάζῃ ἀπὸ τὸν ὦμο.

— Ἐπὶ τέλους! μοῦ λέει, μὲ μόλις συγκρατούμενη χαρὰ ὁ καπετὰν Ἀγγελῆς, οἱ Τοῦρκοι ἐβγήκανε ἀπὸ τὰ Στενὰ κι' ἔρχονται κατ' ἐπάνω μας.

—Κι' ἐμεῖς τί κάνουμε, καπετὰν Ἀγγελῆ;

— Δὲν βλέπεις, μοῦ ἀπαντάει· ἑτοιμαζόμαστε βιαστικὰ γιὰ νὰ προφθάσουμε νὰ τοὺς χτυπήσουμε. Ἑτοίμασε γρήγορα ὅ,τι ἔχεις νὰ ἑτοιμάσῃς, μὴν κάθεσαι.

Ὁ πυρετὸς τῆς προετοιμασίας ἐγέμιζε ἀπὸ συγκίνηση καὶ τὴν πιὸ κρύα καὶ τὴν πιὸ ἀδιάφορη ψυχή. Μπροστὰ στὸν κοινὸ κίνδυνο καὶ στὴν ὁρμὴ γιὰ ἀπόκρουσή του τὰ ἀνθρώπινα ἄτομα γίνονται ἀνθρώπινη μάζα. Μιὰ καθολικὴ συνείδηση διαμορφώνεται καὶ γκρεμίζει τὰ περιωρισμένα ὅρια τῆς ἀτομικότητος. Μιὰ ὁρμητικὴ θέληση συνεπαίρνει ὅλον αὐτὸν τὸν κινούμενο κόσμο κι' ἐξουθενώνει κάθε μικρότερη βούληση.

Μπορεῖ νᾶναι ἡ ἡδονὴ τοῦ κινδύνου, ἡ ἀκαταμάχητη θέληση τῆς ἐπικρατήσεως, συνοδευομένη ἀπὸ τὴν ἄγρια χαρὰ τῆς νίκης· μπορεῖ νᾶναι τὸ ξέσπασμα τῆς ἀχρησιμοποίητης δυνάμεως ποὺ συσσωρεύτηκε μέσα σ' ὅλο αὐτὸ τὸ ἀνθρώπινο ὑλικὸ κατὰ τὴν πολυήμερη διάρκεια τῆς ἐκνευριστικῆς ἀναμονῆς. Ὁ πατριωτισμὸς ἢ τὸ φυλετικὸ μῖσος μπορεῖ νὰ εἶχαν πρωτύτερα τὴ θέση τους. Τώρα μπορεῖ καὶ νὰ λείπουν. Μιὰ ἀκατάσχετη δύναμη ἐξαφανίζει τὸν ψυχρὸ λογισμὸ καὶ παίρνει τὴ θέση του στὸ τιμόνι τῆς καθολικῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς ποὺ κινεῖται πρὸς τὰ ἔμπρος καὶ δδηγεῖ ἕνα-ἕνα τὰ πολεμικά μας πρὸς τὴν ἔξοδο τοῦ λιμένος.

Τελευταῖα βγαίνει ἡ «Ἰωνία» κι' ἀκολουθεῖ ἀπὸ μικρὴ ἀπόσταση τὸ στόλο. Μιὰ θέληση δεσπόζει: ἡ θέληση τῆς κρούσεως καὶ τῆς νίκης.

Αὐτὴ δὲν γνωρίζει ὅρια καὶ περιορισμούς.

Ξυπνάει μέσα καὶ στὴν πιὸ ἀπειροπόλεμη ψυχὴ τὴν ἔφεση τῆς συμβολῆς στὴ νίκη.

Σιγὰ-σιγὰ ὅλα τὰ πολεμικὰ ἀπομακρύνθηκαν. Ἐγὼ ἐπέβλεπα τὴν προετοιμασία τοῦ νοσοκομείου.

Στὴν ὑγειονομικὴ ὑπηρεσία τοῦ νοσοκομείου ἀνῆκε κι' ἕνας ἐνθουσιώδης ὀδοντογιατρὸς ποὺ δὲν ἐφαινότανε νὰ ἐνδιαφέρεται γιὰ τὰ ἐργαλεῖα τῆς δουλειᾶς του, ἀλλὰ ἀνεβοκατέβαινε στὸ ἀμπάρι κι' ἔρριχνε ἄγριες ματιὲς πρὸς τὰ Δαρδανέλλια.

— Ὅλα εἶνε ἐν τάξει! μοῦ λέει μὲ ὕφος ἀνθρώπου ποὺ εἶνε πολὺ εὐχαριστημένος ἀπὸ τὸν ἑαυτό του. Ἦρθε ἡ ὥρα νὰ δείξουμε κι' ἐμεῖς τί ἀξίζουμε.

Ἡ σοβαρότης του καὶ τὸ ἀπειλητικό του ὕφος, σχετικὰ μὲ τὸν ρόλο ποὺ μπορεῖ νὰ παίξῃ ἕνας ὀδοντογιατρὸς σὲ μιὰ ναυμαχία, μοῦ φάνηκαν ἀρκετὰ κωμικὰ καὶ τὸν ρώτησα πειραχτικά:

— Λές, γιατρέ, νἄχουμε καὶ ὀδοντογιατρικὰ ἀτυχήματα στὴ ναυμαχία, κι' ἔχεις ἕτοιμα τὰ τσιμπίδια καὶ τὶς τανάλιες;

— Αὐτὸ θὰ τὸ δοῦμε! μοῦ λέει μὲ ὕφος αἰνιγματικό, καὶ κουνώντας ἀπειλητικὰ τὸ κεφάλι του ἐπρόσθεσε:

— Θὰ τοὺς μάθω γώ τοὺς Τούρκους...

— Ὀδοντογιατρική;

— Θὰ τοὺς μάθω γώ τοὺς Τούρκους πόσ' ἀπίδια παίρν' ὁ σάκκος.

— Ὥστε ἔχεις σκοπὸ νὰ ἐπιτεθῇς μὲ τὶς τανάλιες;

— Δὲν ἔχουμε ἀνάγκη ἀπ' τὶς τανάλιες, ἀπήντησε μὲ ὕφος κάπως πειραγμένο. Ἂς εἶνε καλὰ οἱ γκράδες ποὺ μένο. Ἂς εἶνε καλὰ οἱ γκράδες ποὺ μένο. Ἂς εἶνε γεμᾶτοι κι' ἕτοιμοι στ' ἀμπάρι. Εἶνε γεμᾶτοι κανελς νὰ πλησιάσῃ καὶ θὰ λογαριαστοῦμε.

Ἔμεινα κατάπληκτος ἀπὸ τὴν ἀποκάλυψή του αὐτή.

— Τί λές, μωρὲ ἀθεόφοβε! ἔχεις κρύψει ὅπλα στὸ ἀμπάρι τῆς «Ἰωνίας;»

— Ἀμὲ τί! κορόϊδο θὰ γίνω; Ὅποιος τοῦ βαστάει πλησιάζει.

— Μὰ δὲν ξέρεις, χριστιανέ μου, ὅτι ἀπαγορεύεται ἀπὸ τὶς διεθνεῖς συνθῆκες τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ νᾶνε ὡπλισμένα τὰ νοσοκομεῖα; καὶ ὅτι ἂν μᾶς πιάσουν οἱ Τοῦρκοι θὰ ἔχουνε δικαίωμα νὰ μᾶς κρεμάσουνε;

— Τί τὰ θέλεις γιατρέ μου! παρεμβαίνει ὁ καπετὰν Ἀγγελῆς ποὺ εἶχε παρακολουθήσῃ τὸ διάλογο καὶ φαίνεται πὼς ἦταν ἐν γνώσει τοῦ πράγματος. Αὐτὰ εἶνε λόγια γιὰ τὴν εἰρήνη. Τώρα ὅ,τι ἔγινε ἔγινε. Ἐμεῖς γιὰ καλὸ καὶ γιὰ κακὸ εἴμαστε ἕτοιμοι.

— Ὄχι, παίζουμε! ἐπρόσθεσε θριαμβευτικὰ ὁ ὀδοντογιατρὸς κι' ἔστριψε ἀρειμανίως τὸ μουστάκι του σᾶν νὰ προκαλοῦσε τὸ σύμπαν σὲ μονομαχία.

Δὲν ἤξερα ἂν ἔπρεπε νὰ γελάσω ἢ νὰ θυμώσω κι' ἐπροτίμησα νὰ ἐξακολουθήσω τὴ δουλειά μου, ἀφήνοντας τὸν ὀδοντογιατρὸ νὰ καταστρώνῃ τὰ πολεμικά του σχέδια.

Δὲν εἶχε περάσει πολλὴ ὥρα καὶ βλέπω τὸν ὀδοντογιατρὸ νἄρχεται λαχανιασμένος κατ' ἐπάνω μου:

— Τὰ βλέπεις; μοῦ λέει. Δὲν τἄλεγα γώ;

— Τί τρέχει γιατρέ;

— Ἕνα τουρκικὸ ἀντιτορπιλλικὸ ἐξέφυγε τοῦ στόλου μας κι' ἔρχεται ὁλοταχῶς ἐναντίον μας.

— Μίλα καλά, μωρὲ παιδί μου, εἶσαι στὰ σωστά σου;

— Εἶμαι καὶ παραμαι μάλιστα, ἂν δὲν πιστεύῃς ἔλα νὰ δῇς.

Ἀνεβαίνω στὸ κατάστρωμα καὶ βλέπω πραγματικὰ ἕνα ἀντιτορπιλλικὸ νὰ πλέῃ ὁλοταχῶς κατ' ἐπάνω μας.

— Θὰ τοὺς κάμω γώ δουλειὰ ποὺ νὰ μὴ τὴν περιμένουνε! ἐφώναξεν ὁ ὀδοντογιατρὸς κι' ἔτρεξε στ' ἀμπάρι νὰ ἑτοιμάσῃ τοὺς γκράδες.

— Μὴ σὲ τρώῃ ἡ μύτη σου, γιατρέ· τοῦ φώναξα. Δὲν κάθεσαι στ' αὐγά σου, μὴ βροῦμε τὸν μπελᾶ μας; Κάτσε ἥσυχος γιὰ τὰ λιγώτερα. Μὴ γυρεύεις τὸν κόρυζά σου.

— Ἔχω τὸ σχέδιό μου! μοῦ λέει ἀγέρωχα, αὐτοὶ θὰ πλησιάσουνε ξέθαρροι πὼς εἴμαστε ἄοπλοι, κι' ὅταν ἔρθουνε πολὺ κοντὰ γιὰ νὰ μᾶς αἰχμαλωτίσουνε, θὰ πέσουμε μὲ τοὺς γκράδες καὶ δὲν θὰ μείνῃ ρουθοῦνι.

Σὲ λίγο τὸ ἀντιτορπιλλικὸ εἶχε πλησιάσει καὶ χωρὶς νὰ κόψῃ ταχύτητα ἐπέρασε δίπλα μας.

— Ἐσεῖς εἶστε, μωρέ; Κι' ἐμεῖς ἀνησυχήσαμε γιατὶ δὲν ξέραμε ποιὸ πλοῖο εἶνε στὰ νῶτα μας! ἀκούστηκε μιὰ φωνὴ ἀπ' τὸ πολεμικό.

Προφανῶς εἶχε γίνῃ παρεξήγηση: μᾶς πῆραν κι' ἐκεῖνοι, ὅπως τοὺς πήραμε κι' ἐμεῖς, γιὰ ἐχθρικὸ πολεμικό.

Ὁ ὀδοντογιατρὸς ἦτανε περίλυπος ποὺ τοῦ ἔξεφυγε μιὰ εὐκαιρία νὰ δείξῃ «τί ἀξίζουμε κ' ἐμεῖς» ὅπως εἶχε πῇ.

— Βλέπεις, γιατρέ, τοῦ λέω, πὼς δὲν ἐχρειάστηκαν οἱ γκράδες;

— Ναί, μοῦ ἀπαντάει, μὰ μποροῦσε νᾶνε καὶ τούρκικο. Ἄλλως τε δὲν ξέρουμ' ἀκόμη τί συμβαίνει· μπορεῖ νὰ παρουσιασθῇ ἀνάγκη.

Ὡς τόσο καμμιὰ ἀνάγκη δὲν παρουσιάστηκε ὡς τὸ μεσημέρι κι' ἐμείνε τιμωρημένος νὰ κρατῇ τοὺς γκράδες ἐν ἐπιφυλακῇ καὶ ν' ἀκούῃ ἀπὸ μακρὰ τὶς κανονιὲς τῆς ναυμαχίας.

Κατὰ τὴν μιὰ-δυὸ τὸ μεσημέρι δὲν ἀκούαμε πλέον κανονιὲς καὶ σὲ λίγο ὁ ἀσύρματος μᾶς ἀνήγγειλεν ὅτι ὁ «ἔχθρὸς ὑποστὰς σοβαρὰς ζημίας ἀπεσύρθη εἰς τὸ ὁρμητήριόν του» Τὸ χαρμόσυνο ἄγγελμα μετεδόθη σὰν ἀστραπὴ στὴν «Ἰωνία» κι' ἔκαμε ὅλους μας ἔξαλλους ἀπὸ χαρά.

Ἡ ὧρες περνοῦσαν σὲ πανηγυρισμὸ μὲ διάφορες πολεμικὲς συζητήσεις, καὶ μόνον ὁ πολεμοχαρὴς συνάδελφος ἔμενε κατσουφιασμένος γιατὶ δὲν τοῦ ἐδόθηκε εὐκαιρία νὰ δείξῃ τὴν στρατιωτική του ἀξία. Ὅλοι περιμέναμε μὲ ἐνθουσιασμὸ τὴν ὥρα ποὺ ὁ στόλος μας θὰ γύριζε γιὰ νὰ τὸν ὑποδεχθοῦμε ὅπως ἀξίζει στοὺς νικητάς. Εἶχεν ἀρχίσῃ νὰ σουρουπώνῃ ὅταν ξαφνικὰ ἀκούμε κανονιὲς ἀπὸ τὸ μέρος ποὺ περιμέναμε τὸν στόλο μας. Ἡ λάμψις τῶν ἐκπυρσοκροτήσεων ἐφαινόντανε καθαρή, κι' ἀνησύχησεν ὅλο τὸ πλήρωμα τῆς «Ἰωνίας».

— Ἔχει γοῦστο, ἐσκεφτόμουνα, νὰ πιαστήκανε πάλι! Ἔτσι θᾶνε! Νὰ χαλάσῃ ὁ κόσμος, ἐπεριμέναμε οἱ Τοῦρκοι νὰ σκοτεινιάσῃ κι' ἐπιτεθήκανε πάλι στὸ στόλο μας.

Ἡ ἰδέα αὐτὴ ἀμέσως ἔκαμε τὸ γῦρο τῆς «Ἰωνίας» κι' ἔκαμε τὰ πληρώματα ν' ἀνησυχήσουν καὶ τὸν ὀδοντογιατρὸ νὰ τρέξῃ στ' ἀμπάρι γιὰ τοὺς γκράδες. Ὁ καπετὰν Ἀγγελῆς, ἀνεβασμένος στὴ γέφυρα τοῦ πλοίου μ' ἐκάλεσε νὰ τοῦ δώσω ἐξηγήσεις.

— Δὲν μοῦ λές, τ' εἶν' αὐτὰ ποὺ διαδίδεις, μὲ ρωτάει, καὶ μοῦκαμες τὸ πλοῖο ἄνω κάτω;

— Δὲν μοῦ λές, τ' εἶν' αὐτὰ π' ἀκούω; Τί δουλειὰ ἔχουνε ἡ κανονιὲς τέτοια ὥρα ἀφοῦ ἡ ναυμαχία ἔχει τελειώσει ἐδῶ καὶ πέντε ὧρες;

— Χριστιανὲ τοῦ Θεοῦ, μοῦ ἀπαντάει, δὲν βλέπεις τὸν στόλο μας ποὺ πλησιάζει; Κύτταξε κεῖ!

Πράγματι. Τὰ πολεμικά μας διεγράφοντο καθαρὰ στὸν ὁρίζοντα μὲ πλώρη πρὸς ἐμᾶς.

— Τὰ βλέπω· καὶ ἂν τὰ βλέπω τί; μὴν τὰ κυνηγάει ὁ τουρκικὸς στόλος καὶ φεύγοντας τοῦ ρίχνουνε κανονιές; Γιατὶ δὲν πιστεύω νὰ πυροβολοῦνε γιὰ χαρά τους.

— Ὄχι γιὰ χαρά τους, παιδί μου, ἀλλὰ τὸ «Σπέτσαι», «Ψαρρὰ» καὶ «Ὕδρα», ὅταν γεμίσουνε τὰ κανόνια τους δὲν μποροῦνε νὰ βγάλουνε τὶς ὀβίδες ἂν δὲν τὶς ρίξουνε.

Ἔκαμα τὸ σταυρό μου πῶς κατωρθώσαμε νὰ νικήσουμε μὲ τέτοια κανόνια, καὶ ἥσυχος πλέον παρακολουθοῦσα τὴν ἄφιξη τῶν πολεμικῶν. Ἡ σιλουέττες των ὅλο καὶ μεγάλωναν. Ἐπὶ κεφαλῆς ἐπλησίαζε ὁ «Ἀβέρωφ» τόσο καταφώτιστος, ὥστε ὅταν ἐπέρασε δίπλα μας διακρίναμε καὶ τὰ πρόσωπα στὸ κατάστρωμα. Στὰ μάτια ὅλων ἔλαμπε ἡ χαρὰ τῆς νίκης. Ὅλα τὰ πληρώματα ἐξέσπασαν σὲ ἐνθουσιώδεις ζητωκραυγές. Ἡ μουσικὴ τοῦ «Ἀβέρωφ» ἔπαιζε τὸν Ἐθνικό μας Ὕμνο.

Ἡ χαρά μας στὴν «Ἰωνία» ἦταν ἀκράτητη· μὲ δάκρυα στὰ μάτια ὑποδεχόμαστε τοὺς νικητάς. Ἐνθουσιασμένοι ἐπετάγαμε ὅλοι τὰ καπέλλα μας στὸν ἀέρα.

Ἡ νύχτα ἦτανε ἀρκετὰ προχωρημένη ὅταν ἐκώπασεν ὁ θόρυβος τοῦ ἑορτασμοῦ. Ἔκανε κρύο τσουγτερὸ καὶ τὸ κεφάλι μου εἶχε ξεπαγιάσῃ. Τότε... θυμήθηκα πὼς μεθυσμένος ἀπὸ τὸν ἐνθουσιασμὸ τῆς πρώτης στιγμῆς ἐπέταξα τὸ μονόκριβό μου καπέλλο ψηλὰ καὶ

λιτικό, πελερίνα στρατιωτική άπό πάνω, καπέλλο ναύτη καί τίτλο άρχιχειρουργοῦ τῆς ὑγειονομικῆς ὑπηρεσίας τοῦ στόλου!

Κι' ὕστερα σοῦ λένε ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ πάρω τὸ μετάλλιον τῆς ἀνδρείας!

Ἔπρεπε καὶ παράπρεπε μάλιστα. Κι' ὅταν ἀργότερα θὰ τὸ βλέπουν οἱ ἀπόγονοί μου θὰ τὸ παίρνουν στὰ χέρια τους μὲ βαθὺ σεβασμὸ καὶ θὰ λένε: «Εἴμαστε ἀπόγονοι μεγάλων θαλασσομάχων. Τὸ βάρος τῆς κληρονομίας εἶνε μεγάλο. Πρέπει νὰ φανοῦμε ἀντάξιοι τῶν μεγάλων προγόνων μας».

Μόλις ἐφθάσαμε στὸν λιμένα ἀνέβηκα στὸν «Ἀβέρωφ» καὶ παρέλαβα τοὺς τραυματίας. Ἦταν τρεῖς-τέσσερεις ὅλοι-ὅλοι κι' ἀπ' αὐτοὺς μόνον ἕνας σαλπιγκτὴς εἶχε χτυπηθῆ κάπως σοβαρὰ ἀπὸ πολλὰ θραύσματα ὀβίδος σ' ὅλο τὸ σῶμα του· ἕνα μεγάλο μάλιστα εἶχε καρφωθῆ στὴν ἄρθρωση τοῦ δεξιοῦ γόνατος. Αὐτὴ ἦτανε ἡ μόνη ὁπωσδήποτε σοβαρὰ ἐπέμβασις ποὺ ἔκανα ἐκείνη τὴ νύχτα. Ἀκόμη καὶ τώρα, ὅπου μὲ βλέπει ὁ σαλπιγκτὴς αὐτὸς μοῦ φιλεῖ τὸ χέρι ἀπὸ εὐγνωμοσύνη.

Φόβος ἐξόδου τοῦ τουρκικοῦ στόλου δὲν ὑπῆρχε πλέον, καὶ σὲ λίγες μέρες ἔλαβα ἄλλο χαρτί: «Ἅμα τῇ λήψει τοῦ παρόντος ἀφοῦ ὑποβάλετε τὴν ἔκθεσιν ὑμῶν πρὸς τὸ ὑπουργεῖον, νὰ παρουσιασθῆτε πάραυτα ἐνώπιον τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Στρατιωτικῶν διὰ τὰ περαιτέρω».

Τὰ «περαιτέρω» τώρα ἦτανε γνωστὰ κι' ἔτσι ἔκλεισε ἡ ὡραία αὐτὴ παρένθεση.

ΡΙΧ. ΛΙΒΑΘΙΝΟΠΟΥΛΟΣ
Ἰατρός, Βουλευτής

ΟΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΟΙ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΙ ΟΡΟΙ

ΑΠΙΣΤΕΥΤΟ ἀλλ' ἀληθέστατο: ἔπειτ' ἀπὸ ἐλεύθερη ζωὴ ἑκατὸ χρόνων καὶ προπάντων ἔπειτ' ἀπὸ μιὰ ἱκανοποιητικὴ τακτοποίηση τοῦ γλωσσικοῦ ζητήματος, οἱ Ἕλληνες δὲν μποροῦν ἀκόμα νὰ συνεννοηθοῦν. Τοὐλάχιστον στὴν περιοχὴ τῆς τέχνης, ἐκεῖ ἀκριβῶς ποὺ νομίζουμε ὅτι ἡ νίκη τῆς δημοτικῆς εἶνε ἀναμφισβήτητη. Βέβαια, ἡ ποίηση κι' ὁ πεζὸς λόγος ἔχουν τὸ γλωσσικό τους ὄργανο καὶ δὲν ἀντιμετωπίζουν γλωσσικὲς δυσκολίες παρὰ σὲ πολὺ λίγες περιπτώσεις. Μόλις ὅμως ἀφήσουμε τὰ λογοτεχνικὰ κείμενα καὶ θελήσουμε νὰ συζητήσουμε λογοτεχνικὰ ζητήματα, εἶνε ἀδύνατο νὰ συνεννοηθοῦμε. Ὁ λόγος; Ἁπλούστατος: καθένας μιλάει κι' ἀπὸ μιὰ δική του γλῶσσα. Ὅλοι, φυσικά, μιλοῦν ἑλληνικά. Ἀλλὰ τὰ ἑλληνικὰ τοῦ ἑνὸς εἶνε ἐντελῶς διαφορετικὰ ἀπὸ τὰ ἑλληνικὰ τοῦ ἄλλου. Ἢ ἀκριβέστερα, καθένας δίνει τὴν ἔννοια ποὺ θέλει στὶς λέξεις ποὺ χρησιμοποιεῖ. Κι' ὅλοι μαζὶ ξεθεωνόμαστε σὲ συζητήσεις χωρὶς νὰ καταλαβαινόμαστε.

Μᾶς λείπουν, μ' ἄλλα λόγια, οἱ λέξεις ποὺ ἔχουν μιὰ ὡρισμένη ἔννοια. Καὶ ἡ ἔλλειψη αὐτὴ εἶνε πολὺ σοβαρώτερη ἀπ' ὅ,τι μπορεῖ νὰ τὴ θεωρήσῃ ὅποιος δὲν ξέρει τὴν ἀξία τῶν ὅρων,—ἐπιστημονικῶν, λογοτεχνικῶν, καλλιτεχνικῶν, ἀδιάφορο. Εἶνε μιὰ ἀπὸ τὶς αἰτίες τῆς ἀναρχίας ποὺ ἐπικρατεῖ στὴν πνευματική μας κίνηση κ' ἔν' ἀπὸ τὰ ἐμπόδια γιὰ τὴ διαπαιδαγώγηση τοῦ μεγάλου κοινοῦ, ποὺ βρίσκεται σὲ τόσο χαμηλὸ ἐπίπεδο καὶ σχεδὸν δὲν ἔχει εἴδηση ἀπὸ τὶς προσπάθειες τῶν διανοουμένων μας.

Ἕνα παράδειγμα θὰ δείξῃ καλλίτερα τὴ σημασία τοῦ λογοτεχνικοῦ καὶ καλλιτεχνικοῦ ὅρου. Ὅλοι χρησιμοποιοῦμε στὶς συζητήσεις μας καὶ γράφουμε ἀκόμα τὶς λέξεις «φιλολογία» καὶ «λογοτεχνία» μὲ τὴν ἴδια ἔννοια. Παλαιοὶ καὶ νέοι λογοτέχνες, μορφωμένοι καὶ ἀμόρφωτοι,—ὑπάρχουν καὶ ἀμόρφωτοι λογοτέχνες, ἰδίως στὴν Ἑλλάδα—ὅλοι, μὰ ὅλοι ἀνεξαιρέτως μὲ τὸν τρόπο ποὺ χρησιμοποιοῦν τοὺς δύο αὐτοὺς ὅρους δείχνουν ὅτι δὲν κάνουν μεταξύ τους καμμιὰ διάκριση. «Φιλολογία» καὶ «λογοτεχνία» συνηθίσαμε νὰ ὀνομάζουμε τὴ λογοτεχνικὴ παραγωγή. Καὶ ἡ συνήθεια αὐτὴ εἶνε παλιὰ κ' ἔχει περάσει σὲ ὅλα σχεδὸν τὰ λογοτεχνικά μας κείμενα, ἀπὸ τὰ πιὸ σοβαρὰ ὡς τὰ πιὸ ἀσήμαντα. Καὶ ὅμως ἡ διαφορὰ «φιλολογίας» καὶ «λογοτεχνίας» καὶ σημαντικὴ εἶνε καὶ καθαρώτατη. «Λογοτεχνία» εἶνε, λένε τὰ λεξικά, τὸ σύνολο τῶν λογοτεχνικῶν ἔργων ἑνὸς τόπου ἢ μιᾶς ἐποχῆς. Ἐνῶ «φιλολογία» ἡ ἐπιστήμη ποὺ ἐξετάζει τὰ λογοτεχνικὰ κείμενα. Διαφορὰ δηλαδὴ ποὺ δὲν ἐπιτρέπει παρεξηγήσεις καὶ παρανοήσεις. Ὡστόσο οἱ Ἕλληνες λόγιοι, καὶ μαζὶ μ' αὐτοὺς ὅλοι ὅσοι παρακολουθοῦν τὰ πνευματικὰ ζητήματα, κατώρθωσαν νὰ ταυτίσουν τοὺς δύο αὐτοὺς τόσο διαφορετικοὺς ὅρους καὶ νὰ μεταχειρίζωνται μὲ ἀπόλυτη βεβαιότητα καὶ τοὺς δύο μὲ μιὰ καὶ μόνο ἔννοια.

Τὸ παράδειγμα αὐτὸ εἶνε ἀπὸ 'κεῖνα ποὺ κάνουν μεγαλύτερη ἐντύπωση. Δὲν εἶνε ὅμως τὸ μόνο. Ἕνα πλῆθος λέξεις ἢ δὲν ἔχουν μιὰ σταθερὴ ἔννοια, παραδεκτὴ ἀπ' ὅλους, ἢ χρησιμοποιοῦνται πότε μὲ τὴ μία καὶ πότε μὲ τὴν ἄλλη ἔννοια. Στὴν κριτικὴ πρὸ πάντων τὸ θαλάσσωμα εἶνε ἀπερίγραπτο. Δὲν θὰ κατηγορήσω, βέβαια, τοὺς κριτικούς μας ποὺ δὲν προσπαθοῦν, ὅταν μιλοῦν γιὰ τὴν ἀξία καὶ τὸ σκοπὸ τῆς τέχνης, νὰ δώσουν στὸν ὅρο μιὰ καθαρὴ ἔννοια. Καὶ τοῦτο γιατὶ ἡ τέχνη ἔχει τόσους σκοποὺς ὅσες εἶνε οἱ λογοτεχνικὲς σχολὲς κ' οἱ ἰδιοσυγκρασίες στὸν κόσμο. Εἶνε δηλαδὴ ἕνα ζήτημα ποὺ μένει ἄλυτο σὲ ὅλους τοὺς τόπους,—ὅπου τοὐλάχιστον οἱ σκεπτόμενοι ἄνθρωποι διαρκῶς ἀναζητοῦν τὸ σκοπὸ τῆς ζωῆς καὶ τῆς τέχνης. Ἀναρίθμητοι ὅμως ἄλλοι ὅροι, ποὺ τοὺς μεταχειριζόμαστε κάθε 'μέρα, δὲν ἔχουν γιὰ ὅλους μας τὴν ἴδια σημασία. Τὰ παραδείγματα μᾶς τὰ προσφέρει κάθε κείμενο. Ἡ «λύτρωση», ἡ «κοσμοθεωρία», ἡ «ψυχικὴ ἀνάταση», ἡ «προέκταση» ἑνὸς λογοτεχνικοῦ ἔργου κλπ. εἶνε λέξεις ποὺ τὶς συναντοῦμε στὰ περισσότερα λογοτεχνικὰ κείμενα. Καὶ κάποτε τὶς συναντοῦμε μὲ μιὰ ἔννοια σωστή. Τὴν ἴδια ὅμως ἔννοια δὲν τὴν συναντοῦμε ποτὲ σὲ δυὸ κείμενα. Καθένας δίνει σ' αὐτοὺς καὶ σὲ ὅλους τοὺς ἄλλους λογοτεχνικοὺς ὅρους περιεχόμενο ἀνάλογο μὲ τὶς προτιμήσεις του, μὲ τὶς προθέσεις του, μὲ τὴν ψυχικὴ κατάσταση τῆς στιγμῆς. Γιατὶ συμβαίνει ἀκόμα, ἕνας λογοτέχνης ἢ κριτικὸς νὰ χρησιμοποιεῖ τὸν ἴδιο ὅρο μὲ δυὸ καὶ τρεῖς σημασίες, ὄχι μόνο σὲ δυὸ διαφορετικὰ κείμενα, ἀλλὰ στὴν ἴδια σελίδα τοῦ χειρογράφου του. Παραδείγματα, ὑποθέτω, δὲν χρειάζονται. Θυμίζω, μοῦ φαίνεται, πράγματα ποὺ προκάλεσαν πολλὲς φορὲς τὴν ἀπορία ὅσων διαβάζουν μὲ προσοχὴ τὰ λογοτεχνικά μας κείμενα.

Ἔπειτα, δὲν εἶνε μόνο οἱ ἑλληνικοὶ ὅροι ποὺ δὲν ἔχουν σταθερὸ περιεχόμενο. Εἶνε καὶ οἱ ξένοι ποὺ μένουν ἀμετάφραστοι ἢ μεταφράζονται μὲ τρόπο ποὺ τοὺς ἀπομακρύνει ἀπὸ τὴν ἀκριβῆ τους ἔννοια. Πόσες φορές, σᾶς παρακαλῶ, δὲν διαβάσατε τὸν ὅρον rationalisme, ἀμετάφραστον ἢ μεταφρασμένον χωρὶς τὴν πραγματικὰ ἀντίστοιχη ἑλληνικὴ λέξη; Καὶ δὲν εἶνε δυό, τρεῖς, πέντε οἱ ξένοι αὐτοὶ ὅροι, ποὺ ἐνῶ χρησιμοποιοῦνται τόσο συχνὰ ἀπὸ τοὺς λογοτέχνες μας, δὲν μεταφράστηκαν ἀκόμη στὴ γλῶσσα μας. Κάθε τόσο δημιουργοῦνται στὰ μεγάλα πνευματικὰ κέντρα καὶ νέοι ὅροι, ποὺ ἀναφέρονται στὴν ποίηση, στὴν πεζογραφία, στὴ σκηνοθετικὴ καὶ σκηνογραφικὴ τέχνη, στὴ ζωγραφική, στὴ γλυπτική, στὴν ἀρχιτεκτονική, στὴν κριτική, σὲ κάθε εἶδος τέχνης ἢ ἐργασίας ποὺ ἔχει σχέση μὲ τὴν τέχνη. Ὅροι ποὺ δὲν εἶνε λέξεις χωρὶς περιεχόμενο, προϊόντα μόδας ποὺ θὰ περάσει καὶ δὲν θ' ἀφίσῃ τίποτε τὸ ἀξιόλογο, ἀλλὰ λέξεις ποὺ ἀνταποκρίνονται σὲ πραγματικὲς ἀνάγκες, ποὺ ἐκφράζουν προσπάθειες σοβαρώτατες καὶ διευκολύνουν τοὺς ἀνθρώπους νὰ συνεννοοῦνται καλύτερα καὶ γρηγορώτερα. Ἔ, ὅλες αὐτὲς οἱ λέξεις ἢ μένουν ἀμετάφραστες ἢ ὅπως μεταφράζονται παίρνουν χίλιες - δυὸ σημασίες καὶ μεγαλώνουν τὴ σύγχυση ποὺ ἔχει δημιουργηθεῖ ἀπὸ τὴν ἔλλειψη ὅρων μὲ σταθερὸ περιεχόμενο.

Τὸ ἀποτέλεσμα, ὅπως σημείωσα κι' ἀπὸ τὴν ἀρχή, εἶνε σοβαρώτατο γιὰ τὴν πνευματική μας ζωή. Οὔτε λίγο οὔτε πολύ, ἡ ἔλλειψη λογοτεχνικῶν καὶ καλλιτεχνικῶν ὅρων εἶνε μιὰ ἀκόμα αἰτία γιὰ νὰ μένει τὸ κοινὸν μακρυὰ ἀπὸ τὰ πνευματικά μας ζητήματα. Καὶ οὔτε μποροῦσε νὰ συμβαίνει ἀλλοιῶς, ἀφοῦ γιὰ νὰ ὑπάρχει παρακολούθηση τῶν πνευματικῶν μας ζητημάτων ἀπὸ μέρος τοῦ κοινοῦ πρέπει τὸ κοινὸν νὰ συνεννοεῖται μὲ τοὺς διανοουμένους του. Ἀλλὰ τὸ κοινὸν μὲ τὶς συνθῆκες αὐτὲς δὲν μπορεῖ νὰ παρακολουθήσει καί, πολὺ περισσότερο, νὰ καταλάβει τοὺς διανοουμένους του, νὰ τοὺς κρίνει καὶ νὰ τοὺς βοηθήσει ἢ νὰ τοὺς ἀποθαρρύνει. Τοῦ μιλοῦν μὲ μιὰ γλῶσσα καὶ κυρίως μὲ λέξεις, μὲ τὶς ὁποῖες δὲν μποροῦν νὰ συνεννοηθοῦν οὔτε αὐτοὶ οἱ ἴδιοι.

Γιὰ τὴν κατάσταση αὐτὴ οἱ ὑπεύθυνοι εἶνε πολλοί. Περισσότερο ὅμως ἀπ' ὅλους ἡ Ἀκαδημία Ἀθηνῶν, ποὺ ἔπρεπε, ἂν ὄχι τίποτ' ἄλλο νὰ εἶχε τακτοποιήσει τὸ σπουδαιότατο αὐτὸ ζήτημα. Θὰ εἶχε προσφέρει στὸν τόπο μιὰ σπουδαιότατη ὑπηρεσία. Καὶ πρὸ πάντων θὰ εἶχε ἀνταποκριθεῖ σ' ἕναν ἀπὸ τοὺς πραγματικοὺς σκοπούς της.

ΠΕΤΡΟΣ ΧΑΡΗΣ

ΨΥΓΕΙΑ ΔΙΑΤΗΡΗΣΕΩΣ
ΤΡΟΦΙΜΩΝ & ΕΜΠΟΡΕΥΜΑΤΩΝ
"ΚΑΡΟΛΟΣ ΦΙΞ,,
ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΕΥΚΟΛΙΑΙ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ
ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΣΥΓΓΡΟΥ 53
ΤΗΛ. 6-65 ΚΑΙ 2-24
ΓΡΑΦΕΙΑ ΠΑΡΑΔΟΣΕΩΣ-ΠΑΡΑΛΑΒΗΣ:
ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ: Πλατεῖα Ἁγίων Θεοδώρων (Δραγατσανίου 1).
ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ: Ὁδὸς Νικήτα 12 (παρὰ τῷ κ. Π. Τριανταφύλλου).

ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

Η ΕΛΛΗΝΟΑΙΓΥΠΤΙΑΚΗ ΣΥΝΑΝΤΗΣΙΣ

Η ΑΘΛΗΤΙΚΗ περίοδος, ἡ ὁποία ἀρχίζει τὸν Ἀπρίλιο, προμηνύεται ἐνδιαφέρουσα. Ἐκτὸς τῶν καθιερωμένων ἀγώνων τοῦ ἀθλητικοῦ πρωταθλήματος καὶ τῶν διασυλλογικῶν συναντήσεων, θὰ λάβουν χώραν καὶ διεθνεῖς συναντήσεις κατὰ τὰς ὁποίας θὰ ἐμφανισθοῦν εἰς τὸ Παναθηναϊκὸν Στάδιον ἀθληταὶ εὐρωπαϊκῆς φήμης. Ἡ πρώτη συνάντησις θὰ λάβῃ χώραν τὸ Πάσχα μεταξὺ Ἑλλήνων, Ἄγγλων καὶ Γάλλων ἀθλητῶν καὶ ἡ δευτέρα τὸν Μάϊον μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ διαφόρων πρωταθλητῶν τῆς Εὐρώπης.

Ὑπάρχει ὅμως ἕνας πολὺ ὡραῖος πρόλογος τῆς ἐνάρξεως τῆς ἀθλητικῆς περιόδου. Ἡ ἐθνικὴ ἀθλητικὴ ὁμάς τῆς Ἑλλάδος θὰ συναντηθῇ μὲ τὴν ἐθνικὴν ὁμάδα τῆς Αἰγύπτου εἰς τὸ Δημοτικὸν στάδιον τῆς Ἀλεξανδρείας τὴν 29ην καὶ 30ὴν τρέχοντος. Ἴσως ἡ ἐποχὴ νὰ εἶνε πρόωρος διότι οἱ ἀθληταί μας δὲν εἶχον ἀκόμη τὸν ἀπαιτούμενον καιρὸν νὰ προπονηθοῦν, ἀλλὰ οἱ περισσότεροι ἔχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διεθνεῖς συναντήσεις τῆς περιόδου ἤρχισαν ἐνωρὶς τὴν προπόνησίν των καὶ δυνάμεθα νὰ ἐλπίζωμεν εἰς ἀρκετὰς νίκας. Ὁ Ζαχαρόπουλος ἐκτινάσσει τὸ ἀκόντιον ἐφέτος εἰς πολὺ μεγαλειτέραν ἀπόστασιν ἀπὸ πέρυσι καὶ θὰ καταρρίψῃ ἀσφαλῶς τὴν πανελλήνιον ἐπίδοσιν. Ὁ Βεργίνης εἰς τὴν σφαῖραν ἐσημείωσε μεγάλην πρόοδον. Ὁ Καραγιάννης εἰς τὸ ἅλμα ἐπὶ κοντῷ ἐλπίζεται ὅτι θὰ ἐπιτύχῃ τὰς ἐπιδόσεις των. Ὁ Μοιρόπουλος εἰς τὸν δρόμον 400 μετ' ἐμποδίων καὶ ὁ Μάντικας εἰς τὰ 110 μετ' ἐμποδίων θὰ μᾶς χαρίσουν ἀσφαλεῖς νίκας.

Τὰ μόνα ἀγωνίσματα εἰς τὰ ὁποῖα οἱ Αἰγύπτιοι θὰ ἐμφανισθοῦν ὡς πολὺ ἐπιφοβοι ἀντίπαλοι εἶνε οἱ δρόμοι 100, 200, 400, 800 καὶ 1500 μέτρων. Ἐπειδὴ δὲ εἶνε ἄγνωστον ποῖοι ἀθληταὶ εἶνε οἱ καλλίτεροι εἰς τὰ ἀγωνίσματα αὐτὰ ἐφέτος, ὁ Σύνδεσμος Ἀθλητικῶν Σωματείων προεκήρυξε προκριματικοὺς ἀγῶνας οἱ ὁποῖοι θὰ λάβουν χώραν αὔριον εἰς τὸ Στάδιον. Ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν ἀγώνων τούτων θὰ καθοδηγηθῇ ἡ τεχνικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ Συνδέσμου νὰ σχηματίσῃ τὴν ἐθνικὴν ὁμάδα.

Ἡ Ἑλληνικὴ ἀθλητικὴ ὁμὰς θὰ ἀποτελεσθῇ ἀπὸ δέκα πέντε ἀθλητὰς καὶ δύο συμβούλους τοῦ Συνδέσμου καὶ θὰ ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τὸν Πειραιᾶ τὴν 24ην τρέχοντος.

Ἡ μετάβασις τῆς ὁμάδος μας εἰς τὴν Αἴγυπτον συμπίπτει μὲ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ἀντιπροέδρου τῆς Κυβερνήσεως κ. Μιχαλακοπούλου καὶ θὰ ἔχῃ εὐρυτέραν σημασίαν εἰς τὴν σύσφιξιν τῶν ἑλληνοαιγυπτιακῶν σχέσεων. Τόσον οἱ Ἕλληνες τῆς Αἰγύπτου ὅσον καὶ οἱ ἰδιαγενεῖς προετοιμάζουν θερμοτάτην ὑποδοχὴν εἰς τοὺς ἀθλητάς μας.

Τὴν συνάντησιν αὐτὴν ὠργάνωσεν ἡ ἑλληνικὴ Ἀθλητικὴ Ἕνωσις Ἀλεξανδρείας μετὰ τοῦ Ἰταλικοῦ συλλόγου «Παλαίστρα Ἰταλιάνα» θὰ συμμετάσχουν δὲ εἰς τὴν ἐθνικὴν ὁμάδα τῆς Αἰγύπτου ὅλοι οἱ καλλίτεροι ἀθληταὶ μεταξὺ τῶν ὁποίων θὰ εἶνε καὶ Ἕλληνες, Ἰταλοὶ καὶ Ἄγγλοι.

Ἂς εὐχηθῶμεν ὅπως οἱ ἀθληταὶ τοῦ στίβου, οἱ ὁποῖοι εἶνε ἡ πρώτη φορὰ ποὺ μεταβαίνουν εἰς τὴν Αἴγυπτον, τὰ καταφέρουν καλλίτερα ἀπὸ τοὺς ποδοσφαιριστάς.

Ο ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ

Η ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΠΑΙΔΑΓΩΓΗΣΙΣ ΤΗΣ "ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΑΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ,,

ΕΙΣ προηγούμενον ἄρθρον μας ἀνεφέραμεν γενικῶς τὰς ἐνδείξεις ἐκείνας τὰς ὁποίας μᾶς παρέχει τελευταίως ἡ «Φιλελευθέρα Νεολαία», ὥστε δεδικαιολογημένως νὰ ἐλπίζωμεν ὅτι ταχέως θὰ παράσχῃ σημαντικὴν ἐνίσχυσιν εἰς τὴν προσπάθειαν τῆς φιλελευθέρας διαπαιδαγωγήσεως τῆς νεολαίας ὑπὸ τὴν εὐρεῖαν αὐτῆς ἔννοιαν. Λόγῳ ὅμως τῆς γενικότητος τοῦ ἄρθρου ἐκείνου, θεωροῦμεν ἀναγκαῖον σήμερον νὰ ἐνδιατρίψωμεν εἰδικῶς ἐπὶ τοῦ σπουδαιοτάτου ζητήματος τῆς γυμναστικῆς διαπαιδαγωγήσεως τῶν μελῶν τῆς Φ. Ν., ἀναφέροντες καὶ τὰς σχετικὰς ἐπὶ τούτου ἐνεργείας τῆς ὀργανώσεως ταύτης, μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ὑποκινήσωμεν τὸ ἐνδιαφέρον τῶν μελῶν της ὑπὲρ ζητήματος συνδεομένου ἀμεσώτατα, κατὰ τὴν γνώμην μας, καὶ μὲ αὐτὴν τὴν πνευματικὴν καὶ κοινωνικὴν ἐν γένει πρόοδον τῶν νέων.

Τὴν σπουδαιότητα ἄλλως τε τοῦ ζητήματος τούτου ἐτόνισε καὶ αὐτὸς ὁ ἀρχηγὸς τῶν Φιλελευθέρων καὶ Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως εἰς τὸν πρὸς τὴν «Φιλελ. Νεολαίαν» πρὸ καιροῦ ἀπευθυνθέντα λόγον του, δι' οὗ μεταξὺ ἄλλων παρέχει καὶ τὴν ἑξῆς πρὸς τοὺς νέους συμβουλήν: «...Ἀφιερώνετε καθ' ἑκάστην ἡμέραν τῶν ἀναγκαίων χρόνων διὰ τὰς γυμναστικὰς ἀσκήσεις, αἵτινες θὰ διατηρήσουν τὴν σωματικήν σας ἀκμήν. Ὁ χρόνος ποὺ ἀφιερώνεται διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον δὲν εἶνε ποτὲ χαμένος. Διατηροῦντες διὰ τῆς γυμναστικῆς τὴν σωματικήν σας ἀκμὴν δὲν ἀπολαμβάνετε μόνον πληρέστερον τὴν χαρὰν τῆς ζωῆς ἀλλὰ καὶ ὁπλίζεσθε ἀποτελεσματικώτερον διὰ τὸν ἀγῶνα τῆς ζωῆς...».

Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ὅλοι διὰ λόγων ἀναγνωρίζομεν καὶ παραδεχόμεθα τὴν ἀλήθειαν ταύτην ἀλλ' εἶνε ἐπίσης ἀληθὲς ὅτι ἐλάχιστοι ἀποφασίζομεν καὶ νὰ τὴν ἐφαρμόσωμεν εἰς τὸν καθ' ἡμέραν βίον.

Ταῦτα ἔχον ὑπ' ὄψει τὸ τελευταίως ἐκλεγὲν συμβούλιον τῆς «Φιλελευθέρας Νεολαίας» καὶ ἐπιθυμοῦν νὰ ἐμφυσήσῃ εἰς τὰ μέλη τῆς ὀργανώσεως τὸν ἀναγκαῖον ζῆλον, ἐκτὸς τῶν ἐνεργειῶν του πρὸς συστηματικὴν ὀργάνωσιν τοῦ σωματείου, ἐπληρώθη ἀμέσως μετ' ἐξαιρετικοῦ ἐνδιαφέροντος καὶ τοῦ γυμναστικοῦ ζητήματος.

Εὐτυχῶς διὰ τὴν «Φιλ. Νεολαίαν», ὁ κ. Χρυσάφης, διευθυντὴς τῆς Φυσικῆς Ἀγωγῆς παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ Παιδείας, πρὸς ὃν τὸ πρῶτον ἀπευθύνθη τὸ Συμβούλιον διὰ νὰ ζητήσῃ τὴν γνώμην του, ὑπὲρ πάντα ἀρμοδίου νὰ παρέχῃ ἀναμφισβητήτου κύρους γνώμας ἐπὶ τοιούτων ζητημάτων, μὲ εἰλικρινῆ ἐνθουσιασμὸν ἐτέθη εἰς τὴν διάθεσιν αὐτῶν, προθύμως δεχθεὶς νὰ παράσχῃ κάθε σχετικὴν μὲ τὴν πραγματοποίη-

σιν τοῦ σκοποῦ τούτου εὐκολίαν. Οὕτω π. χ. ἐδέχθη ὅπως καθ' ὡρισμένας ἡμέρας καὶ ὥρας εἶνε εἰς τὴν διάθεσιν τῶν μελῶν τῆς «Φιλελ. Νεολαίας» τὸ ὅπισθεν τοῦ Ζαππείου δημόσιον γυμναστήριον ὅπου θὰ δύνανται τὰ μέλη τῆς «Φιλελευθέρας Νεολαίας»νὰ γυμνάζωνται ἄνευ οὐδεμιᾶς ὑλικῆς ἐπιβαρύνσεως, ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν γυμναστῶν.

Λαμβάνων μάλιστα ὑπ' ὄψει ὁ κ. Χρυσάφης τὸ δύσκολον τῆς ἐξυπηρετήσεως ἀπάντων τῶν μελῶν τῆς «Φιλελευθέρας Νεολαίας» διὰ τοῦ γυμναστηρίου τούτου, ἰδίως τῶν διαμενόντων εἰς τὰ ἀπομεμακρυσμένα τμήματα αὐτῆς (Νέας Ἰωνίας Νέας Φιλαδελφείας, Περιστερίου κλπ.) παρέσχε τὴν ὑπόσχεσιν ὅτι θὰ θέσῃ εἰς τὴν διάθεσιν αὐτῶν καὶ τὰ ἱδρύμενα προσεχῶς τρία νέα λαϊκὰ γυμναστήρια ὡς καὶ τὰ μελλοντα νὰ ἱδρυθοῦν τοιαῦτα καὶ ἀνήκοντα εἰς τὴν Ἐκπαιδευτικὴν καὶ Γυμναστικὴν Ἑταιρίαν. Διὰ νὰ καταστῇ δὲ στενώτερος ὁ σύνδεσμος τῆς «Φιλελευθέρας Νεολαίας» μετὰ τῆς ἑταιρίας ταύτης, ἧς ὁ κ. Χρυσάφης τυγχάνει γενικὸς γραμματεύς, καὶ δυνηθοῦν οὕτω τὰ μέλη αὐτῆς ν' ἀπολαμβάνουν εὐκόλως τῶν ὠφελημάτων τῆς ἐκπολιτιστικῆς αὐτῆς δράσεως, ἐγένετο δεκτὴ ἡ ἐκδηλωθεῖσα παρὰ τοῦ Δ. Συμβουλίου αὐτῆς ἐπιθυμία ὅπως τὰ μέλη της ἐγγράφωνται ἄνευ διατυπώσεων ὡς μέλη τῆς ἑταιρίας ταύτης.

Οὕτω ἡ «Φιλελευθέρα Νεολαία», χάρις εἰς τὸν κ. Χρυσάφην ἐπιτυγχάνει νὰ ἐπληρώσῃ ἕνα μεγάλο μέρος τοῦ σκοποῦ αὐτῆς. Ἐλπίζομεν ὅτι καὶ τὰ μέλη τῆς Φ. Ν. θὰ σπεύσουν προθύμως νὰ ἐπωφεληθοῦν τῶν ἐπιτευχθεισῶν ὡς ἄνω εὐκολιῶν διὰ τὴν ἀρτίαν σωματικὴν των διαπαιδαγώγησιν, ἀφοῦ ἄλλως τε τοῦτο ἐπιβάλλει καὶ τὸ ἀτομικὸν αὐτῶν συμφέρον.

Οὕτω ἡ «Φιλελευθέρα Νεολαία», σωματεῖον καθαρῶς πολιτικόν, παύει πλέον νὰ περιορίζῃ τὴν δρᾶσιν της εἰς τὸν στενὸν κύκλον κομματικῶν ἀπασχολήσεων καὶ προεκλογικῶν ἐνεργειῶν, μεριμνῶσα δὲ ὅπως τὰ μέλη αὐτῆς ἀπολαμβάνουν ὠφελημάτων συντελούντων εἰς τὴν σωματικὴν καὶ ψυχικὴν αὐτῶν ἀνάπτυξιν, ἀποτελεῖ ἀξιόλογον παράδειγμα πρὸς μίμησιν καὶ παρ' ἄλλων πολιτικῶν σωματείων, οὕτως ὥστε νὰ καθιερωθῇ πλέον ὡς ἀξίωμα, ὡς κανὼν ἀπαράβατος ὅτι τὰ πολιτικὰ σωματεῖα οἱασδήποτε πολιτικὰς ἀρχὰς καὶ ἂν πρεσβεύουν δέον νὰ μὴ περιορίζουν τὴν δρᾶσιν των εἰς τὸ σύνηθες κομματικὸν ἐπίπεδον τῆς κακῶς ἐννοουμένης πολιτικῆς ἐξυπηρετήσεως ἀλλ' ἐπεκτείνουν ταύτην καὶ εἰς τὸ ἐπίπεδον τὸ συντελοῦν εἰς τὴν πολιτικὴν διαπαιδαγώγησιν τῶν μελῶν του διὰ τῆς σωματικῆς καὶ ψυχικῆς αὐτῶν ἐξυψώσεως, ὥστε νὰ δύνανται ταῦτα ἐμβαθύνοντα εἰς τὴν ἰδεολογίαν, τὴν ὁποίαν εἰδικῶς πρεσβεύει τὸ κόμμα εἰς ὃ ἀνήκουν, νὰ σχηματίζουν σαφῆ περὶ αὐτῆς ἀντίληψιν, ὁπότε ἡ θὰ πείθωνται τελείως καὶ θὰ καθίστανται πνευματικοὶ ἱεραπόστολοι αὐτῆς ἢ τοὐναντίον, καὶ τότε φυσικὰ ὑ' ἀπομακρύνωνται ἐγκαίρως αὐτῆς χωρὶς νὰ ἐπιφέρουν μεγάλας ζημίας καὶ εἰς ἑαυτοὺς καὶ εἰς τὸ κόμμα των.

Ε. ΚΟΘΡΗΣ

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
ΧΗΜΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ
ΚΑΙ ΛΙΠΑΣΜΑΤΩΝ
ΕΔΡΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ — ΣΤΑΔΙΟΥ 33
Χημικὰ λιπάσματα, ἁπλᾶ καὶ σύνθετα. Ὀξέα ἐν γένει. Γεωργικὰ φάρμακα. Ὑαλουργεῖα λευκῆς καὶ πρασίνης ὑάλου. Ὑελοπίνακες.
ΔΕΧΕΤΑΙ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ
ΕΙΣ ΔΡΑΧΜΑΣ
Διὰ 3 μῆνας .... 8 ο)ο
Δι' 6 » .... 8 1)2 ο)ο
Δι' 1 ἔτος .... 9 ο)ο
ΕΙΣ ΛΙΡ. ΑΓΓΛΙΑΣ, ΔΟΛΛΑΡΙΑ ΚΑΙ ΧΡΥΣΟΝ :
Διὰ 3 μῆνας .... 7 ο)ο
Δι' 6 » .... 7 1)2 ο)ο
Δι' 1 ἔτος .... 8 ο)ο

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΙ

ΓΕΡΜΑΝΙΑ

ΤΟ ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ

Τηλεγραφήματα ἀπὸ διαφόρους μεγάλας γερμανικὰς πόλεις παριστοῦν τὴν χρηματιστηριακήν, ἐν γένει, κατάστασιν τῆς Γερμανίας, ὡς ἀσταθῆ καὶ τελείως ἀβεβαίαν, παρὰ τὴν σταθερότητα ὡρισμένων ἀξιῶν, ἰδίᾳ ἠλεκτρικῶν ἐπιχειρήσεων.

Τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν ἐντὸς τοῦ Χρηματιστηρίου διαπραγματευομένων ἀξιῶν προσφέρεται συνεχῶς, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀγοραστικῆς κινήσεως, παρὰ τὸν ἐκ νέου ὑποβιβασμὸν τοῦ προεξοφλητικοῦ τόκου ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς Τραπέζης.

Ὁ τόκος ρευστοῦ χρήματος, εἰς τὸ Χρηματιστήριον, μὲ προθεσμίαν μηνός, κυμαίνεται μεταξὺ 8—8 1/2 %.

ΤΟ ΚΑΡΤΕΛ ΤΟΥ ΧΑΛΥΒΟΣ

Κατὰ τὰ μέσα τοῦ παρελθόντος μηνὸς συνῆλθον εἰς τὰς Βρυξέλλας τὰ μέλη τοῦ καρτὲλ τοῦ χάλυβος, ἅτινα μετὰ μακρὰς συζητήσεις, ἀπεφάσισαν τὴν αὔξησιν τῆς τιμῆς τοῦ χάλυβος, ἀπὸ 1ης τρέχ. μηνὸς Μαρτίου.

Ἡ συνολικὴ παραγωγὴ χάλυβος κατὰ τὸ 1929 ἀνῆλθεν εἰς 34.953.000 τόν. ἤτοι 2.494.000 πλέον τῆς παραγωγῆς τοῦ 1928.

Τὸ ἄνω ποσόν, τῆς παραγωγῆς τοῦ 1929, κατανέμεται ὡς ἑξῆς :

Γερμανία	16.246	χιλ.	τόννοι
Γαλλία	9.664	»	»
Βέλγιον	4.132	»	»
Λουξεμβοῦργον	2.702	»	»
Περιοχὴ τοῦ Σάρ	2.209	»	»
Σύνολον	34.953	χιλ.	τόννοι

ΤΟΥΡΚΙΑ

Η ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ ΤΟΥ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΙΚΟΥ ΔΙΚΤΥΟΥ

Τὸ κυριώτερον μέλημα τῆς τουρκικῆς Κυβερνήσεως εἶνε ἡ ἀνάπτυξις τοῦ σιδηροδρομικοῦ δικτύου

Τὸ κληροδοτηθέν, ὑπὸ τῶν προκατόχων τῆς σημερινῆς Κυβερνήσεως, σιδηροδρομικὸν δίκτυον ἦτο τελείως ἀνεπαρκές, ἀφίνον πλεῖστον μέρος τῆς χώρας ἄνευ οὐδενὸς μέσου συγκοινωνίας. Μόνον τὰ δυτικὰ τμήματα τῆς χώρας εἶχον συγκοινωνιακὸν δίκτυον, καὶ αὐταὶ ὅμως ἐλλειπές, λόγῳ τῆς ὁμαλότητος καὶ τοῦ πλούτου τοῦ ἐδάφους των. Ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ αἱ σιδηροδρομικαὶ ἑταιρεῖαι ἦσαν ξέναι.

Ἀπὸ τοῦ 1924 ὅμως καὶ ἐντεῦθεν, ἀφ' ὅτου ἀπεφασίσθη ἡ σύνδεσις Σιβὰς - Ἀγκύρας - Σαμψοῦντος, τὸ σιδηροδρομικὸν δίκτυον αὐξάνει συνεχῶς, μεγάλα δὲ ποσὰ τοῦ προϋπολογισμοῦ τοῦ Κράτους, ἀναγράφονται διὰ τὴν βελτίωσιν τῆς συγκοινωνίας.

Οὕτω κατὰ τὸ 1924 - 1925 ἐδαπανήθησαν, δι' ἔργα συγκοινωνίας, 11.000 ἑκατ. λιρῶν τουρκίας ἐπὶ 170.800 ἑκατ. συνολικοῦ κονδυλίου προϋπολογισμοῦ, κατὰ τὸ 1927 - 1928 ἐδαπανήθησαν 22.000 ἑκατ. λιρῶν ἐπὶ 194.500 ἑκατ. συνολικοῦ κονδυλίου προϋπολογισμοῦ, καὶ κατὰ τὴν χρῆσιν 1928 - 1929, 29.000 ἑκατ. τουρκικῶν λιρῶν, ἐπὶ συνολικοῦ κονδυλίου προϋπολογισμοῦ 207.200 ἑκ.

Ἡ κατασκευὴ νέων σιδηροδρομικῶν γραμμῶν ἀνελήφθη εἰς ἄλλας μὲν περιφερείας, ὑπὸ τοῦ Κράτους, εἰς ἄλλας δέ, ὑπὸ διαφόρων ξένων ὁμίλων. Ὅλαι αἱ κατασκευαὶ πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ ἔχουν περατωθῇ μέχρι τοῦ 1934, ὁπότε τὸ συγκοινωνιακὸν σιδηροδρομικὸν δίκτυον θὰ ἀνέρχεται εἰς 2.265 χιλ. πλέον τοῦ σήμερον ὑφισταμένου.

ΑΓΓΛΙΑ

ΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΝ ΕΜΠΟΡΙΟΝ

Συμφώνως πρὸς τοὺς στατιστικοὺς πίνακας τοὺς ἀνακοινωθέντας ὑπὸ τοῦ ἀγγλικοῦ Ἐμπορικοῦ Ἐπιμελητηρίου τὸ ἐξωτερικὸν ἐμπόριον τοῦ Ἡνωμένου Βασιλείου κατὰ τὸν μῆνα Ἰανουάριον εἶχεν ὡς ἑξῆς :

Εἰσαγωγὴ	Λ. Στ.	101.853.658
Ἐξαγωγὴ	»	58.262.478
Ἐπανεξαγωγὴ	»	8.173.899

Κατὰ τὸν ἀντίστοιχον μῆνα τοῦ ἔτους 1929 τὸ ἐξωτερικὸν ἐμπόριον τῆς Ἀγγλίας εἶχεν ὡς κάτωθι:

Εἰσαγωγὴ	Λ. Στερ.	93.679.759
Ἐξαγωγὴ	»	106.735.006

Ἤτοι κατὰ τὸ 1930 παρουσιάζεται αὔξησις τῆς εἰσαγωγῆς κατὰ Λ. Στερλίνας 8.173.899 καὶ ἐλάττωσις τῆς ἐξαγωγῆς ἀνερχομένη εἰς Λίρ. Στερλίνας 40.298.629.

Ἡ κίνησις τῆς ναυτιλίας ὑπῆρξεν ἡ ἀκόλουθος :

Τὸ σύνολον τῶν ἐφαρτόρτων καταπλευσάντων ἀτμοπλοίων εἰς ἀγγλικοὺς λιμένας κατὰ τὸν μῆνα Ἰανουάριον ἀνῆλθεν εἰς 4.786.143 καὶ τῶν ἀποπλευσάντων εἰς 5.788.351 τόν. ἔναντι τόν. 4. 673.639 κατάπλων καὶ τόν. 5.409.796 ἀπόπλων τοῦ 1929.

ΤΑ ΚΕΡΔΗ ΤΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Οἱ ἐτήσιοι ἰσολογισμοὶ τῶν μεγαλυτέρων βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων ἀνερχομένων εἰς 1770, παρουσιάζουν συνεχῆ βελτίωσιν τῆς οἰκονομικῆς καταστάσεως τῶν ὡς ἄνω ἐπιχειρήσεων. Ἡ αὔξησις παρουσιάζεται ἰδίᾳ εἰς τὴν α' καὶ τὴν τελευταίαν τριμηνίαν τοῦ παρελθόντος ἔτους.

Εἰς τὸν κατωτέρω πίνακα ἐμφαίνεται, τὸ σύνολον τῶν κερδῶν, κατὰ τριμηνίας τοῦ ἔτους 1929 καὶ τοῦ παρελθόντος ἔτους 1928.

	1928	1929	Διαφορὰ
1η τριμηνία	58.965 χιλ.	59.869 χιλ.	+903 χιλ.
2α »	78.662 »	78.079 »	—583 »
3η »	24.039 »	23.327 »	—731 »
4η »	32.948 »	33.404 »	+455 »
Σύνολον	194.614 »	194.681 »	+ 64 »

Ἐκ τοῦ ἀνωτέρω ποσοῦ τῶν Λιρῶν Στερλινῶν 194.681, χιλ. Λίρ. Στερλ. 119.976 χιλ. ἢ 61.2% διενεμήθησαν ὡς μέρισμα παρὰ τῶν ἑταιρειῶν διὰ τὰς κοινὰς μετοχάς, Λιρ. Στερλ. 38.418 χιλ. διενεμήθησαν ὡς μέρισμα διὰ τὰς προνομιούχους μετοχάς, καὶ Λιρ. Στερλ. 36.282 χιλ. μετηνέχθησαν εἰς τὰ ἀποθεματικὰ τῶν ἐπιχειρήσεων.

Ἡ ΚΟΛΥΝΟΣ εἶναι οἰκονομική. Ἓν ἑκατοστόμετρον ἐπὶ ξηρᾶς φήκτρας ἀρκεῖ. Ἡ Κόλυνος παρασύρει τὰ ὑπολείμματα τῶν τροφῶν καὶ καταστρέφει τὰ ἐπικίνδυνα μικρόβια. Δοκιμάσατε τὴν Κόλυνος. Τὸ αἴσθημα τῆς καθαριότητος καὶ δροσερότητος ὅπερ μένει εἰς τὸ στόμα εἶναι ὑπέρεχον.
ΟΔΟΝΤΟΚΡΕΜΑ
ΚΟΛΥΝΟΣ
204

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΑΙ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ

ΚΛΗΡΩΣΕΙΣ

Μαρτίου 10.—Ἐνηργήθη ἡ 38η ἡ εἰς τὸ ἄρτιον κλήρωσις τῶν ὁμολογιῶν τοῦ Δανείου 5% 1920 (300 ἑκατ.).

Μαρτίου 14.—Ἐνηργήθη ἡ 23η κλήρωσις τῶν ὁμολογιῶν τοῦ Δανείου 6% 1917 (Ἐπιτάξεως).

Μαρτίου 14.—Ἐνηργήθη ἡ 71η κλήρωσις τῶν ὁμολογιῶν μετὰ λαχνοῦ τοῦ Λαχειοφόρου Δανείου τῆς Ἐθν. Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος Δρ. 30.000.000 2 1/2 % 1912.

ΠΡΟΣΕΧΕΙΣ ΚΛΗΡΩΣΕΙΣ

Μαρτίου 28.— Ἐθνικὸν Δάνειον Δραχμῶν χρ. 15.000.000 6% 1915

Τοκομερίδιον φρ. χρ. 15.

Μαρτίου 28.— Δάνειον Ἑταιρείας Σιδηροδρόμων Ἀθηνῶν—Πειραιῶς Δρχ. 3.000.000 5% 1904.

Κλήρωσις ὁμολογιῶν πληρωτέων 28-4-930.

Η ΕΤΑΙΡΙΑ ΛΙΠΑΣΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ

Κατὰ τὴν προχθεσινὴν σύσκεψιν μεταξὺ τοῦ Πρωθυπουργοῦ, τῶν ἁρμοδίων Ὑπουργῶν, τῶν διοικητῶν τῶν δύο πρώτων Τραπεζῶν μας, καὶ τῶν ἀρχηγῶν τῶν κομμάτων, ἀπεφασίσθη ἡ ἐνίσχυσις τῆς Ἑλληνικῆς Ἑταιρίας Χημικῶν Προϊόντων καὶ Λιπασμάτων. Ἡ ἑταιρία αὕτη προβαίνει ἤδη εἰς τὴν ἔκδοσιν δανείου 600.000 λιρῶν μὲ τὴν ἐγγύησιν τῆς Ἐθνικῆς Τραπέζης, εἰς τὴν ὁποίαν τὸ Κράτος ἀπεφάσισε, κατὰ τὴν σύσκεψιν, νὰ προσθέσῃ καὶ τὴν ἰδικήν του ἐγγύησιν.

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ ΛΟΝΔΙΝΟΥ

ΔΑΝΕΙΑ ΕΙΣ ΛΙΡΑΣ ΑΓΓΛΙΑΣ	ΣΑΒΒΑΤ.	ΔΕΥΤΕΡΑ	ΤΡΙΤΗ	ΤΕΤΑΡ.	ΠΕΜΠΤΗ
5% 1881	73	73	73	73	73
5% 1884	78	73	73	73	73
4% 1887	60	60	60	60	59 1/2
4% 1889	60	60	60	60	59 1/2
5% 1890	72	72	72	72	72
5% 1893	67	67	67	67	67
4% 1902	59	59	59	59	61
5% 1907	84	84	84	84	84
4% 1910	59	59	59	59	59
5% 1914	74 1/8	74 3/8	74 1/8	74 1/8	74 1/8
7% 1924	102 3/8	102 5/8	102 1/8	102 5/8	102 3/8
8% 1928	89 1/2	—	89 1/8	86 1/4	90 1/4
Κτηματικῆς	98	—	98	98	98 7/8
Παραγωγικὸν	—	—	—	—	86 1/4
Ἀνταλλαξίμων	—		91 1/4	91 1/4	9 1/2

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ

ΧΡΕΩΓΡΑΦΑ ΕΙΣ ΦΡ. ΓΑΛΛΙΚΑ	Σαββατ.	Δευτερα	Τριτη	Τεταρτη	Πεμπτη
Δάνεια 1914	—	1830	1835	—	1840
Ἀθηνῶν	—	—	—	—	—
Ἀνατολῆς	335	335	335	335	—
Οἴνων	235	327	238	245	253
Λαύρια	—	9	9	9	9
Ἠλεκτρικῆς	—	—	—	—	238
Σ. Θεσσαλίας	330	327	328	325	305
Σ.Π.Α.Π	—	235	235	—	—

ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΑΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

ΟΜΟΛΟΓΙΑΙ ΤΩΝ ΕΙΣ ΧΡΥΣΟΝ ΔΑΝΕΙΩΝ	ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	ΣΑΒΒΑΤΟΝ	ΔΕΥΤΕΡΑ	ΤΡΙΤΗ	ΤΕΤΑΡΤΗ	ΠΕΜΠΤΗ
5% 1881	5.475	5.485	5.485	5.485	5.485	5.485
5% 1884	5.475	5.485	5.485	5.485	5.485	5.485
4% 1887	4.525	4.525	4.520	4.520	4.523	4.500
4% 1889	4.450	4.465	4.450	4.450	4.440	4.440
5% 1890	5.325	5.325	5.325	5.325	5.325	5.325
5% 1893	5.350	5.350	5.250	5.300	5.350	5.350
4% 1902	37.000	37.000	37.000	37.000	37.000	37.000
4% 1902	4.300	4.300	4.300	4.300	4.300	4.300
5% 1907	1.240	1.260	1.260	1.260	1.260	1.260
4% 1910	4.400	4.400	4.400	4.400	4.400	4.400
5% 1914	5.535	5 518	5.520	5.525	5.550	5 530
7% 1924	7.705	7.690	7.675	7.675	7. 710	7. 710
7% 1924	36.000	36.000	36.000	36 000	36.000	36.000
8% 1925	81.500	81.500	81.000	81.500	81 500	81.500
6% 1928	6. 810	6. 810	6. 510	6. 510	6. 810	6. 810
6% 1928	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....

Εἰς ΔΡΑΧΜΑΣ		ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ	ΣΑΒΒΑΤΟΝ	ΔΕΥΤΕΡΑ	ΤΡΙΤΗ	ΤΕΤΑΡΤΗ	ΠΕΜΠΤΗ
Ἀντ. 18%		907.—	903.—	904.50	909.—	907.50	905.50
Ἔντοκα 16%		731.50	728.—	729.—	731.—	730.—	730.—
Ἐλλ. Ὑπ.		101.50	101.50	101.50	101.50	101.50	101.50
Ἐλλ. Μετ.		448.—	445.50	445.—	447.—	445.50	447.—
		378.—	380.—	380.—	379.—	379.—	379.—
5% 1900		62.25	62.25	62.25	62.25	62.25	62.25
6% 1917		81.—	81.—	81.—	81.—	81.—	81.—
6% 1918		80.50	80.50	80.50	82.—	82.—	82.—
8% 1919		90.—	91.—	93.—	92.50	93.—	93.—
8% 1925		88.—	88.—	88.—	89.—	88.—	88.—
6% 1920	Πολ	200.—	203.—	203.—	198.—	198.—	198.—
	Ἀπ.	212.50	212.50	212.50	208.—	208.—	206.—
6½ 1922		101.25	101.25	101.25	101.50	101.50	99.75
6% 1926		86.25	85.—	85.—	85.—	85.—	85.—
2½ 1904		69.—	69.—	70.—	70.—	70.—	70.—
2½ 1912		69.—	69.—	79.—	69.—	69.—	69.—
2% 1925		6.100	6.100	6.100	6.100	6.100	6.100
Κτημ.	α	261.—	261.—	261.—	261.50	260.—	260.—
	β	263.—	263.—	263.—	262.—	263.—	262.50

ΜΕΤΟΧΙΚΑΙ ΑΞΙΑΙ

ΤΡΑΠΕΖΙΤΙΚ.							
Ἐθνικῆς	58.200	58.000	58.500	59.700	59.100	58.400	
Ἀθηνῶν	643	640	640	655	647	661	
Ἀνατολῆς	1.000	990	995	1.005	1.000	1.005	
Λαϊκῆς	5.590	5.590	5.590	5.590	5.590	5.590	
Ἐμπορικῆς	743	740	715	720	719	720	
Πειραιῶς	370	370	380	370	355	355	
Βιομηχανία	166	166	166	166	166	166	
Ἐθν Οἶκον	45	45	45	45	45	45	
Κεντρικῆς	270	270	270	270	270	270	
Κοσμάδοπ.	800	800	800	800	800	800	
Χίου	690	690	690	690	690	690	
Ἐμ. Πίστεως	220	220	220	220	220	220	
Καρμπασίλ.	8.500	8.500	8.500	8.500	8.500	8.500	
Κτηματικῆς	2.090	2.060	2.080	2.070	2.075	2. 110	
Δακωνίας	114	114	114	114	113	114	
ΑΤΜΟΠΛΟΪΚ							
Ἀχαϊκὴ	110	110	110	110	110	110	
Ἐθν. Ἀτμοπ	297	298	300	304	304	304	
Μιχαλινοῦ	525	530	530	530	530	530	
Χιακῆς	340	325	330	330	335	330	
Γιαννουλάτ	135	135	135	135	135	135	
Κορινθιάκ	280	280	280	280	280	280	
ΟΙΝΟΠΟΙΪΤΙΚ.							
Οἰνοπνευμ.	415	418	412	410	410	412	
Οἴνων	705	737	710	730	725	745	
Καμπᾶ	215	215	230	230	230	230	
Ἠσαΐα	22	23	24	24	24	24	
«Ἕνωσις»	120	120	120	120	120	120	
Γεωρ. Βιομ.	245	245	245	240	225	225	
Κασταλία	26	26	26	26	26	26	
ΜΕΤΑΛΛΕΥΤ.							
Ἀλλιβερίου	53	53	53	53	53	55	
Ἀνθρ. Χυτ. (Κοιν. Πρ.)	6	6	6	6	6	6	
Ἐπιχ.	57	57	59	60	60	60	
	130	130	130	130	130	130	
Λαυρίου	6	7	7	6	7	7	
Ὡρωποῦ	45	42	40	42	42	42	
ΥΦΑΝΤΟΥΡΓ.							
Πειρ. Ἐπιχ	140	140	140	140	140	140	
Ἐριουργίας	235	237	237	239	239	232	
Βερμίου	475	467	472	485	509	485	
Ἐρίων	108	102	102	106	108	108	
Ταπητουργ.	85	85	85	85	85	85	
Χρυσαλλίδ.	108	108	107	109	109	107	
Ὑφαντουργ	36	36	36	36	36	36	
Βάμβακος	100	100	100	100	100	100	
Ἀθηναΐδος	160	160	160	175	160	160	
Βαμβ. Βαμβ.	175	175	175	200	175	165	
Ναθαναήλ	460	460	460	460	460	480	
Φανέλοπ	85	85	80	85	85	85	

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚ.							
Ἑρμῆς	200	200	200	200	200	200	
Καπνοῦ	257	252	250	261	284	252	
Ἀπόλλων	100	100	100	100	100	105	
Βασιλειάδη	325	325	325	325	325	325	
Περγαμος	719	720	720	719	720	720	
Λιπασμάτ	1.070	1.080	1.115	1.195	1.185	1.120	
Χρωμάτων	397	397	388	400	385	395	
«Βιό»	154	154	154	154	154	154	
Π. Ἀθηνᾶ	200	200	200	200	200	200	
«ΑΒΕΖΑΠ»	30	30	30	30	30	36	
Κυλινδρόμ.	115	115	115	115	115	115	
Ἥλιος	30	30	30	30	30	30	
Ψυγεία Θ.	310	310	310	310	310	310	
Ἀθηνᾶ	80	80	80	80	80	80	
Π. Πατησ.	60	60	60	60	60	60	
Σάνιτας	14	14	14	12	14	10	
Ἀλεξόπουλ.	23	23	23	23	23	18	
Κονσερβῶν.	270	270	270	270	270	270	
Ψυγεία Π.	220	220	220	220	220	220	
Λ.Β.Ε.Α.	120	120	120	120	120	122	
Χημικῆς	101	101	100	100	100	100	
«Μακρῆς»	790	785	815	815	810	810	
Ἅλατος	110	110	110	106	110	110	
ΣΙΔΗΡΟΔΡ.							
Ἠλεκτ. Σιδ.	620	615	615	615	615	614	
Θεσσαλίας	995	995	595	995	995	995	
Σ.Π.Α.Π.	705	705	709	713	716	712	
ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΟΙ							
Ἡρακλῆς	750	745	745	745	750	770	
Τιτάν	2.750	2.700	2.700	2.600	2.600	2.600	
Ξυλείας	110	110	111	110	110	110	
Τέκτων	124	110	120	120	121	120	
Ἔρμα	480	480	480	480	480	490	
Ἄτλας	55	54	55	55	55	51	
Ἔργον	256	258	258	258	258	258	
Κέκροψ	255	250	250	254	254	254	
Κύκλωψ	161	161	161	161	162	162	
Ἐργολήπτ.	85	85	85	85	86	86	
Ὄλυμπος	188	188	189	188	188	188	
Ἀκτή	30	30	30	24	28	29	
Πρώτη	210	210	210	210	210	210	
Καναπέλη	119	119	121	118	118	118	
Ἑλλοΰλ	63	63	63	61	61	61	
ΔΙΑΦΟΡΟΙ							
Ἑνώσεως	450	450	450	450	450	450	
Υπ. Προσόδ	4.250	4.250	4.250	4.250	4.250	4.250	
Γ.Ἀποθῆκ	565	565	565	565	565	560	
Διώρυγος Κ.	300	300	300	300	300	305	
Ἠλεκτρικῆς	326	340	343	353	346	345	
Ἐξ. Καπνοῦ	4.900	4.900	4.900	4.900	4.900	4.900	

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ ΕΠΙ ΛΟΝΔΙΝΟΥ ΤΙΜΑΙ 15/3/

ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑΣ

(ΣΤΑΜΑΤΕΛΑΚΗ)

ΓΕΝΙΚΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

31ης Δεκεμβρίου 1929

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ

Ἐγκαταστάσεις:			
Οἰνοποιεῖα καὶ οἰνοπνευματοποιεῖα ἐν Καλάμαις, Λογκᾶ καὶ Θουρίᾳ		11.821.218.15	
Χημεῖον, ὄργανα, ἐργαλεῖα καὶ μηχανήματα κινητὰ		192.798.—	
Συνεργεῖον μεταφορῶν, ὀχήματα, ἵπποι, ἅμαξαι		1.—	Δρ.12.014.017.15
Βαρέλια ἰδιοκτησίας			
Βαρέλια ἐν ἀποθήκαις καὶ παρὰ πελάταις	Δρύϊνα	7.220.—	
	Καστάνινα	1.360.—	
	Σιδηρᾶ	2.000.—	
		10.580.—	» 6.709.930.—
Ἀποθῆκαι			
Σταφίς, ὑλικὰ διάφορα, καύσιμος ὕλη κλπ.			» 9.494.663.25
Οἶνος, οἰνόπνευμα καὶ λοιπὰ προϊόντα εἰς τιμὴν παραγωγῆς			» 1.217.818.85
Διαθεσιμότητες			
Μετρητὰ ἐν τοῖς Ταμείοις καὶ παρὰ Τραπέζαις			» 548.231.80
Διάφοροι ἀπαιτήσεις			
Φορτωτικαὶ καὶ γραμμάτια εἰσπρακτέα		Δρ. 9.698.003.10	
Διάφοροι τρεχούμενοι χρεωστικοὶ		» 8.991.529.05	» 18.689.532.15
Λογαριασμοὶ τάξεως			
Ἐγγυήσεις, βαρέλια ἐνοικίου, χρεόγραφα			» 18.555.582.45
			Δρ. 67. 229.775.65

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ

Κεφάλαια			
Κεφάλαιον			9.000 000.—
Τακτικὸν ἀποθεμ. παρ. χρήσεων	833.356.45		
» » 1929	176.547.80	1.009.904.25	
Ἔκτακτον ἀποθεματικὸν		2.000.000.—	3.009.904.25
Κρατήσεις			
Κράτησις πρὸς ἀπόσβεσιν ἐγκαταστάσεων παρελθ. χρήσεων	5.108.529.—		
Κράτησις πρὸς ἀπόσβεσιν ἐγκαταστάσεων 1929	600.000.—	5.708.529.—	
Κράτησις πρὸς ἀπόσβεσιν φθορᾶς βαρελ. παρελθ. χρήσεων	1.000.000.—		
Κράτησις πρὸς ἀπόσβεσιν φθορᾶς βαρελίων 1929	600.000.—	1.600.000.—	
Κράτησις πρὸς ἀπόσβεσιν ἐνδεχομένων ζημιῶν		1.500.000.—	8.808.529.—
Διάφοροι πιστωτικοὶ λ)σμοὶ			
Γραμμάτια πληρωτέα		15.656.086.65	
Τράπεζαι		3.756.753.25	19.412.839.10
Λογαριασμοὶ Αὐτονόμου Σταφιδικοῦ Ὀργανισμοῦ			3.571.422.70
Προμηθευταὶ		1.702.071.20	
Ἀντιπρόσωποι		100.757.65	1.802.828.85
Μερίσματα πληρωτέα παρελ. χρήσεων	158.116.35		
Μέρισμα 1929	1.440.000.—	1.598.116.35	
Φόρος δημοσίου πρὸς δρ. 23/40%		488.772.75	2.086.889.90
Λογαριασμοὶ τάξεως			
Ἐγγυήσεις, βαρέλια ἐνοικίου, χρεώγραφα			18.555.582.45
Ὑπόλοιπον εἰς νέον			981.779.40
			67.229.775.65

ΑΝΑΛΥΣΙΣ ΜΕΡΙΔΟΣ «ΚΕΡΔΗ & ΖΗΜΙΑΙ»

Γενικὰ ἔξοδα διαχειρίσεως		
Ἀντιμισθίαι, ἡμερομίσθια, φόροι, ἀσφάλιστρα, ἐνοίκια κλπ.	Δρ. 2.833.374.25	
Τόκοι	» 1.430.093.95	
Κράτησις διὰ τακτικὸν ἀποθεματικὸν 5% συμφώνως τῷ καταστατικῷ	» 176.547.80	
Κράτησις πρὸς ἀπόσβ. ἐγκαταστάσ.	» 600.000.—	
Κράτησις πρὸς ἀπόσβεσιν φθορᾶς βαρελίων	» 600.000.—	
Κράτησις πρὸς ἀπόσβεσιν ἐπισφαλῶν ἀπαιτήσεων	» 700.000.—	
Μέρισμα δρ. 16 κατὰ μετοχὴν ἐλεύθερον φόρου	δρ. 1.440.000.—	
Φόρος δημοσ. πρὸς δρ. 23,40 %	» 439.895.55	» 1.879.895.55
Ποσοστὰ Διοικ. Συμβουλίου	» 160.000.—	»
Φόρος Δημοσίου πρὸς 23,40 %	» 48.777.20	» 208.877.20
Ποσοστὰ Διευθύνσεως		» 283.857.35
Ὑπόλοιπον εἰς νέον		» 981.778.40
		9.694.424.50

Ὑπόλοιπον προηγούμενον	Δρ.	197.679.20
Κέρδος ἐκ πωλήσεως προϊόντων	»	9.496.745.30
	Δρ.	9.694.424.50

ΔΙΑΝΟΜΗ ΚΑΘΑΡΩΝ ΚΕΡΔΩΝ Δρ. 4.449.177.90

Τακτικὸν ἀποθεματικὸν 5% συμφώνως τῷ Καταστατικῷ			Δρ.	176.547.80
Μέρισμα δρ. 16 κατὰ μετοχὴν ἐλεύθερον φόρου	Δρ.	1.440.000.—		
Φόρος Δημοσίου ἐπὶ τοῦ μερίσματος 23,40%	»	439.895.55	»	1.879.895.55
Ποσοστὰ Διοικητικοῦ Συμβουλίου	»	160.000.—		
Φόρος Δημοσίου 23,40%	»	48.877.20	»	208.877.20
Κρατήσεις ἐν γένει			»	1.900.000.—
Ποσοστὰ Διευθύνσεως			»	283.857.35
			Δρ.	4.449.177.90

Τὸ μέρισμα ἐκ δρ. 16 κατὰ μετοχὴν ἐλεύθερον παντὸς φόρου εἶναι πληρωτέον παρὰ τοῖς ταμείοις τῆς Ἑταιρίας μετὰ τὴν ἔγκρισιν τοῦ παρόντος Ἰσολογισμοῦ παρὰ τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως τῶν μετόχων.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 28η Φεβρουαρίου 1930

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Κ. ΚΥΡΙΑΚΟΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Τυπογραφικὰ Καταστήματα ΑΔΕΛΦΩΝ ΓΕΡΑΡΔΩΝ, Νοταρᾶ 17 Ἀθῆναι.